

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۲۷ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۱۵ دقیقه	۷۰	۵۶	۱۵	زبان عربی	۱
	۱۵ دقیقه	۸۰	۷۱	۱۰	تاریخ	۲
		۹۰	۸۱	۱۰	جغرافیا	۳
	۲۰ دقیقه	۱۱۰	۹۱	۲۰	فلسفه و منطق	۴
	۱۰ دقیقه	۱۲۰	۱۱۱	۱۰	اقتصاد	۵

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

روان شناسی

انگیزه و نگرش
روان شناسی سلامت
صفحه های ۱۵۸ تا ۲۰۶

سهم در کنکور: ۴ سؤال

علوم اجتماعی ۱

هویت (هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه های ۱۰۸ تا ۱۴۲

سهم در کنکور: ۲-۱ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۷

سهم در کنکور: ۵ سؤال

ریاضی ۱

نمایش داده ها
(نمودارهای یک متغیره، نمودارهای
چندمتغیره)
صفحه های ۹۹ تا ۱۱۷

سهم در کنکور: ۲ سؤال

اقتصاد

اقتصاد در خانواده
درس های ۱۲ تا ۱۴
صفحه های ۱۲۹ تا ۱۶۰

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه و منطق

منطق

منطق کاربردی
(سنجشگری در تفکر)
صفحه های ۹۷ تا ۱۱۳

فلسفه ۱

انسان
(چیستی انسان ۱، چیستی انسان ۲،
انسان؛ موجود اخلاق گرا)
صفحه های ۶۹ تا ۹۳

سهم در کنکور: ۳ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۳ تا ۱۶
صفحه های ۱۱۸ تا ۱۵۲

جغرافیای ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۰۶

سهم در کنکور: ۳ سؤال

زبان عربی ۱

صِنَاعَةُ التَّفْطِ
يَا مَنْ فِي الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۹۳ تا ۱۱۹

سهم در کنکور: ۱ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه یازدهم و دهم

یک آزمون جمع بندی پایه یازدهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم و دو درس مهم یازدهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم و دو درس مهم یازدهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (بیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنهاد

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٥٦ - ٦١)

- ٥٦- ﴿هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾:
- (١) او کسی است که توبه را از بندگان خود قبول خواهد کرد و از بدی‌هایشان درمی‌گذرد!
  - (٢) اوست که توبهٔ بندگان را می‌پذیرد و همواره از بدی‌ها درمی‌گذرد!
  - (٣) او کسی است که توبه را از بندگان پذیرفته و از بدی‌ها درمی‌گذرد!
  - (٤) اوست که توبهٔ بندگان خود را قبول می‌کند و از بدی‌کردن درمی‌گذرد!
- ٥٧- «عندما كنا نبحث عن مكان غرق السفينة شاهدنا دلفيناً من بعيد، كأنه كان يريدُ التَّكَلُّمَ معنا باستخدام أصوات معيّنة و يرشدنا إلى الاتجاه الصَّحيح!»: هنگامی که ...
- (١) به دنبال مکان غرق کشتی می‌گشتیم دلفینی را از دور دیدیم، گویا می‌خواست با به‌کارگیری صداهای مشخصی با ما صحبت کند و ما را به جهت درست راهنمایی کند!
  - (٢) مکان غرق شدن کشتی را جست‌وجو می‌کردیم دلفینی ما را از دور دید، گویا می‌خواست با به‌کارگرفتن صداهای معینی با ما حرف بزند تا ما را به سمت درست هدایت کند!
  - (٣) به دنبال مکان غرق کشتی بودیم دلفینی را دیدیم، گویا می‌خواست با به‌کارگیری صداهای مشخصی با ما صحبت کند تا ما را به جهت درست هدایت کند!
  - (٤) مکان غرق شدن کشتی را جست‌وجو می‌کردیم دلفینی ما را از دور دید، گویا خواسته‌اش این بود با به‌کارگرفتن صداهای معینی با ما حرف بزند و ما را به سمت درست راهنمایی کند!
- ٥٨- «عندما نوصل ولدنا جنب شاطئ البحر يصبح مسروراً و ننظر إليه و هو يقفز إلى الأعلى و الأسفل!»:
- (١) هنگامی که پسر خود را کنار ساحل دریا می‌رسانیم خوشحال می‌شود و به او نگاه می‌کنیم در حالی که او خودش را به بالا و پایین می‌اندازد!
  - (٢) آن‌گاه که پسرمان به کنار ساحل دریا می‌رسد شادمان می‌شود و او را می‌بینیم در حالی که بالا و پایین می‌پرد!
  - (٣) زمانی که پسرمان را به ساحل دریا رساندیم تا خوشحال شود به او نگاه می‌کنیم حال آن‌که به بالا و پایین می‌پرد!
  - (٤) هنگامی که پسرمان را به کنار ساحل دریا می‌رسانیم خوشحال می‌شود و به او نگاه می‌کنیم در حالی که او به بالا و پایین می‌پرد!
- ٥٩- عَيْنُ الصَّحِيحِ:
- (١) أَعْتَى فِي تَصْلِيحِ سَرِيرِ قَدِ انْكَسَرَ أَمْسَ هُنَاكَ: در تعمیر تختی که دیروز آن‌جا شکسته است از تو یاری می‌جویم!
  - (٢) سَبَحَانَ الَّذِي أُسْرِيَ بَعْدَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ: منزّه است خدایی که بنده‌اش از مسجد الحرام حرکت کرد!
  - (٣) كَانَ مُشْرِفَ الْفَنْدُقِ أَوْصَلَنِي إِلَى بَيْتِي بِسَيَّارَتِهِ: مدیر داخلی هتل مرا با ماشین خود به خانه‌ام رسانده بود!
  - (٤) اشتریت سواراً ذهبياً لأختي الكُبرى في السَّنةِ الْمَاضِيَةِ: پارسال دستبندی طلائی برای خواهر بزرگم خریدم!
- ٦٠- «مدیر داخلی هتل عذرخواهی می‌کند و هر چیزی را سریعاً تعمیر خواهد کرد!»:
- (١) مُشْرِفَ الْفَنْدُقِ اعْتَذَرَ وَ كُلَّ شَيْءٍ سَيُصْلَحُ بِسُرْعَةٍ!
  - (٢) الْمُشْرِفُ فِي الْفَنْدُقِ يَعْتَذِرُ وَ كُلَّ شَيْءٍ سَيُصْلَحُ سَرِيعاً!
  - (٣) يَعْتَذِرُ مُشْرِفَ الْفَنْدُقِ وَ سَيُصْلَحُ كُلَّ شَيْءٍ بِسُرْعَةٍ!
  - (٤) يَعْتَذِرُ مُشْرِفَ الْفَنْدُقِ وَ سَوْفَ صُلِّحَ كُلُّ أَشْيَاءٍ بِسُرْعَةٍ!

٦١- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ: «الدَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ»

- (١) روزگار است اینکه که عزت دهد که خوار دارد
 (٢) نیست غم گر به دل از عشق غباری برسد
 (٣) بدی مکن که درین کشتزار زودزوال
 (٤) چنین است رسم سرای درشت
- چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد!
 از پس گرد به ناچار سواری برسد!
 به داس دهر همان بدروی که می‌کاری!
 گهی پشت بر زین، گهی زین به پشت!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٦٢ - ٦٥) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

الحيوانات مثل البشر تحتاج إلى التواصل مع بعضها البعض. لكن بدلاً من الكلمات، تستخدم الحيوانات أصواتاً وحركات وروائح (جمع رائحة) وإشارات خاصة لتبادل المعلومات. كل نوع من الحيوانات لديه طريقته الخاصة في التعبير، مما يجعل عالمها مليئاً بالرسائل الخفية التي قد لا نلاحظها بسهولة. بعض الحيوانات تعتمد على الأصوات لنقل الرسائل، فالطيور تُغني لتحديد منطقتها أو لجذب شريك، والذئاب تعوي (زوزه می‌کشند) لتحديد مكان بعضها البعض، بينما تصدر الدلافين صفيراً مميزاً لتتحدث مع أفراد مجموعتها.

تعتمد بعض الحيوانات على لغة الجسد، مثل النحل الذي يؤدي «رقصة خاصة» ليخبر باقي النحل بمكان وجود الأزهار، والقِطَط التي ترفع ذيلها عندما تكون سعيدة أو تهزه (می‌لرزاند) عندما تكون غاضبة، والكلاب التي تهز ذيلها عندما تكون ودودة (دوستانه) لكنها تظهر أسنانها عندما تكون غاضبة أو خائفة. بعض الحيوانات تستخدم الروائح (جمع رائحة) كوسيلة التواصل، فالنمل يترك أثراً كيميائياً (فيرومونات) على الأرض ليقود (راهنمای کنده) زملاءه إلى الطعام، بينما تفرز الغزلان رائحة خاصة لتحديد منطقتها ومنع الغرباء من الاقتراب.

عالم الحيوانات مليء بالإشارات واللغات المختلفة وكل كائن لديه طريقته الخاصة في التعبير عن مشاعره واحتياجاته. فمهم هذه اللغات يساعدنا على معرفة المزيد عن هذه المخلوقات الرائعة وعلاقتها بالطبيعة!

٦٢- عَيْنُ الصَّحِيحِ حَسَبِ النَّصِّ:

- (١) تستخدم بعض الحيوانات الكلمات للتواصل مع بعضها!
 (٢) كل نوع من الحيوانات يستخدم طريقة خاصة لتبادل المعلومات!
 (٣) الطيور والذئاب تعتمد على الحركات لنقل الرسائل!
 (٤) تصدر الدلافين رائحة خاصة لتتحدث مع أفراد مجموعتها!

٦٣- ما هو الموضوع الأساسي في النص؟

- (١) تواصل الحيوانات بالأصوات!
 (٢) عالم الحيوانات!
 (٣) الحيوانات والطبيعة!
 (٤) طرق تواصل الحيوانات!

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٦٤ و ٦٥)

٦٤- «أصواتاً - الرسائل - تعتمد - تتحدث»

- (١) أصواتاً: اسم - جمع سالم للمؤنث - معرب - نكرة / مفعول و منصوب
 (٢) الرسائل: اسم - مفرد «الرسالة» و مؤنث - جمع تكسير - معرف بال - معرب / مجرور بالحرف الجار و موصوف
 (٣) تعتمد: فعل مضارع - مزيد ثلاثي (حروفه الأصلية ع م د) - له حرفان زائدان - لازم - معلوم / خبر
 (٤) تتحدث: مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثي (من باب تفعل) - معلوم - لازم - له حرفان زائدان

- ٦٥- «الجسد - أسنان - تُفرز - المختلفة»
 (١) الجسد: اسم - مفرد - مذكّر - معرب - معرفة / مضاف إليه و مجرور؛ مضافه «لغة»
 (٢) أسنان: اسم - جمع مكسّر - مفرد «سِنَّ» و مذكّر - معرب / فاعل و مرفوع
 (٣) تُفرز: فعل مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثيّ (من باب إفعال) - ماضيه على وزن «أفعل» - متعدّد - معلوم / فعل و فاعله «الغزلان» و الجملة فعلية
 (٤) المختلفة: اسم فاعل - مفرد - معرّف بآل - معرب - مؤنث / صفة و موصوفها «اللغات»

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٦٦ - ٧٠)

- ٦٦- عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:
 (١) إِنَّا نَحْتَاجُ إِلَى الْإِخْوَانِ الصَّالِحِينَ!
 (٢) رَبِّي اجْعَلْنِي فِي عَيْنِي صَغِيرًا وَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ كَبِيرًا!
 (٣) بِلَادُنَا غَنِيَّةٌ بِاللِّفْطِ وَالْغَارِ وَ هِيَ تُصَدَّرُ قِسْمًا مِنْهُمَا!
 (٤) الْقُرْآنُ أَنْزَلَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!
- ٦٧- عَيْنُ عِبَارَةٍ مَا جَاءَتْ فِيهَا نُونُ الْوَقَايَةِ:
 (١) عِنْدَمَا أَفَكَّرَ عَمَّا فَاتَنِي أَشْعُرُ بِالْخُسْرَانِ الْكَثِيرِ،
 (٢) وَ لَكِنْ حِينَمَا أَتَذَكَّرُ مَا وَهَبَنِي اللَّهُ فِي عَمْرِي مُنْذُ طُفُولَتِي،
 (٣) يَبْتَعِدُ عَنِّي حُزْنِي وَ أَتَاكُدُ أَنَّ هُنَاكَ رَبًّا رَحِيمًا لَا يَنْسَى عَبْدَهُ،
 (٤) وَ أَتَمَنِّي أَنْ أَكُونَ عَبْدًا شَاكِرًا يَعْرِفُ رَبَّهُ وَ يَعْبُدُهُ وَ لَا يَتَوَكَّلُ عَلَى غَيْرِهِ!
- ٦٨- عَيْنُ مَا فِيهِ حَرْفُ «الْبَاءِ» يَتَرَجَّمُ بِمَعْنَاهِ الْأَصْلِيِّ «بَا»:
 (١) إِنْ تَحَبَّبُوا أَنْ تَقُومُوا بِالذَّرَاسَةِ فِي فِرْعِ الْأَدَبِ الْفَارِسِيِّ فَعَلَيْكُمْ تَعَلُّمُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ أَيْضًا!
 (٢) بَعْدَ أَنْ وُلِدْتُ بِمَازَنْدَرَانَ جَاءَ بِي وَالِدِي إِلَى طَهْرَانَ فِي السَّنَةِ الْأُولَى مِنْ عَمْرِي!
 (٣) فِي اللَّيَالِي الْبَارِدَةِ مِنَ الشِّتَاءِ بَعْضُ الْمَسَاكِينِ يَنَامُونَ بِحَافَلَاتٍ تَنْقُلُ الْمَسَافِرِينَ!
 (٤) أَرْجُو أَنْ لَا تَكُونَ مِنَ الَّذِينَ يَظْلَمُونَ عَلَى الْبَيْئَةِ بِرَمِي النَّفَايَاتِ فِي الطَّبِيعَةِ!
- ٦٩- عَيْنُ الْخَطَا فِي اسْتِخْدَامِ «نُونِ الْوَقَايَةِ»:
 (١) نَصَحْتَنِي (٢) أَدْخَلَنِي (٣) أَفْلَحَنِي (٤) أَرَشِدَنِي
- ٧٠- عَيْنُ «إِلَى» يَخْتَلِفُ مَعْنَاهُ عَنِ الْبَاقِي:
 (١) عَمَلُ عَمَّالٍ هَذَا الْمَصْنَعُ مِنَ الصَّبَاحِ إِلَى اللَّيْلِ جَيِّدًا لَكُنْتُمْ مَا اسْتَلَمُوا أَجُورَهُمْ!
 (٢) أَنْقَذْتُ الطِّفْلَ الَّذِي كَادَ أَنْ يَغْرُقَ فِي الْبَحْرِ وَ أَوْصَلْتُهُ إِلَى الشَّاطِئِ بِسُرْعَةٍ!
 (٣) لَبِثْتُ زَمِيلِي فِي النَّجْفِ الْأَشْرَفِ فَكَانَ يَذْهَبُ إِلَى مَسْجِدِ الْكُوفَةِ مَرَّتَيْنِ فِي الْيَوْمِ!
 (٤) ذَهَبْتُ صَدِيقَتِي إِلَى الْمُسْتَوْصَفِ حَتَّى يَفْحَصَهَا الطَّبِيبُ لِأَنَّهَا كَانَتْ مَرِيضَةً!

۷۱- کدام موارد توصیف درستی از اوضاع کشاورزی ایران باستان، است؟

الف - در دوره اشکانیان، به دلیل اهمیت توده مردم و کشاورزی، این گروه، در جایگاه بالاتری قرار داشتند.

ب - آموزه‌های زرتشت در تشویق مردم به کشت و کار، تأثیر بسزایی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبانی به زندگی مبتنی بر کشاورزی داشت.

ج - در عصر ساسانیان برای پیشرفت کشاورزی کوشش چندانی صورت نگرفت و طغیان رودهای دجله و فرات بر وضعیت بد کشاورزی دامن زد.

د - شاهان هخامنشی آب زمین‌های کشاورزی نواحی مرکزی، شرقی و جنوبی ایران را از طریق قنات‌ها تأمین می‌کردند.

(۱) «ب» و «د» (۲) «الف» و «ب» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ج» و «د»

۷۲- با توجه به عبارت «زرتشت پیام‌آور دین زرتشتی در میان ایرانیان باستان ظهور کرد و تعالیم وی بر یگانگی و پرستش اهوره مزدا قرار داشت»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب با کدام گزینه مطابقت دارد؟

«آن‌ها در کنار اهوره مزدا، ایزدان دیگری مثل میترا را ستایش می‌کردند. شاهان حکومت بعدی، به باورهای کهن ایرانی «الف»

اعتقاد داشتند و درباره زرتشتی بودنشان چندان اطلاعاتی در دست نیست. پس از ورود یونانیان به ایران، پادشاهانی «ج»

بودند که به تقلید از یونانیان معابدی را برای آنها ساختند تا اینکه دین زرتشتی دین رسمی سرتاسر قلمرو ایران «د»

شناخته شد.

(۱) «الف»: هخامنشیان - «ب»: سلوکیان - «ج»: اشکانیان - «د»: ساسانیان

(۲) «الف»: مادی‌ها - «ب»: هخامنشیان - «ج»: اشکانیان - «د»: ساسانیان

(۳) «الف»: ایلامی‌ها - «ب»: هخامنشیان و مادی‌ها - «ج»: سلوکیان - «د»: ساسانیان

(۴) «الف»: ایلامی‌ها - «ب»: مادی‌ها - «ج»: هخامنشیان - «د»: ساسانیان

۷۳- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱) برای توضیح «رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان» به کدام منابع استناد کرده‌اند؟

(۱) محتوای لوح‌های گلی (۲) شواهد و مدارک تاریخی (۳) سنگ نگاره‌های تپه یحیی (۴) منابع تاریخی اسلامی

۷۴- کدام مورد درباره وضعیت زبان و ادبیات در ایران باستان درست است؟

(۱) مهم‌ترین مدارک بر جای مانده از فارسی باستان سنگ‌نوشته‌های پادشاهان ساسانی است که به خط میخی نوشته شده‌اند.

(۲) زبان‌های پارتی یا پهلوی اشکانی و فارسی میانه از شاخه‌های زبان ایرانی باستان به شمار می‌آید.

(۳) زبان فارسی میانه که دنباله زبان فارسی باستان به حساب می‌آید، در نواحی جنوب و جنوب غربی ایران رایج بود و زبان رسمی و درباری ساسانیان شمرده می‌شد.

(۴) از دوره هخامنشیان شواهد بسیاری دلالت بر وجود ادبیات شفاهی است که توسط شاعران و موسیقی‌دانان دوره‌گردی که به گوسان‌ها معروف بودند رواج می‌یافته است.

۷۵- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادهای تاریخ باستان، به درستی مقایسه شده است؟

الف - جمع آوری متون پراکنده اوستا

ب - تأثیرپذیری هنر اسلامی، از هنر ساسانی، پس از سقوط ساسانیان و ورود اسلام به ایران

ج - درگیری مانویان با موبدان زرتشتی

(۱) «الف» بر «ب» و «ج» مقدم است. (۲) «ب» مقدم بر «الف» و «ج» است.

(۳) «ب» و «ج» در یک دوره رخ داده‌اند. (۴) «ب» و «الف» مقدم بر «ج» است.

۷۶- کدام مورد به منبعی اشاره دارد که پشتیبانی و حمایت حاکمان هخامنشی از دانش و هنر را به درستی اثبات می‌کند؟

الف - مندرجات کتیبه‌ها

ب - پاره‌ای از گزارش‌های مورخان یونانی

ج - اوستا و گزارش‌های تاریخ‌نویسان یونانی و رومی

د - متون تدریس شده در مدارس و دانشگاه‌ها

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «ج» - «د»

۷۷- کدام مورد درباره مقایسه دین و اعتقادات دوران ایلامی و سلوکیان درست است؟

(۱) ایلامی‌ها خدایان را بگ، اهوره و امرتا می‌خواندند. - در دوره سلوکیان تنها اهوره‌مزدا ستایش می‌شد و دین زرتشتی رواج یافت.

(۲) ایلامی‌ها برای خدایان خود معابد نمی‌ساختند - در دوره سلوکیان سیاست آزادی دینی وجود داشت.

(۳) ایلامی‌ها، الهه‌ها را به عنوان مادر خدایان می‌پرستیدند - در دوره سلوکیان نیز مظاهر طبیعی پرستش می‌شدند.

(۴) محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک بود - در دوره سلوکیان نیز علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی ستایش می‌شدند.

۷۸- پژوهشگران از کدام طریق به تلفیقی بودن هنر سنگ‌نگاری در دوران هخامنشیان پی برده‌اند؟

(۱) اشاره مورخان یونانی و رومی به استفاده هنرمندان هخامنشی از نقوش دوران قبل

(۲) ذکر این موضوع در لوح‌های یادبودی سنگ‌نگاره‌های دوران هخامنشی

(۳) مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن

(۴) وجود برخی از نقش‌ونگارهای هخامنشی در نقش برجسته‌های دوران سلوکی

۷۹- به ترتیب، هر یک از موارد زیر، مربوط به وضعیت هنری کدام حکومت باستانی در ایران و جهان است؟

الف - آن‌ها برای ساختن انواع اشیای هنری و غیرهنری، از معادن دوردست، مس و طلا استخراج می‌کردند.

ب - برجسته‌ترین دستاورد هنری این تمدن در معماری و مجسمه‌سازی تبلور یافت.

ج - هنر گچ‌بری در این دوره رواج یافت و در بناهای کوه خواجه به نهایت ظرافت هنری رسید.

د - در شاخه‌های مختلف هنری، از دستاوردهای هنری اقوام و ملت‌های تابع خود، تأثیر می‌پذیرفتند.

(۱) روم - یونان - ساسانیان - اشکانیان (۲) مصر - یونان - هخامنشیان - اشکانیان

(۳) مصر - روم - اشکانیان - هخامنشیان (۴) یونان - روم - ساسانیان - هخامنشیان

۸۰- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱): ایران و جهان باستان (پایه دهم)، برای توضیح یا اثبات کدام یک از گزاره‌های زیر به منابع دست اول مکتوب استناد کرده‌اند؟

الف - وجود کارگاه‌های شاهی که اشیاء و مواد خوراکی مورد نیاز کاخ شاهی در آن‌جا تولید می‌شد.

ب - شبکه وسیعی از جاده‌ها و مهم‌ترین آن‌ها جاده شاهی که شوش را به سارد متصل می‌کرد.

ج - بقایای معبد آناهیتا در کنگاور که برخی از پادشاهان اشکانی به تقلید از یونانیان آن را ساختند.

د - آرامگاه کورش و کاخ شاهی در میان باغ بسیار بزرگی واقع شده بود.

(۱) «ب» و «ج» (۲) «الف» و «ب» (۳) «الف» و «د» (۴) «ج» و «د»

۸۱- در رابطه با سکونتگاه‌های ایران، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«تعداد نقاط شهری در ایران .....»

- ۱) در نیمه شرقی کشور، بیشتر از نیمه غربی است.
- ۲) در نیمه شمالی کشور، کمتر از نیمه جنوبی است.
- ۳) در ارتفاع ۱۰۰۰-۵۰۰ متر، کمتر از ارتفاع ۲۰۰۰-۱۰۰۰ متر است.
- ۴) در ارتفاع پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر، بیشتر از ارتفاع بالاتر از ۱۰۰۰ متر است.

۸۲- کدام عبارت در رابطه با مورد «ج» صحیح است؟

- «الف» بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران داشته است.

- همواره «الف» در هر مکان، در تمایل انسان به کار «ب» و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است.

- فعالیت «ب» در بیشتر افرادی که در سکونتگاه‌های نوع «ج» زندگی می‌کنند، رواج دارد و به آن اشتغال دارند.

۱) قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته شده در ایران است که افراد آن از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی با هم برقرار می‌کنند.

۲) ساکنان آن به آداب و رسوم محل زندگی خود، پایبند هستند و بسیاری از آنها در کاشت، داشت و برداشت محصول با همدیگر همکاری می‌کنند.

۳) مردم آن بیشتر در بخش خدمات و صنعت شاغل هستند و معمولاً تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم مشاهده می‌شود.

۴) فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است و در این شیوه زندگی، یکجانشینی و سکونت موقت است و به صورت دائمی دیده نمی‌شود.

۸۳- با توجه به موارد زیر و بر اساس متن کتاب درسی، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

الف - کاشانه‌ها

ب - میدان‌ها

ج - مزارع

۱) «الف» و «ب» از اجزای سکونتگاه‌های روستایی و «ج» مربوط به سکونتگاه شهری است.

۲) «الف» از اجزای سکونتگاه روستایی و «ب» و «ج» مربوط به سکونتگاه شهری است.

۳) «الف» از اجزای سکونتگاه شهری، «ج» از اجزای سکونتگاه روستایی و «ب» از اجزای سکونتگاه روستایی و شهری است.

۴) «الف» از اجزای سکونتگاه شهری و «ب» و «ج» مشترکاً مربوط به سکونتگاه‌های شهری و روستایی است.

۸۴- «پدیده مهاجرت معکوس شامل ..... است و به دلیل ..... انجام می‌شود.»

۱) حرکت جمعیت از روستاها به شهرهای بزرگ - ماشینی شدن کشاورزی در روستاها

۲) حرکت جمعیت از روستاها به شهرهای بزرگ - مشکلات اقتصادی روستاها

۳) حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر - رشد سریع جمعیت

۴) حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر - مشکلات شهرهای بزرگ

۸۵- هر یک از عبارات زیر با کدام مورد مرتبط است؟

- پژوهشگر ایرانی بعد از بازدید میدان شارل دوگل متعجبانه گفت: چه جالب در پاریس همه خیابان‌ها به شارل دوگل ختم می‌شود!

- یک جغرافی‌دان در حال عبور از ارتفاع ۲۰ هزار پایی شهر سانفرانسیسکو توسط هواپیما، شهر را به شکل بلوک‌های مستطیلی و همسانی مشاهده کرد.

- شهرهای بوشهر و انزلی نمونه‌هایی از شهرهای بندری هستند.

- (۱) شهر شطرنجی - شهر شعاعی - شهر خطی
 (۲) شهر شعاعی - شهر شطرنجی - شهر ستاره‌ای
 (۳) شهر ستاره‌ای - شهر شطرنجی - شهر خطی
 (۴) شهر خطی - شهر شعاعی - شهر شطرنجی

۸۶- پاسخ موارد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف - یکی از عواملی که وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام در کشور ما فراهم کرده است.

ب - عاملی که سبب ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی شده است.

ج - عاملی که موقعیت مساعدی را برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم کرده است.

- (۱) رونق صنایع غذایی - تنوع اقلیمی و گستردگی کشور در عرض جغرافیایی - تنوع آب و هوایی
 (۲) استفاده از روش‌های علمی - کنترل بهتر وضعیت کشت - کاهش مصرف آب و تنوع اقلیمی
 (۳) تنوع اقلیمی - اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران - امکان تولید در طول سال و همه جا
 (۴) گستردگی کشور در عرض جغرافیایی - اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران - تنوع آب و هوایی

۸۷- کدام گزینه درباره‌ی جاذبه‌های گردشگری ایران نادرست بیان شده است؟

- (۱) پیکره‌بندی طبیعی این سرزمین، برخورداری از موقعیت دریایی و خشکی، وجود کوه‌های بلند، دشت‌های وسیع، سواحل گوناگون و بیابان‌های شگفت‌انگیز گردشگری زمین گردی را ایجاد کرده است.
 (۲) مراکز گوناگون فرهنگی مانند موزه‌ها، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، مراکز علمی و تفریحی، مراکز خرید، مراکز درمانی و... وجود دارد که هر کدام مقصد بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی است.
 (۳) تنوع قومی و فرهنگی در کشور به همراه خود مجموعه‌ای از آیین‌ها، لباس‌ها، خوراکی‌ها، آهنگ‌ها، مراسم و گویش‌های محلی را ایجاد کرده و زمینه‌های گردشگری اجتماعی - فرهنگی را فراهم آورده است.
 (۴) موقعیت ریاضی کشورمان و گستردگی آن در طول جغرافیایی باعث تنوع اقلیمی و چشم‌اندازهای طبیعی شده است.

۸۸- کدام شکل با توجه به موارد زیر به درستی ترسیم شده است؟

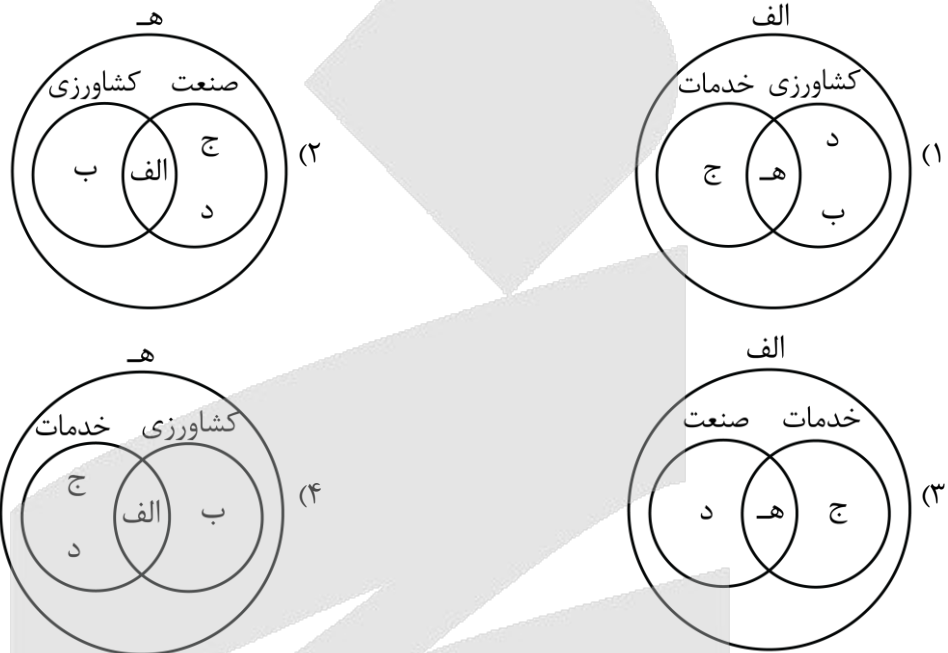
الف - موجب افزایش ثروت در کشورها می شود.

ب - برطرف کردن نیاز به غذا

ج - کمک زیاد به ترسیم سایر بخش های اقتصادی

د - از مهم ترین اقلام صادراتی کشور

ه - فراهم کردن رفاه و آسایش برای مردم

۸۹- با توجه به نقشه های پراکندگی صنایع و معادن ایران، کدام گزینه تحلیل نادرستی ارائه می دهد؟

(۱) در پراکندگی قطب های صنعتی کشور تعادل وجود ندارد.

(۲) به توان ها و ظرفیت های محیطی ایران به طور کامل توجه شده است.

(۳) نواحی شرقی و مرکزی با رشد صنعتی روبه رو نبودند.

(۴) استان های یزد، کرمان و اصفهان بیشترین شاغلان بخش معدن را دارند.

۹۰- هر یک از عبارات های زیر مربوط به کدام بخش صنعت می شود؟

الف - بعد از نفت و گاز، بزرگ ترین بخش صنعتی کشور به شمار می رود.

ب - می تواند فرصت های شغلی بسیاری برای کشور فراهم آورد.

ج - بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را، این بخش صنعتی پوشش می دهد.

د - محصولات آن ضامن استقلال، خودکفایی و امنیت کشور هستند.

(۱) صنایع پتروشیمی - صنایع دستی - صنایع دفاعی - صنایع دفاعی

(۲) صنایع دفاعی - صنایع دستی - صنایع فلزات اساسی - صنایع پتروشیمی

(۳) صنایع دفاعی - صنایع خودروسازی - صنایع دفاعی - صنایع پتروشیمی

(۴) صنایع پتروشیمی - صنایع خودروسازی - صنایع فلزات اساسی - صنایع دفاعی

۹۱- کدام یک از افراد زیر متفکر نقاد محسوب نمی‌شود؟

- ۱) فیلسوفی که در مواجهه با یک نظریه جدید می‌گوید: «این نظریه به نظر جالب می‌آید؛ ولی باید در نظر داشت که آیا فرضیات آن در تمام موقعیت‌ها صادق است؟»
- ۲) نویسنده‌ای زمانی که با نقد کتاب خود مواجه می‌شود، می‌گوید: «این نقد می‌تواند جالب باشد؛ اما آیا تمام جنبه‌های شخصیت من به درستی منتقل شده است؟»
- ۳) تاریخ‌نگاری در مواجهه با گزارش‌های تاریخی می‌گوید: «این گزارش‌ها دقیق به نظر می‌رسد؛ اما آیا تمام منابع تاریخی معتبر در آن‌ها لحاظ شده است؟»
- ۴) سیاستمداری در پاسخ به بحران اقتصادی می‌گوید: «آیا نباید برای مقابله با بحران، عملیات فوری اتخاذ کنیم و هر چه سریع‌تر اقدام مستقیم کنیم؟»

۹۲- به ترتیب در کدام گزینه عبارت‌های مرتبط به جملات زیر آمده است؟

- الف: استدلال‌هایی که در آن‌ها هدف، اقناع دیگران است، در این فن بررسی می‌شوند.
 ب: به استدلال‌های به کار رفته در ریاضیات و فلسفه اطلاق می‌شود.
 پ: همان تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است.

- ۱) خطابه - برهان - تفکر سنجشگرانه
 ۲) برهان - خطابه - تفکر نقادانه
 ۳) خطابه - برهان - استدلال‌آوری و تعریف
 ۴) جدل - خطابه - تفکر نقادانه

۹۳- کدام یک از اشخاص زیر از خطابه استفاده کرده است؟

- ۱) شخصی ضمن یک مناظره تلویزیونی و با هدف رسیدن به حقیقت به طرح پرسش‌های مختلفی از مخاطبین بپردازد.
- ۲) یک سخنران در کنگره ملی زن و خانواده با هدف اثبات کاستی‌های موجود در قانون، مقاله خود را نزد حاضرین ارائه می‌دهد.
- ۳) یک روانشناس به مسابقه تلویزیونی دعوت می‌شود و با هدف غلبه بر طرف مقابل، از تکنیک‌های موجود در روانشناسی رفتارگرا استفاده می‌کند.
- ۴) فرمانده پلیس در هفته نیروی انتظامی به مجلس دعوت می‌شود و سخنرانی خود را با هدف رأی دادن نمایندگان به لایحه تشکیل پلیس کودک انجام می‌دهد.

۹۴- در ارتباط با عبارت زیر، کدام گزینه درست است؟

«اگر زحمت بکشید و یک مهر تأیید به پایین این نامه بزنید، حق‌الزحمه شما فراموش نمی‌شود؛ یک ویلا در شمال شهر قابل شما را ندارد.»

- ۱) با دادن وعده، برای مخاطب تله گذاشته و دچار مغالطه تله‌گذاری شده است.
- ۲) با استفاده از کلمات دارای بار ارزشی مثبت، سعی در تأثیرگذاری بهتر بر مخاطب داشته است.
- ۳) هدف گوینده آن است که کسی جرئت نکند نظر مخالف با این عبارت را بپذیرد یا به آن توجه کند.
- ۴) با ایجاد حس تطمیع از احساسات مخاطب سوءاستفاده کرده و او را به سمت پذیرش نظر خود سوق داده است.

۹۵- مغالطه موجود در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) پس از رشد ۵٪ اقتصاد، روزنامه‌ای این گونه تیتربزند که: «با تلاش مسئولین به رشد دو رقمی اقتصاد در کشور نزدیک شدیم».
- ۲) در عملیات نظامی امروز، هزاران نظامی و غیرنظامی کشته یا زخمی شدند که حاکی از نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه توسط دشمن است.
- ۳) شخصی که خریدار این ساختمان است، هنگام مشاهده پروژه از بیان نقاط قوت خودداری کرده و صرفاً نقاط منفی را به دفعات مختلف متذکر می‌شود.
- ۴) شخصی به دلیل زورگیری‌های مکرر محکوم به اعدام است. او در دفاعیات خود می‌گوید که او را اعدام نکنند؛ زیرا در هر صورت به دلیل سرطان فوت می‌کند.

۹۶- مغالطات به کار رفته در همه گزینه‌های زیر به درستی در مقابل آن‌ها ذکر شده است؛ به جز گزینه ...

- ۱) هر کسی که وطن فروش و بی‌هویت نباشد، تخریب آثار تاریخی - فرهنگی را محکوم می‌کند. ← مسموم کردن چاه
- ۲) امروز پسر من با امیر دعوا کرده است؛ امیر باید از مدرسه اخراج شود، چون می‌دانم حق با پسر من است. ← توسل به احساسات
- ۳) می‌گویند من ولخرج هستم؛ درحالی که تمام پولی که این ماه خرج کردم بیش‌تر از یک سکه طلا نبود. ← بار ارزشی کلمات
- ۴) فروشنده خطاب به مشتری می‌گوید: خانم باسلیقه و خوش پوشی مثل شما محال است این لباس را نپسندد. ← تله‌گذاری

۹۷- در کدام گزینه مغالطه «مسموم کردن چاه» مشهود است؟

- ۱) باز پرس به متهم گفت: «آیا کتک زدن همسرت را متوقف کردی؟». متهم پاسخ داد: «بله». قاضی او را محکوم کرد و گفت: «پس اعتراف کردی که قبلاً او را کتک می‌زدی!»
- ۲) فروشنده یخچال پس از بحث و مشاجره فراوان به خریدار گفت: «چرا به ما برچسب گران فروش می‌زنی؟». خریدار پاسخ داد: «من برچسب نردم؛ فقط شما را توصیف کردم».
- ۳) شخصی که داوطلب انتخابات شورای شهر شده در تبلیغات خود بیان می‌کند: «اگر می‌خواهید پله‌های برقی شهر دوباره خراب و آسفالت خیابان نابود شود، به رقیب رأی بدهید»
- ۴) اگر اهل مطالعه کتاب نیستیم و خوش نداریم که از قواعد کاملاً منطقی استفاده کنیم؛ حداقل به قرآن مراجعه کنیم که گفته است: «با مردم به زبان خوش سخن بگویید».

۹۸- مغالطه موجود در کدام گزینه مشابه عبارت زیر است؟

شما بهترین باز پرس در این دادسرا هستید؛ امیدوارم که بی‌گناهی من را تأیید کنید.

- ۱) آقای رئیس! اگر می‌خواهید که مدرسه بی‌نظم و بی‌قانون شود، ناظم فعلی را تغییر دهید؛ در غیر این صورت اجازه دهید به کار خودش ادامه دهد.
- ۲) هر انسان شریف و فرهیخته‌ای می‌داند که در نمایشگاه بین‌المللی کتاب، باید از غرفه انتشارات ما خرید کند و آن را به دوستان خود نیز معرفی کند.
- ۳) امروز هوای تهران، اهواز، اصفهان و مشهد بسیار آلوده شده است؛ هرکس که از وسایل حمل و نقل عمومی استفاده نکند، انسان خودخواهی است.
- ۴) اعضای هیئت‌مدیره! نیازی به تشکیل جلسه نبود. خسارت وارد شده به شرکت، یک میلیارد تومان است که در مقابل سود حاصل شده، بی‌ارزش است.

۹۹- در کدام عبارت مغالطه توسل به احساسات دیده می‌شود؟

- ۱) شما که با رتبه تک‌رقمی وارد دانشگاه شده‌ای و معدل الف را کسب کردی، حتماً از کسانی خواهی بود که در ترم هشت دفاع می‌کنند!
- ۲) هر دانشجویی حق دارد نظر استاد را زیر سؤال ببرد یا با او مخالفت کند؛ اما من نیز به‌عنوان استاد حق خواهم داشت برگه امتحان آن دانشجو را تصحیح نکنم!
- ۳) تنها کسانی که درس بلد نیستند و به دنبال تقلب هستند، با برگزاری امتحان آنلاین موافق‌اند، امیدوارم همه دانشجوها روش امتحان حضوری را بپذیرند!
- ۴) از ۳۶۵ روزی که امسال داشت من فقط ۱۰ روز بدون هماهنگی با مدیریت به سرکار نیامده‌ام؛ فکر نمی‌کنم این مسئله نیاز به توبیخ داشته باشد.

۱۰۰- در کدام عبارت بار ارزشی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده، به ترتیب مثبت، منفی و خنثی است؟

- ۱) رزمندگان والامقام که استوار در راه آرمان‌های خود ایستادند، دشمن لجاج را که حاضر به تسلیم شدن نبود، شکست دادند.
- ۲) آنچه ما انجام می‌دهیم صیانت از حقوق کاربران است، درحالی‌که کشورهای غربی محتوای خلاف اصول خود را سانسور می‌کنند.
- ۳) به نظر من امیرحسین، شخص آینده‌نگر و حسابگری نیست؛ بلکه بهتر است بگوییم خسیس و تنگ‌نظر است.
- ۴) پدر و مادرهای زمان ما، افرادی فداکار و تلاشگر بودند؛ درحالی‌که والدین امروزی، خوش‌گذران و خودخواه هستند.

۱۰۱- کدام گزینه درباره انسان‌شناسی فلسفی افلاطون دقیق‌تر بیان شده است؟

- ۱) افلاطون بیان می‌کند: تنها موجودی که به‌صورت خاص دارای عقل و خرد می‌باشد؛ انسان است.
- ۲) نفس انسان، از جنس موجودات مجرد از ماده می‌باشد و غیرفانی، ازلی، ابدی و جاوید است.
- ۳) نفس، زیبا و آراسته به فضائل است؛ به‌همین دلیل وظیفه هر انسانی، مراقبت از آن است.
- ۴) نمی‌توان نفس را که با ارزش‌ترین دارایی انسان است، فاقد هرگونه محدودیت دانست.

۱۰۲- تشبیه بیان‌شده در کدام گزینه برای درک انسان‌شناسی ارسطو و مراحل رشد نفس مناسب‌تر است؟

- ۱) دانه یک درخت و خود آن درخت
- ۲) چوب‌های درخت و خاکستر آن‌ها
- ۳) میوه‌های یک درخت و برگ‌های آن
- ۴) خود درخت و شاخه‌های آن درخت

۱۰۳- کدام گزینه درباره دیدگاه فیلسوفان دوره جدید اروپا پیرامون حقیقت انسان درست است؟

- ۱) توماس هابز، ذهن بشر را چیزی جز مغز و سلسله اعصاب و روان نمی‌دانست؛ اما مارکس، نیازهای انسان را صرفاً مادی می‌دانست و درباره حقیقت انسان چنین نظری نداشت.
- ۲) از نظر داروینیست‌ها، تکامل چندین میلیون ساله موجودات زنده است که منجر به پیدایش شعور و خرد انسانی شده است؛ فلذا انسان را نمی‌توانیم چیزی به‌جز یک حیوان راست‌قامت بدانیم.
- ۳) در این دوره کلاً دو دیدگاه وجود داشت؛ اولین دیدگاه نفس غیرمادی را در انسان انکار می‌کرد و دومین دیدگاه در ادامه دیدگاه افلاطون و ارسطو، انسان را دارای دو ساحت مختلف می‌دانست.
- ۴) دکارت به نفس غیرمادی انسان اعتقاد داشت و معتقد بود که حقیقت آدمی را نمی‌توان مادی دانست. از نظر او، نفس انسان در افعال خود به ماده نیاز ندارد و کاملاً دارای جنبه غیرمادی است.

۱۰۴- کدام گزینه از عقاید مشترک فیلسوفان مسلمان در انسان‌شناسی فلسفی نیست؟

- ۱) نمی‌توان انسان را به یک موجود صرفاً زمینی و مادی تقلیل داد و در عین حال ویژگی‌های غیرجسمانی برای او در نظر گرفت.
- ۲) این موضوع که انسان با تهذیب نفس، می‌تواند مراتب برتر و مجرد هستی را شهود کند، بیانگر ازلی بودن نفس مشاهده‌گر انسان است.
- ۳) فیلسوفان مسلمان با تفکر و تعمق دینی را قبول کرده بودند که در آن از حقیقتی به نام روح سخن گفته شده که هدیه‌ای الهی و غیرزمینی است.
- ۴) انسان، موجودی با حقیقت جاویدان است که جانشینی خدا را در زمین بر عهده دارد و مسجود فرشتگان است؛ پس جایگاه ویژه‌ای در عالم هستی دارد.

۱۰۵- در کدام گزینه مقایسه‌ای صحیح از دیدگاه دکارت با دیگر فیلسوفان بیان شده است؟

- ۱) دکارت و کانت هر دو به دوگانگی روح و جسم معتقدند و در اثبات نفس، استدلال‌هایی یکسان دارند.
- ۲) دکارت و ارسطو هر دو اندیشه را وظیفه نفس می‌دانند؛ اما ارسطو انسان را دارای دو ساحت نمی‌داند.
- ۳) دکارت و ملاصدرا هر دو به اندیشنده‌بودن نفس معتقدند؛ اما ملاصدرا آن‌ها را جداگانه از هم نمی‌داند.
- ۴) دکارت و ابن‌سینا هر دو نفس را غیرمادی می‌دانند؛ اما ابن‌سینا نفس را نتیجه کمال جسم می‌داند.

۱۰۶- کدام گزینه درست است؟

- ۱) سهروردی آدمی را از جنس نور می‌داند و از آنجا که نورالانوار ناشی از درجات مختلف نور است، پس جنس انسان و نورالانوار را یکسان تلقی می‌کند.
- ۲) ابن‌سینا به نحوی نفس انسان را توصیف می‌کند که گویا قبل از خلقت جسم مادی، فاقد سابقه وجودی می‌باشد و پس از آن به آدمی ضمیمه می‌گردد.
- ۳) نفس انسان از نظر سهروردی ترکیبی از نور و ظلمت است. در واقع جنبه نورانی انسان همان روح مجرد از ماده و جنبه ظلمانی او جسم مادی است.
- ۴) روح انسان تمایل دارد تا بی‌نهایت تکامل پیدا کند و به همین دلیل ملاصدرا آینده انسان را دقیقاً توصیف می‌کند و به آن جنبه بی‌نهایت‌طلبی می‌بخشد.

۱۰۷- کدام عبارت مطابق با دیدگاه انسان‌شناسی ملاصدرا قابل پذیرش نیست؟

- ۱) روح چیزی ضمیمه شده به بدن نیست؛ بلکه نتیجه تکامل جسم است.
- ۲) انسان موجودی با حقیقت واحد و یگانه است که نمی‌توان آن را دو ساحتی دانست.
- ۳) رابطه جسم و روح از نوع روابط متقابل است؛ پس یکی منشأ اثر دیگری است و برعکس.
- ۴) انسان آخرین مرتبه تکامل جسم است؛ اما به این میزان تکامل قانع نشده و به سوی کمال در حرکت است.

۱۰۸- کدام عبارت دربارهٔ اخلاق از نگاه فیلسوفان اروپایی دقیق‌تر بیان شده است؟

- (۱) فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست، اصالت‌بخشی به اخلاق را انکار کرده و منکر وجود داشتن افعال اخلاقی در زندگی انسان‌ها هستند.
- (۲) توماس هابز به معیاری برای تشخیص افعال اخلاقی اشاره کرده که ممکن است یک فعل در دوره‌های تاریخی مختلف ارزش‌گذاری یکسانی نشود.
- (۳) کانت به انکار منافع شخصی در افعال اخلاقی نمی‌پردازد؛ اما لازمهٔ اخلاقی بودن یک عمل را زمانی می‌داند که فعل مذکور در اطاعت از وجدان باشد.
- (۴) ماتریالیست‌ها ریشهٔ زندگی اجتماعی انسان‌ها را در نیاز متقابل آن‌ها و نیاز به رعایت قواعد اخلاقی می‌دانند؛ اما برای اخلاق ارزش مستقل قائل نیستند.

۱۰۹- اخلاق از دیدگاه توماس هابز و ماتریالیست‌ها چگونه توصیف می‌شود؟

- (۱) قوانین اخلاقی توسط طبیعت تعیین شده‌اند و انسان‌ها ناچاراً از آن قوانین پیروی می‌کنند.
- (۲) اصول اخلاقی قراردادهایی اجتماعی هستند که از هرج و مرج در جامعه جلوگیری می‌کنند.
- (۳) اخلاق زمانی معنا دارد که منجر به بالاترین میزان لذت فردی و کمترین میزان رنج شود.
- (۴) عدالت و اخلاق پیش از شکل‌گیری اجتماع وجود داشته و ذات آدمی گرایش به آن دارد.

۱۱۰- کدام گزینه مطابق با دیدگاه اخلاقی فیلسوفان مسلمان درست است؟

- (۱) تضاد حقیقی میان تمایلات مادی و معنوی انسان امکان‌پذیر است و حتی گاهی تمایلات مادی انسان پیروز می‌شوند.
- (۲) شناخت خوب و بد اخلاقی برای عمل کردن به آن‌ها لازم است؛ اما برای کافی بودن نیازمند تقویت ایمان نیز هستیم.
- (۳) انسان‌ها پس از برخورداری از پشتوانهٔ محکمی به نام ایمان است که گرایش به سوی فضائل و خوبی‌ها را کسب می‌کنند.
- (۴) عقل نظری است که فضائل و رذائل اخلاقی را تشخیص می‌دهد؛ اما عمل قطعی به فضائل از طریق عقل عملی است.

۱۱۱ - سومین مرحله از مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه کدام است؟

- (۱) کاهش مخارج غیرضروری در صورت بیشتر بودن هزینه‌ها از درآمد
- (۲) مقایسه مجموع درآمدها و هزینه‌ها با یکدیگر
- (۳) فهرست کردن هزینه‌های ثابت و متغیر
- (۴) مشخص کردن درآمدهای ماهیانه

۱۱۲ - مخارج فردی با درآمد ماهانه ۲۵ میلیون تومان به شرح جدول مقابل است:

مقدار مخارج	مخارج ماهانه
۳/۵ میلیون تومان	اجاره
۰/۷ میلیون تومان	پوشاک
۰/۳ میلیون تومان	حمل و نقل
۰/۵ میلیون تومان	بیمه
۱/۵ میلیون تومان	قبوض
۰/۷ میلیون تومان	شارژ ساختمان
۳/۳ میلیون تومان	سایر هزینه‌ها
۱/۲ میلیون تومان	قبوض آب و برق و گاز و ...

الف - کدام گزینه بیانگر تفسیر درستی از مخارج این فرد است؟

ب - اگر فرد مجبور شود برای یک سفر پیش‌بینی نشده معادل ۸ میلیون تومان هزینه کند، کدام گزینه تفسیر ارائه داده درستی است؟

- (۱) مخارج سالانه این فرد ۱۴۰,۴۰۰,۰۰۰ تومان است. - فرد بدون استفاده از پس‌انداز قبلی یا قرض گرفتن می‌تواند اقدام به این سفر کند.
- (۲) این فرد می‌تواند ماهانه ۱۳,۳۰۰,۰۰۰ پس‌انداز داشته باشد. - پس‌انداز فرد بعد از پرداخت تمام مخارج ۵,۳۰۰,۰۰۰ تومان است و فرد قادر به انجام این سفر نخواهد بود.
- (۳) مخارج فرد کمتر از هزینه‌هایش است. - فرد برای انجام سفر مجبور به قرض گرفتن پول از دوستان خود است.
- (۴) مخارج فرد بیشتر از هزینه‌هایش است. - حتی بعد از انجام سفر، مبلغ ۵,۳۰۰,۰۰۰ تومان برای فرد باقی می‌ماند.

۱۱۳ - کدام گزینه وضعیت عبارتهای زیر را به درستی نشان می‌دهد:

- الف - کسانی که توان کار و فعالیت ندارند، از منابع خمس استفاده می‌کنند.
- ب - در مزایای خرید مقایسه‌ای می‌توانیم ببینیم که این موضوع زمان‌بر است.
- ج - فروشندگان برای تحریک و تشویق خریداران از روش‌هایی نظیر تبلیغات کاذب، بزرگ‌نمایی، قسم خوردن و ... استفاده می‌کنند.

د - «کسی به دنبال آرامش است، قناعت ورزد.» این سخن از پیامبر است.

- (۱) ص - غ - غ - ص
- (۲) ص - غ - غ - ص
- (۳) غ - ص - غ - ص
- (۴) غ - غ - غ - ص

۱۱۴- آقای محسنی در انتهای سال مالی خود ۳,۵۰۰,۰۰۰ تومان خمس پرداخت کرده است. اگر میزان درآمد باقی مانده ایشان پس از کسر هزینه‌ها ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان باشد، آنگاه مجموع درآمد باقی مانده فرد پس از کسر هزینه‌ها، به همراه ارزش اقلام خریداری شده اما مصرف نشده، چقدر است؟

- (۱) ۲,۵۰۰,۰۰۰ تومان
 (۲) ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان
 (۳) ۱۷,۵۰۰,۰۰۰ تومان
 (۴) ۱۲,۵۰۰,۰۰۰ تومان

۱۱۵- پاسخ صحیح پرسش‌های زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟
 الف - در کدام گزینه همه موارد ذکر شده به روش «ب» اشاره دارند؟
 ب - فایده بیمه چیست؟

(۱) الف: پردازش مجدد - یافتن راه‌های بهتر - کمتر مصرف کردن - با انرژی کم‌تر ولی دستاورد بیش‌تر مصرف کردن ب: پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی شده را جبران نموده و به ارتقای رفاه افراد و جامعه کمک می‌کند.
 (۲) الف: استفاده چندباره از کالا - بازداشتن از اسراف و زیاده‌روی - نه گفتن به خرید کالاهای مضر - یافتن راه‌های بهتر ب: نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیت‌های اقتصادی دور می‌کند و به بیمه‌گذاران آرامش خاطر می‌دهد.

(۳) الف: بازیافت - استفاده از چیزی بیش از یک بار - معدوم کردن کالای خراب - خرید چیزهایی که نیاز نداریم ب: نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیت‌های اقتصادی دور می‌کند و به بیمه‌گذاران آرامش خاطر می‌دهد.
 (۴) الف: باز تفکر - استفاده یک‌باره از کالا - تبدیل کالا به کالای دیگر - معدوم ساختن وسایل خراب ب: پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی شده را جبران نموده و به ارتقای رفاه افراد و جامعه کمک می‌کند.

۱۱۶- کدام مورد به ترتیب، مراحل انجام خرید مقایسه‌ای را کامل می‌کند؟

مرحله	نام مرحله	توضیحات
اول	«الف»	شامل بیان اینکه واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید.
دوم	فهرست گزینه‌ها	«ب»
سوم	«ج»	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است.
چهارم	ارزیابی	«د»
پنجم	تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

- (۱) تعیین معیارها - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند. - تعریف مسئله - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
 (۲) تعیین معیارها - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف - تعریف مسئله - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند.
 (۳) تعریف مسئله - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف - تعیین معیارها - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند.
 (۴) تعریف مسئله - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند. - تعیین معیارها - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف

۱۱۷ - چند مورد از عبارات زیر نادرست است؟

الف - خرید طلا به هر مقدار معمولاً نمی تواند فضای اقتصادی کشور را با مشکل مواجه نماید.
 ب - در مفاهیم اقتصادی در خصوص بیمه، خطرپذیری احتمال وقوع هر اتفاق را برای افراد مشخص می کند.
 ج - در بسیاری از کشورهای جهان، نظام های بیمه به منظور جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش بینی نشده به وجود آمده اند.

د - حساب های سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت، نرخ سود کمتری نسبت به حساب های دیگر پس انداز دارند.
 ه - سهام داری (معمولاً در خرید و فروش) فرایندی دارد که اجازه نمی دهد با پس اندازهای اندک وارد شویم و در کوتاه مدت بلافاصله بتوانیم آن را بفروشیم.

و - اگر قیمت ورقه سهام تغییر نکند، چیزی عاید دارندگان اوراق سهام نمی شود.

۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)

۱۱۸ - تفاوت سرمایه گذاری از طریق خرید سهام با سپرده گذاری بلندمدت در بانک و خرید اوراق مشارکت در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(۱) سود سرمایه گذاری در سهام معمولاً از سپرده گذاری بلندمدت در بانک بیشتر است؛ اما قطعی نیست. - با خرید سهام می توانیم هر وقت که خواستیم از مدیر کارخانه بخواهیم تا سرمایه ما را پس دهد، اما اوراق مشارکت قابل خرید و فروش نیستند و فرد باید تا پایان انقضای مدت سررسید، اوراق را نزد خود نگه دارد.

(۲) سود سپرده گذاری بلندمدت در بانک معمولاً از سود سرمایه گذاری در سهام بیشتر و قطعی است. - در خرید سهام چون پول ما به بخشی از ابزارآلات کارخانه تبدیل شده، نمی توانیم سرمایه خود را پس بگیریم ولی می توانیم برگه های سهام خودمان را به دیگری بفروشیم. با خرید اوراق مشارکت در مالکیت آن پروژه سهام می شویم. در این صورت سود شرکت به نسبت میزان اوراق خریداری شده به ما تعلق می گیرد و اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم.

(۳) سود سپرده گذاری بلندمدت در بانک معمولاً از سود سرمایه گذاری در سهام بیشتر و قطعی است. - با خرید سهام در داشتن یک شرکت با دیگران شریک می شویم. در این صورت سود شرکت به نسبت سهام مان به ما تعلق می گیرد و اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم. در اوراق مشارکت پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه)، سود آن را هم می گیریم.

(۴) سود سرمایه گذاری در سهام معمولاً از سپرده گذاری بلندمدت در بانک بیشتر است؛ اما قطعی نیست. - با خرید سهام در داشتن یک شرکت با دیگران شریک می شویم. در این صورت، سود شرکت به نسبت سهام مان به ما تعلق می گیرد و البته اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم. در اوراق مشارکت پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه) سود آن را هم می گیریم.

۱۱۹- کدام گزینه پاسخ درست و مناسبی به پرسش‌های زیر است؟

الف - معیار شناسایی اسراف چیست؟

ب - چهارمین مرحله از خرید هوشمندانه چه چیزی را مشخص می‌کند؟

(۱) الف: اسراف به معنای اتلاف است و به این مفهوم می‌پردازد که هر چیزی که به کاری نمی‌آید، اگر دور ریخته شود، اسراف است. ب: مشخص کنید که چه گزینه‌هایی در سطح پولی که شما می‌خواهید هزینه کنید، وجود دارد (برای این کار می‌توانید از وبسایت‌ها و فروشگاه‌های اینترنتی استفاده کنید. موارد را در لیستی یادداشت کنید).

(۲) الف: اسراف به معنای اتلاف است و به این مفهوم می‌پردازد که هر چیزی که به کاری نمی‌آید، اگر دور ریخته شود، اسراف است. ب: آن ویژگی‌هایی از کالای هدف را که بیشتر برایتان مهم است مشخص کنید. (در سه دسته: ویژگی - هایی که می‌خواهید حتماً در کالای هدف باشد، آن‌هایی که اگر باشد بهتر است و در نهایت آن‌هایی که اصلاً نمی‌خواهید باشد).

(۳) الف: اسراف منحصر به دورریز یا اتلاف نیست، بلکه «بلا استفاده گذاشتن اموال» و «مصرف بیجا» نیز اتلاف پنهان و اسراف است. افزون بر تضييع و اتلاف؛ مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شأن و عدم رعایت اولویت در به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی نیز از جمله معیارهای شناسایی اسراف هستند. ب: مشخص کنید که چه گزینه‌هایی در سطح پولی که شما می‌خواهید هزینه کنید، وجود دارد (برای این کار می‌توانید از وبسایت‌ها و فروشگاه‌های اینترنتی استفاده کنید. موارد را در لیستی یادداشت کنید).

(۴) الف: اسراف منحصر به دورریز یا اتلاف نیست، بلکه «بلا استفاده گذاشتن اموال» و «مصرف بیجا» نیز اتلاف پنهان و اسراف است. افزون بر تضييع و اتلاف؛ مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شأن و عدم رعایت اولویت در به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی نیز از جمله معیارهای شناسایی اسراف هستند. ب: آن ویژگی‌هایی از کالای هدف را که بیشتر برایتان مهم است مشخص کنید. (در سه دسته: ویژگی‌هایی که می‌خواهید حتماً در کالای هدف باشد، آن‌هایی که اگر باشد بهتر است و در نهایت آن‌هایی که اصلاً نمی‌خواهید باشد).

۱۲۰- هریک از عبارات زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

- می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.

- پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود.

- نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.

- به‌ازای مدت زمان سپرده‌گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می‌گیرند.

نوع حساب	مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری
بلندمدت	«ب»	«د»
کوتاهمدت	«ه»	«ج»
قرض الحسنه	«الف»	«و»

(۲) «ه» - «د» - «ج» - «الف»

(۱) «ب» - «ج» - «ه» - «د»

(۴) «ب» - «د» - «ه» - «ج»

(۳) «ه» - «ج» - «ب» - «و»

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۳ مهرماه

جامعه شناسی ۱

جامعه شناسی ۱
کل کتاب

علوم و فنون ادبی ۱

علوم و فنون ادبی ۱
کل کتاب

ریاضی و آمار ۱

ریاضی و آمار ۱
کل کتاب

تاریخ ۱

تاریخ ۱
کل کتاب

زبان عربی ۱

عربی، زبان قرآن ۱
کل کتاب

روان شناسی

روان شناسی
کل کتاب

اقتصاد

اقتصاد
کل کتاب

فلسفه و منطق

منطق
کل کتاب

فلسفه ۱
کل کتاب

جغرافیا ۱

جغرافیا ۱
کل کتاب

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
درس های ۱، ۲ و ۳
صفحه های ۱ تا ۲۱

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى
الإمامِ عَلِيِّ (ع)
درس ۱
صفحه های ۱ تا ۱۸

علوم فنون ادبی ۳

فصل اول
صفحه های ۱۰ تا ۴۰

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۲۷ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۲۳ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۰ دقیقه	۳۵	۱۶	۲۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۹ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	علوم اجتماعی	۳
	۸ دقیقه	۵۵	۴۶	۱۰	روان شناسی	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

روان شناسی

انگیزه و نگرش
روان شناسی سلامت
صفحه های ۱۵۸ تا ۲۰۶

سهم در کنکور: ۴ سؤال

علوم اجتماعی ۱

هویت (هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه های ۱۰۸ تا ۱۴۲

سهم در کنکور: ۲-۱ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۷

سهم در کنکور: ۵ سؤال

ریاضی ۱

نمایش داده ها
(نمودارهای یک متغیره، نمودارهای
چندمتغیره)
صفحه های ۹۹ تا ۱۱۷

سهم در کنکور: ۲ سؤال

اقتصاد

اقتصاد در خانواده
درس های ۱۲ تا ۱۴
صفحه های ۱۲۹ تا ۱۶۰

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه و منطق

منطق

منطق کاربردی
(سنجشگری در تفکر)
صفحه های ۹۷ تا ۱۱۳

فلسفه ۱

انسان
(چیستی انسان ۱، چیستی انسان ۲،
انسان؛ موجود اخلاق گرا)
صفحه های ۶۹ تا ۹۳

سهم در کنکور: ۳ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۳ تا ۱۶
صفحه های ۱۱۸ تا ۱۵۲

جغرافیای ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۰۶

سهم در کنکور: ۳ سؤال

زبان عربی ۱

صِنَاعَةُ التَّفْطِ
يَا مَنْ فِي الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۹۳ تا ۱۱۹

سهم در کنکور: ۱ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه یازدهم و دهم

یک آزمون جمع بندی پایه یازدهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم و دو درس مهم یازدهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم و دو درس مهم یازدهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (بیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

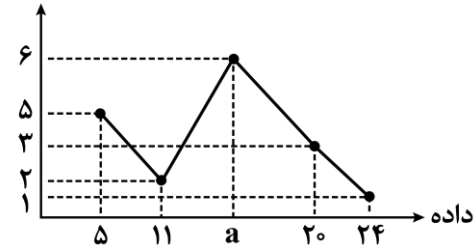
ویژه دانش آموزان پیشنماز

۱- زمانی که برای داده‌ها درصد را گزارش می‌کنیم به شرط آن که بیشتر از ۶ مقدار نداشته باشیم، بهتر است از کدام نمودار برای نمایش داده‌ها استفاده کنیم؟

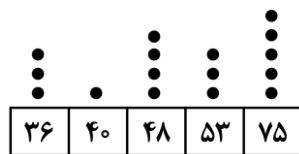
- (۱) هیستوگرام (۲) میله‌ای افقی (۳) میله‌ای عمودی (۴) دایره‌ای

۲- نمودار خط شکسته زیر مربوط به یک گروه از داده‌ها است. اگر میانگین این داده‌ها برابر ۱۳ باشد، مجموع مقدار a و فراوانی میانه داده‌ها کدام است؟

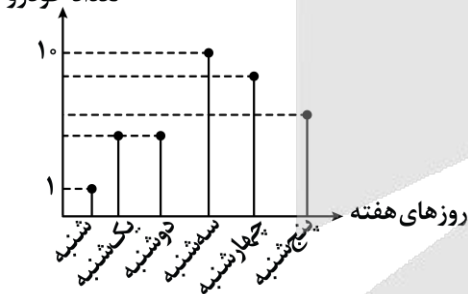
- (۱) ۲۲
(۲) ۲۷
(۳) ۳۰
(۴) ۲۹

۳- با توجه به نمودار نقطه‌ای زیر میانه داده‌ها کدام است؟

- (۱) ۴۸
(۲) ۵۳
(۳) ۵۰/۵
(۴) ۵۱/۵

۴- در نمودار مقابل، می‌دانیم تعداد فروش خودرو در روز شنبه ۱ و در روز سه‌شنبه ۱۰ دستگاه بوده‌است، بیشترین مقدار ممکن برای میانگین فروش هفتگی خودرو کدام عدد می‌تواند باشد؟

- (۱) ۹
(۲) ۸
(۳) ۷
(۴) قابل محاسبه نیست

۵- در نمودار جعبه‌ای داده‌های ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۷، ۶، ۶، ۵، ۳ واریانس داده‌های درون جعبه کدام است؟

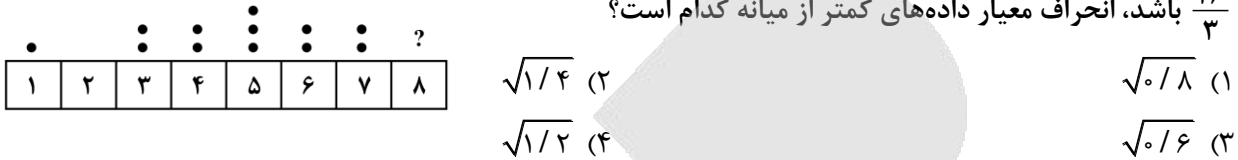
- (۱) ۴/۲ (۲) ۴/۴ (۳) ۴/۸ (۴) ۴/۶

محل انجام محاسبات

۶- در نمودار جعبه‌ای مربوط به ۲۰ داده، طول جعبه برابر ۱۰ و اختلاف چارک اول با بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین داده به ترتیب ۳۰ و ۱۰ است. اگر بزرگ‌ترین داده برابر ۶۵ باشد، مجموع مقادیر چارک اول، چارک سوم و کوچک‌ترین داده کدام است؟

- (۱) ۱۰۵ (۲) ۹۵ (۳) ۸۵ (۴) ۸۰

۷- در نمودار نقطه‌ای زیر نقاط روی عدد ۸ پاک شده است. اگر میانگین کل داده‌ها (قبل از پاک شدن نقاط روی ۸) برابر $\frac{16}{3}$ باشد، انحراف معیار داده‌های کمتر از میانه کدام است؟

۸- برای چهار گروه خونی A، B، O و AB نمودار دایره‌ای رسم کرده‌ایم. زاویه مرکزی گروه خونی «A»، $\frac{2}{5}$ برابر زاویه مرکزی گروه خونی «O» است. اگر زاویه مرکزی مربوط به گروه خونی A، ۸۴ درجه بیشتر از زاویه مرکزی گروه خونی «O» باشد، زاویه مرکزی گروه خونی A تقریباً چند درصد از نمودار را در بر می‌گیرد؟

- (۱) $\frac{34}{2}$ (۲) $\frac{34}{4}$ (۳) $\frac{36}{6}$ (۴) $\frac{38}{8}$

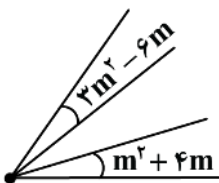
۹- در یک نمودار حبابی، سه تایی‌های مرتب A(۱,۱۲,۱۰۰) و B(۳,۱۶,۲۵) مربوط به دو شخص A و B هستند. شعاع دایره A چند برابر شعاع دایره B است؟

- (۱) ۴ (۲) ۲ (۳) $\frac{3}{2}$ (۴) $\frac{5}{3}$

۱۰- در نمودار جعبه‌ای مقابل، طول جعبه برابر با ۱۲ می‌باشد و چارک دوم برابر است با میانگین چارک‌های اول و سوم. اگر فاصله چارک اول تا انتهای سبیل سمت راست برابر با ۱۸ باشد، بزرگ‌ترین داده کدام است؟

۱۱- نمودار مقابل، قسمتی از یک نمودار راداری است. نمودار راداری مذکور، مقادیر چند متغیر را نشان می‌دهد؟ (زاویه‌ها برحسب درجه هستند)

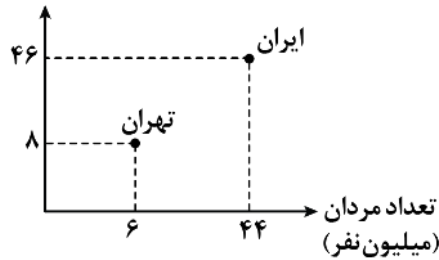

- (۱) ۷ (۲) ۸ (۳) ۹ (۴) ۱۰

محل انجام محاسبات

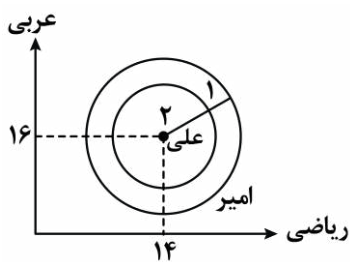
۱۲- در نمودار پراکنش‌نگاشت مقابل، شهر تهران نمونه‌ای از جامعه افراد کل ایران است؛ پارامتر نسبت تعداد مردان به کل جامعه چند برابر آماره نسبت تعداد زنان به تعداد افراد نمونه است؟

تعداد زنان
(میلیون نفر)

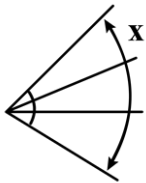
- (۱) $\frac{13}{18}$
(۲) $\frac{11}{18}$
(۳) $\frac{77}{90}$
(۴) $\frac{73}{90}$

۱۳- نمودار حبابی مربوط به نمرات علی و امیر در ۳ درس ریاضی، عربی و زبان به شکل زیر است. اگر نمره زبان علی ۱۲ باشد، مجموع نمرات ریاضی و زبان امیر کدام است؟ (درس زبان از ۴۰ نمره است.)

- (۱) ۴۰
(۲) ۴۱
(۳) ۴۵
(۴) ۵۰

۱۴- شکل زیر بخشی از یک نمودار راداری با ۱۲ محور است. x چند درجه است؟

- (۱) ۴۰
(۲) ۱۲۰
(۳) ۶۰
(۴) ۹۰

۱۵- در مورد نمودارهای حبابی و راداری کدام جمله نادرست است؟

- (۱) نمودار حبابی می‌تواند ۳ متغیر کمی اصلی و بی‌شمار متغیر کیفی را نمایش دهد.
(۲) نمودار راداری می‌تواند حداقل ۳ متغیر کمی را نمایش دهد.
(۳) در نمودار راداری اگر ۱۰ متغیر داشته باشیم زاویه بین هر دو محور (شعاع) متوالی برابر با 36° است.
(۴) از نمودار راداری برای نمایش متغیرهای کیفی هم می‌توان استفاده کرد.

محل انجام محاسبات

- ۱۶- کدام گزینه از پدیده‌هایی که در سده‌های پنجم و ششم برای زبان فارسی رخ داد، نیست؟
- (۱) گسترش فارسی دری و آمیزش آن با کلمات و لغات نواحی مرکزی و غربی ایران
  - (۲) آمیختگی با واژه‌ها، نام‌ها و لقب‌های غیررایج در عصر سامانی و غزنوی
  - (۳) نشر و گسترش زبان فارسی در هندوستان و آسیای صغیر
  - (۴) درآمیختن زبان فارسی با لغات زبان عربی
- ۱۷- با توجه به ویژگی‌های قلمروهای سه‌گانه در سبک شعر سده‌های پنجم و ششم، کدام مورد نادرست است؟
- (۱) رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری، به ویژه غزل و مثنوی (قلمرو ادبی)
  - (۲) به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر (قلمرو ادبی)
  - (۳) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی (قلمرو فکری)
  - (۴) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی (قلمرو فکری)
- ۱۸- از دیدگاه «تاریخ ادبیات»، کدام‌یک از قسمت‌های مشخص‌شده، نادرست است؟
- «در قرن سوم و اوایل قرن چهارم، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و با همه پیشرفت‌هایی که داشت هنوز در آغاز راه بود. در نیمه قرن پنجم با دوره بلوغ آن مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم. در این دوره، تألیف کتاب در موضوع‌های گوناگون علمی رواج یافت و نثر ساده به کمال رسید و نثر مصنوع هم رایج شد.»
۱ (۱)	۲ (۲)	۳ (۳)	۴ (۴)
- ۱۹- در همه ابیات ویژگی‌های فکری «شعر قرن پنجم و ششم» دیده می‌شود، به جز:
- (۱) مقتدای نظم و نثرم، چون قلم گیرم به دست
  - (۲) آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند
  - (۳) امرا را ز پی ظلم و فساد
  - (۴) «رشیدکا»، ز تهی مغزی و سبکساری
- ۲۰- در همه گزینه‌ها، آرایه «جناس» وجود دارد، به جز:
- (۱) دینار نمی‌خواهم من عاشق دیدارم
  - (۲) گل‌برگ را ز سنبل مشکین نقاب کن
  - (۳) بیا و برگ سفر ساز و زاد ره برگیر
  - (۴) شاهد شکفته مخمور چون شمع صبحگاهی
- ۲۱- در کدام بیت، دو نوع «جناس» دیده نمی‌شود؟
- (۱) شکر کند چرخ فلک از مَلک و مَلک و مَلک
  - (۲) کفر است در طریقت ما کینه داشتن
  - (۳) از آن شاهد که در اندیشه ماست
  - (۴) من با غم دل ساخته و سوخته در تب
- اغیار نمی‌جویم من شیفته یارم
یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن
که عاقبت برود هر که او ز مادر زاد
لرزان به‌سان ماه و لغزان به‌سان ماهی
- کز کرم و بخشش او، روشن و بخشنده شدم
آیین ماست سینه چو آئینه داشتن
ندانم زاهدی در شهر معصوم
و او از دم دود من دل سوخته در تاب

۲۲- کدام بیت، فاقد «جناس همسان» است؟

کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست
تُرک من پرده برانداز که هندوی توام
در معرضی که تخت سلیمان رود به باد
هم تواند کرمش دادِ من مسکین داد

(۱) با زمانی دیگر انداز، ای که پندم می‌دهی
(۲) سعدی از پرده عشاق چه خوش می‌گوید
(۳) بادت به دست باشد اگر دل نهی به هیچ
(۴) وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت

۲۳- در کدام بیت، آرایه «جناس ناهمسان» با «اشتقاق» همراه است؟

نه ناظر است در این جست‌وجوی نه منظور
شاکر قشور رذیلان باشد
مرا وعظ تو چون باد است در گوش
گر خون خوری از ساغر گردون چه غم است

(۱) نه عاشق است در این گفت‌وگوی نی معشوق
(۲) شکر خالق چو نگوید مخلوق
(۳) برو واعظ که جز پیغام عشقش
(۴) ای آن‌که تو را حریم گردون حرم است

۲۴- نوع جناس در ابیات زیر، به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

نینداخت جز حرص خوردن به دام!
ما که باشیم که اندیشه ما نیز کنند
گلم از خارم برآوردی و خار از پا و پا از گل
بختم ار یار شود، رختم از اینجا ببرد
چنان خوش بخشید که سلطان شام

الف: مگر می‌نبینی که دَد را و دام
ب: سعدیا گر نکند یاد تو آن ماه، مرنج
ج: گرم باز آمدی محبوب سیم‌اندام سنگین‌دل
د: نیست در شهر نگاری که دل از ما ببرد
ه: گدا را چو حاصل شود نان شام

- (۱) همسان - ناهمسان افزایشی - ناهمسان حرکتی - ناهمسان اختلافی - همسان
(۲) ناهمسان اختلافی - ناهمسان اختلافی - ناهمسان افزایشی - ناهمسان افزایشی - همسان
(۳) ناهمسان اختلافی - ناهمسان اختلافی - ناهمسان افزایشی - ناهمسان اختلافی
(۴) همسان - ناهمسان افزایشی - ناهمسان حرکتی - ناهمسان افزایشی - ناهمسان اختلافی

۲۵- «قاعدۀ و تبصرۀ قافیه» در کدام ابیات یکسان است؟

ز تو جویم گهر نَز چشمه و جوی
و یا مُرده دگر باره روان یافت
ندانند کس که فردا زو چه زاید
برون کرد چون تشنه دشنه زبان

الف: تو دریایی و من مردِ گهرجوی
ب: تو گفتی مفلسی گنج روان یافت
ج: شنیدستم که شب آبیستن آید
د: به خون تشنه جلاَدِ نامهربان

- (۱) «الف» - «د» (۲) «الف» - «ج» (۳) «ب» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۲۶- در کدام بیت «ذوقافیتین» به چشم می‌خورد؟

یکی جانم هزاران گشت گویی
ز دریا کی پرهیزد گهرجوی
بِه منزلگاه پیروزی رسیدم
به مرگ تو بریزم خاک بر سر

(۱) دلم باغ بهاران گشت گویی
(۲) ز دشمن کی حذر جوید خطرجوی
(۳) بریدم راه بی‌دروزی بریدم
(۴) به درد تو بدرم جامه بر بر

۲۷- توضیح روبه‌روی کدام بیت، در مورد قافیه درست است؟

گاهی بنما آگاه ما را خبری چندان («ان» حروف الحاقی)
زان قامت افراشته پستم کردی (م حرف روی)
به آرام دل با جوانان بچم (ذوقافیتین)
که من رفتنی‌ام تو سالار نو (قاعدۀ ۲)

(۱) ای آن که به کوی دوست تنها گذری خندان
(۲) زان نرگس نیم‌مست مستم کردی
(۳) یکی سر بر آر از گریبان غم
(۴) تو را بود باید همی پیش‌رو

۲۸- در کدام بیت قافیه درونی براساس قاعده «۱» و تبصره قافیه آمده است؟

- ۱) سرو شد افراخته کار چمن ساخته
 ۲) سعدی خویش خوانی‌ام پس به جفا برانی‌ام
 ۳) به خونم گر بیالاید دو دست نازنین شاید
 ۴) گر گلشن خوشبو تویی ور بلبل خوشگو تویی
- نعره‌زنان فاخته بر سر بید و چنار
 سفره اگر نمی‌نهی، در به چه باز می‌کنی؟
 نه قتلیم خوش همی‌آید که دست و پنجه قاتل
 ور در جهان نیکو تویی ما نیز هم بد نیستیم

۲۹- قافیه کدام بیت نادرست است؟

- ۱) یار بد، مار است هین بگریز از او
 ۲) بر سر آنم که گر ز دست برآید
 ۳) برآمد دود بی‌صبری ز جاناش
 ۴) نصیحت می‌کنم دم دوستانم
- تا نریزد بر تو زهر، آن زشت خو
 دست به کاری زخم که غصه سرآید
 ببارید آب حسرت بر رخانش
 ملامت می‌کنم دم دشمنانم

۳۰- کدام بیت «ردیف» دارد؟

- ۱) بسی دانش ببايد تا سخن‌گوی
 ۲) چرا چون آسیای گرد گردی
 ۳) مرا گویند بیهوده چه نالی
 ۴) منم آن زنده کز جان سیر گشتم
- تواند زد به میدان سخن‌گوی
 بیاکنده به آب و باد و گردی
 که از بس یار نالیدن چو نالی
 به صد جان خسته شمشیر گشتم

۳۱- مفهوم کدام گزینه با سایر گزینه‌ها تفاوت دارد؟

- ۱) از آن حریبر که بیگانه بود نساجش
 ۲) گر نقاب از چهره این عدل بردارند خلق
 ۳) پیکر مام وطن دانی چرا خم گشته است
 ۴) اگر بیگانگان تشریف بخشند
- هزار بار برانده‌تر بود خَلقان (= لباس کهنه)
 رشته را بی‌پرده دست اجنبی خواهند دید
 زان که مشتی اجنبی خواهند سر بار وطن
 هنوز از دوستان خوش‌تر گدایی

۳۲- کدام گزینه با «ای کریمی که بخشنده عطایی، ای حکیمی که پوشنده خطایی، ای صمدی که از ادراک خلق جدایی»

تناسب ندارد؟

- ۱) نه بر اوج ذاتش پرد مرغ وهم
 ۲) برآورده مردم ز بیرون خروش
 ۳) به امرش وجود از عدم نقش بست
 ۴) ای برتر از آن که عقل درآک
- نه در ذیل وصفش رسد دست فهم
 تو با بنده در پرده و پرده‌پوش
 که داند جز او کردن از نیست هست
 در راه تو دم زنده از ادراک

۳۳- کدام گزینه با «چنین داد پاسخ فریدون که تخت / نماند به کس جاودانه نه بخت» تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) بزرگی نماند بر آن پایدار
 ۲) بس نامور به زیر زمین دفن کرده‌اند
 ۳) چنین که هست نماند قرار دولت و ملک
 ۴) درگذر از این جهان مردانه‌وار
- که مردم به چشمش نمایند خوار
 کز هستیش به روی زمین بر نشان نماند
 که هر شبی را بی‌اختلاف روزی هست
 سوی جانان کن در آن منزل قرار

۳۴- کدام گزینه با «نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد / عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد» تقابل مفهومی دارد؟

- ۱) شب فراق نمی‌باید از فلک نالید
 ۲) ز کین او به بهار اندرون همیشه خزان
 ۳) سخن راست توان دانست از لفظ دروغ
 ۴) هزارستان دستان زدی به وقت بهار
- که روزهای سپید است در شبان سیاه
 ز مهر او به خزان اندرون همیشه بهار
 باد نوری پیدا بود از باد خزان
 کنون به باغ همی‌زاغ راست آه و فغان

۳۵- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱) چون ز نسیان یاد کنعان را نیندازد به چاه؟
 ۲) من که در مصر چو یعقوب عزیزم دارم
 ۳) از دل و جان بنده غربت نگردد چون کند؟
 ۴) به چه امید کسی از وطن آید بیرون
- این نوازش‌ها که ماه مصر از اخوان دیده است
 چه نشینم ز پی یوسف کنعان بروم
 آنچه یوسف دید از اخوان در غم‌آباد وطن
 منزل اول یوسف چو درین ره چاه است

۳۶- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب با کدام موارد انطباق دارد؟

- مقابله جهان اسلام با هجوم مغول

- هویت فرهنگی جوامع اسلامی از دیدگاه مستشرقان

- هدف متفکران ایرانی از پدید آوردن آثاری با عناوین غرب زدگی

- بُعد تاریخی هویت جامعه

(۱) دفع مهاجمان - سکولار و دنیوی - نقد هویت‌های کاذب - سرزمین

(۲) جذب و هضم مهاجمان درون خود - توحیدی و اساطیری - نقد هویت‌های کاذب - خاطره جمعی و مشترک افراد

(۳) دفع مهاجمان - توحیدی و اساطیری - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب - سرزمین

(۴) جذب و هضم مهاجمان درون خود - سکولار و دنیوی - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب - سرنوشت و سرگذشت مشترک افراد

۳۷- موارد نادرست در بین عبارتهای زیر کدام‌اند؟

الف - انقلاب اسلامی ایران حاصل یک سده مقاومت هویت اسلامی ایران در برابر هجوم سیاسی و نظامی غرب بود.

ب - جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثرگذار است، به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد.

ج - بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به یک خویشتن تاریخی، جغرافیایی، الهی و توحیدی بود.

د - جهان اسلام با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که جهان غرب القا می‌کرد، جست‌وجو می‌کند.

هـ - حیات معنوی اسلام، نظریه پردازان غربی را که طی قرن نوزدهم، سکولاریسم و دنیوی شدن را سرنوشت مشترک بشر می‌دانستند به تأمل فراخوانده است.

(۱) «د» - «ه» - «ج» (۲) «الف» - «ج» - «ه» (۳) «ب» - «ه» - «د» (۴) «الف» - «ب» - «ج»

۳۸- کدام گزینه اشاره درستی به اهمیت زبان فارسی پیش از اسلام دارد؟

(۱) حکیمان ایرانی، معارف و هنرهایی تولید کردند که مسلمانان برای دستیابی به آنها، نیازمند آموختن زبان فارسی بودند.

(۲) فارسی به عنوان زبان دوم جهان اسلام، مرزهای امپراتوری‌های گورکانی و عثمانی را درنوردید.

(۳) فارسی دری به عنوان زبان سیاسی دربار ایران، زبان رسمی مشترک اقوام مختلف ایرانی بود.

(۴) زبان فارسی به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، در مناطق مختلف جهان اسلام از هندوستان و تبت تا آسیای صغیر و شبه جزیره بالکان گسترش یافت.

۳۹- به ترتیب، هر یک از مولفه‌های زیر، اشاره درستی به کدام یک از ابعاد خانواده دارد؟

الف - مشارکت و مسئولیت‌پذیری

ب - رفتارهای ضد ارزش در جامعه اسلامی

ج - تربیت اسلامی فرزندان

د - قداست خانواده

(۱) مشارکت خانواده در امور جامعه - دین و ارزش‌های اخلاقی - آموزش، مشاوره و اطلاع‌رسانی - دین و ارزش‌های اخلاقی

(۲) روابط و مناسبات خانوادگی و خویشاوندی - دین و ارزش‌های اخلاقی - فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان - تشکیل خانواده

(۳) مشارکت خانواده در امور جامعه - موانع، ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها - آموزش، مشاوره و اطلاع‌رسانی - تشکیل خانواده

(۴) روابط و مناسبات خانوادگی و خویشاوندی - موانع، ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها - فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان - دین و ارزش‌های اخلاقی

- ۴۰- کدام یک در ارتباط با لیبرال دموکراسی درست نیست و کدام یک در رابطه با جمهوری اسلامی درست است؟
- ۱) لیبرالیسم به معنای حاکمیت مردم است - به معنای مردم سالاری دینی است.
  - ۲) ادعا می کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می یابد - نوعی نظام سیاسی که در جهان اسلام مورد توجه امت اسلامی قرار گرفته است.
  - ۳) این نظام سیاسی با فرهنگ جهان غرب ناسازگار است - جمهوری به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان هاست.
  - ۴) هیچ حقیقت و فضیلت فطری و جهان شمولی را به رسمیت نمی شناسد - حکومتی دنیوی و این جهانی است.
- ۴۱- به ترتیب علت هر یک از موارد زیر کدام است؟
- انسان به عنوان کنشگری قدرتمند
  - پیدایش قدرت اجتماعی
  - ناتوانی انسان در بر آوردن همه نیازهای خود به تنهایی
  - سلطه فرهنگی بر سایر کشورها
- ۱) انجام کارها با علم - تأثیر گذاشتن بر اراده دیگران برای رسیدن به اهداف خود - احتیاج داشتن به کمک دیگران - همراهی قدرت نرم و قدرت سخت
  - ۲) انجام کارها با اراده - به خدمت گرفتن اراده و کار ارادی دیگران - احتیاج داشتن به کمک دیگران - همراهی قدرت نرم و قدرت سخت
  - ۳) انجام کارها با علم - به خدمت گرفتن اراده و کار ارادی دیگران - محدودیت قدرت انسان - قدرت سخت
  - ۴) انجام کارها با اراده - تأثیر گذاشتن بر اراده دیگران برای رسیدن به اهداف خود - محدودیت قدرت انسان - قدرت نرم
- ۴۲- تبعیت مردم در هر یک از موارد زیر به ترتیب از چه نوعی بوده است؟
- مارتین لوتر کینگ، رهبر پرنفوذ جنبش مدنی سیاهان آمریکا
  - سخنرانی های پرشور هیتلر بر ضد پیمان ورسای و ترویج ایده ملی گرایی
  - جان دادن استالین در تنهایی
  - مبارزه گاندی با استعمار انگلیس به عنوان رهبر مردم هند
- ۱) تبعیت با رضایت - تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت - تبعیت با کراهت
  - ۲) تبعیت با رضایت - تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت
  - ۳) تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت - تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت
  - ۴) تبعیت با کراهت - تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت - تبعیت با رضایت
- ۴۳- به ترتیب «اعمال قدرت بر اساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص»، «مدار مقبولیت»، «اعمال قدرت بدون اکراه و با رضایت» و «مدار مشروعیت» کدام است؟
- ۱) مقبولیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می شود - مشروعیت - حق و باطل بودن
  - ۲) مشروعیت - حق و باطل بودن - مقبولیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می شود
  - ۳) مشروعیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می شود - مقبولیت - حق و باطل بودن
  - ۴) مقبولیت - حق و باطل بودن - مشروعیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می شود

۴۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

الف - در اندیشه فارابی منظور از جوامع جاهلی چیست؟

ب - گسترش جهان اجتماعی چگونه صورت می‌گیرد؟

ج - عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی چیست؟

(۱) جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد - با افزایش افراد و اعضای جهان اجتماعی - سکولاریسم

(۲) جوامعی که مشروعیت دروغین در آن جوامع وجود داشته باشد - با افزایش افراد و اعضای جهان اجتماعی - سرمایه‌داری

(۳) جوامعی که مشروعیت دروغین در آن جوامع وجود داشته باشد - از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن - سکولاریسم

(۴) جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد - از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن - سرمایه‌داری

۴۵- به ترتیب، عبارات زیر با کدام گزینه ارتباط مفهومی دارد؟

الف - پدیده نسل‌کشی در جهان

ب - روزنه ورود استعمار

ج - اقتصاد مقاومتی

د - پاشنه آشیل ایران اسلامی

(۱) ابعاد هویتی جمعیت - اقتصاد - الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم - اقتصاد

(۲) نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت - فرهنگ - اتکا به تولید داخلی قوی - فرهنگ

(۳) ابعاد هویتی جمعیت - اقتصاد - اتکا به تولید داخلی قوی - فرهنگ

(۴) نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت - فرهنگ - الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم - اقتصاد

- ۴۶- مشخص کنید که هر عبارت زیر به کدام نوع از انگیزش اشاره دارد؟
 - پارسا به تمیز کردن و براق کردن ماشینش می‌پردازد تا از تمیز بودن آن احساس رضایت کند.
 - حسین برای کسب آرامش و فراغت از مشغله‌ها، به سفری ۵ روزه می‌رود.
- (۱) بیرونی - درونی (۲) درونی - بیرونی (۳) بیرونی - بیرونی (۴) درونی - بیرونی
- ۴۷- کدام مورد درباره وضعیت داشتن دو شناخت هم‌زمان و متضاد نادرست است؟
 (۱) سطح ارزیابی ما از عناصر شناختی، تعیین‌کننده اثر آن بر رفتار ما خواهد بود.
 (۲) یک عنصر مثبت نمی‌تواند به یک کار مضر پیوند بخورد و معنای مثبتی به آن بدهد.
 (۳) تغییر رفتار یا تغییر شناخت‌ها، هر دو راهی برای ایجاد هماهنگی شناختی است.
 (۴) با تجمیع عوامل منفی پیرامون یک عنصر، اجتناب ما از آن بیشتر می‌شود.
- ۴۸- هر یک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام مفهوم است؟
 - آربین که پلیس ماهری است در صحنه‌های جرم و شرایط تنش‌زا، آرامش خود را از دست نمی‌دهد.
 - پویان پس از تمرین‌های سنگین و رژیم‌های سخت در بدنسازی و حذف شدن در مسابقات به این نتیجه می‌رسد که استعداد بدنسازی ندارد.
 - علی که سابقه مطالعه در حوزه نانو را ندارد، احساس می‌کند در المپیاد فناوری‌های نانو مقام اول را کسب می‌کند.
- (۱) ادراک کارایی - درماندگی آموخته شده - ادراک کارایی کاذب
 (۲) ادراک کنترل - تعارض - انگیزه درونی
 (۳) ادراک کارایی - مقابله ناکارآمد - فشار روانی
 (۴) تجربه گذشته - اسناد درونی - ادراک کارایی کاذب
- ۴۹- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
 - انگیزه‌های برخاسته از درون و پاداش بیرونی، دارای منبع تغذیه متفاوت اما شدت یکسان هستند.
 - اتحاد مردم توسط رهبر بزرگ با شعار «ما ملت بزرگ را، دوباره زنده می‌کنیم»، نمونه‌ای از اراده است.
 - تناسب هدف با انگیزه و تلاشی که قرار است بکنیم، از عواملی است که ما را در مسیر نگه می‌دارد.
 - نگرش‌های ما پس از شکل‌گیری در دوران مدرسه و خانواده، در دبیرستان بیشترین تغییر را دارند.
- (۱) نادرست - نادرست - درست - نادرست (۲) نادرست - نادرست - درست - درست
 (۳) نادرست - درست - نادرست - درست (۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست
- ۵۰- کدام گزینه در ارتباط با پیامدهای داشتن هدف کاملاً صحیح است؟
 (۱) باعث ایجاد توانمندی و انسجام در رفتار انسان می‌شود - از شکل‌گیری باورهای غلط جلوگیری می‌کند.
 (۲) حرکت در مسیر دستیابی به هدف نوعی موفقیت تلقی می‌شود - به کلی مانع ایجاد عواملی مانند خستگی می‌شود.
 (۳) از شکل‌گیری باورهای غلط جلوگیری می‌کند - باعث انتخاب راه‌حل‌های صحیح‌تری برای مسائل می‌شود.
 (۴) انتخاب هدف امید به موفقیت را به همراه می‌آورد - فرد را از موانع زودگذر مانند خستگی دور می‌کند.

۵۱- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارتهای زیر در کدام گزینه آمده است؟
 - یکی از هدفهای روانشناسی سلامت، پیشگیری و درمان بیماریها است. علاوه بر این، حفظ سلامتی و ارتقای آن هم مدنظر است.
 - مجموعه الگوهای رفتاری و اجتماعی که فرد معمولاً در زندگی روزمره از آنها استفاده می کند، «سبک زندگی» نام دارد.
 - روانشناسان سلامت در سبک زندگی افراد به سه مورد اشاره می کنند: (۱) تغذیه (۲) ورزش (۳) فشارهای روانی و روشهای مقابله با آن.

- (۱) درست - درست - نادرست
 (۲) درست - نادرست - نادرست
 (۳) درست - نادرست - درست
 (۴) نادرست - درست - درست

۵۲- کدام گزینه در ارتباط با تغذیه به عنوان یکی از ابعاد مهم سبک زندگی کاملاً نادرست است؟
 الف - رژیم غذایی سالم باید حاوی کربوهیدرات و چربی کم باشد.
 ب - متخصصان تغذیه بر اهمیت مصرف مواد فیبردار تأکید می کنند.
 ج - تغذیه سالم و متعادل به سبک زندگی افراد مرتبط است.
 د - مصرف سبزیجات و میوهها در کف هرم تغذیه قرار دارد.
 ه - به تناسب رشد نوع رژیم غذایی افراد تغییر می کند.

- (۱) «ب» - «الف» (۲) «ج» - «د» (۳) «د» - «الف» (۴) «ه» - «ب»

۵۳- هر یک از افراد زیر از کدام یک از روشهای مقابله با فشار روانی استفاده کرده اند؟
 - کاظم اعتقاد دارد که با انرژی مثبت فرستادن، ثروت را به زندگی خود جذب خواهد کرد؛ در نتیجه از کار خود استعفا می دهد.
 - مهناز هر روز صبح ۵ دقیقه تمرین تمرکز کرده و در انتها به خود می گوید: «امروز روز خوبی است و تمام کارها با موفقیت انجام می شود.»

- صابر قبل از شروع امتحان رانندگی در مورد نحوه رانندگی خود شوخی می کند تا فضا را تغییر دهد.
 (۱) در انتظار معجزه بودن - مقابله کوتاهمدت - مقابله سازگارانه
 (۲) مقابله ناسازگارانه - مقابله سازگارانه - مقابله ناسازگارانه
 (۳) منفعل بودن - مقابله بلندمدت - استفاده از حس شوخ طبعی
 (۴) انجام رفتارهای بدون فکر و تأمل - استفاده از مهارت حل مسئله - مقابله کوتاهمدت

۵۴- کدام گزینه به تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت اشاره دارد؟

- (۱) هنگامی که پسری به یاسمن پیشنهاد دوستی داد. او گفت که عقیده دارد این روابط حرام است.
 (۲) هانیه با توجه به احادیث اسلامی و وضو گرفتن، توانسته است پاکیزه تر زندگی کند.
 (۳) هلیا که در اتریش زندگی می کند از گوشتهایی که ذبح اسلامی ندارند، مصرف نمی کند.
 (۴) حسنا پیش از شروع هر کاری آیتالکرسی می خواند و با یادآوری حضور خدا، آرامش قلبی پیدا می کند.

۵۵- در ارتباط با موقعیت زیر کدام گزینه درست است؟

- «فاطمه یک ماه پیش از کنکور ناگهان بسیار نگران آن شد. در روزهای بعدی تمرکز کمتری روی درس داشت و به کارهای متفرقه می پرداخت. حتی برای کاهش اضطراب خود به استفاده از قرص آرامبخش متوسل شد.»
 (۱) استرس باعث ارتقای واکنشهای او شده است.
 (۲) تعادل زندگی فاطمه در حد قبلی خود قرار دارد.
 (۳) رویداد مد نظر در حد توان فاطمه ارزیابی شده است.
 (۴) وی نیاز دارد که باری دیگر با شرایط سازگار بشود.

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

پیشخوانی پایه دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۳

پنجشنبه ۲۷ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۳۰ سؤال ۳۰ دقیقه	۱۰ دقیقه	۱۰	۱	۱۰	زبان و ادبیات فارسی	۱
	۱۰ دقیقه	۲۰	۱۱	۱۰	زبان عربی	۲
	۱۰ دقیقه	۳۰	۲۱	۱۰	فلسفه	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات، جهان علی و معلولی
درس‌های ۱، ۲ و ۳
صفحه‌های ۱ تا ۲۱

سهم در کنکور: ۲ سؤال

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمُنْسُوبَةِ إِلَى
الإمامِ عَلِيِّ (ع)
درس ۱
صفحه‌های ۱ تا ۱۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

علوم و فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن‌های
دوازدهم و سیزدهم
پایه‌های آوایی ناهمسان / مراعات
نظیر، تلمیح و تضمین
+ کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۱۰ تا ۴۰

سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

پیش‌خوانی ۲۵ درصد از مباحث پایه دوازدهم

پنج آزمون پیش‌خوانی (در هر آزمون، ۵ درصد پیشروی بیشتر)

یک آزمون جمع‌بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

شما می‌توانید به صورت اختیاری به سؤالات این دفترچه (پیش‌خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.

در صورت پاسخ‌دهی تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می‌کنید.

ویژه دانش آموزان پیش‌تاز

- ۱- کدام عوامل، همگی، در ایجاد نهضت بازگشت ادبی تأثیر داشتند؟
 الف: تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری
 ب: اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
 ج: تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن
 د: توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان
 هـ: تاراج کتابخانه اصفهان و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن
- ۱) «الف» - «د» - «ه»
 ۲) «الف» - «ب» - «ج»
 ۳) «ج» - «د» - «ه»
 ۴) «ب» - «الف» - «ه»
- ۲- در میان آثار ذکرشده، پدیدآورنده چند اثر به درستی معرفی شده است؟
 (شمس و طغرا: میرزا حسن خان بدیع) - (داستان باستان: محمداقبر میرزا خسروی) - (تاریخ بیداری ایرانیان: میرزا آقاخان کرمانی) - (سبک‌شناسی: ملک‌الشعرا بهار) - (تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران: ادیب‌الممالک فراهانی) - (خداوندنامه: صبای کاشانی)
- ۱) یک   ۲) دو   ۳) سه   ۴) چهار
- ۳- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینه ... را می‌توان به دو صورت دسته‌بندی هجایی کرد.
 ۱) حور از بهشت بیرون ناید تو از کجایی؟
 ۲) به سان دوست که یابد وصال یار عزیز
 ۳) گویند مکن سعدی جان در سر این سودا
 ۴) نـوروز درآمـد ای مـن و چـهری
- ۴- کدام یک از ابیات زیر را می‌توان به دو صورت «همسان» و «ناهمسان» دسته‌بندی هجایی کرد؟
 ۱) گر هیمه عود گردد و گر سنگ در شود
 ۲) ایام را به ماهی یک شب هلال باشد
 ۳) با این همه باران بلا بر سر سعدی
 ۴) قوت شرح عشق تو نیست زبان خامه را
- ۵- کدام بیت در وزن همسان دو لختی به دو شیوه دسته‌بندی هجایی می‌شود؟
 ۱) عشق از دل سعدی به ملامت بتوان برد
 ۲) دنیا و دین و صبر و عقل از من برفت اندر غمش
 ۳) بسم از هوا گرفتن که پری نماند و بالی
 ۴) در سرو و مه چه گویی، ای مجمع نکویی؟
- ۶- در کدام گزینه تلمیح یا تضمین وجود ندارد؟
 ۱) من از آن روز که در بند توام، آزادم
 ۲) چون جواب احمق آمد خامشی
 ۳) مکن گریه بر گور مقتول دوست
 ۴) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ
- گر رنگ تووان برد به آب از رخ هندوی
 جایی که سلطان خیمه زد غوغا نماند عام را
 به کجا روم ز دستت که نمی‌دهی مجال
 تو ماه مشکبویی، تو سرو سیم‌ساقی
- پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
 این درازی در سخن چون می‌کشی
 قل الحمد لله که مقبول اوست
 نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا

۷- در کدام گزینه آرایه تضمین به کار رفته است؟

که رحمت بر آن تربت پاک باد
که ادريس از چنين مردن بهشتي گشت پيش از ما
تو خود آفتاب خود باش و طلسم کار بشکن
زين چرخ دل سیه، دم آبی ندید کس

- ۱) چنین گفت فردوسی پاکزاد
- ۲) بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی
- ۳) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
- ۴) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید

۸- آرایه های «تلمیح، تضمین، سجع» در کدام بیت دیده می شود؟

منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
قولش همی بد سر به سر «الصبر مفتاح الفرج»
تا ظن نبری کز خم خمّار، خراب است
گویدم که آنّا الیه راجعون

- ۱) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ
- ۲) یعقوب کز هجر پسر چندین بلاش آمد به سر
- ۳) سلمان ز می جام الست است چنین مست
- ۴) پس عدم کردم عدم چون ارغنون

۹- مفهوم کدام گزینه با بیت «بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی / که ادريس از چنين مردن بهشتي گشت پيش از ما» تناسب دارد؟

مرگ کو تا جان سپارم مرگ به زين زندگی
سوی ملک ابد و تاج و کمر بگریزد
بانگ پایت شنوم نعره زنان بر خیزم
چو مرگ دست بر آرد نمی توان استاد

- ۱) زندگی بی روی خویش بدتر است از مردگی
- ۲) آن که واقف بود از مرگ سوی مرگ گریخت
- ۳) از پس مرگ اگر بر سر خاکم گذری
- ۴) کنون به کار خود استادگی نمای، ار نه

۱۰- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

هر پلی دارد به یاد خویش چندین سیل را
بیرون برد ز تیر کجی را کمان ما
کز تواضع خصم کم فرصت مرا پل کرده است
آفاق را به قد دو تا می توان گرفت

- ۱) بردباری و تواضع عمر می سازد دراز
- ۲) ما خصم را به زور تواضع کنیم دوست
- ۳) سرکشی مگذار از سر تا نگردي پايمال
- ۴) چون ماه نو تواضع اگر خوی خود کنی

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (١١ - ١٢)

١١- ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾:

- (١) گفتند هیچ دانشی نداریم بی شک تو بسیار دانای نهران هستی!
- (٢) گفتند ما هیچ دانشی نداریم همانا تو غیبها را بسیار می دانی!
- (٣) گفتند دانشی برای ما نیست بی گمان تو دانای بسیاری از غیبهایی!
- (٤) گفتند ما دانشی نداریم همانا تو بسیار دانای نهران هستی!

١٢- «سَتَعْجَبِينَ مِنَ النَّاسِ الَّذِينَ يَفْتَخِرُونَ بِالنَّسَبِ جَهْلًا كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا الْفَخْرُ لِلتَّقْوَى!»:

- (١) از مردمی که از روی نادانی به دودمان افتخار می کنند تعجب خواهی کرد گویی آنها نمی دانند افتخار تنها برای پرهیزگاری است!
- (٢) تعجب خواهید کرد از مردمی که افتخارشان از روی جهل به دودمان است گویا آنها نمی دانند افتخار فقط برای پرهیزگاری است!
- (٣) از مردمی که به دودمان خود به خاطر نادانی فخر ورزیدند تعجب خواهی کرد زیرا آنان نمی دانند همانا افتخار برای پرهیزگاران است!
- (٤) از مردمی که به دودمان از روی نادانی افتخار می کنند تعجب می کنید گویا آنها بی خبرند که افتخار فقط برای تقوایندگان است!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَ بَدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (١٣ - ١٦) بِمَا يَنْسَبُ النَّصَّ:

يُقْصَدُ بِالتَّوَكُّلِ اصْطِلَاحاً إِخْلَاصَ الْعَبْدِ فِي الْإِعْتِمَادِ عَلَى اللَّهِ - تَعَالَى - فِي جَلْبِ الْمَنَافِعِ أَوْ دَفْعِ السُّوْءِ وَ الضَّرِّ وَ الْمَكْرُوهِ، وَ السَّعْيِ لِلْأَخْذِ بِالسَّبَبِ الْمَشْرُوعَةِ مَعَ الْإِيمَانِ الْجَازِمِ بِأَنَّ النِّفْعَ وَ الضَّرَّ، وَ الْعَطَاءَ وَ الْمَنْعَ كُلَّ ذَلِكَ بِيَدِ اللَّهِ - تَعَالَى - وَ وَحْدَهُ لَا أَحَدَ سِوَاهُ، وَ قَدْ تَكُونُ الْجَوَارِحُ مَشْتِغَلَةً بِالسَّبَبِ، أَمَّا الْقَلْبُ فَلَا يَتَعَلَّقُ وَ يَنْشَغَلُ إِلَّا بِاللَّهِ - تَعَالَى - . قَدْ يَظُنُّ الْبَعْضُ أَنَّ مَعْنَى التَّوَكُّلِ تَرْكُ الْجُهْدِ وَ الْعَمَلِ وَ الْإِكْتِفَاءَ فَقَطْ بِالدَّعَاءِ لِلخَالِقِ، وَ هَذَا ظَنٌّ خَاطِئٌ، فَإِنَّمَا يَظْهَرُ تَأْثِيرُ التَّوَكُّلِ فِي حَرَكَةِ الْعَبْدِ وَ سَعْيِهِ إِلَى مَقَاصِدِهِ، وَ سَعْيِهِ إِذَا أُنْ يَكُونُ لَجْلِبَ مَصْلِحَةٍ أَوْ دَفْعِ ضَرَرٍ، وَ فِي كُلِّ الْأَحْوَالِ، عَلَى الْعَبْدِ أَنْ يَسْعَى، وَ يَبْذُلَ مَا يَسْتَطِيعُ، وَ يَعْقِدُ نِيَّتَهُ - وَ هُوَ فِي سَعْيِهِ - مَتَوَكِّلاً عَلَى رَبِّهِ. إِنَّ التَّوَكُّلَ عَلَى اللَّهِ مِنْ أَهَمِّ الْمَهْمَاتِ وَ أَوْجِبِ الْوَاجِبَاتِ، وَ مِنْ صِفَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، وَ مِنْ شُرُوطِ الْإِيمَانِ، وَ مِنْ أَسْبَابِ قُوَّةِ الْقَلْبِ وَ نَشَاطِهِ، وَ طَمَئِينَةِ النَّفْسِ وَ سَكِينَتِهَا وَ رَاحَتِهَا. فِي قِصَّةِ نَبِيِّ اللَّهِ إِبْرَاهِيمَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - لَمَّا قُذِفَ فِي النَّارِ رَوَى أَنَّهُ أَتَاهُ جِبْرِيْلُ، قَالَ: أَلَيْكَ حَاجَةٌ؟ قَالَ: " فَحَسْبِيَ اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ " فَصَارَتِ النَّارُ بَرْدًا وَ سَلَامًا عَلَيْهِ.

١٣- عَيْنُ الْخَطَا: (حَسَبَ النَّصِّ)

- (١) سواء حاول الإنسان أم لم يحاول، فإنه يستطيع أن ينجح في عمله مع التوكل على الله!
- (٢) إنَّ التَّوَكُّلَ هُوَ إِخْلَاصُ الْعَبْدِ لِلَّهِ فِي الْحُصُولِ عَلَى الْمَنَافِعِ أَوْ دَفْعِ الشَّرِّ وَ الضَّرَرِ!
- (٣) من بين جوارح الإنسان إنَّ القلبَ مشغول بالله!
- (٤) التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ مِنْ أَهَمِّ الْوَاجِبَاتِ وَ أَوْجِبِ الْفَرَائِضِ!

١٤- عَيْنُ الصَّحِيحِ: (حَسَبَ النَّصِّ)

- (١) من شروط الإيمان و من أسباب قُوَّةِ الْقَلْبِ وَ نَشَاطِهِ، عِبَادَةُ اللَّهِ ثُمَّ التَّوَكُّلُ!
- (٢) تَحَوَّلَتِ النَّارُ إِلَى بَرْدٍ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَتَوَكِّلاً عَلَى اللَّهِ!
- (٣) يَظْهَرُ أَثَرُ التَّوَكُّلِ عَلَى اللَّهِ فَقَطْ فِي جُهْدِ الْعَبْدِ لِلْوَصُولِ إِلَى أَهْدَافِهِ!
- (٤) فِي كُلِّ الْأَحْوَالِ يَجِبُ عَلَى الْعَبْدِ أَنْ لَا يَحَاوِلَ وَ لَا يَبْذُلَ مَا لَا يَسْتَطِيعُ!

١٥- عَيْنُ سَوْأَلٍ لَمْ يَذْكَرْ جَوَابَهُ فِي النَّصِّ:

- (١) ماذا يعني التَّوَكَّلُ اصطلاحاً؟
 (٢) ما أوجب الواجبات عند الله؟
 (٣) في ما يظهر أثر التَّوَكَّلِ على الله؟
 (٤) ما هي صفات المؤمنين؟

■ عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (١٦)

- ١٦- «التَّوَكَّلُ - المشروعة - تكون - لا يتعلَّق»
 (١) التَّوَكَّلُ: اسم - معرّف بأل - مصدر على وزن تَفَعَّلَ - مفرد - معرب/ المجرور بالحرف الجار و «بالتَّوَكَّلِ» الجار و المجرور
 (٢) المشروعة: اسم مفعول على وزن مفعولة - مفرد - مؤنث - معرّف بأل - معرب/ صفة و مجرور
 (٣) تكون: فعل مضارع - مجرد ثلاثي - معرب/ فعل
 (٤) لا يتعلَّق: فعل مضارع للنهي - مزيد ثلاثي على وزن يتفَعَّلُ بزيادة حرفين زائدين - معلوم / فعل مع فاعله

■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (١٧ - ٢٠)

١٧- عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْفَرَغِينَ: « ..... زميلتنا علمتنا دروساً تفيدنا في الحياة.....ها ما عملت هذا العمل!»:
 (١) إن/ لعل (٢) ليت/ لعل (٣) ليت/ لكن (٤) إن/ لكن

١٨- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي « لا » النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- (١) لا التَّلْمِيذُ فِي الْمَدْرَسَةِ الَّتِي كُنْتُ عَلَّمْتُ فِي صَفُوفِهَا سَنَوَاتٍ!
 (٢) لا طَعَامٌ فِي بَيْتِنَا وَ ضِيُوفِنَا وَصَلُوا مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى قَرِيَّتِنَا!
 (٣) لَنْكُنْ نَافِعِينَ لِلنَّاسِ لِأَنَّ لَاجِلَ سَوْءِ مَحْبُوبٍ عِنْدَ الْآخَرِينَ!
 (٤) قَرَأْتُ هَذَا الْكَلَامَ فِي كِتَابِي: لا خَيْراً فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ!

١٩- عَيْنُ «لا» يَخْتَلِفُ نَوْعُهُ:

- (١) لا أَذَمَّ طَالِباً يَسْعَى أَنْ يَكُونَ مِثَالِيّاً فِي الْمَدْرَسَةِ!
 (٢) قَرَأْتُ هَذَا الْكَلَامَ: لا إِكْرَاهَ فِي دِينِ النَّاسِ!
 (٣) لا تَقْدَمُ لِمَنْ لا يَنْجُ وَ لا يَدْرُسُ فِي الْبَيْتِ!
 (٤) لا تَعَادِلْ فِي أَعْمَالٍ وَ أَفْكَارٍ هَذَا الرَّجُلِ!

٢٠- عَيْنُ الْخَطَا عَنِ الْحُرُوفِ الْمَشْبَهَةِ بِالْفِعْلِ:

- (١) إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الَّذِينَ يَصْبِرُونَ عِنْدَ الْغَضَبِ! (لِتَأْكِيدِ الْجُمْلَةَ)
 (٢) إِنَّمَا وَلِيَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ! (لِتَكْمِيلِ الْمَفْهُومِ وَ رَفْعِ الْإِبْهَامِ)
 (٣) كَأَنَّ الْأُمَّهَاتِ مَمْرُضَاتٍ عِنْدَمَا يَصْبِحُ أَطْفَالُهُمْ مَرِيضِينَ! (لِلتَّوَاصُلِ)
 (٤) لَعَلَّ التَّلَامِيذَ يَنْجَحُونَ فِي الْامْتِحَانَاتِ كُلِّهِمْ! (لِلرَّجَاءِ)

- ۲۱- کدام عبارت درباره هستی و چیستی و مغایرت میان آنها دقیق تر بیان شده است؟
 (۱) گام اول از مغایرت وجود و ماهیت، حاکی از تشخیص عامل تمایز موجودات است.
 (۲) هستی داشتن برخی موجودات در عالم مادی را می توان محل تردید دانست.
 (۳) چیستی و ماهیت، بدون هستی و وجود، نمی تواند منشأ اثر خارجی باشد.
 (۴) همه مفاهیم ذهنی در عالم خارج از ذهن، دارای وجود واقعی هستند.
- ۲۲- نوع کدام حمل متفاوت است؟
 (۱) انسان مخلوق است. (۲) آدمی عجول است. (۳) خرس، راهرونده است. (۴) گیاه، رشدکننده است.
- ۲۳- کدام یک از عبارتهای زیر نادرست است؟
 (۱) توماس آکوئیناس به دلیل آشنایی با فلسفه ابن سینا، اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد.
 (۲) بی تردید «اصل مغایرت وجود و ماهیت» را می توان پایه برهان خداشناسی ابن سینا (برهان وجوب و امکان) محسوب کرد.
 (۳) توماس آکوئیناس به دلیل استفاده از فلسفه ابن سینا و ابن رشد، باعث آشنایی دوباره اروپایی ها با فلسفه افلاطونی و یونان قدیم شد.
 (۴) در مکتب فلسفی تومیسیم، برهان خداشناسی بر پایه اصل «مغایرت وجود و ماهیت» پایه گذاری شده که حاکی از اهمیت این اصل است.
- ۲۴- رابطه میان موضوع و محمول در کدام گزینه با سایر گزینه ها متفاوت است؟
 (۱) اکسیژن، دارای جسم است. (۲) واجب الوجود بالذات، موجود است.
 (۳) مثلث دارای یک زاویه قائمه است. (۴) اسب تک شاخ ممکن الوجود بالذات است.
- ۲۵- کدام گزینه مناسب ترین تعریف برای «واجب الوجود بالذات» است؟
 (۱) ممکن الوجودی که وجود برای او از ناحیه یک امر درونی ضرورت دارد.
 (۲) موجودی که ضرورت وجودش را نمی توان خارج از ذاتش جست و جو کرد.
 (۳) ماهیتی که به دلیل خروج از حالت تساوی برای همیشه واجب شده است.
 (۴) موجودی ابدی که وجودش پس از خروج از حالت تساوی، واجب شده است.
- ۲۶- کدام گزینه میان ممتنع الوجود بالذات و ممتنع الوجود بالغیر مشترک است؟
 (۱) هیچ گاه در خارج تحقق نخواهد یافت. (۲) تصور آن دارای ناسازگاری درونی با خودش است.
 (۳) در حال حاضر حتماً بدون مصداق خارجی است. (۴) امکان ظهور خارجی مصداق آن در آینده منتفی نیست.
- ۲۷- دلیل اصلی دیوید هیوم برای اعتقاد به اینکه رابطه ضروری میان علت و معلول وجود ندارد، چیست؟
 (۱) از نظر هیوم هیچ ارتباط و پیوستگی مشخصی میان حوادث متوالی در جهان خارج از ذهن وجود ندارد.
 (۲) معتقد بود که انسان نمی تواند مصادیق علیت را از طریق حواس درک کند و تنها عقل قادر به این کار است.
 (۳) هیوم معتقد است که رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست که از طریق تجربه درک شود.
 (۴) او می اندیشید که انسان نمی تواند به هیچ طریقی ضرورت میان علت و معلول را در ذهن خود، تداعی و قرارداد کند.

۲۸- کدام بخش از دیدگاه هیوم درباره علیت، برای دکارت قابل پذیرش نیست؟

- ۱) حس می‌تواند پشت سر هم آمدن پدیده‌ها را مشاهده کند.
- ۲) رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست.
- ۳) توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها به معنای ضرورت علی و معلولی نیست.
- ۴) ما پنداشته‌ایم که یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد.

۲۹- انکار اصل سنخیت، همه عواقب زیر را در پی دارد؛ به جز .....

- ۱) نظم موجود در جهان هستی، قابلیت تبیین عقلانی نخواهد داشت.
- ۲) امکان پیش‌بینی هوا یا بارش باران از انسان سلب خواهد شد.
- ۳) علت ویژه پدیده‌های طبیعی را به‌دشواری می‌توان معرفی کرد.
- ۴) دانشمندان نمی‌توانند تحقیقات علمی خود را پیگیری کنند.

۳۰- هر کدام از مسائل زیر به صورت مستقیم مربوط به کدام اصل است؟

- الف: وارد شدن یک فرد به شغل و کالت و فکر کردن به آینده خاص این شغل.
 ب: هنگام بازی دومینو، مهره‌ها می‌ریزد و همه به کسی که مهره‌ها را ریخته نگاه می‌کنند.
 ج: روشن نشدن ماشین و مراجعه مستقیم راننده به کاپوت همان ماشین برای بررسی مشکل.
 د: امید به موفقیت قطعی کودک در نتیجه فراهم کردن لوازم مورد نیاز کودک و رسیدگی کامل به او.

- ۱) سنخیت - علیت - وجوب علی و معلولی - وجوب علی و معلولی
- ۲) وجوب علی و معلولی - علیت - علیت - وجوب علی و معلولی
- ۳) علیت - سنخیت - وجوب علی و معلولی - سنخیت
- ۴) وجوب علی و معلولی - سنخیت - علیت - سنخیت

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۳ مهرماه

جامعه شناسی ۱

جامعه شناسی ۱
کل کتاب

علوم و فنون ادبی ۱

علوم و فنون ادبی ۱
کل کتاب

ریاضی و آمار ۱

ریاضی و آمار ۱
کل کتاب

تاریخ ۱

تاریخ ۱
کل کتاب

زبان عربی ۱

عربی، زبان قرآن ۱
کل کتاب

روان شناسی

روان شناسی
کل کتاب

اقتصاد

اقتصاد
کل کتاب

فلسفه و منطق

منطق
کل کتاب

فلسفه ۱
کل کتاب

جغرافیا ۱

جغرافیا ۱
کل کتاب

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
درس های ۱، ۲ و ۳
صفحه های ۱ تا ۲۱

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى
الإمامِ عَلِيِّ (ع)
درس ۱
صفحه های ۱ تا ۱۸

علوم فنون ادبی ۳

فصل اول
صفحه های ۱۰ تا ۴۰

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۲۷ شهریورماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

دس	مسؤل دس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی - امیر زراندوز محمد یگانه - حمیدرضا سجودی	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - علی فلاح
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیرسلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمد جواد بانسی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان - آزاده میرزایی الهام رضایی - بهزاد اندرز	آزاده میرزایی - کوثر رعدی محمد حسین هاشمی
روان شناسی	الهه همایون زاده	الهه همایون زاده - حمیدرضا توکلی مژده طالب	علی رضانی - احسان کلاته امیرحسین محمدپور نیوشا حسنی
زبان عربی	هاله کریمی	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	مریم آقایی - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده کیان کیانی دوست - رویا بهیاد	سارا خداوردیان - مریم خسروی سیدمهدی کیانفر - محمدرسانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	فرشید مشعرپور - سید مصطفی دهنوی کیان کیانی دوست	زهرا فروغی - مریم خسروی عرفان جمشیدی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	کیمیا طهماسبی - حسن صدری ساناز نامداری
اقتصاد	آرش بدری	سارا شریفی - آرش بدری - کوثر رعدی احمد منصوری - امیر محمدبیگی	فاطمه ایزی - آفرین ساجدی فاطمه شوشتری - مرتضی عزیزی کیمیا یوسفیان

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی

یگانه پوراابراهیم

آتنا عبدالرحیم زاده

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

اتفاقات شناختی احتمالی در جلسه آزمون و راه‌های مدیریت آن

اتفاقات شناختی چیزایی هستن که مستقیم با یادگیری و مغزت در ارتباطن؛ مثل حافظه، تمرکز، تصمیم‌گیری و ... این اتفاقات ممکنه برای هر کسی توی جلسه کنکور رخ بدن. فرق رتبه‌برترها با بقیه در این نیست که براشون پیش نیاد، بلکه در اینه که بلدن چطور مدیریتش کنن. اینجا ۵ اتفاق مهم رو بررسی می‌کنیم و برای هر کدوم، هم **راه‌حل فوری** (توی همون لحظه) می‌گیم، هم **راه‌حل مهارتی** (با تمرین قبل از کنکور).

۱ فراموشی آنی (احساس خالی شدن ذهن)

ناگهان حس می‌کنی همه‌چی یادت رفته. حتی ساده‌ترین فرمول‌ها برات غریبه می‌شن. این حالت بیشتر به خاطر اضطراب و ترشح آدرنالین که حافظه کوتاه‌مدت رو موقتاً مختل می‌کنه.

چطور مدیریتش کنم؟

- **نفس عمیق:** مداد رو بذار زمین، چشمتو ببند و ۳ تا ۵ بار عمیق نفس بکش.
- **تغییر موقت:** از اون سؤال بگذر و یکی آسون‌تر رو جواب بده تا اعتماد به نفس برگرده.
- **یادآوری زمینه‌ای:** سعی کن موقعیت مطالعات رو به یاد بیاری (مثلاً پشت میزت یا کتابخونه). این تصویر گاهی جرقه یادآوری رو می‌زنه.

چیکار کنم پیش نیاد؟

با کاهش استرس، استرس مثل تاریکی باغه: وقتی چیزی رو نمی‌بینی، هر صدایی برات ترسناک میشه. ولی اگه چراغی همراهت باشه، ترست می‌ریزه. مسیر کنکور هم برای خیلی‌ها تاریک و مبهمه، اما ما توی ماز سعی کردیم چراغ دستت بدیم تا راهو ببینی. چون این مسیر رو هم خودمون رفتیم، هم بارها با بچه‌ها طی کردیم و می‌دونیم ته باغ به یه کلبه روشن و گرم می‌رسی.

۲ حواس‌پرتی و کاهش تمرکز

وسط حل سؤال، فکرت می‌ره سمت نتیجه کنکور، سؤال قبلی، یا حتی صدای سالن.

چطور مدیریتش کنم؟

- **تکنیک "اینجا و اکنون":** به خودت بگو «فقط همین یک سؤال مهمه».
- **یادداشت کردن:** اگه فکری ذهنتو درگیر کرد، یه کلمه کلیدی حاشیه دفترچه بنویس و بذار بعداً برگردی سراغش.

چیکار کنم پیش نیاد؟

با تکنیک رکورد زدن. به جای اینکه بگی «من تمرکز ندارم»، مدت تمرکزت رو مثل رکورد ورزشی بالا ببر. امروز ۱۰ دقیقه، فردا ۱۵، بعد ۲۰ و ... توقع یک‌بارۀ یک ساعت تمرکز نداشته باش.

یهو ذهنت می‌ره سمت بدترین سناریو: «اگه این تستو غلط بزنی چی؟»، «رتبه‌م خراب میشه».

چطور مدیریتش کنم؟

- **توقف فکر:** توی ذهنت محکم بگو «بسه!».
- **جایگزینی افکار:** بگو «حتی رتبه یک هم همه رو درست نزد»، یا «این فقط یه مسابقه‌ست».
- **تمرکز روی فرآیند:** به جای رتبه، حواستو بذار روی کار درست: خوندن دقیق، مدیریت زمان، حل مرحله به مرحله.

چیکار کنم پیش نیاد؟

کتابای انگیزشی بخون، روش مطالعات رو اصلاح کن و به جای غرغر، دنبال راه حل باش.

چند سؤال سخت پشت سر هم

یهو چندتا سؤال میاد که نمی‌تونی جواب بدی. روحیه‌ات می‌ریزه.

چطور مدیریتش کنم؟

- **پیچ انتظار رو تنظیم کن.** یعنی از قبل بدون که ممکنه چند سؤال سخت پشت سر هم بیاد. وقتی آمادگی داری، دیگه غافلگیر نمی‌شی.

چیکار کنم پیش نیاد؟

این اتفاق برای همه می‌افته. حتی رتبه ۱ سال ۱۳۸۸، هفت سؤال اول کنکورشو نتونست جواب بده! ولی چون مدیریت کرد، در نهایت رتبه ۱ شد. پس بدون این شرایط طبیعی.

خستگی و تحلیل رفتن ذهن

در ساعات پایانی، مغزت کم‌کم خسته میشه. سرعت میاد پایین و بی‌دقتی زیاد میشه.

چطور مدیریتش کنم؟

- **استراحت میکرو:** چشمتو ببند، یه کم کشش انجام بده، آب بخور.
- **تقویت انرژی:** یه خوراکی شیرین مثل خرما یا شکلات بخور.
- **تغییر وضعیت بدن:** صاف بشین، شونه‌ها عقب. این حالت هوشیاری میاره.

چیکار کنم پیش نیاد؟

تمرین! توی آزمونای آزمایشی ماز، نشستن سه ساعته رو بارها تجربه می‌کنی. مدرسه معمولاً امتحان طولانی نداره، پس لازمه خودتو به این شرایط عادت بدی. حتی با لباس رسمی و صندلی شبیه‌سازی کن تا بدن و مغزت روز کنکور آماده باشن.

جمع‌بندی آخر...

بادت باشه همه داوطلب‌ها این حس‌ها رو تجربه می‌کنن؛ تفاوت در اینه که بعضیا بدن مدیریتش کنن و بعضیا نه. لکتور جنگ (پی احساس بودن) نیست؛ هنر کنترل احساساته. تو ماه‌ها برای این روز تمرین کردی، الان وقتشه به خودت و تجربیات اعتماد کنی. هر بار که بگی از این موقعیت‌ها پیش لومه، به باد پیازه (این اتفاق واسه همه هست، اما من آماده‌ام).

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل چهارم: نمایش داده‌ها (نمودارهای یک متغیره، نمودارهای چند متغیره)

صفحه‌های ۹۹ تا ۱۱۷

بودجه‌بندی

این آزمون

سهم در

کنکور

فصل چهارم ریاضی و آمار دهم، مجموعاً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۱- زمانی که برای داده‌ها درصد را گزارش می‌کنیم به شرط آن که بیشتر از ۶ مقدار نداشته باشیم، بهتر است از کدام نمودار برای نمایش داده‌ها استفاده کنیم؟

- (۱) هیستوگرام (۲) میله‌ای افقی (۳) میله‌ای عمودی (۴) دایره‌ای

(آسان - نمودارهای ساده - خط به خط - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

زمانی که برای داده‌ها درصد را گزارش می‌کنیم، تشخیص آن درصد در نمودار دایره‌ای با دیدن نمودار بسیار ساده است و به راحتی می‌توان آن را درک کرد.

۲- نمودار خط شکسته زیر مربوط به یک گروه از داده‌ها است. اگر میانگین این داده‌ها برابر ۱۳ باشد، مجموع مقدار a و میانه داده‌ها

کدام است؟

- (۱) ۲۲
(۲) ۲۷
(۳) ۳۰
(۴) ۲۹

(خیلی دشوار - نمودارهای ساده - محاسباتی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

با توجه به نمودار خط شکسته داده شده، جدول زیر را می‌توان در نظر گرفت:

داده	۵	۱۱	a	۲۰	۲۴
فراوانی	۵	۲	۶	۳	۱

$$\bar{x} = \frac{(5 \times 5) + (11 \times 2) + (6a) + (20 \times 3) + (24 \times 1)}{5 + 2 + 6 + 3 + 1} = 13 \Rightarrow \frac{25 + 22 + 6a + 60 + 24}{17} = 13$$

$$\Rightarrow 131 + 6a = 221 \Rightarrow 6a = 90 \Rightarrow a = 15$$

با توجه به اینکه ۱۷ داده داریم، داده شماره ۹ $\frac{17+1}{2} = 9$ را به عنوان میانه در نظر می‌گیریم. اگر داده‌ها را به صورت صعودی مرتب کنیم،

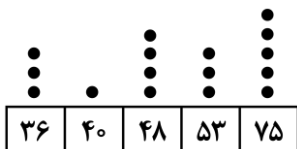
داده شماره نهم برابر a است، پس $Q_9 = a = 15$

$$Q_9 + a = 15 + 15 = 30$$

در نهایت داریم:

۳- با توجه به نمودار نقطه‌ای زیر میانه داده‌ها کدام است؟

- (۱) ۴۸
(۲) ۵۳
(۳) ۵۰/۵
(۴) ۵۱/۵

با توجه به نمودار نقطه‌ای داده شده جدول زیر را می‌توانیم رسم کنیم:

داده	۳۶	۴۰	۴۸	۵۳	۷۵
فراوانی	۳	۱	۴	۳	۵

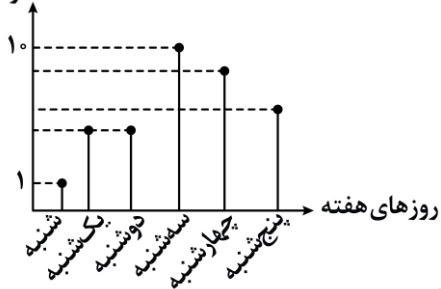
با توجه به جدول ۱۶ داده داریم که میانگین داده‌های هشتم و نهم را به عنوان میانه در نظر می‌گیریم. بعد از مرتب کردن داده‌ها داریم:

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{داده هشتم} = 48 \\ \text{داده نهم} = 53 \end{array} \right. \Rightarrow Q_2 = \frac{48 + 53}{2} = \frac{101}{2} = 50.5$$

۴- در نمودار مقابل، می‌دانیم تعداد فروش خودرو در روز شنبه ۱ و در روز سه‌شنبه ۱۰ دستگاه بوده‌است، بیشترین مقدار ممکن برای میانگین فروش هفتگی خودرو کدام عدد می‌تواند باشد؟

تعداد خودرو

۹ (۱)

۸ (۲)

۷ (۳)

۴ قابل محاسبه نیست

باید حداکثر مقادیر ممکن برای تعداد خودروها را در نظر بگیریم:

$$10, 9, 8, 7, 7, 1 \Rightarrow \bar{x} = \frac{10 + 9 + 8 + 7 + 7 + 1}{6} = \frac{42}{6} = 7$$

↑ چهارشنبه
↑ دوشنبه
↑ یکشنبه

↓ سه‌شنبه
↓ پنج‌شنبه
↓ شنبه

۵- در نمودار جعبه‌ای داده‌های ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۱۰، ۷، ۶، ۶، ۵، ۳ واریانس داده‌های درون جعبه کدام است؟

۴/۶ (۴)

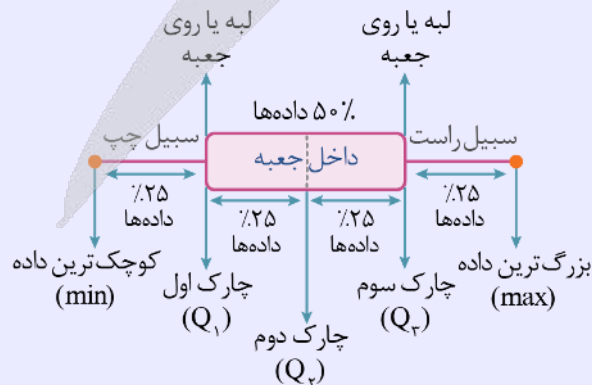
۴/۸ (۳)

۴/۴ (۲)

۴/۲ (۱)

نمودار جعبه‌ای: ساختار و نمایش داده‌ها

نموداری که وسط آن شبیه یک جعبه و دو طرف آن پاره‌خط باشد را جعبه‌ای می‌نامیم و به صورت زیر است:

داده‌های درون جعبه بین چارک اول (Q_1) و چارک سوم (Q_3) قرار دارند، داده‌ها را مرتب کرده و چارک‌ها را به دست می‌آوریم. ۹ داده داریم که داده شماره $\frac{9+1}{2} = 5$ برابر میانه است.

داده‌های بعد از میانه Q_2 داده‌های قبل از میانه

۳, ۵, ۶, ۶, ۷, ۱۰, ۱۱, ۱۲, ۱۳

$$Q_1 = \frac{5+6}{2} = 5.5 \quad Q_3 = \frac{11+12}{2} = 11.5$$

با توجه به مقدار $Q_1 = 5.5$ و $Q_3 = 11.5$ ، داده‌های درون جعبه به صورت زیر هستند:

$$6, 6, 7, 10, 11 \Rightarrow \bar{x} = \frac{6+6+7+10+11}{5} = \frac{40}{5} = 8$$

حالا واریانس آن‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_5 - \bar{x})^2}{5} = \frac{(6-8)^2 + (6-8)^2 + (7-8)^2 + (10-8)^2 + (11-8)^2}{5}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{4+4+1+4+9}{5} = \frac{22}{5} = 4.4$$

۶- در نمودار جعبه‌ای مربوط به ۲۰ داده، طول جعبه برابر ۱۰ و اختلاف چارک اول با بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین داده به ترتیب ۳۰ و ۱۰ است. اگر بزرگ‌ترین داده برابر ۶۵ باشد، مجموع مقادیر چارک اول، چارک سوم و کوچک‌ترین داده کدام است؟

۸۰ (۴)   ۸۵ (۳)   ۹۵ (۲)   ۱۰۵ (۱)

(متوسط - نمودار جعبه‌ای - محاسباتی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۱

اگر چارک اول را با Q_1 ، چارک سوم را با Q_3 ، بزرگ‌ترین داده را با Max و کوچک‌ترین داده را با Min نمایش دهیم، داریم:

$$Q_3 - Q_1 = 10$$

$$\text{Max} - Q_1 = 30$$

$$Q_1 - \text{Min} = 10$$

با توجه به صورت سؤال می‌دانیم $\text{Max} = 65$ است، بنابراین:

$$\text{Max} - Q_1 = 30 \xrightarrow{\text{Max}=65} 65 - Q_1 = 30 \Rightarrow Q_1 = 65 - 30 = 35$$

$$Q_1 - \text{Min} = 10 \xrightarrow{Q_1=35} 35 - \text{Min} = 10 \Rightarrow \text{Min} = 35 - 10 = 25$$

$$Q_3 - Q_1 = 10 \xrightarrow{Q_1=35} Q_3 - 35 = 10 \Rightarrow Q_3 = 35 + 10 = 45$$

در نهایت داریم:

$$Q_1 + Q_3 + \text{Min} = 35 + 45 + 25 = 105$$

در نمودار جعبه‌ای، طول جعبه برابر دامنه میان‌چارکی است، یعنی:

$$\text{طول جعبه} = \text{IQR} = Q_3 - Q_1$$

با توجه به اینکه Q_1 از Min بزرگ‌تر است، اختلاف آن‌ها را به صورت $Q_1 - \text{Min}$ و چون Q_1 از Max کوچک‌تر است، اختلاف آن‌ها را به صورت $\text{Max} - Q_1$ نمایش می‌دهیم.

۷- در نمودار نقطه‌ای زیر نقاط روی عدد ۸ پاک شده است. اگر میانگین کل داده‌ها (قبل از پاک شدن نقاط روی ۸) برابر $\frac{16}{3}$ باشد،

انحراف معیار داده‌های کمتر از میانه کدام است؟

.	:	:	:	:	:	?
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷

$\sqrt{1/4}$ (۲)
 $\sqrt{1/2}$ (۴)

$\sqrt{0/8}$ (۱)
 $\sqrt{0/6}$ (۳)

پاسخ: گزینه ۴ (خیلی دشوار - نمودارهای ساده - محاسباتی - ۱۰۰۴)

نکته ۱: میانگین داده‌ها برابر است با مجموع داده‌ها تقسیم بر تعداد داده‌ها
نکته ۲: برای محاسبه واریانس داریم:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

نکته ۳: جذر واریانس برابر انحراف معیار است.

ابتدا با توجه به مقدار میانگین تعداد نقاط روی عدد ۸ را به دست می‌آوریم:

$$\frac{1+2 \times 3 + 2 \times 4 + 3 \times 5 + 2 \times 6 + 2 \times 7 + 8a}{12+a} = \frac{16}{3}$$

$$\Rightarrow \frac{56+8a}{12+a} = \frac{16}{3} \Rightarrow 168+24a = 192+16a$$

$$\Rightarrow 8a = 24 \Rightarrow a = 3$$

تعداد کل نقاط $12+3=15$ نقطه است پس داده هفتم میانه است. با توجه به نمودار داده هفتم برابر ۵ است پس داده‌های کمتر از میانه برابرند با: ۱, ۳, ۳, ۴, ۴

$$\bar{x} = \frac{1+6+8}{5} = 3 \Rightarrow \sigma^2 = \frac{(1-3)^2 + 2(3-3)^2 + 2(4-3)^2}{5} = \frac{6}{5}$$

$$\Rightarrow \sigma = \sqrt{\frac{6}{5}} = \sqrt{1/2}$$

تذکر!

دقت کنید که منظور از داده‌های کمتر از میانه همان داده‌هایی هستند که مقدارشان از مقدار میانه کمتر است و با داده‌های قبل از میانه متفاوت می‌باشد. داده‌های قبل از میانه شامل نیمه اول داده‌ها می‌باشد.

۸- برای چهار گروه خونی A, B, O و AB نمودار دایره‌ای رسم کرده‌ایم. زاویه مرکزی گروه خونی «A»، $\frac{2}{5}$ برابر زاویه مرکزی گروه خونی «O» است. اگر زاویه مرکزی مربوط به گروه خونی A، ۸۴ درجه بیشتر از زاویه مرکزی گروه خونی «O» باشد، زاویه مرکزی گروه خونی A تقریباً چند درصد از نمودار را در بر می‌گیرد؟

$38/8$ (۴)

$36/6$ (۳)

$34/4$ (۲)

$34/2$ (۱)

پاسخ: گزینه ۴ (آسان - نمودارهای ساده - محاسباتی - ۱۰۰۴)

O = زاویه مرکزی گروه خونی

$$x + 84 = 2/5x \Rightarrow 2/5x - x = 84 \Rightarrow 1/5x = 84$$

$$\frac{3}{2}x = 84 \Rightarrow x = \frac{84 \times 2}{3} = \frac{2 \times 84}{3} = 56^\circ$$

$$A = زاویه مرکزی گروه خونی = 2/5x = \frac{2}{5} \times 56^\circ = 140^\circ$$

حال با یک تناسب، درصد گروه خونی A را تعیین می کنیم:

$$\frac{140^\circ}{360^\circ} = \frac{A}{100} \Rightarrow A = \frac{140 \times 100}{360} \approx 38.8\%$$

۹- در یک نمودار حبابی، سه تایی های مرتب A(1, 12, 100) و B(3, 16, 25) مربوط به دو شخص A و B هستند. شعاع دایره A چند برابر شعاع دایره B است؟

- (۱) ۴   (۲) ۲   (۳) $\frac{3}{2}$ (۴) $\frac{5}{3}$

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - نمودار حبابی - مفهومی - ۱۰۰۴)

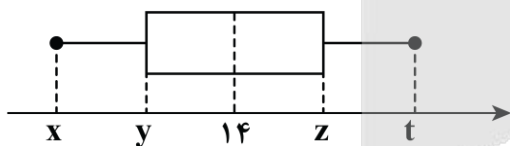
در سه تایی مرتب (a, b, c) در نمودار حبابی، مقدار متغیر اول روی محور xها، b مقدار متغیر دوم روی محور yها و c مساحت دایره می باشد که این مساحت، متناسب با مقدار متغیر سوم است پس توجه کنید که c لزوماً مقدار متغیر سوم نیست بلکه متناسب با مساحت دایره است.

اگر شعاع دایره A را با r_A و شعاع دایره B را با r_B نمایش دهیم داریم:

$$\Rightarrow \frac{\text{مساحت دایره A}}{\text{مساحت دایره B}} = \frac{\pi r_A^2}{\pi r_B^2} = \frac{r_A^2}{r_B^2} = \frac{100}{25} = 4 \xrightarrow{\text{جذر}} \frac{r_A}{r_B} = 2$$

۱۰- در نمودار جعبه ای مقابل، طول جعبه برابر با ۱۲ می باشد و چارک دوم برابر است با میانگین چارک های اول و سوم. اگر فاصله چارک اول تا انتهای سبیل سمت راست برابر با ۱۸ باشد، بزرگ ترین داده کدام است؟

- (۱) ۳۰
(۲) ۳۲
(۳) ۲۸
(۴) ۲۶

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - نمودار جعبه ای - کاربردی / محاسباتی - ۱۰۰۴)

طول جعبه = ۱۲ $\Rightarrow z - y = 12$

چارک سوم + چارک اول = چارک دوم $\Rightarrow 14 = \frac{y + z}{2} \Rightarrow y + z = 28$

حالا دستگاه مقابل را حل می کنیم:

$$\begin{cases} z - y = 12 \\ y + z = 28 \end{cases}$$

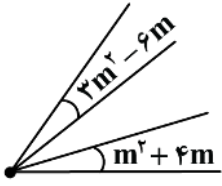
$2z = 40 \Rightarrow z = 20$

$y + z = 28 \xrightarrow{z=20} y + 20 = 28 \Rightarrow y = 8$

فاصله چارک اول تا انتهای سبیل راست = ۱۸ $\Rightarrow t - y = 18 \xrightarrow{y=8} t - 8 = 18 \Rightarrow t = 26$

۱۱- نمودار مقابل، قسمتی از یک نمودار راداری است. نمودار راداری مذکور، مقادیر چند متغیر را نشان می‌دهد؟ (زاویه‌ها بر حسب درجه هستند)

هستند

۷ (۱)

۸ (۲)

۹ (۳)

۱۰ (۴)

(خیلی دشوار - نمودار راداری - مفهومی / کاربردی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

تمام زوایای کوچک موجود در نمودار راداری با هم مساوی هستند، لذا:

$$3m^2 - 6m = m^2 + 4m \Rightarrow 2m^2 - 10m = 0 \xrightarrow{\text{از } m \text{ فاکتور می‌گیریم}} m(2m - 10) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m = 0 & \times \\ m = 5 & \checkmark \end{cases}$$

پس مقدار زاویه بین هر دو محور متوالی برابر می‌شود با:

$$m^2 + 4m = 5^2 + 4(5) = 25 + 20 = 45^\circ$$

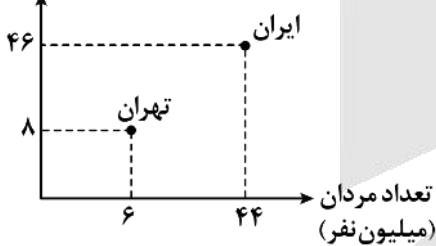
$$\text{تعداد متغیرها} = \frac{360^\circ}{\text{زاویه بین هر دو محور}} = \frac{360^\circ}{45^\circ} = 8$$

۱۲- در نمودار پراکنش‌نگاشت مقابل، شهر تهران نمونه‌ای از جامعه افراد کل ایران است؛ پارامتر نسبت تعداد مردان به کل جامعه چند

برابر آماره نسبت تعداد زنان به تعداد افراد نمونه است؟

تعداد زنان
(میلیون نفر)

$\frac{13}{18}$ (۱)

$\frac{11}{18}$ (۲)

$\frac{77}{90}$ (۳)

$\frac{73}{90}$ (۴)

$\frac{77}{90}$ (۳)

$\frac{73}{90}$ (۴)

$\frac{73}{90}$ (۴)

$\frac{73}{90}$ (۴)

(دشوار - نمودار حبابی - مفهومی / نموداری - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۳

پارامتر، مربوط به کل جامعه آماری است، پس پارامتر نسبت مردان به کل جامعه، یعنی نسبت تعداد کل مردان ایران به تعداد کل مردم ایران:

$$\text{پارامتر تعداد مردان} = \frac{44}{44 + 46} = \frac{44}{90} = \frac{22}{45}$$

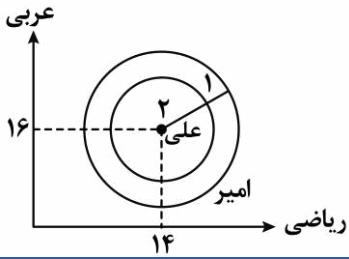
آماره، مربوط به نمونه تصادفی است، لذا آماره نسبت زنان به کل، یعنی نسبت تعداد زنان تهرانی به تعداد کل مردم تهران:

$$\text{آماره تعداد زنان} = \frac{8}{8 + 6} = \frac{8}{14} = \frac{4}{7}$$

$$\Rightarrow \text{نسبت مطلوب} = \frac{22}{45} = \frac{22 \times 7}{45 \times 7} = \frac{11 \times 7}{2 \times 45} = \frac{77}{90}$$

۱۳- نمودار حسابی مربوط به نمرات علی و امیر در ۳ درس ریاضی، عربی و زبان به شکل زیر است. اگر نمره زبان علی ۱۲ باشد، مجموع نمرات ریاضی و زبان امیر کدام است؟ (درس زبان از ۴۰ نمره است).

- (۱) ۴۰
- (۲) ۴۱
- (۳) ۴۵
- (۴) ۵۰

(دشوار - نمودار حسابی - دانشی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

نمودار حسابی: اجزا، کاربردها و محدودیتها

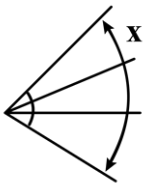
- (۱) در نمودار حسابی، در هر سه تایی مرتب به شکل (a, b, c) عدد a مقدار متغیر اول روی محور افقی، عدد b مقدار متغیر دوم روی محور عمودی و عدد c مساحت دایره را نشان می‌دهد که ما باید به کمک یک تناسب، بین مساحت دایره‌ها و مقدارهای متغیر سوم، خودمان مقدار متغیر سوم را به دست آوریم.
- (۲) نمودار حسابی می‌تواند سه متغیر کمی و بی‌شمار متغیر کیفی را نشان دهد.
- (۳) در نمودار حسابی، مقدار متغیر سوم، نمی‌تواند صفر یا منفی باشد.
- (۴) در نمودار حسابی، مقدار متغیر سوم با مساحت دایره‌ها و همچنین مجذور شعاع دایره‌ها متناسب است.

$$\frac{\text{نمره زبان علی}}{\text{مساحت دایره علی}} = \frac{\text{نمره زبان امیر}}{\text{مساحت دایره امیر}} \Rightarrow \frac{12}{\pi \times 2^2} = \frac{x}{\pi \times 3^2} \Rightarrow \frac{12}{4} = \frac{x}{9} \Rightarrow x = \frac{12 \times 9}{4} = 27$$

$\Rightarrow$ نمره زبان امیر + نمره ریاضی امیر = $14 + 27 = 41$

۱۴- شکل زیر بخشی از یک نمودار راداری با ۱۲ محور است. x چند درجه است؟

- (۱) ۴۰
- (۲) ۱۲۰
- (۳) ۶۰
- (۴) ۹۰

(متوسط - نمودار راداری - محاسباتی - ۱۰۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

در نمودار راداری اگر تعداد محورها (شعاع‌ها) را با n و زاویه بین هر دو شعاع متوالی را با α نمایش دهیم، داریم:

$$\alpha = \frac{360^\circ}{n} \Rightarrow n = \frac{360^\circ}{\alpha}$$

با توجه به اینکه نمودار راداری موردنظر ۱۲ شعاع دارد، پس $n = 12$ است و داریم:

$$\alpha = \frac{360^\circ}{n} \Rightarrow \alpha = \frac{360^\circ}{12} = 30^\circ$$

بنابراین زاویه بین هر دو محور متوالی برابر 30° است و در شکل زاویه x سه برابر زاویه بین هر دو محور متوالی است، یعنی:

$$x = 3\alpha = 3 \times 30^\circ = 90^\circ$$

۱۵- در مورد نمودارهای حسابی و راداری کدام جمله نادرست است؟

- (۱) نمودار حسابی می‌تواند ۳ متغیر کمی اصلی و بی‌شمار متغیر کیفی را نمایش دهد.
- (۲) نمودار راداری می‌تواند حداقل ۳ متغیر کمی را نمایش دهد.
- (۳) در نمودار راداری اگر 10° متغیر داشته باشیم زاویه بین هر دو محور (شعاع) متوالی برابر با 36° است.
- (۴) از نمودار راداری برای نمایش متغیرهای کیفی هم می‌توان استفاده کرد.

مقایسه نمودارهای راداری و حبابی: قابلیت‌ها و تفاوت‌ها

- ۱) نمودار راداری می‌تواند حداقل مقادیر ۳ متغیر کمی را نشان دهد این نمودار قادر به نمایش متغیرهای کیفی نیست.
 ۲) نمودار حبابی، می‌تواند ۳ متغیر کمی و بی‌شمار متغیر کیفی را نمایش دهد؛ یعنی این نمودار هم متغیرهای کمی و هم کیفی را می‌تواند نمایش دهد.
 ۳) زاویه بین هر دو شعاع متوالی در نمودار راداری برابر با $\alpha = \frac{۳۶۰^\circ}{\text{تعداد متغیرها}}$ است.

طبق کادر بالا، موارد ۱ و ۲ درست هستند، حالا گزینه (۳) را بررسی می‌کنیم:

$$\alpha = \frac{۳۶۰^\circ}{\text{تعداد متغیرها}} = \frac{۳۶۰^\circ}{۱۰} = ۳۶^\circ$$

پس این گزینه هم مشکلی ندارد و فقط مطلب بیان شده در گزینه (۴) غلط است، چون نمودار راداری نمی‌تواند متغیرهای کیفی را نمایش دهد.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل چهارم (درس‌های ۱۰ تا ۱۲) + کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۱

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل چهارم حدوداً ۵ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۶- کدام گزینه از پدیده‌هایی که در سده‌های پنجم و ششم برای زبان فارسی رخ داد، نیست؟

- (۱) گسترش فارسی دری و آمیزش آن با کلمات و لغات نواحی مرکزی و غربی ایران
- (۲) آمیختگی با واژه‌ها، نام‌ها و لقب‌های غیررایج در عصر سامانی و غزنوی
- (۳) نشر و گسترش زبان فارسی در هندوستان و آسیای صغیر
- (۴) درآمیختن زبان فارسی با لغات زبان عربی

(متوسط - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

در سده‌های پنجم و ششم زبان فارسی با واژه‌ها، نام‌ها و لقب‌های غیررایج در غزنوی و سلجوقی عصر درآمیخت.

تله تستی

جابه‌جا کردن موارد مشابه در دروس تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی می‌تواند دام و تله تستی رایجی باشد؛ برای نمونه جابه‌جا کردن نام سلسله‌ها و حکومت‌های ایران یا دوره‌های مختلف آن می‌تواند گزاره‌های تاریخی را غلط سازد و دانش‌آموز را به سبب کم‌دقتی، به خطا بیندازد.

پدیده‌هایی که برای زبان فارسی رخ داد:

تلاش شاعران از قرن سوم تا میانه پنجم

گرایش شاهان در جلب عالمان و ادیبان به دربار

فتوحات غزنویان

توسعه مدارس و مراکز تعلیم

گسترش زبان و ادب فارسی در شرق و شمال شرق
(ماوراءالنهر، خراسان و سیستان)

گسترش فارسی دری و آمیزش با لغات نواحی مرکزی و غربی

درآمیختن با لغات عربی — علت: تحصیل علوم دینی و ادبی در مدارس

آمیختگی با نام‌ها و لقب‌های غیررایج غزنوی و سلجوقی

علت توسعه در هند: حملات محمود غزنوی

زبان سیاسی و نظامی و مقدس در هند: فارسی

گسترش فارسی در هند و آسیای صغیر

پدیده‌های مهم زبان
فارسی در قرون ۵ و ۶

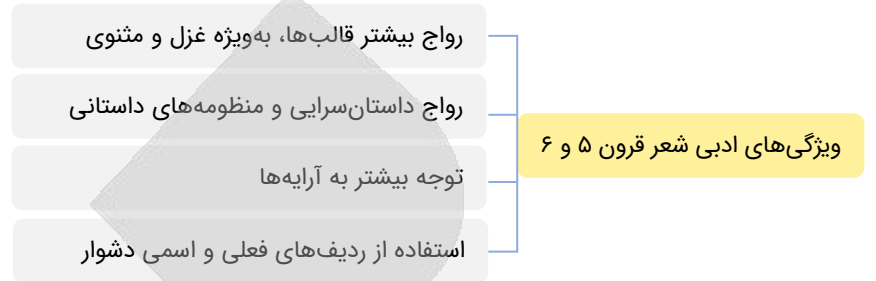
۱۷- با توجه به ویژگی‌های قلمروهای سه‌گانه در سبک شعر سده‌های پنجم و ششم، کدام مورد نادرست است؟

- (۱) رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری، به ویژه غزل و مثنوی (قلمرو ادبی)
- (۲) به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر (قلمرو ادبی)
- (۳) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی (قلمرو فکری)
- (۴) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی (قلمرو فکری)

رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی از ویژگی‌های ادبی سبک این دوره به شمار می‌آید.

رواج قالب‌ها، انواع و گونه‌های مختلف ادبی یک ویژگی «ادبی» است و نه «فکری».

۱۸- از دیدگاه «تاریخ ادبیات»، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده، نادرست است؟

«در قرن سوم و اوایل قرن چهارم، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و با همه پیشرفت‌هایی که داشت هنوز در آغاز راه بود. در نیمهٔ ۱»

قرن پنجم با دورهٔ بلوغ آن مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم. در این دوره، ۳»

تألیف کتاب در موضوع‌های گوناگون علمی رواج یافت و نثر ساده به کمال رسید و نثر مصنوع هم رایج شد. ۴»

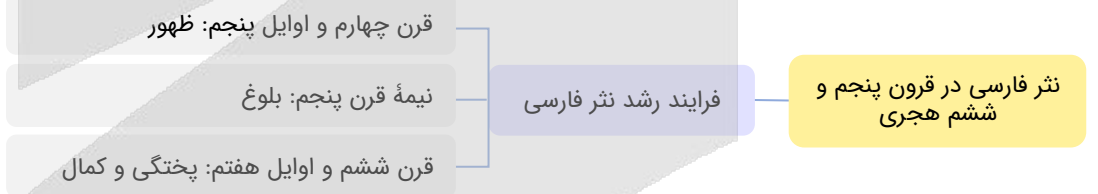
۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، نثر پارسی تازه ظهور کرده بود و با همه پیشرفت‌هایی که داشت، هنوز در آغاز راه بود.

۱۹- در همهٔ ابیات ویژگی‌های فکری «شعر قرن پنجم و ششم» دیده می‌شود، به جز:

خود قلم گوید که را این دست باشد مقتداست
آیا بُود که گوشهٔ چشمی به ما کنند
دل به زور و زر و خیل و حشم است
پری به پوست، همی‌دان که بس گران‌جانی

۱) مقتدای نظم و نثرم، چون قلم گیرم به دست
۲) آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند
۳) امرا را ز پی ظلم و فساد
۴) «رشیدکا»، ز تهی‌مغزی و سبکساری

در این بیت، ویژگی‌های شعر قرن پنجم و ششم دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه ۱ «رواج مفاخره»، در گزینه ۳ «رواج شکایت و انتقاد اجتماعی» و در گزینه ۴ «رواج هجو در شعر» همگی از ویژگی‌های فکری شعر فارسی در سده‌های پنجم و ششم است.

یکی از اهداف هجو، تحقیر دیگری است ...

بنابراین هجوکننده از شیوه‌های گوناگونی در جهت برآورده شدن این هدف بهره می‌برد؛ یکی از آن‌ها استفاده از کاف تصغیر برای تحقیر است. شاعر در بیت گزینه ۴، واژهٔ «رشید» را با کاف تصغیر همراه کرده تا هجو شونده را تحقیر کند.

رود اصطلاحات عرفانی

فراوانی وعظ و اندرز

فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی

رواج هجو

رواج حس دینی

رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی

توضیح: مراقب اصطلاحاتی چون «طلب، حیرت، فنا، بقا» یا «جذبه، استغنا و...» باشید.

توضیح: معشوق رفته‌رفته به‌جای چهره‌ای زمینی، ملموس و دست‌یافتنی، حالتی آسمانی، ذهنی و ازلی - ابدی پیدا می‌کند.

ابو

۲۰- در همه گزینیه‌ها، آرایه «جناس» وجود دارد، به‌جز:

- ۱) دینار نمی‌خواهم من عاشق دیدارم
- ۲) گل‌برگ را ز سنبل مشکین نقاب کن
- ۳) بیا و برگ سفر ساز و زاد ره برگیر
- ۴) شاهد شکفته مخمور چون شمع صبحگاهی

اغیار نمی‌جویم من شیفته یارم
یعنی که رخ پیوش و جهانی خراب کن
که عاقبت برود هر که او ز مادر زاد
لرزان به‌سان ماه و لغزان به‌سان ماهی

(متوسط - جناس و انواع آن - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

در این بیت، آرایه «جناس» دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) دینار و دیدار: جناس ناهمسان اختلافی

۳) زاد و زاد: جناس همسان (زاد: توشه / زاد: زاده شدن)

۴) لرزان و لغزان: جناس ناهمسان اختلافی

ماه و ماهی: جناس ناهمسان افزایشی

جناس

گزاره‌های کتاب درسی: به دو کلمه هم‌جنس و همسان «جناس» می‌گویند. این دو، گاه جز معنا، هیچ‌گونه تفاوتی با هم ندارند، و گاه علاوه بر معنا، در یک واج (مصوت یا صامت) ناهمسان هستند، البته در جناس ناقص افزایشی اختلاف می‌تواند تا دو واج هم پذیرفتنی باشد.
مانند: کوه، شکوه. ارزش جناس به موسیقی و آهنگی است که در کلام خلق می‌کند.
جناس در یک نگاه کلی دو دسته است: همسان و ناهمسان.

جناس یا هماهنگی آوایی دو واژه می‌تواند دو نوع اصلی داشته باشد؛ همسان یا ناهمسان. منظور از «همسان» یا «ناهمسان» **شباهت دو لفظ در آوا و نوشتار** است؛ در صورتی که دو لفظ عیناً ظاهر همسانی داشته باشند، **جناس همسان** وجود دارد. وقتی دو لفظ عیناً آوا و املائی یکسانی ندارند، اما تنها در یک واج اختلاف دارند، با **جناس ناهمسان** روبرویم. آموزش آن را در مباحث بعدی خواهید دید.

یکی از ابزارهای افزایش موسیقی و آهنگ استفاده از واژه‌هایی است که به‌لحاظ آوایی مشابه یا حتی یکسان و اصطلاحاً «هم‌جنس» باشند. دقت به این شباهت در عین تفاوت (چون آواها مشابه یا یکسان است، اما واژه‌های متفاوتی‌اند) برای خواننده ادبیات لذت‌بخش است و شباهت آوایی موسیقی و آهنگ کلام را هم با تکرار یک یا چند واج افزایش می‌دهد. کنار هم قرار دادن واژه‌هایی که شباهت آوایی دارند در یک بیت سبب می‌شود که موسیقی تازه‌ای از هم‌نشینی آن‌ها به گوش برسد. واژه «جام» و واژه «جان» جدا از هم نسبت موسیقایی ندارند، اما کنار هم توجه ما به شباهت دو واج ابتدایی آن‌ها و تفاوت واج پایانی جلب می‌شود: «ای دل، از خون می‌کن از جان، جام ساز». حتماً می‌دانید که الفاظ معانی متعددی دارند؛ شاعر یا نویسنده می‌تواند معانی مختلف یک واژه را در متن خود به کار ببرد، یعنی یک لفظ دو بار به گوش برسد، اما هر بار معنی متفاوتی داشته باشد. همسانی الفاظ این دو واژه در حالی که دو معنی متفاوت دارند، «جناس همسان» پدید می‌آورد.

ابو

۲۱- در کدام بیت، دو نوع «جناس» دیده نمی‌شود؟

- ۱) شکر کند چرخ فلک از ملک و ملک و ملک
- ۲) کفر است در طریقت ما کینه داشتن
- ۳) از آن شاهد که در اندیشه ماست
- ۴) من با غم دل ساخته و سوخته در تب

کز کرم و بخشش او، روشن و بخشنده شدم
آیین ماست سینه چو آینه داشتن
ندانم زاهدی در شهر معصوم
و او از دم دود من دل سوخته در تاب

در این بیت، یک نوع «جناس» دیده می‌شود: شاهد، زاهد (جناس ناقص اختلافی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱. فَلَک و مَلْک: جناس ناهمسان اختلافی
 ۲. سینه و کینه: جناس ناهمسان اختلافی
 ۳. مَلْک و مُلْک و مَلْک: جناس ناهمسان حرکتی
 ۴. آیین و آینه: جناس ناهمسان افزایشی
 ۵. تب و تاب: جناس ناهمسان افزایشی
 ۶. ساخته و سوخته: جناس ناهمسان اختلافی

جناس ناهمسان

ناهمسان اختلافی: میان دو واژه تنها یک حرف اختلاف وجود دارد که می‌تواند در ابتدا، وسط یا آخر واژه باشد.

۱) ابتدا: تن - من، است - دست، کیش - ریش، کمند - سمند، سجود - وجود، بر (با معانی مختلف) - سر

۲) میان: جوان - جهان، نیش - نوش، بازار - بیزار، طرب - طلب

۳) پایان: خروس - خروش، بار - باز، باد - بام، غریب - غریو

نمونه (کنکور سراسری):

تا جان بود از مهر رخس برنکنم دل

دانی که بر عذار تو خال سیاه چیست؟

گر میر نهد بندم و گر پیر دهد پند (۹۸ خارج نظام جدید)

زاغی که بر کناره باغی نشسته است (۹۹ خارج نظام قدیم)

جناس ناهمسان افزایشی: میان دو واژه که یکی فقط یک حرف بیش‌تر دارد، این نوع جناس وجود دارد. واژه‌ای که حرف متفاوت را دارد، معمولاً یک مصوت کوتاه بیش‌تر هم دارد؛ «جان» و «جهان» که این ایرادی در جناس ایجاد نمی‌کند.

۱) ابتدا: دم - قدم، نظر - منظر

۲) میان: سیر - سر، غزال - غزل، ناز - نیاز، قامت - قیامت، حرم - حریم، جام - جم، دست - دوست، زر - زور، نای - نی، سگ - سنگ، سر - سپر

۳) پایان: غار - غارت، باد - باده، دید - دیده، رفت - رفته، خطا - خطاب

نمونه (کنکور سراسری):

گر نسیم سحر از زلف تو بویی آرد

جوی خون می‌رود از چشمه چشمم بر خاک

جهد کن تا اثر خیز تو ماند باقی

جان فشانیم به سوغات نسیم تو نه سیم (انسانی ۹۶ داخل)

بر سرم بین که ز دست تو چه‌ها می‌آید (انسانی ۹۶ داخل)

که در این میکده جم را به جز از جام نماند (انسانی ۹۶ خارج)

ناهمسان حرکتی: اختلاف میان دو واژه تنها در یک مصوت کوتاه است.

برخی از جفت‌واژگان جناس‌ساز (حرکتی):

۱. مَلْک، مَلِک	۲. مُلْک، مِلْک	۳. مُهر، مهر	۴. کُل، کُل
۵. زُهره، زهره	۶. رُفتن، رفتن	۷. می‌کنی، می‌کنی	۸. تُرک، تُرک
۹. اُستاد، استاد	۱۰. کِشت، کُشت	۱۱. دُر، دَر	

۲۲- کدام بیت، فاقد «جناس همسان» است؟

- با زمانی دیگر اندازه، ای که پندم می‌دهی
- سعدی از پرده عشاق چه خوش می‌گوید
- بادت به دست باشد اگر دل نهی به هیچ
- وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت

کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست
 تُرک من پرده برانداز که هندوی توام
 در معرضی که تخت سلیمان رود به باد
 هم تواند کرمش داد من مسکین داد

در بیت «۳»، «جناس همسان» وجود ندارد.

واژه «باد» دومعنایی است، اما در این بیت، فقط در معنای «یکی از عناصر طبیعت» به کار رفته است.

جناس همسان را چگونه تشخیص دهیم؟

برای تشخیص جناس همسان، نخست باید با واژه‌های چندمعنایی مهمی که در ادبیات فارسی به کار گرفته می‌شوند، آشنا بود. سپس، باید در بیت کلمه‌ای تکرار شده وجود داشته باشد. در آن صورت، یا با آرایه جناس همسان روبروی هستیم یا واژه‌آرایی. با بررسی جمله و جای‌گذاری معانی مختلف یک واژه به‌جای واژه‌های تکرار شده می‌توان دریافت که آیا واژه با یک معنی تکرار شده یا با دو معنی متفاوت که جناس همسان بیافریند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «چنگ» در این بیت، دارای دو معنا است: (۱) آلت موسیقی (۲) دست
- ۲ «پرده» در این بیت، دارای دو معنا است: (۱) اصطلاحی در موسیقی (۲) حجاب
- ۴ «داد» در این بیت، دارای دو معنا است: (۱) حق و حقوق و عدالت (۲) دادن

کنکورشناسی: جناس همسان در کنکور سراسری رشته انسانی

تمام ابیات زیر به‌عنوان نمونه‌هایی از جناس تام در کنکور سراسری رشته انسانی در سال‌های گذشته به کار رفته است.

گرچه در بحر غم او به کنار افتادیم
گر بزرگی و خطر خواهی خطر بایست کرد
یاقوت روان بخش تو تا قوت روان است
یاقوت روان بخش تو تا قوت روان است
ای لب لعلت ز آب زندگانی برده آب
وز روی آن که رونق خوبان ز روی توست
تو داری طاق ابرویی که جفتش نیست در عالم
تو داری طاق ابرویی که جفتش نیست در عالم
مگذار مطرب را دمی کز چنگ بنهد چنگ را
مگذار مطرب را دمی کز چنگ بنهد چنگ را

۲۳- در کدام بیت، آرایه «جناس ناهمسان» با «اشتقاق» همراه است؟

نه ناظر است در این جست‌وجوی نه منظور
شاگرد قشور رذیلان باشد
مرا وعظ تو چون باد است در گوش
گر خون خوری از ساغر گردون چه غم است

- ۱) نه عاشق است در این گفت‌وگوی نی معشوق
۲) شکر خالق چو نگوید مخلوق
۳) برو واعظ که جز پیغام عشقش
۴) ای آن که تو را حریم گردون حرم است

متوسط - مفهومی - آرایه‌های ادبی - ۱۰۱۲

پاسخ: گزینه ۴

در این بیت «حریم و حرم» چون از یک ریشه هستند؛ پس اشتقاق دارند و چون در یک واج اختلاف دارند؛ پس دارای جناس ناقص ناهمسان هم هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ عاشق و معشوق اشتقاق دارد. جناس ناهمسان ندارد.
- ۲ شکر و شاگرد اشتقاق دارد. جناس ناهمسان ندارد.
- ۳ واعظ و وعظ اشتقاق دارد. جناس ناهمسان ندارد.
- ناظر و منظور اشتقاق دارد. جناس ناهمسان ندارد.

این نکات مهم را درباره جناس فراموش نکنید!

۱. جناس همسان میان هر نوعی از واژگان می‌تواند باشد.

جناس تام می‌تواند بین انواع مختلف واژگان اتفاق بیفتد، اما بین دو حرف اتفاق نمی‌افتد. در زبان فارسی، ما چند نوع کلمه داریم: اسم، صفت، قید، فعل، حرف، ضمیر

مثلاً «بر» می‌تواند به معنی ۱) آغوش، سینه، ۲) نزد، ۳) روی (حرف اضافه)، ۴) ثمر و میوه باشد.

حرف «که» دارای کاربردهای متفاوتی است و کاربرد همزمان آن‌ها در متن جناس همسان ایجاد می‌کند:

۱) قید پرسشی (چه کسی) ۲) حرف ربط

۲. در جناس، ضمایر متصل را در نظر نگیرید.

ضمایر، خود، واژه‌های مستقلی هستند و نباید در هنگام بررسی جناس، در نظر گرفته شوند. حتماً نخست ضمایر متصل را به ضمایر منفصل یا ناپیوسته تبدیل کنید (کتابم: کتاب من) و سپس جناس را بررسی کنید. «گورها» و «گور»، «مهرم» و «مهر» و... می‌توانند جناس تام داشته باشند.

۳. در جناس، اتصالات واژه را در نظر نگیرید: نشانه‌های تفضیلی و نشانه‌های جمع

اتصالات واژه که آن را به شکل جمع یا صفت تفضیلی درمی‌آورد، در جناس نقشی ندارند؛ «تر» و «ترین»، «ان» و «ها» و «ات». در هنگام بررسی جناس، این نوع وندها را کنار می‌گذاریم.

۴. مخفف‌های زمان حال «بودن» را در جناس همسان در نظر بگیرید.

«ی» اسنادی را هنگام بررسی جناس در نظر نمی‌گیریم؛ زیرا یک واژه مستقل است.

۵. واژه با صورت مخفف خود جناس نمی‌سازد.

«آگاه / آگه»، «راه / ره»، «گاه، گه»، «کاه / که»

۲۴- نوع جناس در ابیات زیر، به ترتیب در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

نینداخت جز حرص خوردن به دام؟!
ما که باشیم که اندیشه ما نیز کنند
گلم از خارم برآوردی و خار از پا و پا از گل
بختم از یار شود، رختم از اینجا ببرد
چنان خوش بخسبد که سلطان شام

الف: مگر می‌نبینی که دد را و دام
ب: سعدیا گر نکند یاد تو آن ماه، مرنج
ج: گرم باز آمدی محبوب سیم‌اندام سنگین دل
د: نیست در شهر نگاری که دل از ما ببرد
ه: گدا را چو حاصل شود نان شام

۱) همسان - ناهمسان افزایشی - ناهمسان حرکتی - ناهمسان اختلافی - همسان

۲) ناهمسان اختلافی - ناهمسان اختلافی - ناهمسان افزایشی - ناهمسان افزایشی - همسان

۳) ناهمسان اختلافی - ناهمسان اختلافی - ناهمسان افزایشی - ناهمسان اختلافی - ناهمسان اختلافی

۴) همسان - ناهمسان افزایشی - ناهمسان حرکتی - ناهمسان افزایشی - ناهمسان اختلافی

(متوسط - جناس و انواع آن - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

الف) جناس همسان: دام در مصرع اول به معنی جانور اهلی و دام در مصرع دوم به معنی تله، ابزار شکار صیادان.

پ) جناس ناهمسان افزایشی: ماه و ما

ج) جناس ناهمسان حرکتی: گل و گل

د) جناس ناهمسان اختلافی: بخت و رخت

ه) جناس همسان: شام (مصرع اول): شب / شام (مصرع دوم): نام یک سرزمین (سوریه امروزی)

برخی واژگان چندمعنایی مهم

واژه	معنی اول	معنی دوم	معنی سوم	معنی چهارم
آب	مایه حیات، H ₂ O	آبرو، اعتبار		
آهنگ	نغمه، ترانه	قصد، نیت		
آهو	نوعی حیوان زیبا همچون گزال	عیب، ایراد		
باد	فعل دعایی	هوا، نسیم		
بار	مرتبه، دفعه	محموله	رخصت حضور یافتن در جایی	ثمر، میوه
باری	یک بار	خلاصه		
باز	مجدداً، دوباره	نوعی پرنده شکاری	متضاد بسته	
بالا	قامت، قد	متضاد پایین		
بَر	حرف اضافه	ثمر، میوه	سینه، آغوش	
بو	رایحه	آرزو		
به	میوه به	بهرتر		
بهشت	صورتی از «هشتن»؛ رهاکردن	جایگاه صالحان، جنت و فردوس		
پرده	پوشش، حجاب	نغمه، آهنگ		
پروانه	اجازه	نوعی حشره	پروا نه: پروا نیست	
تاب	تابش، گرما	توش و توان	رنج و اضطراب	پیچ و خم
جهان	جهنده	دنیا، گیتی		
داد	بن ماضی «دادن»	عدل، انصاف		
دستان	دستها	لقب زال	حیله و نیرنگ	
دور	دوره، زمانه، عهد	جمعی که گرداگرد نشسته	چرخش جام شراب در جمع	

دوش	دیشب	کنف، شانه	دوش
راست	عیناً، دقیقاً	متضاد چپ	راست
روان	روح	جاری	روان
رود	نوعی ساز	رود آب	فرزند
زاد	بن ماضی «زادن»	توشه سفر	
شکر	ماده‌ای شیرین	شخصیت «شکر اصفهانی»	
شور	طعم شور	هیجان	دستگاهی در موسیقی
شیرین	طعم شیرین	شخصیت «شیرین ارمنی»	دلنشین، دلپذیر
صبر	تحمل، شکیبایی	گیاهی با میوه تلخ	
طاق	سقف، ایوان	تک، بی‌همتا، یگانه، فرد	
قلب	عضو بدن	مرکز لشکر	چیز (مثلاً سکه) تقلبی
کام	سقف دهان، دهان	آرزو، خواست	
کنار	نزد، پیش	ساحل	آغوش، سینه
گور	قبر	گورخر	طرف
گذاشتن (مثلاً بگذار)	رها کردن	اجازه دادن	قرار دادن، نهادن
مردم	افراد	مردمک	
مهر	محبت، عشق	خورشید	ماه «مهر»
نهاد	بن ماضی «نهادن»	سرشت، طینت	
هوا	باد، جو، جریان هوا	آرزو، میل، عشق، هوس	

۲۵- «قاعده و تبصره قافیه» در کدام ابیات یکسان است؟

ز تو جویم گهر نـز چشمه و جوی
و یا مُرده دگر باره روان یافت
ندانند کس که فردا زو چه زاید
برون کرد چون تشنه دشنه زبان
(۳) «ب» - «د» (۴) «ب» - «ج»

الف: تو دریایی و من مرد گهر جوی
ب: تو گفتمی مفلسی گنج روان یافت
ج: شنیدستم که شب آسستن آید
د: به خون تشنه جلاد نامهربان
(۱) «الف» - «د» (۲) «الف» - «ج»

(دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

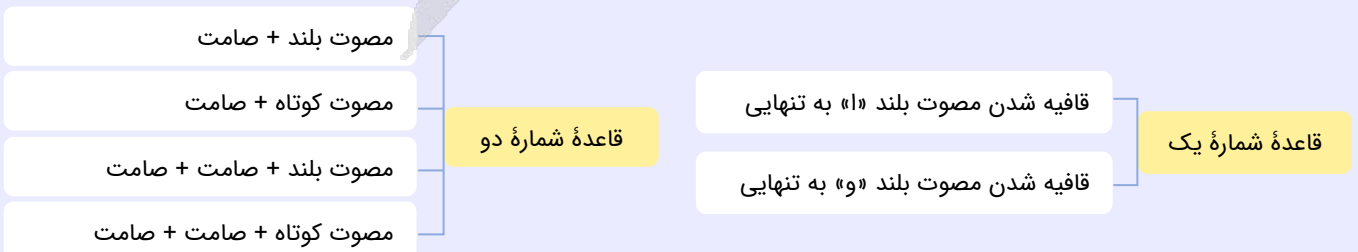
بررسی موارد:

الف) «گهر جوی» و «جوی» واژه‌های قافیه. «وی» حروف قافیه (و + ی)، مصوت بلند «و» حرف اصلی قافیه طبق قاعده «۱» صامت «ی» حرف الحاقی. قافیه همراه با تبصره قافیه است.

ب) «روان» در مصراع اول به معنی رونده، در حرکت، «روان» در مصراع دوم به معنی روح. حروف اصلی قافیه «ان» طبق قاعده ۲ بدون تبصره «آید» و «زاید» واژه‌های قافیه. «آید» حروف قافیه (ا + ید) «ان» حرف اصلی قافیه طبق قاعده «۱» صامت «ی» + شناسه «-د» حروف الحاقی. قافیه همراه با تبصره قافیه است.

د) «نامهربان» و «زبان» واژه‌های قافیه. «ان» حروف اصلی قافیه طبق قاعده ۲، بدون تبصره

قواعد قافیه

۲۶- در کدام بیت «ذوقافیتین» به چشم می خورد؟

یکی جانم هزاران گشت گویی
ز دریا کی بهره‌یزد گهرجوی
به منزلگاه پیروزی رسیدم
به مرگ تو بریزم خاک بر سر

۱) دلم باغ بهاران گشت گویی
۲) ز دشمن کی حذر جوید خطرجوی
۳) بریادم راه بدروی بریادم
۴) به درد تو بدرم جامه بر بر

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

بررسی بیت: «بریدم» و «رسیدم» قافیه اصلی. حروف اصلی قافیه (ید)، حروف الحاقی (-م)، قافیه دوم «بدروی» و «پیروزی»، حروف اصلی قافیه (وز)، حرف الحاقی (ی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «گشت گویی»، «گشت گویی» ردیف. «بهاران» و «هزاران» قافیه.

۲) «خطرجوی» و «گهرجوی» قافیه.

۳) «بر» و «سر» قافیه، «بر» اول در مصراع اول و «بر» در مصراع دوم، هر دو حرف اضافه هستند و چون در یک معنا و جایگاه دستوری به کار رفته‌اند؛ بنابراین نمی‌توانند قافیه باشند.

۲۷- توضیح روبه‌روی کدام بیت، در مورد قافیه درست است؟

گاهی بنما آگاه ما را خبری چندان («ان» حروف الحاقی)
زان قامت افراشته پستم کردی (م حرف روی)
به آرام دل با جوانان بچم (ذوقافیتین)
که من رفتنی‌ام تو سالار نو (قاعده ۲)

۱) ای آن که به کوی دوست تنها گذری خندان
۲) زان نرگس نیم‌مست مستم کردی
۳) یکی سر بر آرزو گریبان غم
۴) تو را بود باید همی پیش‌رو

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

تنها گزینه ۴ صحیح است. در گزینه ۴ بیت به صامت «و» ختم شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «ان» در این بیت حروف اصلی قافیه محسوب می‌گردد.

۲) حرف روی در بیت گزینه ۲، صامت «ت» است.

۳) فقط واژه‌های «غم، بچم» هم‌قافیه هستند.

۲۸- در کدام بیت قافیه درونی براساس قاعده ۱ و تبصره قافیه آمده است؟

نعره‌زنان فاخته بر سر بید و چنار
سفره اگر نمی‌نهی، در به چه باز می‌کنی؟
نه قتلیم خوش همی آید که دست و پنجه قاتل
ور در جهان نیکو تویی ما نیز هم بد نیستیم

۱) سرو شد افراشته کار چمن ساخته
۲) سعدی خویش خوانی‌ام پس به جفا برانی‌ام
۳) به خونم گر بیالاید دو دست نازنین شاید
۴) گر گلشن خوشبو تویی ور بلبل خوشگو تویی

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

بررسی بیت: «بیالاید»، «شاید» و «همی آید» قافیه‌های درونی. حروف قافیه (آید)، «ا» حرف اصلی طبق قاعده ۱ صامت (ی) + (-د) حروف الحاقی. قافیه همراه با تبصره است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «افراخته»، «ساخته» و «فاخته» قافیه‌های درونی. حروف قافیه (اخت)، «خت» حروف اصلی طبق قاعده ۲. مصوت (-) یا همان «ه» غیرملفوظ حرف الحاقی.

۲ «خوانی‌ام»، «برانی‌ام» قافیه‌های درونی. حروف قافیه (انی‌ام) «ان» حروف اصلی طبق قاعده ۲. مصوت (ی) + ضمیر متصل (م) حروف الحاقی.

۴ «خوشبو»، «خوشگو» و «نیکو» قافیه‌های درونی. حرف قافیه مصوت بلند «و» طبق قاعده ۱

۲۹- قافیه کدام بیت نادرست است؟

تا نریزد بر تو زهر، آن زشت خو
دست به کاری زخم که غصه سرآید
ببارید آب حسرت بر رخانش
ملامت می‌کنندم دشمنانم

۱) یار بد، مار است هین بگریز از او
۲) بر سر آنم که گر ز دست برآید
۳) برآمد دود بی‌صبری ز جاننش
۴) نصیحت می‌کنندم دوستانم

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی بیت:

واژه‌های قافیه: «دوستانم» و «دشمنانم»
حروف مشترک در دو واژه «ان + م» پسوند جمع و ضمیر متصل جزء حروف الحاقی هستند.
دو واژه حرف اصلی قافیه ندارند.
قافیه معیوب است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «او» و «زشت‌خو»: واژه‌های قافیه مصوت بلند «و» به تنهایی حرف قافیه شده است. طبق قاعده ۱
- ۲ «بر» و «سر»: واژه‌های قافیه حروف قافیه: «ر» طبق قاعده ۲
- ۳ «جاننش» و «رخانش»: واژه‌های قافیه حروف قافیه: (آنش) «ان» اصلی، «ش» الحاقی. «ان» در جاننش جزء خود کلمه است. «ان» در رخانش پسوند جمع است. پسوند تکراری وجود ندارد. قافیه صحیح است.

حروف الحاقی

۱) حروف اصلی

حروف مشترک قافیه

۲) حروف الحاقی ← حروف الحاقی باید حذف شوند تا حروف اصلی قافیه را بیابیم.

۳۰- کدام بیت «ردیف» دارد؟

تواند زد به میدان سخن گوی
بیاکنده به آب و باد و گردی
که از بس‌یار نالیدن چو نالی
به صد جان خسته شمشیر گشتم

۱) بسی دانش بیاید تا سخن گوی
۲) چرا چون آسیای گرد گردی
۳) مرا گویند بیهوده چه نالی
۴) منم آن زنده کز جان سیر گشتم

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی بیت: «گشتم»، «گشتم» ردیف به صورت فعل، هر دو فعل اسنادی هستند و به یک معنا، «سیر» و «شمشیر» واژه‌های قافیه

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در مصراع اول «سخن‌گوی» واژه مرکب، واژه قافیه و در مصراع دوم «گوی» به معنی توپ و وسیله بازی در چوگان بازی (گوی و میدان) است.
- ۲) در مصراع اول «گرد گرد» یعنی دور خود گردان، آسیای گرد گرد یعنی آسیایی که دایره‌وار می‌گردد. در مصراع دوم «گرد» به معنی گرد و خاک است.
- ۳) در مصراع اول «نالی» فعل مضارع اخباری از نالیدن. در مصراع دوم «نال» به معنی «نی میان تھی».

۳۱- مفهوم کدام گزینه با سایر گزینه‌ها تفاوت دارد؟

- ۱) از آن حریر که بیگانه بود نساجش
- ۲) گر نقاب از چهره این عدل بردارند خلق
- ۳) پیکر مام وطن دانی چرا خم گشته است
- ۴) اگر بیگانگان تشریف بخشند

هزار بار برزنده‌تر بود خَلقان (= لباس کهنه)
رشته را بی‌پرده دست اجنبی خواهند دید
زان که مشتی اجنبی خواهند سربار وطن
هنوز از دوستان خوش‌تر گدایی

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - جناس و انواع آن - مفهومی - ۱۰۱۲)

در این گزینه شاعر به این نکته پرداخته که «عدالتی که در جامعه است، سررشته آن به دست بیگانگان است»، اما مفهوم سایر گزینه‌ها «بیگانه‌ستیزی» است.

۳۲- کدام گزینه با «ای کریمی که بخشنده عطایی، ای حکیمی که پوشنده خطایی، ای صمدی که از ادراک خلق جدایی» تناسب ندارد؟

- ۱) نه بر اوج ذاتش پرد مرغ وهم
- ۲) برآورده مردم ز بیرون خروش
- ۳) به امرش وجود از عدم نقش بست
- ۴) ای برتر از آن کسه عقل درآک

نه در ذیل وصفش رسد دست فهم
تو با بنده در پرده و پرده‌پوش
که داند جز او کردن از نیست هست
در راه تو دم زنی ز ادراک

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

در این گزینه به «آفرینندگی و خالقیت خداوند» اشاره شده است، در حالی که در صورت سؤال هیچ کدام از جملات صورت سؤال چنین مفهومی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) وهم و فهم خدا را درک نمی‌کنند ← ای صمدی که از ادراک خلق جدایی
- ۲) خداوند عیب پوش است ← ای حکیمی که پوشنده خطایی
- ۴) عقل توان درک خداوند را ندارد ← ای صمدی که از ادراک خلق جدایی

۳۳- کدام گزینه با «چنین داد پاسخ فریدون که تخت / نماند به کس جاودانه نه بخت» تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) بزرگی نماند بر آن پایدار
- ۲) بس نامور به زیر زمین دفن کرده‌اند
- ۳) چنین که هست نماند قرار دولت و ملک
- ۴) درگذر از این جهان مردانه‌وار

که مردم به چشمش نمایند خوار
کز هستیش به روی زمین بر نشان نماند
که هر شبی را بی‌اختلاف روزی هست
سوی جانان کن در آن منزل قرار

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - جناس و انواع آن - مفهومی - ۱۰۱۲)

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه (۳) «ناپایداری بخت و قدرت» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) توصیه به محترم دانستن مردم
  - ۲) مرگ انسان‌های نامدار
  - ۴) توصیه به ترک دنیا و رفتن به سوی آخرت
- بی‌احترامی به مردم باعث کاستن شأن و بزرگی است.

۳۴- کدام گزینه با «نفس باد صبا مشک‌فشان خواهد شد / عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد» تقابل مفهومی دارد؟

- ۱) شب فراق نمی‌باید از فلک نالید
- ۲) ز کین او به بهار اندرون همیشه خزان
- ۳) سخن راست توان دانست از لفظ دروغ
- ۴) هزارستان دستان زدی به وقت بهار

که روزهای سپید است در شبان سیاه
ز مهر او به خزان اندرون همیشه بهار
باد نوروزی پیدا بود از باد خزان
کنون به باغ همی زاغ راست آه و فغان

مفهوم بیت صورت سؤال «رفتن زمستان و آمدن بهار» است. کاملاً برعکس در گزینه «۴»، سخن از رفتن بهار و آمدن پاییز و زمستان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) امیدواری به آمدن روزهای بهتر ← پایان شب سیه سپید است
- ۲) ستایش ممدوح: کینه او بهار را پاییز تبدیل می‌کند، محبت او پاییز را به بهار تبدیل می‌کند.
- ۳) آشکار بودن تفاوت امور متضاد.

تله تستی: مراقب واژه‌های مشترک بین ابیات باشید!

در گزینه‌های ۲ و ۴، واژه «بهار» تکرار شده است، اما مضمون آن‌ها مشترک نیست.

۳۵- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

این نوازش‌ها که ماه مصر از اخوان دیده است
چه نشینم ز پی یوسف کنعان بروم
آنچه یوسف دید از اخوان در غم‌آباد وطن
منزل اول یوسف چو درین ره چاه است

- ۱) چون ز نسیان یاد کنعان را نیندازد به چاه؟
- ۲) من که در مصر چو یعقوب عزیزم دارند
- ۳) از دل و جان بنده غربت نگردد چون کند؟
- ۴) به چه امید کسی از وطن آید بیرون

مفهوم این گزینه «پرخطر بودن غربت و ترجیح دادن وطن بر غربت» است، اما مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها ترجیح غربت بر وطن و ستایش غربت است.

درس‌های سیزدهم تا شانزدهم مجموعاً ۱ الی ۲ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۳۶- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام موارد انطباق دارد؟

- مقابله جهان اسلام با هجوم مغول
- هویت فرهنگی جوامع اسلامی از دیدگاه مستشرقان
- هدف متفکران ایرانی از پدید آوردن آثاری با عناوین غرب‌زدگی
- بُعد تاریخی هویت جامعه
- (۱) دفع مهاجمان - سکولار و دنیوی - نقد هویت‌های کاذب - سرزمین
- (۲) جذب و هضم مهاجمان درون خود - توحیدی و اساطیری - نقد هویت‌های کاذب - خاطره جمعی و مشترک افراد
- (۳) دفع مهاجمان - توحیدی و اساطیری - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب - سرزمین
- (۴) جذب و هضم مهاجمان درون خود - سکولار و دنیوی - نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب - سرنوشت و سرگذشت مشترک افراد

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - هویت ایرانی در تاریخ - مفهومی - ۱۰۱۳)

بررسی موارد:

- جهان اسلام در حمله مغول، مهاجمان را درون خود جذب و هضم کرد.
- در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است.
- متفکران ایرانی از دهه سی به بعد، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری با عناوینی نظیر غرب‌زدگی و بازگشت به خویشتن پدید آوردند.
- افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند، سرگذشت و سرنوشت مشترکی پیدا می‌کنند که به صورت خاطره جمعی و مشترک درمی‌آید و از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد. این خاطره در گذر زمان، متراکم و مستحکم می‌شود و بعد تاریخی هویت جامعه را می‌سازد.

جهان اسلام در مقابله با همه‌ها

۳۷- موارد نادرست در بین عبارت‌های زیر کدام‌اند؟

- الف - انقلاب اسلامی ایران حاصل یک سده مقاومت هویت اسلامی ایران در برابر هجوم سیاسی و نظامی غرب بود.
- ب - جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثرگذار است، به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد.
- ج - بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به یک خویشتن تاریخی، جغرافیایی، الهی و توحیدی بود.
- د - جهان اسلام با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از تصاویری که جهان غرب القا می‌کند، جست‌وجو می‌کند.
- ه - حیات معنوی اسلام، نظریه‌پردازان غربی را که طی قرن نوزدهم، سکولاریسم و دنیوی شدن را سرنوشت مشترک بشر می‌دانستند به تأمل فراخوانده است.

(۱) «د» - «ه» - «ج» (۲) «الف» - «ج» - «ه» (۳) «ب» - «ه» - «د» (۴) «الف» - «ب» - «ج»

بررسی موارد نادرست:

- الف) انقلاب اسلامی ایران حاصل یک سده مقاومت هویت اسلامی ایران در برابر هجوم سیاسی و اقتصادی غرب بود.
- ب) بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد، نبود؛ بلکه بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی بود.
- ج) نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، سکولاریسم و دنیوی شدن را سرنوشت مشترک بشر می‌دانستند.

نکته

انقلاب‌ها از مهم‌ترین تحولات در هر جهان اجتماعی محسوب می‌شوند. یکی از مهم‌ترین بحث‌ها درباره انقلاب، دستاوردها و پیامدهای آن می‌باشد. یکی از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب، تحولات هویتی است.

۳۸- کدام گزینه اشاره درستی به اهمیت زبان فارسی پیش از اسلام دارد؟

- ۱) حکیمان ایرانی، معارف و هنرهایی تولید کردند که مسلمانان برای دستیابی به آن‌ها، نیازمند آموختن زبان فارسی بودند.
- ۲) فارسی به عنوان زبان دوم جهان اسلام، مرزهای امپراتوری‌های گورکانی و عثمانی را درنوردید.
- ۳) فارسی دری به عنوان زبان سیاسی دربار ایران، زبان رسمی مشترک اقوام مختلف ایرانی بود.
- ۴) زبان فارسی به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، در مناطق مختلف جهان اسلام از هندوستان و تبت تا آسیای صغیر و شبه جزیره بالکان گسترش یافت.

گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» مربوط به ارتباط با زبان فارسی و اهمیت آن، بعد از اسلام است. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشترکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند. عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام، ایران را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت بخشی از هویت جهان اسلام درآمد. فارسی دری از دیرباز به عنوان زبان سیاسی دربار ایران، زبان رسمی مشترک اقوام مختلفی بود که در سرزمین پهناور ایران زندگی می‌کردند.

این زبان به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام، از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام، مرزهای امپراتوری‌های گورکانی و عثمانی را درنوردید و در مناطق مختلف جهان اسلام از هندوستان و تبت تا آسیای صغیر و شبه جزیره بالکان گسترش یافت.

نکته

هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. روایتی از این هویت را در شاهنامه فردوسی می‌توان دید. اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت‌های اجتماعی متفاوتی داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.

۳۹- به ترتیب، هر یک از مولفه‌های زیر، اشاره درستی به کدام یک از ابعاد خانواده دارد؟

الف - مشارکت و مسئولیت‌پذیری

ب - رفتارهای ضد ارزش در جامعه اسلامی

ج - تربیت اسلامی فرزندان

د - قداست خانواده

- ۱) مشارکت خانواده در امور جامعه - دین و ارزش‌های اخلاقی - آموزش، مشاوره و اطلاع‌رسانی - دین و ارزش‌های اخلاقی
- ۲) روابط و مناسبات خانوادگی و خویشاوندی - دین و ارزش‌های اخلاقی - فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان - تشکیل خانواده
- ۳) مشارکت خانواده در امور جامعه - موانع، ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها - آموزش، مشاوره و اطلاع‌رسانی - تشکیل خانواده
- ۴) روابط و مناسبات خانوادگی و خویشاوندی - موانع، ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها - فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان - دین و ارزش‌های اخلاقی

مؤلفه‌ها	ابعاد
سلامت جسمی - امید به زندگی - سلامت روانی - اوقات فراغت، نشاط و ورزش - تغذیه و تندرستی - بهره‌مندی از خدمات سلامت (خدمات بهداشتی و درمانی)	سلامت
اشتغال - مسکن - تأمین اجتماعی - درآمد و هزینه - دسترسی به خدمات حمایتی	اقتصاد، معیشت، امور رفاهی و مسکن
فعالیت‌ها و ارتباطات والدین / فرزندان / خویشاوندان / دوستان - نقش‌های مادری، پدری، همسری و فرزندی - حمایت اعضای خانواده از یکدیگر و تکریم سالمندان و فقدان خشونت - رضایت - اعتماد - مشارکت و مسئولیت‌پذیری	روابط و مناسبات خانوادگی و خویشاوندی
آموزش‌های رسمی - آموزش‌های غیررسمی - مشاوره - رسانه‌ها و سواد رسانه‌ای (سواد مجازی)	آموزش مشاوره و اطلاع‌رسانی
قداست خانواده - آگاهی و باور دینی - ارزش‌های اخلاقی - رفتارهای دینی	دین و ارزش‌های اخلاقی
مشارکت در عرصه اقتصادی - مشارکت در عرصه اجتماعی، فرهنگی و محیط زیست - مشارکت در عرصه سیاسی و دفاعی	مشارکت خانواده در امور جامعه
بیکاری و فقر - طلاق - اعتیاد - رفتارهای ضدارزش در جامعه اسلامی - تهاجم فرهنگی غرب	موانع، ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها
فرزندآوری و بعد خانوار - پرورش شخصیت و هویت فرزندان - تربیت اسلامی فرزندان - زمینه‌سازی برای رشد و شکوفایی استعدادها فرزندان - تأمین آینده فرزندان	فرزندآوری، تربیت و تأمین آینده فرزندان
قوانین و رویه‌های قضایی - حکمیت (داوری و حل و فصل اختلافات) - امنیت - عدالت حقوقی	نظام حقوقی خانواده
همسریابی و همسرگزینی - ترویج و تسهیل ازدواج - نگرش به ازدواج	تشکیل خانواده

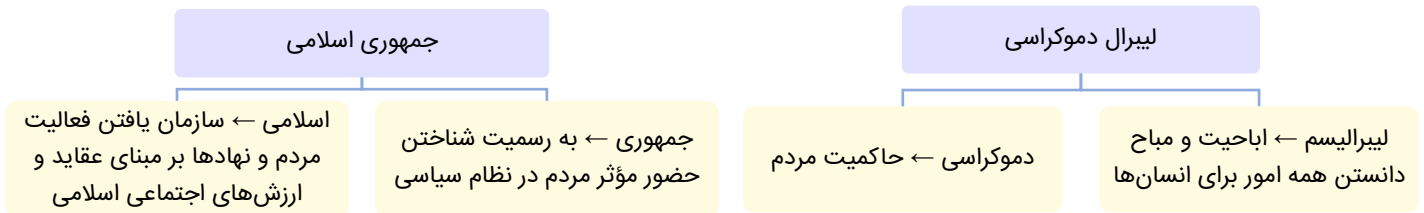
صاحب‌نظرانی که خانواده را یاخته (سلول) جامعه می‌دانند، معتقدند هرچه در جامعه وجود دارد در خانواده نیز وجود دارد. مطالعه ابعاد و مؤلفه‌های مختلف خانواده بسیار مهم است. از سویی نشان می‌دهد که خود خانواده چه ابعاد و مؤلفه‌هایی دارد که در مطالعه و بررسی خانواده باید به آن‌ها توجه داشت و از سوی دیگر چگونگی ارتباط خانواده را با سایر نهادهای اجتماعی نشان می‌دهد.

۴۰ - کدام یک در ارتباط با لیبرال دموکراسی درست نیست و کدام یک در رابطه با جمهوری اسلامی درست است؟

- ۱) لیبرالیسم به معنای حاکمیت مردم است - به معنای مردم‌سالاری دینی است.
- ۲) ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد - نوعی نظام سیاسی که در جهان اسلام مورد توجه امت اسلامی قرار گرفته است.
- ۳) این نظام سیاسی با فرهنگ جهان غرب سازگار است - جمهوری به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان‌هاست.
- ۴) هیچ حقیقت و فضیلت فطری و جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد - حکومتی دنیوی و این جهانی است.

- ۱) نادرست (معنای دموکراسی است.) - درست
- ۲) درست - درست
- ۳) نادرست (با فرهنگ جهان غرب سازگار است.) - نادرست (معنای لیبرالیسم است.)
- ۴) درست - نادرست (ویژگی لیبرال دموکراسی)

۴۱- به ترتیب علت هر یک از موارد زیر کدام است؟

- انسان به عنوان کنشگری قدرتمند
  - پیدایش قدرت اجتماعی
  - ناتوانی انسان در برآوردن همه نیازهای خود به تنهایی
  - سلطه فرهنگی بر سایر کشورها
- (۱) انجام کارها با علم - تأثیر گذاشتن بر اراده دیگران برای رسیدن به اهداف خود - احتیاج داشتن به کمک دیگران - همراهی قدرت نرم و قدرت سخت
- (۲) انجام کارها با اراده - به خدمت گرفتن اراده و کار ارادی دیگران - احتیاج داشتن به کمک دیگران - همراهی قدرت نرم و قدرت سخت
- (۳) انجام کارها با علم - به خدمت گرفتن اراده و کار ارادی دیگران - محدودیت قدرت انسان - قدرت سخت
- (۴) انجام کارها با اراده - تأثیر گذاشتن بر اراده دیگران برای رسیدن به اهداف خود - محدودیت قدرت انسان - قدرت نرم

(دشوار - هویت و نظام سیاسی - مفهومی - ۱۰۱۵)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- انسان به دلیل اینکه کارهای خود را با علم و اراده انجام می‌دهد، کنشگری قدرتمند است.
- قدرت اجتماعی هنگامی پیدا می‌شود که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تأثیر بگذارد و اراده و کار ارادی آنان را به خدمت بگیرد.
- قدرت انسان محدود است، به گونه‌ای که نمی‌تواند همه نیازهای خود را به تنهایی برآورده سازد و برای تأمین برخی نیازهای اولیه زندگی خود به کمک دیگران احتیاج دارد.
- امروزه قدرت نرم سبب سلطه فرهنگی می‌شود.

در گذشته قدرت سخت یک کشور موجب سلطه سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد.

۴۲- تبعیت مردم در هر یک از موارد زیر به ترتیب از چه نوعی بوده است؟

- مارتین لوتر کینگ، رهبر پرنفوذ جنبش مدنی سیاهان آمریکا
  - سخنرانی‌های پرشور هیتلر بر ضد پیمان ورسای و ترویج ایده ملی‌گرایی
  - جان دادن استالین در تنهایی
  - مبارزه گاندی با استعمار انگلیس به عنوان رهبر مردم هند
- (۱) تبعیت با رضایت - تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت - تبعیت با کراهت
- (۲) تبعیت با رضایت - تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت
- (۳) تبعیت با رضایت - تبعیت با کراهت - تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت
- (۴) تبعیت با کراهت - تبعیت با کراهت - تبعیت با رضایت - تبعیت با رضایت

بررسی موارد:

- مارتین لوتر کینگ ← تبعیت با رضایت
- هیتلر ← تبعیت با رضایت
- استالین ← تبعیت با کراهت
- گاندی ← تبعیت با رضایت

تبعیت اراده یک انسان از انسان دیگر

۲- تبعیت با کراهت ← تبعیت ناشی از تهدید و ترس باشد.

۱- تبعیت با رضایت ← شخص با میل درونی، مطابق اراده دیگری عمل کند.

۴۳- به ترتیب «اعمال قدرت بر اساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص»، «مدار مقبولیت»، «اعمال قدرت بدون اکراه و با رضایت» و «مدار مشروعیت» کدام است؟

- ۱) مقبولیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود - مشروعیت - حق و باطل بودن
- ۲) مشروعیت - حق و باطل بودن - مقبولیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود
- ۳) مشروعیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود - مقبولیت - حق و باطل بودن
- ۴) مقبولیت - حق و باطل بودن - مشروعیت - خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود

بررسی موارد:

- اعمال قدرت بر اساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص ← مشروعیت
- مدار مقبولیت ← خواست و اراده کسانی که قدرت بر آنها اعمال می‌شود.
- اعمال قدرت بدون اکراه و با رضایت ← مقبولیت
- مدار مشروعیت ← حق و باطل بودن

مقبولیت و مشروعیت حقیقی می‌توانند با هم باشند و در برخی موارد نیز جدا از یکدیگر باشند. جایی که قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از قانون نیز با میل و رضایت همراه باشد، اقتدار و قدرت هم مشروعیت حقیقی دارد و هم مقبولیت.

۴۴- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

- الف - در اندیشه فارابی منظور از جوامع جاهلی چیست؟
- ب - گسترش جهان اجتماعی چگونه صورت می‌گیرد؟
- ج - عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی چیست؟

- ۱) جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آنها، عقلانی و الهی نباشد - با افزایش افراد و اعضای جهان اجتماعی - سکولاریسم
- ۲) جوامعی که مشروعیت دروغین در آنها وجود داشته باشد - با افزایش افراد و اعضای جهان اجتماعی - سرمایه‌داری
- ۳) جوامعی که مشروعیت دروغین در آنها وجود داشته باشد - از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن - سکولاریسم
- ۴) جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آنها، عقلانی و الهی نباشد - از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن - سرمایه‌داری

بررسی موارد:

- الف) در اندیشه فارابی جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آنها، عقلانی و الهی نباشد، جوامع جاهلی هستند.
- پ) گسترش جهان اجتماعی از طریق گسترش فرهنگ و معانی آن صورت می‌گیرد.
- ج) جهان غرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می‌دهد و سرمایه‌داری، عامل اصلی هویت‌یابی افراد و جوامع غربی است.

فارابی مدینه فاضله را جامعه‌ای الهی می‌داند که بر اساس سنت و قانون الهی شکل می‌گیرد. از نظر او حقیقت با اراده الهی تعیین می‌شود و با کمک عقل و وحی شناخته می‌شود. در اندیشه فارابی، جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها عقلانی و الهی نباشد، جوامع جاهلی هستند. او جوامع جاهلی را بر اساس نوع آرمان‌ها و ارزش‌هایی که دارند به اقسامی تقسیم می‌کند.

۴۵- به ترتیب، عبارات زیر با کدام گزینه ارتباط مفهومی دارد؟

الف - پدیده نسل‌کشی در جهان

ب - روزنه ورود استعمار

ج - اقتصاد مقاومتی

د - پاشنه آشیل ایران اسلامی

(۱) ابعاد هویتی جمعیت - اقتصاد - الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم - اقتصاد

(۲) نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت - فرهنگ - اتکا به تولید داخلی قوی - فرهنگ

(۳) ابعاد هویتی جمعیت - اقتصاد - اتکا به تولید داخلی قوی - فرهنگ

(۴) نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت - فرهنگ - الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم - اقتصاد

(متوسط - هویت اقتصادی - مفهومی - ۱۰۱۶)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

الف) هرگونه اقدام به نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت یک گروه بومی، قومی، مذهبی و... را نسل‌کشی یا پاک‌سازی نسلی می‌گویند. پدیده نسل‌کشی در جهان، نشانگر ابعاد هویتی جمعیت است.

پ) تهاجم اقتصادی استعمارگران غربی در طول تاریخ، علیه سایر ملت‌ها، اعمال می‌شده و در مقابل، واکنش‌های آنها را در پی داشته است؛ چرا که اقتصاد، روزنه ورود استعمار و نابودی هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع به شمار می‌رود. کمپانی هند شرقی انگلیس که با ماهیت اقتصادی و تجاری فعالیت می‌کرد، عملاً ابزاری برای هویت‌زدایی و غارت و چپاول دارایی‌های عظیم مردم هند بود و مقاومت مردم هند به رهبری گاندی، نمونه‌ای از واکنش به چنین اقداماتی بود.

ج) اقتصاد مقاومتی، الگویی از اقتصاد پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با باور به تعالیم حیات بخش اسلام و اتکا به ظرفیت‌های مولد مردمی و دولتی، روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، امید، همبستگی و با حضور فعال و مؤثر در تعاملات جهانی، برای مردم ایران، امنیت، رفاه و پیشرفت توأم با عدالت و برای جهان اسلام و بشریت، الگویی ایرانی اسلامی از رشد و شکوفایی را به ارمغان می‌آورد.

د) برخی از کشورهای سلطه‌گر غرب که از سویی اقتصاد را اساس همه چیز می‌پندارند و از سوی دیگر، تمامی شیوه‌های اقتصادی غیرسرمایه‌داری را نابود شده می‌بینند، پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند؛ از این رو جنگ اقتصادی تمام عیاری را علیه کشور ما به راه انداخته‌اند.

درس‌های هفتم و هشتم مجموعاً ۴ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۴۶- مشخص کنید که هر عبارت زیر به کدام نوع از انگیزش اشاره دارد؟

– پارسا به تمیز کردن و براق کردن ماشینش می‌پردازد تا از تمیز بودن آن احساس رضایت کند.

– حسین برای کسب آرامش و فراغت از مشغله‌ها، به سفری ۵ روزه می‌رود.

(۱) بیرونی - درونی (۲) درونی - درونی (۳) بیرونی - بیرونی (۴) درونی - بیرونی

(آسان - انگیزه و انواع آن - مفهومی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

دقت کنید که در هر دو مورد مذکور، کاری که انجام شده به هدف دریافت پاداش یا حس و لذت بیرونی بوده و عاملی از درون باعث انگیزه‌دادن به این رفتارها نشده است: در مورد اول، تمیز بودن ماشین و در مورد دوم، فراغت از مشغله‌ها.

انواع انگیزه

• انگیزه‌ها به دو نوع درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند. در انگیزه‌های بیرونی عاملی خارجی فرد را به انجام دادن کاری خاص برمی‌انگیزد اما در انگیزه‌های درونی فرد کار را به خاطر خود آن چیز انجام می‌دهد؛ زیرا به آن کار علاقه دارد، برایش جالب است یا با نیازهای فطری او مطابقت دارد.

۴۷- کدام مورد دربارهٔ وضعیت داشتن دو شناخت هم‌زمان و متضاد نادرست است؟

(۱) سطح ارزیابی ما از عناصر شناختی، تعیین‌کنندهٔ اثر آن بر رفتار ما خواهد بود.

(۲) یک عنصر مثبت نمی‌تواند به یک کار مضر پیوند بخورد و معنای مثبتی به آن بدهد.

(۳) تغییر رفتار یا تغییر شناخت‌ها، هر دو راهی برای ایجاد هماهنگی شناختی است.

(۴) با تجمع عوامل منفی پیرامون یک عنصر، اجتناب ما از آن بیشتر می‌شود.

(دشوار - نگرش و مهم‌ترین عوامل آن - مفهومی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی گزینه‌ها:

۱) عنصر هر چه نیرومندتر و هر اندازه ارزیابی مثبت یا منفی آن قوی‌تر باشد، تأثیر قوی‌تری بر نگرش شخص خواهد داشت و رفتار فرد را شکل خواهد داد.

۲) برعکس این امر امکان تحقق دارد: یک عنصر مثبت، مثلاً کاهش ناراحتی و درمان بیماری، می‌تواند به صورت مثبت به سیگار یا مواد اعتیادآور پیوند یابد و این معنا را بدهد که مواد اعتیادآور، درمان‌کننده است.

۳) هنگام بروز ناهماهنگی، فرد می‌تواند دو کار انجام دهد: ۱- رفتار خود را تغییر دهد؛ ۲- نگرش خود را تغییر دهد، تا این دو با هم هماهنگ شوند.

۴) هر چه عوامل منفی در اطراف آن موضوع بیشتر باشد، مانع جهت‌گیری به سمت آن می‌شود.

ناهماهنگی شناختی

وقتی فرد دارای دو شناخت هم‌زمان و در تضاد باشد، می‌گویند او دارای ناهماهنگی شناختی است. فردی که دچار ناهماهنگی شناختی شده است به رفتارها و توجیهاتی روی می‌آورد تا بین رفتار و شناخت هماهنگی حاصل شود؛ زیرا ناهماهنگی ناخوشایند و تنش‌زا است.

۴۸- هریک از عبارتهای زیر مربوط به کدام مفهوم است؟

- آراین که پلیس ماهری است در صحنههای جرم و شرایط تنشزا، آرامش خود را از دست نمی‌دهد.
- پویان پس از تمرین‌های سنگین و رژیم‌های سخت در بدنسازی و حذف شدن در مسابقات به این نتیجه می‌رسد که استعداد بدنسازی ندارد.

- علی که سابقه مطالعه در حوزه نانو را ندارد، احساس می‌کند در المپیاد فناوری‌های نانو مقام اول را کسب می‌کند.

- (۱) ادراک کارایی - درماندگی آموخته شده - ادراک کارایی کاذب (۲) ادراک کنترل - تعارض - انگیزه درونی
(۳) ادراک کارایی - مقابله ناکارآمد - فشار روانی
(۴) تجربه گذشته - اسناد درونی - ادراک کارایی کاذب

(دشوار - اسناد - مفهومی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- آراین که پلیس ماهری است در صحنه جرم و شرایط تنشزا آرامش خود را از دست نمی‌دهد: ادراک کارایی و ادراک کنترل
- پویان پس از تمرین‌های سنگین و رژیم‌های سخت در بدنسازی و حذف شدن در مسابقات به این نتیجه می‌رسد که استعداد بدنسازی ندارد:
درماندگی آموخته شده و اسناد درونی

- علی که سابقه مطالعه در حوزه نانو را ندارد، احساس می‌کند در المپیاد فناوری‌های نانو مقام اول را کسب می‌کند: ادراک کارایی کاذب

مشاوره

اگر به قسمت‌های مختلف گزینه‌ها توجه کرده باشید متوجه می‌شوید که برخی قسمت‌ها هیچ ارتباطی با سؤال ندارد؛ **طراح کنکور اردیبهشت ۱۴۰۳** از همین تکنیک استفاده کرده است.

۴۹- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- انگیزه‌های برخاسته از درون و پاداش بیرونی، دارای منبع تغذیه متفاوت اما شدت یکسان هستند.
- اتحاد مردم توسط رهبر بزرگ با شعار «ما ملت بزرگ را، دوباره زنده می‌کنیم»، نمونه‌ای از اراده است.
- تناسب هدف با انگیزه و تلاشی که قرار است بکنیم، از عواملی است که ما را در مسیر نگه می‌دارد.
- نگرش‌های ما پس از شکل‌گیری در دوران مدرسه و خانواده، در دبیرستان بیشترین تغییر را دارند.
(۱) نادرست - نادرست - درست - نادرست
(۲) نادرست - نادرست - درست - درست
(۳) نادرست - درست - نادرست - درست
(۴) درست - نادرست - نادرست - نادرست

(متوسط - نگرش و مهم‌ترین عوامل آن - خط به خط - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- انگیزه‌های درونی و بیرونی، هم از جهت منبع با هم فرق دارند و هم شدت. شدت هر انگیزه و هر کاری می‌تواند متفاوت باشد.
- اتحاد با شعار خاص اشاره به باورها و ارزش‌های خاصی دارد که تحت تأثیر باورها و نظام ارزشی فرد قرار دارد.
- به طور کلی انتخاب هدف مناسب ما را در مسیر نگه می‌دارد ولی هدف ما باید به حد کافی ارزشمند باشد و تلاش معقول و کافی برای آن بکنیم.
- نگرش‌ها در دوران تحصیل دانشگاهی امکان بیشترین تغییر را پیدا می‌کنند.

۵۰- کدام گزینه در ارتباط با پیامدهای داشتن هدف کاملاً صحیح است؟

- (۱) باعث ایجاد توانمندی و انسجام در رفتار انسان می‌شود - از شکل‌گیری باورهای غلط جلوگیری می‌کند.
(۲) حرکت در مسیر دستیابی به هدف نوعی موفقیت تلقی می‌شود - به کلی مانع ایجاد عواملی مانند خستگی می‌شود.
(۳) از شکل‌گیری باورهای غلط جلوگیری می‌کند - باعث انتخاب راه‌حل‌های صحیح‌تری برای مسائل می‌شود.
(۴) انتخاب هدف امید به موفقیت را به همراه می‌آورد - فرد را از موانع زودگذر مانند خستگی دور می‌کند.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) درست - نادرست (شکل‌گیری باورها ارتباطی با هدف ندارد).
- ۲) درست - نادرست (هدف باعث کاهش تأثیر عامل خستگی می‌شود، نه اینکه اصلاً خستگی شکل نگیرد).
- ۳) نادرست (شکل‌گیری باورها ارتباطی با هدف ندارد). - درست (هرچند در کتاب درسی به این عبارت اشاره نشده اما ایجاد انسجام و توانمندی که از پیامدهای انتخاب هدف است، به صورت غیرمستقیم به همین مسئله اشاره دارد).
- ۴) درست - درست

انتخاب هدف

هدف، هرچیزی است که انسان سعی دارد به آن برسد و فکر می‌کند برای او مؤثر و مفید است. انتخاب هدف درست، پیامدهای مثبتی را برای فرد به همراه دارد؛ از جمله اینکه علاوه بر ایجاد توانمندی، باعث انسجام در رفتار فرد می‌شود و فرد را از بیراهه رفتن و اتلاف منابع انرژی خود مصون می‌دارد. حرکت در مسیر دستیابی به هدف، نوعی موفقیت تلقی می‌شود؛ در نتیجه فرد تحت تأثیر موانع زودگذر و عواملی همچون خستگی قرار نمی‌گیرد. انتخاب هدف، امید به موفقیت را به همراه دارد.

۵۱- به ترتیب درستی یا نادرستی عبارتهای زیر در کدام گزینه آمده است؟

- یکی از هدف‌های روان‌شناسی سلامت، پیشگیری و درمان بیماری‌ها است. علاوه بر این، حفظ سلامتی و ارتقای آن هم مدنظر است.
- مجموعه الگوهای رفتاری و اجتماعی که فرد معمولاً در زندگی روزمره از آن‌ها استفاده می‌کند، «سبک زندگی» نام دارد.
- روان‌شناسان سلامت در سبک زندگی افراد به سه مورد اشاره می‌کنند: (۱) تغذیه (۲) ورزش (۳) فشارهای روانی و روش‌های مقابله با آن.
- (۱) درست - نادرست
(۲) درست - نادرست
(۳) درست - نادرست
(۴) نادرست - درست

بررسی موارد نادرست:

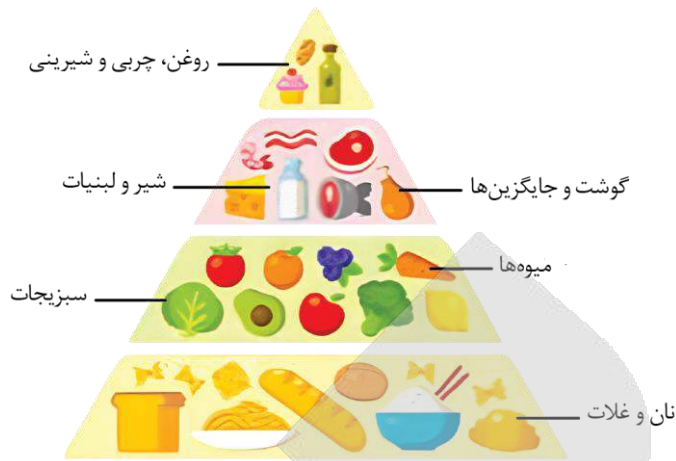
- مجموعه الگوهای رفتاری و شناختی که فرد معمولاً در زندگی روزمره از آن‌ها استفاده می‌کند، «سبک زندگی» نام دارد.

۵۲- کدام گزینه در ارتباط با تغذیه به عنوان یکی از ابعاد مهم سبک زندگی کاملاً نادرست است؟

- الف - رژیم غذایی سالم باید حاوی کربوهیدرات و چربی کم باشد.
- ب - متخصصان تغذیه بر اهمیت مصرف مواد فیبردار تأکید می‌کنند.
- ج - تغذیه سالم و متعادل به سبک زندگی افراد مرتبط است.
- د - مصرف سبزیجات و میوه‌ها در کف هرم تغذیه قرار دارد.
- ه - به تناسب رشد نوع رژیم غذایی افراد تغییر می‌کند.
- (۱) «ب» - «الف»
(۲) «ج» - «د»
(۳) «د» - «الف»
(۴) «ه» - «ب»

- متخصصان تغذیه معتقدند که رژیم غذایی سالم باید حاوی کربوهیدرات زیاد و چربی کم باشد.
- کربوهیدرات در کف هرم تغذیه قرار دارد.

۵۳- هر یک از افراد زیر از کدام یک از روش‌های مقابله با فشار روانی استفاده کرده‌اند؟

- کاظم اعتقاد دارد که با انرژی مثبت فرستادن، ثروت را به زندگی خود جذب خواهد کرد؛ در نتیجه از کار خود استعفا می‌دهد.
- مهناز هر روز صبح ۵ دقیقه تمرین تمرکز کرده و در انتها به خود می‌گوید: «امروز روز خوبی است و تمام کارها با موفقیت انجام می‌شود.»
- صابر قبل از شروع امتحان رانندگی در مورد نحوه رانندگی خود شوخی می‌کند تا فضا را تغییر دهد.

- (۱) در انتظار معجزه بودن - مقابله کوتاه‌مدت - مقابله سازگارانه
- (۲) مقابله ناسازگارانه - مقابله سازگارانه - مقابله ناسازگارانه
- (۳) منفعل بودن - مقابله بلندمدت - استفاده از حس شوخ‌طبعی
- (۴) انجام رفتارهای بدون فکر و تأمل - استفاده از مهارت حل مسئله - مقابله کوتاه‌مدت

(متوسط - مقابله با فشار روانی منفی - مفهومی - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- کاظم منتظر یک اتفاق خارق‌العاده است: در انتظار معجزه بودن - مقابله ناسازگارانه
- مهناز در حال تلقین کردن جملات مثبت به خود است: مقابله کوتاه‌مدت - مقابله سازگارانه
- صابر در حال طنزپردازی است: استفاده از حس شوخ‌طبعی - مقابله سازگارانه

مقابله با فشار روانی

مقابله با فشار روانی به دو صورت است: الف) مقابله سازگارانه ب) مقابله ناسازگارانه

الف) مقابله سازگارانه عبارتند از: استفاده از مهارت حل مسئله، مشورت و راهنمایی گرفتن، استفاده از حس شوخ‌طبعی و فعالیت بدنی و ورزش کردن. همچنین مقابله‌های سازگارانه به دو نوع کوتاه‌مدت و بلندمدت نیز تقسیم می‌شوند:

روش‌های سازگارانه کوتاه‌مدت: تنفس عمیق، گفتن عبارت «ایست»، شمردن اعداد، تلقین برخی جملات، خواندن یک بیت شعر یا یک جمله، ترک موقعیت، خوردن یک لیوان آب خنک، به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند.

روش‌های سازگارانه بلندمدت: ورزش‌های هوازی، تمرین آرام‌سازی خود، استفاده از روش‌های حل مسئله، نوشتن خاطرات، تغذیه مناسب، حمایت‌های اجتماعی، تفریح و سرگرمی، برنامه‌ریزی زمان‌بندی شده.

ب) مقابله ناسازگارانه نیز عبارتند از: منفعل بودن، در انتظار معجزه بودن، انجام دادن رفتارهای تکانشی و بدون فکر و تأمل، استفاده از داروهای شیمیایی، دخانیات و سایر موارد مشابه.

۵۴- کدام گزینه به تأثیر مستقیم مذهب بر سلامت اشاره دارد؟

- (۱) هنگامی که پسری به یاسمن پیشنهاد دوستی داد. او گفت که عقیده دارد این روابط حرام است.
- (۲) هانیه با توجه به احادیث اسلامی و وضو گرفتن، توانسته است پاکیزه‌تر زندگی کند.
- (۳) هلیا که در اتریش زندگی می‌کند از گوشت‌هایی که ذبح اسلامی ندارند، مصرف نمی‌کند.
- (۴) حسنا پیش از شروع هر کاری آیت‌الکرسی می‌خواند و با یادآوری حضور خدا، آرامش قلبی پیدا می‌کند.

در گزینه «۱» اجتناب از روابط نامشروع و رفتارهای پرخطر جنسی، در گزینه «۲» سبک زندگی سالم‌تر و در گزینه «۳» دوری از تغذیه ناسالم از راه‌های غیرمستقیم تأثیر مذهب بر سلامت هستند.

تأثیر مذهب بر سلامت

مذهب از دو راه مستقیم و غیرمستقیم بر سلامت تأثیر دارد:

• مذهب و رفتارهای معنوی از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، رابطه با خداوند و ایجاد روحیه مثبت حاصل از شرکت در مراسم دینی، عبادت و افزایش احساس حمایت اجتماعی باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن می‌شود.

راه مستقیم

• افراد مذهبی در مقایسه با دیگر افراد، سبک زندگی سالم‌تری دارند و از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار، الکل و تغذیه نامناسب اجتناب می‌کنند.

راه غیرمستقیم

۵۵- در ارتباط با موقعیت زیر کدام گزینه درست است؟

«فاطمه یک ماه پیش از کنکور ناگهان بسیار نگران آن شد. در روزهای بعدی تمرکز کمتری روی درس داشت و به کارهای متفرقه می‌پرداخت. حتی برای کاهش اضطراب خود به استفاده از قرص آرام‌بخش متوسل شد.»

- (۱) استرس باعث ارتقای واکنش‌های او شده است.
 (۲) تعادل زندگی فاطمه در حد قبلی خود قرار دارد.
 (۳) رویداد مد نظر در حد توان فاطمه ارزیابی شده است.
 (۴) وی نیاز دارد که باری دیگر با شرایط سازگار بشود.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ فشار روانی مثبت، باعث ارتقای واکنش‌های رفتاری و پردازش‌های شناختی می‌شود؛ اما فشار فاطمه از نوع منفی است.
 ۲ در وضعیت فشار روانی، تعادل زندگی به هم می‌خورد.
 ۳ فاطمه رویداد را فراتر از توان خود ارزیابی کرده از این رو دچار استرس شده است.
 ۴ فشار روانی به این اشاره دارد که شخص نیاز دارد با شرایط جدیدی که پیش آمده، مجدد سازگار بشود.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
با روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

صناعة النَّفْطِ / يا مَنْ فِي الْبَحْرِ عَجَائِبُهُ (درس‌های ۷ و ۸)
صفحه‌های ۹۳ تا ۱۱۹

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۱ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجِمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۵۶ - ۶۱)

۵۶- ﴿هُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾:

- ۱) او کسی است که توبه را از بندگان خود قبول خواهد کرد و از بدی‌هایشان درمی‌گذرد!
- ۲) اوست که توبه بندگان را می‌پذیرد و همواره از بدی‌ها درمی‌گذرد!
- ۳) او کسی است که توبه را از بندگان پذیرفته و از بدی‌ها درمی‌گذرد!
- ۴) اوست که توبه بندگان خود را قبول می‌کند و از بدی‌ها درمی‌گذرد!

(آسان - جار و مجرور - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

او کسی است که توبه را از بندگان پذیرفته و از بدی‌ها درمی‌گذرد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- «يقبل: قبول می‌کند، می‌پذیرد» مضارع است، نه آینده. ← رد گزینه ۱
حرف جرّ «عن: از» در گزینه‌های (۲) و (۴) ترجمه نشده.
«السَّيِّئَاتِ: بدی‌ها» جمع است، نه مفرد. ← رد گزینه ۴
ضمناً بدون ضمیر است. ← رد گزینه ۱
«همواره» در گزینه (۲) اضافی است.

دام تستی

فعل «پذیرفته» در گزینه (۳) معادل «می‌پذیرد» و مضارع است؛ پس آن را با فعل «ماضی» اشتباه نگیرید.
(خواست باشد این موضوع توی تست‌های ترجمه کنکور و اتفاقاً در گزینه «درست» مطرح شده؛ پس خوبه که بدونی!)

۵۷- «عندما كُنَّا نَبْحَثُ عَنْ مَكَانِ غَرَقِ السَّفِينَةِ شَاهِدُنَا دَلْفِينًا مِنْ بَعِيدٍ، كَأَنَّهُ كَانَ يَرِيْدُ التَّكَلَّمَ مَعَنَا بِأَصْوَاتٍ مَعِيْنَةٍ وَ يَرِشْدُنَا إِلَى الْإِتِّجَاهِ الصَّحِيْحِ!»؛ هنگامی که ...

- ۱) به دنبال مکان غرق کشتی می‌گشتیم دلفینی را از دور دیدیم، گویا می‌خواست با به‌کارگیری صداهای مشخصی با ما صحبت کند و ما را به جهت درست راهنمایی کند!
- ۲) مکان غرق شدن کشتی را جست‌وجو می‌کردیم دلفینی ما را از دور دید، گویا می‌خواست با به‌کارگرفتن صداهای معینی با ما حرف بزند تا ما را به سمت درست هدایت کند!
- ۳) به دنبال مکان غرق کشتی بودیم دلفینی را دیدیم، گویا می‌خواست با به‌کارگیری صداهای مشخصی با ما صحبت کند تا ما را به جهت درست هدایت کند!
- ۴) مکان غرق شدن کشتی را جست‌وجو می‌کردیم دلفینی ما را از دور دید، گویا خواسته‌اش این بود با به‌کارگرفتن صداهای معینی با ما حرف بزند و ما را به سمت درست راهنمایی کند!

(دشوار - متن درس هشتم - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

هنگامی که به دنبال مکان غرق کشتی می‌گشتیم دلفینی را از دور دیدیم، گویا می‌خواست با به‌کارگیری صداهای مشخصی با ما صحبت کند و ما را به جهت درست راهنمایی کند!

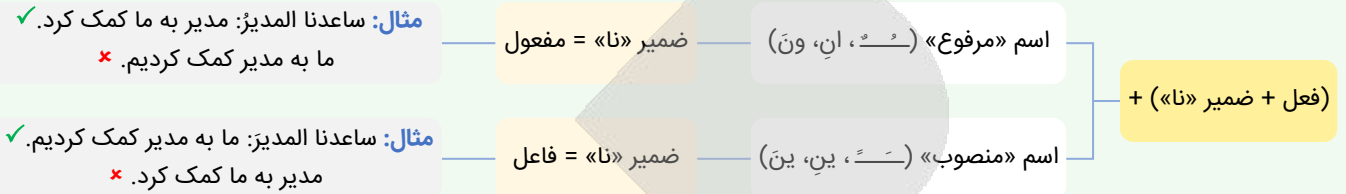
بررسی سایر گزینه‌ها:

«کُنَّا نبحث عن...» به دنبال... می‌گشتیم، جست‌وجو می‌کردیم» طبق ساختار **اكانَ + مضارع** به شکل ماضی «استمراری» ترجمه می‌شود.
 ← رد گزینه ۳

«شاهدنا» با توجه به اینکه اسم پس از آن (دلفیناً) با تنوین فتحه (ـَ) منصوب شده؛ ضمیر «نا» فاعل است، نه مفعول. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

ضمیر «نا» بین نقش «فاعل» و «مفعول» مشترک است. به نمودار زیر که یک نکته مهم و کاربردی را درباره تشخیص آن بیان کرده، دقت کنید:

حرف «و» در گزینه‌های (۲) و (۳) به اشتباه به شکل «تا» ترجمه شده.

«من بعید: از دور» در گزینه (۳) ترجمه نشده.

«كان یُريد: می‌خواست» فعل است، نه اسم. ← رد گزینه ۴

۵۸- «عندما نوصل ولدنا جنب شاطئ البحر يصبح مسروراً و ننظر إليه و هو يقفز إلى الأعلى و الأسفل!»:

(۱) هنگامی که پسر خود را کنار ساحل دریا می‌رسانیم خوشحال می‌شود و به او نگاه می‌کنیم در حالی که او خودش را به بالا و پایین می‌اندازد!

(۲) آن‌گاه که پسرمان به کنار ساحل دریا می‌رسد شادمان می‌شود و او را می‌بینیم در حالی که بالا و پایین می‌پرد!

(۳) زمانی که پسرمان را به ساحل دریا رساندیم تا خوشحال شود به او نگاه می‌کنیم حال آن‌که به بالا و پایین می‌پرد!

(۴) هنگامی که پسرمان را به کنار ساحل دریا می‌رسانیم خوشحال می‌شود و به او نگاه می‌کنیم در حالی که او به بالا و پایین می‌پرد!

(متوسط - متن درس هشتم - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

هنگامی که پسرمان را به کنار ساحل دریا می‌رسانیم خوشحال می‌شود و به او نگاه می‌کنیم در حالی که او به بالا و پایین می‌پرد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

نوصل: می‌رسانیم ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

ویژگی	مصدر	مضارع	ماضی
لازم	وُصول: رسیدن	يَصِلُ: می‌رسد	وَصَلَ: رسید
متعدی	إيصال: رساندن	يُوصِل: می‌رساند	أَوْصَلَ: رساند

جنب: کنار ← رد گزینه ۳ (در این گزینه ترجمه نشده است).

يصبح: می‌شود (مضارع اخباری است). ← رد گزینه ۳

ننظر: نگاه می‌کنیم ← رد گزینه ۲

يقفز: می‌پرد ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

۵۹- عَيْن الصَّحِيح:

(۱) أعتنى في تصليح سرير قد إنكسر أمس هناك: در تعمیر تختی که دیروز آن‌جا شکسته است از تویاری می‌جویم!

(۲) سبحان الذي أسرى بعبده من المسجد الحرام: منزه است خدایی که بنده‌اش از مسجد الحرام حرکت کرد!

(۳) كان مُشرف الفندق أوصلني إلى بيتي بسيارة: مدیر داخلی هتل مرا با ماشین خود به خانام رسانده بود!

(۴) اشترت سواراً ذهبياً لأختي الكبرى في السنة الماضية: پارسال دستبندی طلائی برای خواهر بزرگم خریدم!

(دشوار - تمارین درس هشتم - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

مدیر داخلی هتل مرا با ماشین خود به خانه ام رسانده بود!

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اَعْنَى: مرا یاری کن

۲) أُسْرَى: حرکت داد

۴) أُخْتَى الْكَبْرَى: خواهر بزرگترم

۶۰- «مدیر داخلی هتل عذرخواهی می‌کند و هر چیزی را سریعاً تعمیر خواهد کرد!»:

۱) مشرف الفندق اعتذر و كل شيء سيصلح بسرعة!

۲) المشرف في الفندق يعتذر و كل شيء سيصلح سريعاً!

۳) يعتذر مشرف الفندق و سيصلح كل شيء بسرعة!

۴) يعتذر مشرف الفندق و سوف صلح كل أشياء بسرعة!

(متوسط - تمارین درس هشتم - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

يعتذر مشرف الفندق و سيصلح كل شيء بسرعة!

بررسی سایر گزینه‌ها:

مدیر داخلی هتل: مشرف الفندق ← رد گزینه ۲

عذرخواهی می‌کند: يعتذر ← رد گزینه ۱

هر چیزی: كل شيء ← رد گزینه ۴

توجه!

«كل + اسم مفرد» معنای «هر» و «كل + اسم جمع» معنای «همه» می‌دهد؛ پس در اینجا معنای مفرد مدنظر است.

تعمیر خواهد کرد: سيصلح ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

نکته

بچه‌ها! اگر توی تستی، دیدین که برخی کلمه‌های اون حرکت‌گذاری شده، با دقت بیشتری بخونین برای اینکه احتمالاً به نکته‌ای توی اون وجود داره!

الان توی همین تست گزینه «۲» گفته «سيصلح» (ع) یعنی حرکات فعل مجهول داره، پس نمی‌تونه گزینه درستی باشه!

۶۱- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ: «الدَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ»

چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد!

از پس گرد به ناچار سواری برسد!

به داس دهر همان بدروی که می‌کاری!

گاهی پشت بر زین، گاهی زین به پشت!

۱) روزگار است اینکه که عزت دهد که خوار دارد

۲) نیست غم گر به دل از عشق غباری برسد

۳) بدی مکن که درین کشتزار زودزوال

۴) چنین است رسم سرای درشت

(آسان - متن درس هشتم - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

عبارت این گزینه با توجه به ترجمه اش (روزگار دو روز است، روزی به نفع تو و روزی به ضرر تو) با بیت گزینه (۳) ارتباطی ندارد.

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٦٢ - ٦٥) بما يناسب النَّصَّ:

الحيوانات مثل البشر تحتاج إلى التواصل مع بعضها البعض. لكن بدلاً من الكلمات، تستخدم الحيوانات أصواتاً و حركات و زواج (جمع رائحة) و إشارات خاصة لتبادل المعلومات. كل نوع من الحيوانات لديه طريقته الخاصة في التعبير، مما يجعل عالمها مليئاً بالرسائل الخفية التي قد لا نلاحظها بسهولة. بعض الحيوانات تعتمد على الأصوات لنقل الرسائل، فالطيور تُعني لتحديد منطقتها أو لجذب شريك، و الذئاب تعوي (زوزه می‌کشند) لتحديد مكان بعضها البعض، بينما تصدر الدلافين صغيراً مميّزاً لتتحدث مع أفراد مجموعتها.

تعتمد بعض الحيوانات على لغة الجسد، مثل النحل الذي يؤدي «رقصة خاصة» ليخبر باقي النحل بمكان وجود الأزهار، و القبط التي ترفع ذيلها عندما تكون سعيدة أو تهزه (می‌لرزاند) عندما تكون غاضبة، و الكلاب التي تهز ذيلها عندما تكون ودودة (دوستانه) لكنها تظهر أسنانها

عندما تكون غاضبة أو خائفة. بعض الحيوانات تستخدم الروائح (جمع رائحة) كوسيلة التواصل، فالنمل يترك أثراً كيميائياً (فيرومونات) على الأرض ليقتود (راهنمایی کند) زملاءه إلى الطعام، بينما تفرز الغزلان رائحة خاصة لتحديد منطقتها و منع الغزباء من الاقتراب. عالم الحيوانات مليء بالإشارات و اللغات المختلفة و كل كائن لديه طريقته الخاصة في التعبير عن مشاعره و احتياجاته. فهم هذه اللغات يُساعدنا على معرفة المزيد عن هذه المخلوقات الرائعة و علاقتها بالطبيعة!

ترجمه متن

حيوانات مانند انسان‌ها نیاز دارند که با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. اما به جای کلمات، حیوانات از صداها، حرکات، بوها و نشانه‌های خاصی برای تبادل اطلاعات استفاده می‌کنند. هر نوعی از حیوانات روش ویژه‌ای برای بیان خود دارد که باعث می‌شود دنیای آن‌ها پر از پیام‌های پنهانی باشد که گاهی به راحتی متوجه آن‌ها نشویم. برخی حیوانات برای انتقال پیام‌هایشان به صداها متکی هستند؛ پرندگان برای مشخص کردن قلمرو خود یا جذب جفت، آواز می‌خوانند و گرگ‌ها برای مشخص کردن قلمرو یکدیگر روزه می‌کشند، در حالی که دلفین‌ها صدای سوت مخصوصی را ایجاد می‌کنند تا با اعضای گروه‌شان صحبت کنند. برخی حیوانات از زبان بدن استفاده می‌کنند، مانند زنبور عسل که «رقصی ویژه» را انجام می‌دهد تا به سایر زنبورها محل گل‌ها را نشان می‌دهد و گربه‌ها که هنگام خوشحالی دم خود را بالا می‌برند یا وقتی عصبانی هستند آن را می‌لرزاند. و سگ‌ها وقتی دوستانه رفتار می‌کنند، دم خود را تکان می‌دهند اما وقتی عصبانی یا ترسیده باشند، دندان‌هایشان را نشان می‌دهند. برخی حیوانات از بوها به عنوان راهی برای ارتباط استفاده می‌کنند؛ مورچه‌ها ردی شیمیایی (فرومون‌ها) روی زمین باقی می‌گذارند تا هم‌نوعانشان را به سمت غذا راهنمایی کنند، در حالی که آهوها بوی خاصی ترشح می‌کنند تا قلمرو خود را مشخص کرده و از ورود غریبه‌ها جلوگیری کنند. دنیای حیوانات پر از نشانه‌ها و زبان‌های گوناگون است و هر موجود زنده‌ای روش خاص خود را برای بیان احساسات و نیازهایش دارد. درک این زبان‌ها به ما کمک می‌کند که بیشتر درباره این موجودات شگفت‌انگیز و ارتباط آن‌ها با طبیعت بدانیم!

۶۲- عین الصحیح حسب النص:

- ۱) تستخدم بعض الحيوانات الكلمات للتواصل مع بعضها!
 ۲) كل نوع من الحيوانات يستخدم طريقة خاصة لتبادل المعلومات!
 ۳) الطيور والدناب تعتمد على الحركات لنقل الرسائل!
 ۴) تصدر الدلافين رائحة خاصة لتتحدث مع أفراد مجموعتها!

(متوسط - تمارین درس هشتم - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سوال: با توجه به متن گزینه صحیح را مشخص کنید.

هر گونه‌ای از جانوران روش خاصی را برای تبادل اطلاعات استفاده می‌کند. (مطابق متن صحیح است.)
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) برخی حیوانات کلمات را برای ارتباط با یکدیگر به کار می‌گیرند. (در متن به طور کلی گفته شده که جانوران از کلمات استفاده نمی‌کنند.)
 ۳) پرندگان و گرگ‌ها برای انتقال پیام‌ها بر حرکت‌ها تکیه می‌کنند. (مطابق متن این جانوران با استفاده از صدا پیام خود را منتقل می‌کنند.)
 ۴) دلفین‌ها بوی خاصی را ایجاد می‌کنند تا با افراد گروه خود صحبت کنند. (مطابق متن دلفین‌ها از صدا برای ارتباط گرفتن استفاده می‌کنند.)

۶۳- ما هو الموضوع الأساسي في النص؟

- ۱) تواصل الحيوانات بالأصوات!
 ۲) عالم الحيوانات!
 ۳) الحيوانات و الطبيعة!
 ۴) طرق تواصل الحيوانات!

(آسان - تمارین درس هشتم - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سوال: موضوع اصلی متن کدام است؟

راه‌های ارتباط جانوران. (این دقیقاً مطلبی است که متن از آن صحبت می‌کند.)
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ارتباط جانوران با صداها. (این مطلب به جزئی از موضوع متن اشاره دارد و گزینه مناسبی برای موضوع اساسی متن نیست.)
 ۲) جهان جانوران. (این موضوع نیز بسیار کلی است و در مقایسه با گزینه ۴ مناسب به نظر نمی‌رسد.)
 ۳) جانوران و طبیعت. (این موضوع نیز بی‌ارتباط با مفهوم متن است.)

■ عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٦٤ و ٦٥)

٦٤- «أصواتاً - الرّسائل - تعتمد - تتحدّث»

- ١) أصواتاً: اسم - جمع سالم للمؤنث - معرب - نكرة / مفعول و منصوب
- ٢) الرّسائل: اسم - مفرد «الرّسالة» و مؤنث - جمع تكسير - معرّف بأل - معرب / مجرور بالحرف الجازّ و موصوف
- ٣) تعتمد: فعل مضارع - مزيد ثلاثي (حروفه الأصليّة (ع م د)) - له حرفان زائدان - لازم - معلوم / خبر
- ٤) تتحدّث: مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثي (من باب تَفَعَّل) - معلوم - لازم - له حرفان زائدان

(دشوار - تمارين درس هشتم - تركيبي - ١٠٠٨)

پاسخ: گزینه ١

بررسی موارد نادرست:

«أصوات» جمع مکسر است.

انواع جمع

١. سالم (مذکر - مؤنث)
٢. مکسر (مذکر - مؤنث)
١. جمع سالم مذکر: ساختار جمع سالم مذکر: مفرد کلمه + «ون» یا «ین» است.
مثال: طالب + ون / ین = طالبون - طالبین
٢. جمع سالم مؤنث: ساختار جمع سالم مؤنث: مفرد کلمه + «ات» است.
مثال: طالب + ات = طالبات
٣. جمع مکسر مذکر: دقت کنید که جمع مکسر قاعده خاصی ندارد و حفظی است و برای تشخیص مذکر یا مؤنث بودن آن، باید آن را مفرد کنیم.
مثال: رجال - أبیات - أموات - أصوات - أقوات - أوقات - شیاطین - مساکین - دلافین - قواین و ...
٤. جمع مکسر مؤنث: دقت کنید که جمع مکسر قاعده خاصی ندارد و حفظی است و برای تشخیص مذکر یا مؤنث بودن آن، باید آن را مفرد کنیم.
مثال: حدائق - مُدُن - أزهار - حقائب و ...

نکته ١: اسم + علامت (ون - ین - ات) همیشه جمع سالم نیست.

مثال: «تمارین - مساکین - قواین - دلافین - شیاطین» جمع سالم نیستند، بلکه مکسر هستند. همچنین «أصوات - أوقات - أموات - أبیات - أقوات» هم جمع سالم نیستند، بلکه مکسر هستند. برای تشخیص اسم + علامت (ون - ین)، این علامتها را حذف می‌کنیم، سپس اگر مفرد کلمه ماند (معنا داشت) سالم است و اگر مفرد کلمه نماند (معنا نداشت) مکسر است. برای تشخیص اسم + علامت (ات)، این علامت را حذف می‌کنیم و به جای آن «ة» می‌گذاریم؛ اگر مفرد کلمه ماند (معنا داشت) سالم است و اگر مفرد کلمه نماند (معنا نداشت) مکسر است.

نکته ٢: این کلمات را به خاطر بسپارید: «نبات - مَمات - إثبات» جمع سالم مؤنث نیستند، بلکه مفرد و مصدر هستند.

نکته ٣: بیشتر اسامی جمع مکسر بر وزنهای «فُعَال - فَعَلَة - أَفَاعِل - فُعَلَاء - مَفَاعِل - مَفَاعِل و ...» هستند.

٦٥- «الجسد - أسنان - تُفرز - المختلفة»

- ١) الجسد: اسم - مفرد - مذکر - معرب - معرفة / مضاف إلیه و مجرور؛ مضافه «لغة»
- ٢) أسنان: اسم - جمع مکسر - مفرد «سین» و مذکر - معرب / فاعل و مرفوع
- ٣) تُفرز: فعل مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثي (من باب إفعال) - ماضیه علی وزن «أفَعَلَ» - متعدّد - معلوم / فعل و فاعله «الغزلان» و الجملة فعلیّة
- ٤) المختلفة: اسم فاعل - مفرد - معرّف بأل - معرب - مؤنث / صفة و موصوفها «اللغات»

(متوسط - تمارين درس هشتم - تركيبي - ١٠٠٨)

پاسخ: گزینه ٢

بررسی موارد نادرست:

«أسنان» مفعول و منصوب است.

لازم است با انواع اعراب آشنا باشیم:

نوع اعراب	علامت	مثال	اسمی که این علامت را دارد
رَفْع	« <u>ء</u> ، <u>ء</u> ، ان، وَنْ»	الْمُؤْمِنُ / مُؤْمِنٌ / مُؤْمِنَانِ / مُؤْمِنُونَ	مرفوع
نَصْب	« <u>ء</u> ، <u>ء</u> ، عَيْن، يَنْ»	الْمُؤْمِنِ / مُؤْمِنًا / مُؤْمِنِينَ / مُؤْمِنِينَ	منصوب
جَزْ	« <u>ء</u> ، <u>ء</u> ، عَيْن، يَنْ»	الْمُؤْمِنِ / مُؤْمِنٍ / مُؤْمِنِينَ / مُؤْمِنِينَ	مجرور

به توضیح نقش‌ها «الْمَحَلَّ الإِعْرَابِيَّ» دقت کنید (منصوب):

اعراب	نقش (محلّ اعرابی)	توضیح
منصوب	مفعول	- اسمی که عمل فعل روی آن انجام می‌شود. - در پاسخ به سؤال «چه کسی را؟» و «چه چیزی را؟» از فعل می‌آید. - دو نوع دارد: اسم ظاهر - ضمیر بارز - اگر ضمیر «ی» مفعول شود، بین ضمیر و فعل قبل آن، «ن» وقایه می‌آید. مثال: كاذِبِي يَقْتُلُنِي: دروغم نزدیک بود مرا بکشد. مثال: أَلشَّابُ تَظَاهَرُوا بِالْعَرَقِ وَ نَادَى أَصْحَابَهُ: جوان وانمود به غرق شدن کرد و دوستانش را صدا زد.

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الثَّلَاثِيَّةِ (٦٦ - ٧٠)

٦٦- عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

(٢) رَبِّي اجْعَلْنِي فِي عَيْنِي صَغِيرًا وَ فِي أَعْيُنِ النَّاسِ كَبِيرًا!
(٤) الْقُرْآنُ أَنْزِلَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!

(١) إِنَّا نَحْتَاجُ إِلَى الْإِخْوَانِ الصَّالِحِينَ!
(٣) بِلَادُنَا غَنِيَّةٌ بِالنَّفْطِ وَالْغَزْرِ وَ هِيَ تُصَدَّرُ قِسْمًا مِنْهُمَا!

(دشوار - تمرین درس هفتم - ترکیبی - ١٠٠٧)

پاسخ: گزینه ٣

بررسی موارد نادرست:

«هِيَ تُصَدَّرُ قِسْمًا مِنْهُمَا» نادرست می‌باشد، تصدّر شکل مجهول می‌باشد و در این صورت نمی‌تواند مفعول بپذیرد.
این عبارت را به دو شکل می‌توان اصلاح کرد:
(١) هِيَ تُصَدَّرُ قِسْمًا مِنْهُمَا: آن (کشور) قسمتی از آن دو را صادر می‌کند.
(٢) يَصْدُرُ قِسْمٌ مِنْهُمَا: قسمتی از آن دو صادر می‌شود.

٦٧- عَيْنُ عِبَارَةٍ مَا جَاءَتْ فِيهَا نُونُ الْوَقَايَةِ:

(٢) وَ لَكِنْ حِينَمَا أَتَدَكَّرُ مَا وَهَبَنِي اللَّهُ فِي عَمْرِي مُنْدَ طُفُولَتِي،
(٤) وَ أَمْتَمْتِي أَنْ أَكُونَ عَبْدًا شَاكِرًا يَعْرِفُ رَبَّهُ وَ يَعْبُدُهُ وَ لَا يَتَوَكَّلُ عَلَى غَيْرِهِ!

(١) عِنْدَمَا أَفَكَّرُ عَمَّا فَاتَنِي أَشْعُرُ بِالْحُسْرَانِ الْكَثِيرِ،
(٣) يَبْتَعِدُ عَنِّي حُزْنِي وَ أَتَاكُدُّ أَنْ هُنَاكَ رَبًّا رَحِيمًا لَا يَنْسَى عِبْدَهُ،

(متوسط - نون وقایه - خط به خط - ١٠٠٨)

پاسخ: گزینه ٤

در این گزینه، فعل «أَمْتَمْتِي» دیده می‌شود که از ریشه «م ن ي» و در باب «تَفَعَّلَ» است و نون وقایه در آن دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ١) فَاتَنِي ← فَاتٌ + ن + ي (از دستم رفته است).
- ٢) وَهَبَنِي ← وَهَبٌ + ن + ي (به من بخشیده است).
- ٣) عَنِّي ← عَنٌ + ن + ي (از من)

یادآوری

نون وقایه وقتی به کار می‌رود که ضمیر «ی» به معنای «من» بخواهد به یکی از موارد زیر متصل شود:
(١) فعل معلوم متعدی
(٢) حروف مشبّهة بالفعل (لبت، لعلّ و ...)
(٣) دو حرف «عَنْ» و «مِنْ»

تذکرا!

هنگام تشخیص نون وقایه، مواظب فعل‌هایی باشید که حرف «ن» جزء حروف اصلی آن‌هاست.
مثلاً: «یَیْنِ (ب ن ی) - یُیْنُ (ب ی ن) - یَحْزَنُ (ح ز ن) - یُغْنِی (غ ن ی) - یَسْکُنُ (س ک ن) - یَتَمَتَّى (م ن ی) - یُعَیْن (ع و ن) - یَسْتَعِیْن (ع و ن) و ...

۶۸- عین ما فيه حرف «الباء» یترجم بمعناه الأصلي «با»:

- ۱) إن تحبوا أن تقوموا بالدراسة في فرع الأدب الفارسي فعليكم تعلم اللغة العربية أيضاً!
- ۲) بعد أن وُلدتُ بمازندران جاء بي والدي إلى طهران في السنة الأولى من عمري!
- ۳) في الليالي الباردة من الشتاء بعض المساكين ينامون بحافلات تنقل المسافرين!
- ۴) أرجو أن لا تكون من الذين يظلمون على البيئة برمي النفايات في الطبيعة!

(آسان - جار و مجرور - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

معنای اصلی حرف «ب» عبارت است از: «به، با، به‌وسیله» و این حرف در عبارت گزینه ۴ در معنای اصلی خود به کار رفته است: «امیدوارم که از کسانی نباشی که با انداختن زباله‌ها در طبیعت به محیط زیست ستم می‌کنند.»

حرف «ب» اگر به کلمه‌ای متصل شود که معنای «مکان» داشته باشد، به معنای «در» خواهد بود، یعنی مترادف «فی» به حساب خواهد آمد. که در این حالت می‌گوییم از معنای اصلی خود خارج شده است. مانند آنچه در گزینه‌های ۲ و ۳ دیده می‌شود:
 ۲) پس از آن که در مازندران متولد شدم، پدرم مرا در یک سالگی‌ام به تهران آورد.
 ۳) در شب‌های سرد زمستان، برخی بی‌خانمان‌ها در اتوبوس‌هایی می‌خوابند که مسافران را جابه‌جا می‌کنند.

حرف «ب» گاهی به عنوان حرف اضافه یک فعل به کار می‌رود که در این حالت معنای اصلی خودش را از دست داده و معنای فعل را تغییر می‌دهد. مانند:
 * قام ب: پرداخت * جاء ب: آورد * آتی ب: آورد
 فعل «أن تقوموا ب» در گزینه ۱ و «جاء بی» در گزینه ۲ مثال‌هایی از همین مورد هستند.

۶۹- عین الخطأ فی استخدام «نون الوقایة»:

- ۱) نَصَحْتَنِي (۲) أَدْخَلَنِي (۳) أَفْلِحَنِي (۴) أَرشِدَنِي

(دشوار - تمارین درس هشتم - ترکیبی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

باید به دنبال فعلی بگردیم که لازم باشد؛ زیرا افعال لازم نمی‌توانند مفعول و نون وقایه بگیرند.
 أَفْلِحَنِي: أَفْلِحَنِي غلط می‌باشد؛ زیرا که إِفْلَاح به معنای رستگار شدن است و لازم می‌باشد؛ پس مفعول و نون وقایه نمی‌پذیرد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) نَصَحْتَنِي: مرا نصیحت کرد.
- ۲) أَدْخَلَنِي: مرا وارد کن.
- ۴) أَرشِدَنِي: مرا راهنمایی کن.

۷۰- عین «إلی» یختلف معناه عن الباقي:

- ۱) عمل عمال هذا المصنع من الصباح إلى الليل جيداً لكنهم ما استلموا أجورهم!
- ۲) أنقذتُ الطفل الذي كاد أن يغرق في البحر وأوصلته إلى الشاطئ بسرعة!
- ۳) لبثتُ زميلي في النجف الأشرف فكان يذهب إلى مسجد الكوفة مرتين في اليوم!
- ۴) ذهبتُ صديقتي إلى المستشفى حتى يفحصها الطبيب لأنها كانت مريضة!

تعبیر

صورت سؤال گزینه‌ای را می‌خواهد که «الی» در آن، معنایش با بقیه فرق دارد.

کارگران این کارخانه از صبح تا شب به خوبی کار کردند، اما پاداششان را دریافت نکردند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) کودکی را که داشت در دریا غرق می‌شد نجات دادم و او را سریعاً به ساحل رساندم!

۳) دوستم در نجف اشرف اقامت گزید؛ پس دو بار در روز به مسجد کوفه می‌رفت!

۴) دوستم به درمانگاه رفت تا پزشک او را معاینه کند؛ زیرا او مریض بود!

نکته

حرف جرّ «الی» را می‌توانیم به سه شکل «به»، «به سوی» و «تا» ترجمه کنیم.

درس‌های سیزدهم تا شانزدهم مجموعاً ۲ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۷۱- کدام موارد توصیف درستی از اوضاع کشاورزی ایران باستان، است؟

- الف - در دوره اشکانیان، به دلیل اهمیت توده مردم و کشاورزی، این گروه، در جایگاه بالاتری قرار داشتند.
- ب - آموزه‌های زرتشت در تشویق مردم به کشت و کار، تأثیر بسزایی بر انتقال تدریجی آریاییان از زندگی شبانی به زندگی مبتنی بر کشاورزی داشت.
- ج - در عصر ساسانیان برای پیشرفت کشاورزی کوشش‌چندانی صورت گرفت و طغیان رودهای دجله و فرات بر وضعیت بد کشاورزی دامن زد.
- د - شاهان هخامنشی آب زمین‌های کشاورزی نواحی مرکزی، شرقی و جنوبی ایران را از طریق قنات‌ها تأمین می‌کردند.
- (۱) «ب» و «د» (۲) «الف» و «ب» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ج» و «د»

متوسط - اقتصاد و معیشت - خط به خط - ۱۰۱۳

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر موارد:

- الف در دوره اشکانیان، جامعه ایران شامل گروه حاکم و توده‌های مردم عادی بود که جایگاه بالاتر و دستیابی مناسب سیاسی و نظامی برای گروه حاکم بود و توده مردم شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و صنایع و بازرگانان بودند.
- ج حکومت ساسانیان برای پیشرفت کشاورزی، کوشش زیادی کرد.

کشاورزی در ایران باستان

آریاییان هنگام ورود به ایران، اطلاع چندانی از روش‌ها و فنون کشاورزی نداشتند و در نتیجه تماس و همزیستی با بومیان ایران و همسایگان خود در بین‌النهرین، زمینه آشنایی آن‌ها با کشاورزی فراهم شد.

شاهان هخامنشی و ساسانی، توجه زیادی به امر کشاورزی داشتند و به منظور پیشرفت و توسعه آن، اقدام‌های مفیدی انجام دادند.

شاهان هخامنشی افرادی را که اقدام به آباد کردن زمین بایر می‌کردند، تا پنج نسل، از پرداخت مالیات معاف می‌کردند و از اقدام‌های دیگر آنان کندن قنات، احداث بند و سد بر روی رودها و نهرهای انتقال آب در سراسر قلمرو بود.

اقدامات ساسانیان برای پیشرفت کشاورزی

تلاش‌های واستریوشان سالاران بسته شدن سدها و آب‌بندها در رودهای دجله، فرات و کارون

- ۷۲- با توجه به عبارت «زرتشت پیام‌آور دین زرتشتی در میان ایرانیان باستان ظهور کرد و تعالیم وی بر یگانگی و پرستش اهوره‌مزدا قرار داشت»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب با کدام گزینه مطابقت دارد؟
- «آن‌ها در کنار اهوره‌مزدا، ایزدان دیگری مثل میترا را ستایش می‌کردند. شاهان حکومت بعدی، به باورهای کهن ایرانی اعتقاد داشتند و درباره زرتشتی بودنشان چندان اطلاعاتی در دست نیست. پس از ورود یونانیان به ایران، پادشاهانی بودند که به تقلید از یونانیان معابدی را برای آنها ساختند تا اینکه دین زرتشتی دین رسمی سرتاسر قلمرو ایران شناخته شد.»
- «د»

(۱) «الف»: هخامنشیان - «ب»: سلوکیان - «ج»: اشکانیان - «د»: ساسانیان

(۲) «الف»: مادی‌ها - «ب»: هخامنشیان - «ج»: اشکانیان - «د»: ساسانیان

(۳) «الف»: ایلامی‌ها - «ب»: هخامنشیان و مادی‌ها - «ج»: سلوکیان - «د»: ساسانیان

(۴) «الف»: ایلامی‌ها - «ب»: مادی‌ها - «ج»: هخامنشیان - «د»: ساسانیان

مشاوره

صورت ساده شده سؤال اینه که هر متن مربوط به ویژگی عقاید چه دوره‌ای است؟! یعنی چه صورت سؤال رو ببیچونی و چه روون بگی، باید حواست باشه وضعیت دینی و اعتقادی هر دوره چی بوده!

زرتشت و تعالیم او

۱. بر پایه آموزه‌های زرتشت، اهوره‌مزدا آفریدگار آسمان‌ها و زمین، خورشید، ماه و ستارگان، آب‌ها و گیاهان، روشنایی و تاریکی است.
۲. هیچ چیز از دایره قدرت و خواست او بیرون نیست.
۳. امشاسپندان یا جاودانان مقدس، گروهی بودند که اهوره‌مزدا را در امر آفرینش یاری می‌رساندند.

وضعیت دینی ایرانیان باستان			
ساسانیان	سلوکیان و اشکانیان	هخامنشیان	مادی‌ها
زرتشت، دین رسمی ایران اعلام شد.	تحت تأثیر باورهای یونانیان قرار داشتند. (در اواسط حکومت اشکانیان دین زرتشتی گسترش یافت.)	عده‌ای باور دارند که هخامنشیان به باورهای کهن ایرانی عقیده داشتند و باور عده دیگر این است که هخامنشیان زرتشتی بوده‌اند.	اطلاع دقیقی از ایشان در دست نیست ولی می‌دانیم اهوره‌مزدا و میترا را می‌پرستیدند.

بررسی موارد:

الف) مادی‌ها

پ) هخامنشیان

ج) اشکانیان

د) ساسانیان

۷۲- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱) برای توضیح «رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان» به کدام منابع استناد کرده‌اند؟

- (۱) محتوای لوح‌های گلی (۲) شواهد و مدارک تاریخی (۳) سنگ نگاره‌های تپه یحیی (۴) منابع تاریخی اسلامی

بر اساس شواهد و مدارک تاریخی، رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان وجود داشته است.

وضعیت صنایع در ایران باستان

دوره ساسانیان	دوره سلوکیان و اشکانیان	دوره هخامنشیان
<ul style="list-style-type: none"> توسعه شهرنشینی و رشد صنعت کیفیت کالاهای تولیدی بهتر شد. ترقی و رشد صنعت بافندگی وجود کارگاه‌های متعدد در شوش، جندی شاپور و شوشتر 	<ul style="list-style-type: none"> شواهد و مدارک تاریخی دلالت بر رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان دارد. 	<ul style="list-style-type: none"> پیشرفت فلزکاری، سفالگری و بافندگی محتوای لوح‌های گلی کشف شده از خزانه تخت‌جمشید بیانگر وجود کارگاه‌هایی که مواد خوراکی و اشیاء مورد نظر کاخ شاهی را تولید می‌کرده است.

۷۴- کدام مورد درباره وضعیت زبان و ادبیات در ایران باستان درست است؟

- (۱) مهم‌ترین مدارک بر جای مانده از فارسی باستان سنگ‌نوشته‌های پادشاهان ساسانی است که به خط میخی نوشته شده‌اند.
- (۲) زبان‌های پارتی یا پهلوی اشکانی و فارسی میانه از شاخه‌های زبان ایرانی باستان به شمار می‌آید.
- (۳) زبان فارسی میانه که دنباله زبان فارسی باستان به حساب می‌آید، در نواحی جنوب و جنوب غربی ایران رایج بود و زبان رسمی و درباری ساسانیان شمرده می‌شد.
- (۴) از دوره هخامنشیان شواهد بسیاری دلالت بر وجود ادبیات شفاهی است که توسط شاعران و موسیقی‌دانان دوره‌گردی که به گوسان‌ها معروف بودند رواج می‌یافته است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - زبان، علم و آموزش - خط به خط - ۱۰۱۵)

خط، زبان، علم و آموزش، ستون‌های استوار تمدن‌اند و نقش مهمی در انتقال میراث فرهنگی و تمدن به نسل‌های بعد و ملت‌های دیگر دارند. زبان فارسی میانه که شاخه‌ای از زبان‌های غربی است زبان رسمی و درباری ساسانی بوده و بیش‌تر در مناطق جنوب و جنوب غربی به کار گرفته می‌شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) مهم‌ترین مدارک به جای مانده از زبان فارسی باستان، سنگ‌نوشته‌های دوره هخامنشی است.
- ۲) زبان‌های پارسی یا پهلوی اشکانی مانند زبان فارسی میانه یا پهلوی ساسانی شاخه‌ای از زبان غربی است.
- ۴) گوسان‌ها شاعران و موسیقی‌دانان دوره‌گرد دوره اشکانی بودند که کمک شایانی به انتقال داستان‌های ملی و پهلوانی از طریق ادبیات شفاهی انجام می‌دادند.

۷۵- در کدام مورد، زمان وقوع رویدادهای تاریخ باستان، به‌درستی مقایسه شده است؟

الف - جمع‌آوری متون پراکنده اوستا

ب - تأثیرپذیری هنر اسلامی، از هنر ساسانی، پس از سقوط ساسانیان و ورود اسلام به ایران

ج - درگیری مانویان با موبدان زرتشتی

۱) «الف» بر «ب» و «ج» مقدم است.

۴) «ب» و «الف» مقدم بر «ج» است.

(آسان - هنر و معماری - مفهومی - ۱۰۱۶)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- الف) بلاش یکم (۷۸-۵۱م) اقدام به جمع‌آوری متون پراکنده اوستا کرد.
- پ) حکومت ساسانیان در ۶۵۱م پایان یافت و بعد از آن و همزمان با ورود اسلام، هنر این دوره با هنر اسلامی درآمیخت.
- ج) مانی (۲۷۴-۲۱۶م) با ترکیب آموزه‌هایی از دین زرتشتی، مسیحی و بودایی، آیین جدیدی را عرضه کرد که در نهایت موبدان به شدت با این آیین مخالفت کردند.

دقت کنید همه وقایع به بعد از زمان میلاد مسیح (ع) باز می‌گردد.

نمودار خط زمان، برای رویدادهای تاریخی، بهترین روش دستیابی به گزینه صحیح است. تسلط بر تقدم و تأخر رویدادها به شما کمک می‌کند، به این گونه سؤال‌ها پاسخ صحیح بدهید.

۷۶- کدام مورد به منبعی اشاره دارد که پشتیبانی و حمایت حاکمان هخامنشی از دانش و هنر را به‌درستی اثبات می‌کند؟

الف - مندرجات کتیبه‌ها

ب - پاره‌ای از گزارش‌های مورخان یونانی

ج - اوستا و گزارش‌های تاریخ‌نویسان یونانی و رومی

د - متون تدریس شده در مدارس و دانشگاه‌ها

۱) «الف» - «ب»   ۲) «الف» - «ج»   ۳) «ب» - «د»   ۴) «ج» - «د»

(متوسط - زبان، علم و آموزش - خط به خط - ۱۰۱۵)

پاسخ: گزینه ۱

ایران در دوران هخامنشیان، مرکز دانش‌ها و مبادلات فرهنگی بین کشورهای متمدن زمان بود. مندرجات کتیبه‌ها و پاره‌ای از گزارش‌های مورخان یونانی، به‌روشنی نشان می‌دهد که خاندان هخامنشی، پشتیبان و مشوق جدی دانش و هنر بوده‌اند.

بررسی سایر موارد:

ج) اوستا مربوط به دوره ساسانیان است و نه هخامنشیان.

د) در دوران ساسانیان، اداره آموزشگاه‌ها و مدارس در اختیار موبدان بود.

۷۷- کدام مورد درباره مقایسه دین و اعتقادات دوران ایلامی و سلوکیان درست است؟

- ۱) ایلامی‌ها خدایان را بَع، اهوره و آمَرتا می خواندند. - در دوره سلوکیان تنها اهوره‌مزدا ستایش می شد و دین زرتشتی رواج یافت.
- ۲) ایلامی‌ها برای خدایان خود معابد نمی ساختند - در دوره سلوکیان سیاست آزادی دینی وجود داشت.
- ۳) ایلامی‌ها، الهه‌ها را به عنوان مادر خدایان می پرستیدند - در دوره سلوکیان نیز مظاهر طبیعی پرستش می شدند.
- ۴) محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک بود - در دوره سلوکیان نیز علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی ستایش می شدند.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - دین و اعتقادات - ترکیبی - ۱۰۱۴)

بررسی موارد:

- از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک به معنی خدای شهر شوش بود، معبد چغازنبیل، ستایشگاه این خدا محسوب می شد.
- در دوران سلوکیان و اشکانیان، علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می شدند.

دین و اعتقادات

ایلامیان به خدایان متعددی اعتقاد داشتند و از آنان برای پیشرفت کار خود کمک می خواستند. به عقیده مردمان ایلام قدیم، خدایان دارای نیرویی ماوراء طبیعی بودند که آنان را بر هر کاری توانا می ساخت.

در دوره سلوکیان نیز، اسکندر مقدونی و شاهان سلوکی کوشش بسیار کردند تا زبان، فرهنگ و باورهای یونانی را در ایران ترویج کنند، اما بیشتر ایرانیان بر دین، سنت‌ها، آداب و رسوم نیاکان خود باقی ماندند.

دام تستی

گزینه «۳» به جورایی می‌تونه دام شما باشد! چرا؟ چون اگر دقت نکنید و تنها به قسمت اول پاسخ سؤال توجه کنید که ایلامی‌ها، الهه‌ها را به عنوان مادر خدایان می پرستیدند. ممکنه عجله کنید و این گزینه را انتخاب کنید اما در واقع بخش دوم پاسخ اشتباه است؛ **پس مراقب باشید.**

۷۸- پژوهشگران از کدام طریق به تلفیقی بودن هنر سنگ‌نگاری در دوران هخامنشیان پی برده‌اند؟

- ۱) اشاره مورخان یونانی و رومی به استفاده هنرمندان هخامنشی از نقوش دوران قبل
- ۲) ذکر این موضوع در لوح‌های یادبودی سنگ‌نگاره‌های دوران هخامنشی
- ۳) مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن
- ۴) وجود برخی از نقش‌ونگارهای هخامنشی در نقش برجسته‌های دوران سلوکی

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - هنر و معماری - مفهومی - ۱۰۱۶)

پژوهشگران با مقایسه نقش برجسته‌های دوره هخامنشی با دوران پیش از آن، دریافته‌اند که سنگ‌تراشان هنرمندی که در خدمت هخامنشیان بوده‌اند، از نقش برجسته‌های بین‌النهرین و به‌ویژه نقش برجسته‌های آشوری، الهام و الگو گرفته‌اند.

مشاوره

تو این سؤال باید منطق موجود تو گزینه‌ها رو با دقت بخونی تا متوجه شی که کدام به خواسته سؤال بیشتر نزدیکه. سؤال مفهومی و دشواره به خاطر وجود کلیدواژه تلفیقی!

استراتژی

با فن حذف گزینه راحت به پاسخ می‌رسی. گزینه «۴» می‌گه وجود نقوش هخامنشی تو دوره سلوکی که به راحتی حذف می‌شه. گزینه «۲» می‌گه لوح یادبودی، این غلطه چون اصلاً شاهان هخامنشی برای بناهای کاخ و... لوح یادبودی می‌داشتن! می‌مونه گزینه «۱» که اینجا اگر به کتاب مسلط باشی، پاسخ رو پیدا می‌کنی!

دام تستی

تو تاریخ دهم برای برخی از موضوعات مربوط به دوره هخامنشیان به نوشته‌های یونانی و رومی زیاد ارجاع داده شده و ممکنه گمون کنی این بار هم همینه. پس مراقب باش تو دامش نیفتی.

- ۷۹- به ترتیب، هر یک از موارد زیر، مربوط به وضعیت هنری کدام حکومت باستانی در ایران و جهان است؟
- الف - آن‌ها برای ساختن انواع اشیای هنری و غیرهنری، از معادن دوردست، مس و طلا استخراج می‌کردند.
- ب - برجسته‌ترین دستاورد هنری این تمدن در معماری و مجسمه‌سازی تبلور یافت.
- ج - هنر گچ‌بری در این دوره رواج یافت و در بناهای کوه خواجه به نهایت ظرافت هنری رسید.
- د - در شاخه‌های مختلف هنری، از دستاوردهای هنری اقوام و ملت‌های تابع خود، تأثیر می‌پذیرفتند.
- (۱) روم - یونان - ساسانیان - اشکانیان
(۲) مصر - یونان - هخامنشیان - اشکانیان
(۳) مصر - روم - اشکانیان - هخامنشیان
(۴) یونان - روم - ساسانیان - هخامنشیان

(متوسط - هنر و معماری - مفهومی / ترکیبی - ۱۰۱۶)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره

هنر، مذهب، تمدن، اوضاع اجتماعی و کلی موضوع دیگه، از اون مباحث مشترک میان تمدن‌های مختلف هست که گاهی ممکنه سؤال از مقایسه ویژگی اونا بیاد و گاهی هم مثل این، باید ذکر کنی که هر ویژگی مربوط به کدوم تمدنه!

بررسی موارد:

- الف) این عبارت مربوط به **مصریان** است. مصریان باستان همچنین در نقاشی، مجسمه‌سازی و ساخت جنگ‌افزارها و دیگر ابزارها، خلاقیت و مهارت داشتند و آثار زیبا و ظریفی را خلق کردند. آنان برای ساختن این اشیاء از معادن دوردست، مس و طلا استخراج می‌کردند.
- پ) داریم دربارهٔ **رومیان** صحبت می‌کنیم؛ برجسته‌ترین دستاورد هنری تمدن روم، در معماری و مجسمه‌سازی تبلور یافت. رومیان به افتخار پیروزی‌های نظامی خود بناهای یادبود زیادی را برپا کردند. آنان همچنین در روم و دیگر شهرهای قلمروی امپراتوری مثل انطاکیه، دمشق، اسکندریه، آتن و مارسی، ساختمان‌های عمومی فراوانی ساختند که حکایت از مهارت در معماری و طراحی در مهندسی دارد.
- ج) هنر گچ‌بری در دورهٔ **اشکانیان** رواج یافت و در بناهای کوه خواجه به نهایت ظرافت رسید.
- د) یکی از ویژگی‌های مهم هنر و معماری **هخامنشیان**، تأثیرپذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملت‌های تابع آن حکومت بود.

۸۰- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱): ایران و جهان باستان (پایه دهم)، برای توضیح یا اثبات کدام‌یک از گزاره‌های زیر به منابع دست اول مکتوب استناد کرده‌اند؟

- الف - وجود کارگاه‌های شاهی که اشیاء و مواد خوراکی مورد نیاز کاخ شاهی در آن‌جا تولید می‌شد.
- ب - شبکه وسیعی از جاده‌ها و مهم‌ترین آن‌ها جادهٔ شاهی که شوش را به سارد متصل می‌کرد.
- ج - بقایای معبد آناهیتا در کنگاور که برخی از پادشاهان اشکانی به تقلید از یونانیان آن را ساختند.
- د - آرامگاه کورش و کاخ شاهی در میان باغ بسیار بزرگی واقع شده بود.
- (۱) «ب» و «ج» (۲) «الف» و «ب» (۳) «الف» و «د» (۴) «ج» و «د»

(دشوار - اقتصاد و معیشت - مفهومی - ۱۰۱۶)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- الف) محتوای لوح‌های گلی کشف شده از خزانه تخت‌جمشید معلوم می‌کند که در زمان هخامنشیان، کارگاه‌هایی وجود داشته که متعلق به شاه بوده است. (منابع دست اول مکتوب)
- پ) در درس ۷ خوانده‌اید که آثار مادی و دست‌ساخته‌های بر جای مانده از ایرانیان باستان از جمله «منابع دست اول غیرنوشتاری» به شمار می‌روند.
- ج) بقایای معبد آناهیتا در کنگاور، نمونه‌ای از منابع دست اول غیرنوشتاری به شمار می‌رود.
- د) براساس نوشته‌های مورخان یونانی، کاخ پاسارگاد و مجموعه‌های کاخ شاهی و آرامگاه کورش هخامنشی، در میان باغ بسیار زیبایی قرار داشته‌اند. (منابع دست اول مکتوب)

نکته

موارد «ب» و «ج» مربوط به منابع دست اول غیرمکتوب است.

درس‌های نهم و دهم مجموعاً **۱ تست از ۱۲ تست** کنکور را پوشش داده‌اند.

۸۱- در رابطه با سکونتگاه‌های ایران، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«تعداد نقاط شهری در ایران .....»

- ۱) در نیمه شرقی کشور، بیشتر از نیمه غربی است.
- ۲) در نیمه شمالی کشور، کمتر از نیمه جنوبی است.
- ۳) در ارتفاع ۱۰۰۰-۵۰۰ متر، کمتر از ارتفاع ۲۰۰۰-۱۰۰۰ متر است.
- ۴) در ارتفاع پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر، بیشتر از ارتفاع بالاتر از ۱۰۰۰ متر است.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - شکل‌گیری و انواع سکونتگاه‌ها - مفهومی - ۱۰۰۹)

تعداد نقاط شهری در ایران، در ارتفاع ۱۰۰۰-۵۰۰ متر، کمتر از ارتفاع ۲۰۰۰-۱۰۰۰ متر است. سایر موارد مطرح شده در گزینه‌ها نادرست هستند و عکس آن‌ها صادق است.

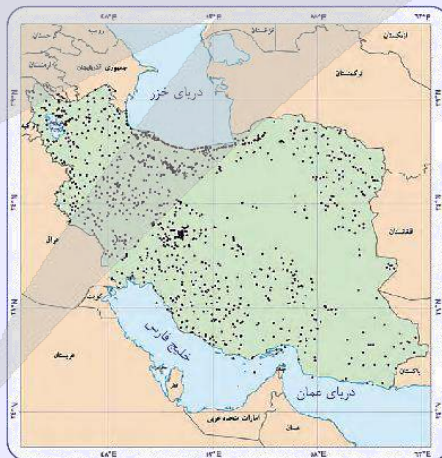
پراکندگی شهرهای ایران بر اساس ارتفاع

عواملی در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران نقش دارند. بین این عوامل، آب بیشترین اهمیت را داشته است. علاوه بر آب، سایر عوامل اثرگذار در شکل‌گیری سکونتگاه‌ها شامل ارتفاع محل، شیب زمین، عرض جغرافیایی، دسترسی به راه‌های ارتباطی، عامل دفاعی و امنیت، آب و هوا و ... است.

■ در جدول زیر، تأثیر عامل ارتفاع بر پراکندگی نقاط شهری ایران نشان داده شده است. بیشترین درصد شهرها در ارتفاع ۲۰۰۰-۱۰۰۰ متر وجود دارند.

ارتفاع	درصد شهرها
پایین‌تر از سطح دریا تا ۵۰۰ متر	۲۷ %
۱۰۰۰-۵۰۰	۱۳ %
۲۰۰۰-۱۰۰۰	۵۳ %
۲۰۰۰ به بالا	۷ %

■ نقشه مقابل نشان دهنده پراکندگی نقاط شهری ایران بر حسب عرض جغرافیایی است. همانطور که مشاهده می‌شود، تعداد نقاط شهری در نیمه غربی کشور، بیشتر از نیمه شرقی و در نیمه شمالی کشور بیشتر از نیمه جنوبی است.

۸۲- کدام عبارت در رابطه با مورد «ج» صحیح است؟

- «الف» بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران داشته است.
- همواره «الف» در هر مکان، در تمایل انسان به کار «ب» و ساکن شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است.
- فعالیت «ب» در بیشتر افرادی که در سکونتگاه‌های نوع «ج» زندگی می‌کنند، رواج دارد و به آن اشتغال دارند.
- (۱) قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته شده در ایران است که افراد آن از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی با هم برقرار می‌کنند.
- (۲) ساکنان آن به آداب و رسوم محل زندگی خود، پایبند هستند و بسیاری از آنها در کاشت، داشت و برداشت محصول با همدیگر همکاری می‌کنند.
- (۳) مردم آن بیشتر در بخش خدمات و صنعت شاغل هستند و معمولاً تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم مشاهده می‌شود.
- (۴) فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است و در این شیوه زندگی، یکجانشینی و سکونت موقت است و به صورت دائمی دیده نمی‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - شکل‌گیری و انواع سکونتگاه‌ها - ترکیبی - ۱۰۰۹)

آب در بین عوامل تشکیل دهنده سکونتگاه‌ها، بیشترین اهمیت را در شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران داشته است. بر اساس نمودار توزیع مصرف آب در ایران، فعالیت کشاورزی بیشترین درصد را (۹۲ درصد) به خود اختصاص داده است. بیشتر روستاییان به کشاورزی اشتغال دارند. روستاییان نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود، پایبند هستند. بسیاری از روستاییان در کاشت، داشت و برداشت محصول، با یکدیگر همکاری می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① به سکونتگاه عشایری اشاره دارد.
- ② به سکونتگاه شهری اشاره دارد.
- ④ بخش اول این گزینه به سکونتگاه روستایی اشاره دارد (فعالیت اغلب ساکنان روستا به زمین وابسته است). اما بخش دوم این گزینه به سکونتگاه عشایری اشاره دارد. (در شیوه زندگی عشایری، یکجانشینی و سکونت موقت است).

انواع سکونتگاه

نوع سکونتگاه	خصوصیات
عشایری	<ul style="list-style-type: none"> ■ قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه که در ایران شناخته شده است، سکونتگاه عشایری است. ■ در این شیوه زندگی، سکونت و یکجانشینی دائمی دیده نمی‌شود. ■ عشایر به‌طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند. ■ عشایر، زندگی اجتماعی قبیله‌ای دارند و از ایل و طایفه تشکیل شده‌اند و پیوندهای خویشاوندی با هم دارند. ■ ایل سون، بختیاری، قشقایی و ترکمن از ایلات عمده کشور ایران هستند.
روستایی	<ul style="list-style-type: none"> ■ با ساکن شدن انسان در یک مکان، اولین سکونتگاه‌ها به نام روستا پدید آمد. ■ روستا، محلی است که فعالیت اغلب ساکنان آن به زمین وابسته است. ■ بیشتر روستاییان به کشاورزی اشتغال دارند. ■ فضای باز اطراف روستاها، چشم‌اندازهای طبیعی زیبایی را برای روستاییان فراهم کرده است. ■ روستاییان نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود، پایبند هستند. ■ بسیاری از روستاییان در کاشت، داشت و برداشت محصول، با یکدیگر همکاری می‌کنند. ■ هوای پاک، طبیعت زیبا و زندگی ساده، آرامش بیشتری را برای روستاییان فراهم آورده است. ■ معمولاً در روستاها، عرضه خدماتی نظیر بیمارستان، فروشگاه و حمل و نقل عمومی، کمتر و محدودتر است.
شهری	<ul style="list-style-type: none"> ■ افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی، زمینه‌ساز ایجاد شهرهای اولیه شد. ■ منظور از شهر هر یک از نقاط جغرافیایی است که دارای مصوبه هیئت دولت بوده و دارای شهرداری باشد. ■ شهر از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل، دارای سیمایی با ویژگی‌های خاص خود است. ■ جمعیت زیاد شهرها به خدمات و تسهیلات بیشتری نیاز دارد. ■ جمعیت زیاد سبب شده است خانه‌ها فشرده و محله‌ها پرتراکم شود. ■ بیشتر مردم سکونتگاه‌های شهری، در بخش خدمات و صنعت شاغل هستند. ■ در شهرها معمولاً تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم مشاهده می‌شود.

۸۳- با توجه به موارد زیر و بر اساس متن کتاب درسی، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

الف - کاشانه‌ها

ب - میدان‌ها

ج - مزارع

- ۱) «الف» و «ب» از اجزای سکونتگاه‌های روستایی و «ج» مربوط به سکونتگاه شهری است.
- ۲) «الف» از اجزای سکونتگاه روستایی و «ب» و «ج» مربوط به سکونتگاه شهری است.
- ۳) «الف» از اجزای سکونتگاه شهری، «ج» از اجزای سکونتگاه روستایی و «ب» از اجزای سکونتگاه روستایی و شهری است.
- ۴) «الف» از اجزای سکونتگاه شهری و «ب» و «ج» مشترکاً مربوط به سکونتگاه‌های شهری و روستایی است.

پاسخ: گزینه ۳

آسان - شکل سکونتگاه‌ها و تغییرات جمعیتی - خط به خط - ۱۰۰۹

کاشانه‌ها (آپارتمان‌ها) از اجزای سکونتگاه شهری و مزارع از اجزای سکونتگاه‌های روستایی است. میدان‌ها مشترکاً از اجزای سکونتگاه‌های روستایی و شهری است.

شکل سکونتگاه‌ها

هر سکونتگاه از اجزای مختلفی تشکیل شده است.

اجزای سکونتگاه‌های روستایی شامل خانه‌ها، مزارع، چراگاه‌ها، باغ‌ها، مکان‌های عمومی، مساجد، میدان‌ها و شبکه معابر یا راه‌ها است.

اجزای سکونتگاه شهری شامل کاشانه‌ها، (آپارتمان‌ها)، خیابان‌ها، میدان‌ها، مکان‌های آموزشی و تفریحی، دانشگاه‌ها، بازار و مراکز درمانی است.

چگونگی فرارگیری پدیده‌های طبیعی و انسانی در سکونتگاه‌ها، شکل‌های مختلفی از سکونتگاه را به وجود آورده است.

۸۴- «پدیده مهاجرت معکوس شامل ..... است و به دلیل ..... انجام می‌شود.»

- ۱) حرکت جمعیت از روستاها به شهرهای بزرگ - ماشینی شدن کشاورزی در روستاها
- ۲) حرکت جمعیت از روستاها به شهرهای بزرگ - مشکلات اقتصادی روستاها
- ۳) حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر - رشد سریع جمعیت
- ۴) حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر - مشکلات شهرهای بزرگ

پاسخ: گزینه ۴

آسان - شکل سکونتگاه‌ها و تغییرات جمعیتی - خط به خط - ۱۰۰۹

با توجه به مشکلات شهرهای بزرگ در سال‌های اخیر از جمله آلودگی هوا، گرانی مسکن و آسیب‌های اجتماعی، حرکت جمعیت از شهرهای بزرگ به مکان‌های کوچک‌تر یا روستاها آغاز شده است. این پدیده را «شهرگریزی» یا «مهاجرت معکوس» می‌گویند.

۸۵- هریک از عبارات زیر با کدام مورد مرتبط است؟

- پژوهشگر ایرانی بعد از بازدید میدان شارل دوگل متعجبانه گفت: چه جالب در پاریس همه خیابان‌ها به شارل دوگل ختم می‌شود!
- یک جغرافی‌دان در حال عبور از ارتفاع ۲۰ هزار پایی شهر سانفرانسیسکو توسط هواپیما، شهر را به شکل بلوک‌های مستطیلی و همسانی مشاهده کرد.

- شهرهای بوشهر و انزلی نمونه‌هایی از شهرهای بندری هستند.

- ۱) شهر شطرنجی - شهر شعاعی - شهر خطی
- ۲) شهر شعاعی - شهر شطرنجی - شهر ستاره‌ای
- ۳) شهر ستاره‌ای - شهر شطرنجی - شهر خطی
- ۴) شهر خطی - شهر شعاعی - شهر شطرنجی

بررسی موارد:

- در شهر شعاعی یا ستاره‌ای، خیابان‌ها به میدان اصلی شهر ختم می‌شود.
- وجود بلوک‌های مستطیل شکل و همسان مربوط به شهرهای شطرنجی است.
- شهرهای بندری که در امتداد دریا قرار گرفته‌اند، در دسته شهرهای خطی جای می‌گیرند.

اشکال شهرها

شهرها با توجه به چگونگی پیدایش و کارکردهای مختلف خود، شکل‌های متفاوت دارند.

شکل شهر: شعاعی (ستاره‌ای)

- شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آنها شکل می‌گیرند.

شکل شهر: شطرنجی

- یک شبکه مستطیل شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.

شکل شهر: خطی

- شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است.

۸۶ - پاسخ موارد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف - یکی از عواملی که وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام در کشور ما فراهم کرده است. ب - عاملی که سبب ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی شده است. ج - عاملی که موقعیت مساعدی را برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم کرده است.
- ۱) رونق صنایع غذایی - تنوع اقلیمی و گستردگی کشور در عرض جغرافیایی - تنوع آب و هوایی
  - ۲) استفاده از روش‌های علمی - کنترل بهتر وضعیت کشت - کاهش مصرف آب و تنوع اقلیمی
  - ۳) تنوع اقلیمی - اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران - امکان تولید در طول سال و همه جا
  - ۴) گستردگی کشور در عرض جغرافیایی - اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران - تنوع آب و هوایی

بررسی موارد:

- الف) گستردگی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی ← وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام در کشور ما فراهم کرده است.
- ب) اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران ← سبب ایجاد تنوع در تولیدات باغی شده است.
- ج) تنوع آب و هوایی در ایران ← موقعیت مساعدی را برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم کرده است.

بخش کشاورزی: نبض تپنده اقتصاد و سفره پربرکت ایران

یکی از اساسی‌ترین نیازهای انسان، نیاز به غذا است.

به منظور برطرف کردن نیاز انسان به غذا، شکلی از رابطه بین انسان و محیط طبیعی ایجاد شده است که آن را **کشاورزی** می‌نامیم.

بخش کشاورزی به دلیل ایفای نقش حیاتی در تأمین مواد غذایی سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال و بهره‌مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب و خاک، در اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی دارد.

کشاورزی از فعالیتهای اساسی و زیربنایی در اقتصاد ایران است که در سایه تلاش روستاییان زحمتکش محصولات با کیفیت به بازار عرضه می‌شود.

مهم‌ترین فعالیت‌های بخش کشاورزی: زراعت، باغداری و دامداری

تنوع آب و هوایی در ایران، موقعیت مساعدی را برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم آورده است.

انواع محصولات زراعی در کشور: غلات، حبوبات، سبزیجات و محصولات جالیزی، نباتات علوفه‌ای و محصولات صنعتی فعالیت‌های زراعی در کشورمان بسیار گوناگون است.

از جمله مشکلات تولیدات زراعی در کشور است که باعث شده است کشورمان در تأمین برخی محصولات زراعی به واردات وابسته باشد: محدودیت در منابع آب و خاک، بهره‌وری کم، وجود آفات و خسارات طبیعی، نوسانات آب و هوایی، بی‌ثباتی در قیمت محصولات و ...

عامل ایجاد تنوع فراوان در تولیدات باغی کشور: اختلاف شدید درجه حرارت روزانه و سالانه در نواحی مختلف ایران

کشور ما برای تولیدات باغی از مزیت‌های زیادی برخوردار است - امکان کشت انواع گوناگون **میوه‌های سردسیری، نیمه گرمسیری و گرمسیری** را دارد. باغداری از مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور است که هر ساله ارزش فراوانی را وارد کشور می‌کند.

گونه‌های بی‌نظیری مانند **پسته، انار و خرمای ایرانی** در جهان بی‌همتاست.

با توجه به استعدادهای متفاوت نواحی مختلف کشور در زمینه تولیدات باغی، هر استانی میوه‌های ویژه خود را تولید می‌کند.

امروزه با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، توصیه می‌شود محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد.

مزایای کشت گلخانه‌ای: کاهش مصرف آب، تولید در طول سال و همه جا، کنترل بهتر وضعیت کشت

بسیاری از مواد غذایی که ما مصرف می‌کنیم، مستقیم یا غیرمستقیم از راه دامداری به دست می‌آید.

گسترده‌گی کشور در عرض جغرافیایی، تنوع اقلیمی و گونه‌های گیاهی، وضعیت مناسبی را برای پرورش انواع دام فراهم کرده است.

روند رو به رشد صنایع تبدیلی، وجود نیروی انسانی متخصص و ماهر و استفاده از روش‌های علمی در مجموع، باعث رشد بخش دامداری از اقتصاد کشور ما شده است.

تولید محصولات دامی باعث رونق صنایع غذایی در کشور شده است.

اهمیت محصولات دامی: این صنایع در اقتصاد غذایی، اشتغال، تولید ناخالص داخلی، امنیت غذایی و صادرات کشور نقش مهمی دارد.

هر چند جمعیت عشایری کمتر از ۲٪ از جمعیت کشور است، آنان ۲۵٪ درصد واحد دامی و ۲۰٪ از تولید پروتئین مربوط به دام کشور را به خود اختصاص داده‌اند.

۸۷- کدام گزینه درباره جاذبه‌های گردشگری ایران نادرست بیان شده است؟

- ۱) پیکره‌بندی طبیعی این سرزمین، برخورداری از موقعیت دریایی و خشکی، وجود کوه‌های بلند، دشت‌های وسیع، سواحل گوناگون و بیابان‌های شگفت‌انگیز گردشگری زمین گردی را ایجاد کرده است.
- ۲) مراکز گوناگون فرهنگی مانند موزه‌ها، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، مراکز علمی و تفریحی، مراکز خرید، مراکز درمانی و ... وجود دارد که هر کدام مقصد بسیاری از گردشگران داخلی و خارجی است.
- ۳) تنوع قومی و فرهنگی در کشور به همراه خود مجموعه‌ای از آیین‌ها، لباس‌ها، خوراکی‌ها، آهنگ‌ها، مراسم و گویش‌های محلی را ایجاد کرده و زمینه‌های گردشگری اجتماعی - فرهنگی را فراهم آورده است.
- ۴) موقعیت ریاضی کشورمان و گستردگی آن در طول جغرافیایی باعث تنوع اقلیمی و چشم‌اندازهای طبیعی شده است.

(متوسط - خدمات - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

موقعیت ریاضی کشورمان و گستردگی آن در عرض جغرافیایی باعث تنوع اقلیمی و چشم‌اندازهای طبیعی شده است.

گردشگری: صنعتی نوین برای توسعه پایدار

یکی از خدمات مهم، که امروزه مورد توجه بسیاری از کشورها قرار دارد، گردشگری است.

گردشگری در ردیف شغل‌های پردرآمد، پاک و کم هزینه است که برای کشور میزبان می‌تواند اشتغال‌زایی، توسعه، رونق اقتصادی و ارتباطات جهانی سازنده ایجاد کند.

کشور ما برای جذب گردشگران داخلی یا خارجی توانمندی‌های فراوانی دارد، به گونه‌ای که سازمان جهانی گردشگری (WTO) ایران را به صورت زیر رتبه‌بندی کرده است:

✓ از نظر جاذبه‌های طبیعی در رتبه پنجم جهانی

✓ از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در رتبه دهم جهانی

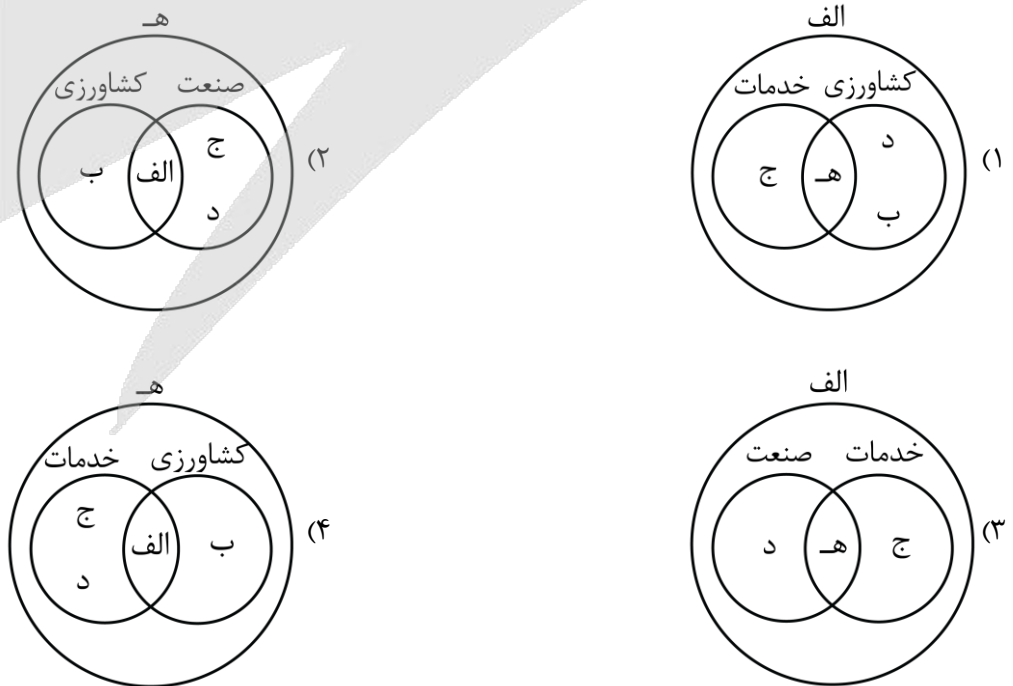
موارد زیر توانمندی‌های متعدد ایران را برای گسترش این بخش از خدمات (گردشگری) نشان می‌دهد

جاذبه‌های گردشگری ایران

۸۸- کدام شکل با توجه به موارد زیر به درستی ترسیم شده است؟

- الف - موجب افزایش ثروت در کشورها می‌شود.
- ب - برطرف کردن نیاز به غذا
- ج - کمک زیاد به ترسیم سایر بخش‌های اقتصادی
- د - از مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور
- ه - فراهم کردن رفاه و آسایش برای مردم

بررسی موارد:

- الف) و ب) فعالیت‌های اقتصادی موجب افزایش ثروت در کشورها می‌شود و در نتیجه رفاه و آسایش را برای مردم آن کشور فراهم می‌آورد. فعالیت‌های اقتصادی در سه بخش شامل کشاورزی، صنعت و خدمات انجام می‌شود.
- پ) یکی از اساسی‌ترین نیازهای انسان، نیاز به غذا است. به منظور برطرف کردن این نیاز، شکلی از رابطه بین انسان و محیط طبیعی ایجاد شده است که آن را کشاورزی می‌نامیم.
- ج) امروزه، بخش خدمات کمک زیادی به ترسیم سایر بخش‌های اقتصادی می‌کند. به طور مثال رشد و توسعه بخش‌های کشاورزی و صنعت وابسته به تحقیقات و پژوهش‌های متعددی است که توسط بخش خدمات انجام می‌شود.
- د) باغداری، از مهم‌ترین اقلام صادراتی کشور است که هر ساله ارزش فراوانی را وارد کشور می‌کند. گونه‌های بی‌نظیری مانند پسته، انار و خرمای ایرانی در جهان بی‌همتاست.

تذکره!

اقتصاد علمی است که انسان برای تأمین نیازهای خود به آن توجه می‌کند. فعالیت‌های اقتصادی موجب افزایش ثروت در کشورها می‌شود و در نتیجه رفاه و آسایش را برای مردم آن کشور فراهم می‌آورد. فعالیت‌های اقتصادی در سه بخش انجام می‌شود؛ کشاورزی، صنعت و خدمات. توجه همه جانبه به سه بخش مذکور نقش مهمی در توسعه اقتصادی و پیشرفت کشورها دارد.

۸۹- با توجه به نقشه‌های پراکندگی صنایع و معادن ایران، کدام گزینه تحلیل نادرستی ارائه می‌دهد؟

- ۱) در پراکندگی قطب‌های صنعتی کشور تعادل وجود ندارد.
- ۲) به توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه شده است.
- ۳) نواحی شرقی و مرکزی با رشد صنعتی روبه‌رو نبودند.
- ۴) استان‌های یزد، کرمان و اصفهان بیشترین شاغلان بخش معدن را دارند.

عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است.

معدن

- در رابطه با بخش معدن، دانستن موارد زیر لازم است:
- ✓ ایران یکی از کهن‌ترین تمدن‌های جهانی در کشف معدن است.
  - ✓ امروزه با وجود بیش از ۷۰ نوع ماده معدنی، ایران یکی از قدرت‌های برتر معدنی جهان است.
  - ✓ در کشور ما موادی مانند نفت، گاز، بوکسیت، مس، روی، سرب، سنگ آهن و... وجود دارد.
  - ✓ بخش معدن یکی از بخش‌های مهم اشتغال در کشورمان است.
  - ✓ استان‌های یزد، کرمان و اصفهان بیشترین شاغلان بخش معدن کشور را دارند.
  - ✓ عدم تعادل در پراکندگی قطب‌های صنعتی در سطح کشور نشان می‌دهد که به توان و ظرفیت‌های محیطی ایران به طور کامل توجه نشده است.
  - ✓ نواحی شرقی و مرکزی کشور از نظر ذخایر و مواد اولیه غنی هستند ولی به دلیل اینکه به صورت محدود مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند با رشد صنعتی روبه‌رو نبوده‌اند.
  - ✓ اگر در استفاده از منابع طبیعی، ویژگی‌ها و توان محیطی آن منطقه مورد بررسی قرار گیرد، همه مناطق کشور می‌توانند متناسب با امکان‌های طبیعی و انسانی خود توسعه یابند.

۹۰- هر یک از عبارات‌های زیر مربوط به کدام بخش صنعت می‌شود؟

الف - بعد از نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور به شمار می‌رود.

ب - می‌تواند فرصت‌های شغلی بسیاری برای کشور فراهم آورد.

ج - بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را، این بخش صنعتی پوشش می‌دهد.

د - محصولات آن ضامن استقلال، خودکفایی و امنیت کشور هستند.

۱) صنایع پتروشیمی - صنایع دستی - صنایع دفاعی - صنایع دفاعی

۲) صنایع دفاعی - صنایع دستی - صنایع فلزات اساسی - صنایع پتروشیمی

۳) صنایع دفاعی - صنایع خودروسازی - صنایع دفاعی - صنایع پتروشیمی

۴) صنایع پتروشیمی - صنایع خودروسازی - صنایع فلزات اساسی - صنایع دفاعی

پاسخ: گزینه ۴

متوسط - بخش صنعت و معدن - خط به خط - ۱۰۱۰

بررسی موارد:

الف) از جمله صنایع مهم کشورمان صنعت پتروشیمی است که بعد از نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور به شمار می‌رود.

پ) صنعت خودروسازی یکی از شاخصه‌های توسعه‌یافتگی کشور است که می‌تواند فرصت‌های شغلی بسیاری برای کشور فراهم آورد.

ج) صنایع مربوط به فلزات اساسی، از جمله صنایع ماشینی است که شامل صنعت فولاد، آلومینیوم، مس، سرب و روی می‌شود. بخش

زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را، این بخش صنعتی پوشش می‌دهد.

د) محصولات صنایع دفاعی ضامن استقلال، خودکفایی و امنیت کشور هستند.

بخش صنعت

■ تعریف صنعت: شامل مجموعه فعالیت‌هایی است که به تغییر شکل فیزیکی یا شیمیایی مواد مختلف اولیه و تبدیل آنها به محصولات جدید منجر می‌شود؛ اعم از اینکه این تغییرات با دست یا ماشین در کارگاه و یا منزل انجام شود.

■ خصوصیات بخش صنعت:

✓ بخش صنعت، محرک اصلی رشد، موفقیت و نوآوری کشورها به شمار می‌رود.

✓ فعالیت در این بخش به ایجاد اشتغال منجر خواهد شد.

✓ بسیاری از مشاغل به طور مستقیم یا غیرمستقیم به صنعت وابسته است.

✓ بخش صنعت در تجارت، تحقیق، توسعه و بهره‌وری سهم قابل توجهی دارد.

تقسیم‌بندی صنایع	انواع	خصوصیات
صنایع دستی	-	عمدتاً با استفاده از مواد اولیه بومی و به کارگیری ابزار و وسایل ساده دستی، در قسمتی از مراحل اساسی تولید و به ساخت محصولی منجر می‌شود که در هر واحد آن ذوق هنری و خلاقیت فکری صنعتگر به گونه‌ای تجلی می‌یابد.
صنایع ماشینی	صنایع مربوط به فلزات اساسی	✓ از جمله صنایع ماشینی است که شامل صنعت فولاد، آلومینیوم، مس، سرب و روی می‌شود. ✓ بخش زیادی از صادرات غیرنفتی کشور را، این بخش صنعتی پوشش می‌دهد.
	صنایع پتروشیمی	✓ بعد از نفت و گاز، بزرگ‌ترین بخش صنعتی کشور به شمار می‌رود. ✓ مواد پتروشیمی در تولید انواع لاستیک، پلاستیک، شوینده، چسب، کود، رنگ، الیاف مصنوعی و... کاربرد دارد.
صنایع دفاعی	صنایع خودروسازی	✓ صنعت خودروسازی یکی از شاخصه‌های توسعه‌یافتگی کشور است. ✓ می‌تواند فرصت‌های شغلی بسیاری برای کشور فراهم آورد. ✓ از جمله صناعی است که در سند چشم‌انداز به آن توجه خاصی شده است. ✓ دو شرکت بزرگ ایران خودرو و پارس خودرو (سایپا)، بخش عمده‌ای از خودروهای کشور را تولید می‌کنند.
	صنایع دفاعی	✓ این صنایع وظیفه طراحی و تولید تجهیزات نظامی برای نیروهای مسلح را عهده‌دار است. ✓ از بخش‌های تحقیق و توسعه، تولید تجهیزات نظامی و تأسیسات و کارخانجات تشکیل شده است. ✓ محصولات دفاعی ایران از نظر کیفیت در صدر سلاح‌های جهان قرار دارد. ✓ ضامن استقلال، خودکفایی و امنیت کشور هستند.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

منطق: درس دهم (سنجشگری در تفکر) / صفحه‌های ۹۷ تا ۱۱۳
فلسفه یازدهم: درس نهم (چیستی انسان ۱) درس دهم (چیستی انسان ۲)
درس یازدهم (انسان؛ موجود اخلاق‌گرا) / صفحه‌های ۶۹ تا ۹۳

بودجه‌بندی
این آزمون

درس دهم منطق با حداکثر ۱ تست و درس‌های نهم تا یازدهم فلسفه یازدهم نیز حداکثر با ۲ تست،
در مجموع ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۹۱- کدام یک از افراد زیر متفکر نقاد محسوب نمی‌شود؟

- ۱) فیلسوفی که در مواجهه با یک نظریه جدید می‌گوید: «این نظریه به نظر جالب می‌آید؛ ولی باید در نظر داشت که آیا فرضیات آن در تمام موقعیت‌ها صادق است؟»
- ۲) نویسنده‌ای زمانی که با نقد کتاب خود مواجه می‌شود، می‌گوید: «این نقد می‌تواند جالب باشد؛ اما آیا تمام جنبه‌های شخصیت من به درستی منتقل شده است؟»
- ۳) تاریخ‌نگاری در مواجهه با گزارش‌های تاریخی می‌گوید: «این گزارش‌ها دقیق به نظر می‌رسد؛ اما آیا تمام منابع تاریخی معتبر در آن‌ها لحاظ شده است؟»
- ۴) سیاستمداری در پاسخ به بحران اقتصادی می‌گوید: «آیا نباید برای مقابله با بحران، عملیات فوری اتخاذ کنیم و هر چه سریع‌تر اقدام مستقیم کنیم؟»

(متوسط - تفکر نقادانه و کاربردهای استدلال - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

سیاستمدار مذکور، به فرآیند تفکر، توجه آگاهانه ندارد و موضوع بحران اقتصادی را از جوانب مختلف بررسی نمی‌کند؛ بلکه به اقدامات فوری و سریع تأکید می‌کند. چنین فردی متفکر نقاد محسوب نمی‌شود.

مشاوره

چنین تیپ سؤالاتی را باید از طریق مقایسه گزینه‌ها با یکدیگر حل کنید؛ یعنی در نگاه اول شاید گزینه ۴ نیز متفکر نقاد باشد اما وقتی آن را با سایر گزینه‌ها مقایسه کنید، می‌فهمید که متفاوت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) فیلسوف مذکور، با شنیدن نظریه جدید، جوانب مختلف آن را بررسی می‌کند؛ پس می‌تواند متفکر نقاد باشد.
- ۲) نویسنده مذکور، با خواندن نقد جوانب و وجوه مختلف آن را بررسی می‌کند؛ پس می‌تواند متفکر نقاد باشد.
- ۳) تاریخ‌نگار مذکور، در هنگام مواجهه با گزارش‌های تاریخی به وجوه و جنبه‌های مختلف آن‌ها اشاره می‌کند؛ پس می‌تواند متفکر نقاد باشد.

یادآوری

- جدی گرفتن فرآیند تفکر
- توجه آگاهانه به فرآیند تفکر
- پرسیدن سؤالات درست و به‌جا
- بررسی وجوه مختلف یک مطلب در هنگام شنیدن آن

ویژگی‌های متفکر نقاد

۹۲- به ترتیب در کدام گزینه عبارت‌های مرتبط به جملات زیر آمده است؟

الف: استدلال‌هایی که در آن‌ها هدف، اقناع دیگران است، در این فن بررسی می‌شوند.

ب: به استدلال‌های به کار رفته در ریاضیات و فلسفه اطلاق می‌شود.

پ: همان تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است.

(۱) خطابه - برهان - تفکر سنجشگرانه

(۳) خطابه - برهان - استدلال‌آوری و تعریف

(۲) برهان - خطابه - تفکر نقادانه

(۴) جدل - خطابه - تفکر نقادانه

پاسخ: گزینه ۱

آسان - تفکر نقادانه و کاربردهای استدلال - خط به خط - ۱۰۱۰

موارد مذکور در صورت سؤال به ترتیب «خطابه»، «برهان» و «تفکر نقادانه یا سنجشگرانه» هستند.

بررسی موارد:

خطابه ← هدف از آن اقناع دیگران است.

مثال

یک سخنران با هدف قانع کردن دیگران برای رأی دادن به نامزدی خاص، سخنان پر آب و تابی بیان می‌کند.

برهان ← در ریاضیات و فلسفه کاربرد دارد.

نکته

هدف برهان، کشف حقیقت است؛ نه غلبه بر دیگران و قانع کردن آن‌ها.

تفکر نقادانه یا سنجشگرانه ← فراگیری مهارت تفکر و تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است.

۹۳- کدام یک از اشخاص زیر از خطابه استفاده کرده است؟

(۱) شخصی ضمن یک مناظره تلویزیونی و با هدف رسیدن به حقیقت به طرح پرسش‌های مختلفی از مخاطبین بپردازد.

(۲) یک سخنران در کنگره ملی زن و خانواده با هدف اثبات کاستی‌های موجود در قانون، مقاله خود را نزد حاضرین ارائه می‌دهد.

(۳) یک روانشناس به مسابقه تلویزیونی دعوت می‌شود و با هدف غلبه بر طرف مقابل، از تکنیک‌های موجود در روانشناسی رفتارگرا استفاده می‌کند.

(۴) فرمانده پلیس در هفته نیروی انتظامی به مجلس دعوت می‌شود و سخنرانی خود را با هدف رأی دادن نمایندگان به لایحه تشکیل پلیس کودک انجام می‌دهد.

پاسخ: گزینه ۴

متوسط - تفکر نقادانه و کاربرد استدلال - مفهومی - ۱۰۱۰

هدف فرمانده پلیس «قانع کردن مخاطبین» می‌باشد؛ پس از خطابه استفاده کرده است. او سخنرانی خود را برای این انجام داده تا نمایندگان قانع شوند که به لایحه تشکیل پلیس کودک رأی بدهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

هدف اصلی، رسیدن به حقیقت می‌باشد؛ پس آن شخص از «برهان» استفاده کرده است. در واقع مستقیماً در این گزینه از کلیدواژه «رسیدن به حقیقت» استفاده شده است.

تذکر!

اینگونه نیست که هر جا مناظره تلویزیونی داشته باشیم، گوینده از جدل استفاده کند.

هدف اصلی، رسیدن به حقیقت می‌باشد؛ پس آن شخص از «برهان» استفاده کرده است. در واقع «اثبات کاستی‌های موجود در قانون» همان رسیدن به حقیقت است.

دام تستی

کلیدواژه «سخنران» نباید شما را فریب دهد که فکر کنید این گزینه خطابه است.

۳ هدف اصلی، غلبه بر طرف مقابل می‌باشد؛ پس آن شخص از «جدل» استفاده کرده است. در واقع مستقیماً در این گزینه از کلیدواژه «غلبه بر طرف مقابل» استفاده شده است.

پاسخ‌نامه رو جمع‌وجور کنیم

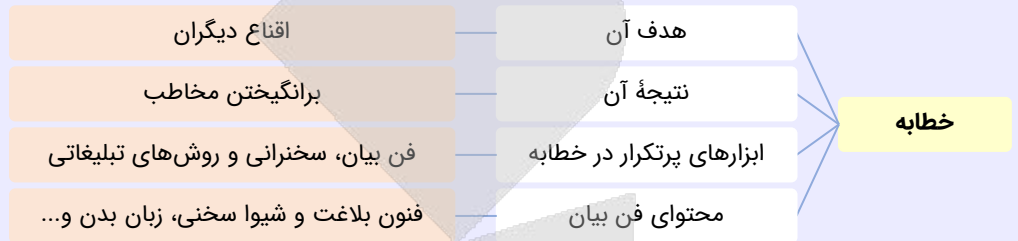
باید به «هدف گوینده» دقت کنید؛ نه مکانی که در آن حرف می‌زند.

گزینه ۱ و ۲ ← رسیدن به حقیقت

گزینه ۳ ← غلبه بر طرف مقابل

گزینه ۴ ← قانع کردن مخاطب

طبقه‌بندی نکات مهمی که مربوط به «خطابه» است

۹۴- در ارتباط با عبارت زیر، کدام گزینه درست است؟

«اگر زحمت بکشید و یک مهر تأیید به پایین این نامه بزنید، حق‌الزحمه شما فراموش نمی‌شود؛ یک ویلا در شمال شهر قابل شما را ندارد.»

(۱) با دادن وعده، برای مخاطب تله گذاشته و دچار مغالطه تله‌گذاری شده است.

(۲) با استفاده از کلمات دارای بار ارزشی مثبت، سعی در تأثیرگذاری بهتر بر مخاطب داشته است.

(۳) هدف گوینده آن است که کسی جرئت نکند نظر مخالف با این عبارت را بپذیرد یا به آن توجه کند.

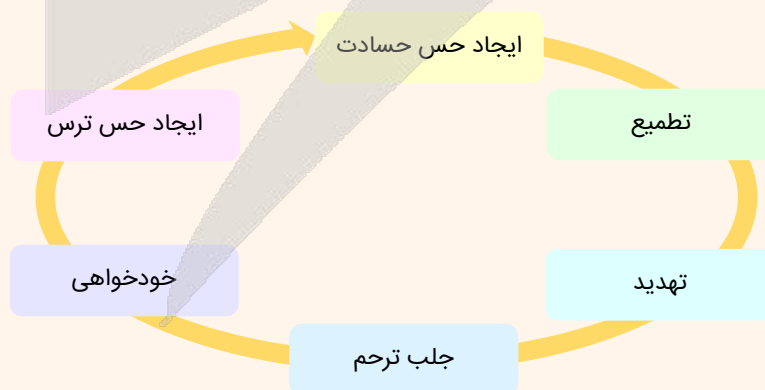
(۴) با ایجاد حس تطمیع از احساسات مخاطب سوءاستفاده کرده و او را به سمت پذیرش نظر خود سوق داده است.

(متوسط - مغالطه‌های درس ۱۰ - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

در عبارت صورت سؤال گوینده به مخاطب خود می‌فهماند که اگر سخن او را بپذیرد، سود و منفعت کلانی عایدش می‌شود؛ به عبارت دیگر گوینده از طریق ایجاد حس «تطمیع» سعی کرده از احساسات مخاطب سوءاستفاده کند که سبب ایجاد مغالطه توسل به احساسات شده است.

مصادیق مغالطه توسل به احساسات

توجه!

در مغالطه توسل به احساسات، شخص با استفاده از وجود احساسات مختلف در دیگران مانند حس منفعت‌طلبی یا حسادت سعی می‌کند در مقام استدلال، قضاوت آن‌ها را مخدوش کند و از مسیر صحیح منحرف سازد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ در مغالطه تله گذاری ویژگی‌های مثبتی به خود مخاطب نسبت داده می‌شود؛ درحالی‌که اینجا صرفاً وعده داده شده و از مخاطب سخنی به میان نیامده است.

۲ بار ارزشی کلمات به کار رفته در این عبارت **عموماً خنثی است** و تأکید گوینده جمله نیز به بار ارزشی کلمات نبوده است.

تذکره!

حتی اگر کلمات به کار رفته در عبارت را دارای بار ارزشی مثبت می‌دانید، باز هم گزینه ۴ در مقایسه با این گزینه بهتر عبارت صورت سؤال را توصیف می‌کند و انتخاب آن ترجیح دارد.

۳ در مغالطه مسموم کردن چاه هدف گوینده این است که کسی جزئیت نکند نظر مخالف با آن عبارت را بپذیرد؛ درحالی‌که در اینجا شاهد چنین چیزی نیستیم.

جالب است بدانید که...

در کتاب مغالطات (مؤلف: علی اصغر خندان) تمامی مغالطاتی که در کتاب منطق دهم مورد اشاره قرار گرفته‌اند، با ذکر مثال‌های متنوع توضیح داده شده است. عبارتی که در این سؤال آمده نیز عیناً از صفحه ۱۶۲ این کتاب اقتباس شده است.

۹۵- مغالطه موجود در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) پس از رشد ۵٪ اقتصاد، روزنامه‌ای این‌گونه تیتربزند که: «با تلاش مسئولین به رشد دو رقمی اقتصاد در کشور نزدیک شدیم».
- ۲) در عملیات نظامی امروز، هزاران نظامی و غیرنظامی کشته یا زخمی شدند که حاکی از نقض حقوق بین‌الملل بشردوستانه توسط دشمن است.
- ۳) شخصی که خریدار این ساختمان است، هنگام مشاهده پروژه از بیان نقاط قوت خودداری کرده و صرفاً نقاط منفی را به دفعات مختلف متذکر می‌شود.
- ۴) شخصی به دلیل زورگیری‌های مکرر محکوم به اعدام است. او در دفاعیات خود می‌گوید که او را اعدام نکنند؛ زیرا در هر صورت به دلیل سرطان فوت می‌کند.

(متوسط - مغالطه‌های درس ۱۰ - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

عبارت موجود در گزینه چهار با هدف جلب ترخم قاضی مطرح شده و مربوط به مغالطه «توسل به احساسات» است؛ درحالی‌که سایر گزینه‌ها دارای مغالطه «بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی» هستند.

تذکره!

ممکن است بگویند که در این گزینه نیز بیماری سرطان بزرگ‌نمایی شده؛ اما اولاً هدف نهایی در گزینه چهار جلب ترخم برای صادر نشدن حکم اعدام است. ثانیاً باید از سایر گزینه‌ها کمک بگیرد تا متوجه شوید که مقصود طراح در گزینه چهار، قطعاً مغالطه دیگری است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ تیتربزرگ‌نمایی در جهت بزرگ‌نمایی ۵ درصد رشد اقتصادی است؛ پس دارای مغالطه بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی است.

نکته

مغالطه بزرگ‌نمایی و کوچک‌نمایی همیشه به صورت کاریکاتور یا بزرگ و کوچک کردن نوشتار نیست؛ بلکه نوع کلام یک شخص نیز می‌تواند سبب بروز این مغالطه شود.

۲ بیان این خبر در جهت بزرگ‌نمایی واقع است؛ زیرا اولاً افراد نظامی و غیرنظامی با یکدیگر جمع بسته شده و ثانیاً، کشته‌ها و زخمی‌ها نیز با یکدیگر یکی شدند. در واقع ممکن است اغلب افراد زخمی شده و تعداد اندکی کشته شده باشند؛ اما خبر به نحوی بیان شده که گویا بیشتر افراد کشته شده‌اند.

یک مثال دیگر

دکتر حسینی دارای ۱۰۰ کتاب و مقاله است - شاید دکتر حسینی ۹۹ مقاله و ۱ کتاب داشته باشد؛ اما عبارت جوری بیان شده که مخاطب فکر کند او کتاب‌های زیادی دارد.

۳ رفتار خریدار به نحوی است که گویا قصد دارد تا ایرادات را بزرگ‌نمایی کند تا نهایتاً بتواند ساختمان را با قیمت ارزان‌تری خریداری کند.

تمرکز روی نقاط مثبت یا نقاط منفی یک چیز اگر بدون دلیل منطقی باشد، حاکی از مغالطه «بزرگ‌نمایی - کوچک‌نمایی» است.

۹۶ - مغالطات به کار رفته در همه گزینه‌های زیر به درستی در مقابل آن‌ها ذکر شده است؛ به جز گزینه ...

- ۱) هر کسی که وطن فروش و بی‌هویت نباشد، تخریب آثار تاریخی - فرهنگی را محکوم می‌کند. ← مسموم کردن چاه
- ۲) امروز پسر من با امیر دعوا کرده است؛ امیر باید از مدرسه اخراج شود، چون می‌دانم حق با پسر من است. ← توسل به احساسات
- ۳) می‌گویند من ولخرج هستم؛ در حالی که تمام پولی که این ماه خرج کردم بیش‌تر از یک سکه طلا نبود. ← بار ارزشی کلمات
- ۴) فروشنده خطاب به مشتری می‌گوید: خانم باسلیقه و خوش‌پوشی مثل شما محال است این لباس را نپسندد. ← تله‌گذاری

(متوسط - مغالطه‌های درس ۱۰ - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

در عبارت گزینه ۳ «شخص سعی کرده میزان مخارج ماهانه خود را کم جلوه دهد و به نحوی از مغالطه کوچک‌نمایی استفاده کرده؛ به عبارت دیگر این فرد با کوچک‌نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن ولخرجی خودش داشته است.

مثال‌هایی از مغالطه کوچک‌نمایی - بزرگ‌نمایی:

هزاران بار این نکته را تذکر داده‌ام اما شما باز هم نسبت به آن بی‌توجه هستید.
دانش‌آموزی که می‌خواهد از زیر بار انجام تکلیف شانه خالی کند، می‌گوید: من که نمی‌توانم ۲۴ ساعته درس بخوانم.
کسی که مغازه‌اش را ده سال است باز کرده، بر سر در مغازه‌اش می‌نویسد: با کمتر از یک قرن تجربه.
تمام غیبت‌های موجه و غیرموجه من در ماه فقط ۲۰ ساعت است. چرا این قدر مسئله را بزرگ می‌کنید؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ با نسبت دادن صفات بی‌هویت و خائن به کسانی که تخریب آثار فرهنگی را محکوم نمی‌کنند، سعی کرده است بقیه را با خود همراه کند؛ پس مغالطه مسموم کردن چاه است.

۲ خودخواهی شخص گوینده باعث شده که روابط خانوادگی و شخصی خود را بر جانب‌داری از حقیقت ترجیح دهد؛ این مورد مصداقی از مغالطه توسل به احساسات است.

مشاوره

مشابه عبارت این گزینه در تمرین صفحه ۱۱۰ کتاب درسی آمده است؛ پس همواره تمرین‌های کتاب درسی را جدی بگیرید.

۴ با نسبت دادن صفات «خوش‌پوش و باسلیقه» سعی کرده است برای مشتری تله بگذارد تا از مغازه او خرید کند.

تذکر!

البته اگر شخص علاوه بر این دلایلی منطقی برای انتخاب آن لباس ذکر کند مانند کیفیت آن یا قیمتش، در این صورت کلام وی مغالطه‌آمیز نخواهد بود.

۹۷ - در کدام گزینه مغالطه «مسموم کردن چاه» مشهود است؟

- ۱) بازپرس به متهم گفت: «آیا کتک زدن همسرت را متوقف کردی؟». متهم پاسخ داد: «بله». قاضی او را محکوم کرد و گفت: «پس اعتراف کردی که قبلاً او را کتک می‌زدی!»
- ۲) فروشنده یخچال پس از بحث و مشاجره فراوان به خریدار گفت: «چرا به ما برچسب گران‌فروش می‌زنی؟». خریدار پاسخ داد: «من برچسب نزد؛ فقط شما را توصیف کردم.»
- ۳) شخصی که داوطلب انتخابات شورای شهر شده در تبلیغات خود بیان می‌کند: «اگر می‌خواهید پله‌های برقی شهر دوباره خراب و آسفالت خیابان نابود شود، به رقیب رأی بدهید»
- ۴) اگر اهل مطالعه کتاب نیستیم و خوش نداریم که از قواعد کاملاً منطقی استفاده کنیم؛ حداقل به قرآن مراجعه کنیم که گفته است: «با مردم به زبان خوش سخن بگویید.»

عبارت‌های «اهل مطالعه نبودن» و «دوست نداشتن اینکه از قواعد کاملاً منطقی استفاده کنیم» ویژگی‌های ناپسندی هستند که در جهت متقاعد کردن مخاطب بیان شده؛ پس مغالطه مسموم کردن چاه دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه مغالطه مسموم کردن چاه ندارد؛ زیرا «پرسیدن از کتک زدن همسر» را نمی‌توان یک ویژگی منفی دانست؛ بلکه خبر دادن از وقوع یک اتفاق است.

۲) در این گزینه به جای «برچسب زدن» که بار ارزشی منفی دارد، از «توصیف کردن» که بار ارزشی مثبت دارد استفاده شده است؛ پس دارای مغالطه بار ارزشی کلمات است.

تذکر!

در مغالطه «مسموم کردن چاه» یک ویژگی منفی به طرف مقابل نسبت داده می‌شود تا او با نظر ما همراهی کند؛ اما در اینجا گفت‌وگو در راستای قانع کردن یا وادار کردن مخاطب به همراهی نیست.

۳) «ترساندن» و «تهدید کردن» مربوط به مغالطه توسل به احساسات است.

رد گزینه ۳

در این عبارت هیچ ویژگی منفی به کسی نسبت داده نشده است.

۹۸ - مغالطه موجود در کدام گزینه مشابه عبارت زیر است؟

شما بهترین بازپرس در این دادسرا هستید؛ امیدوارم که بی‌گناهی من را تأیید کنید.

- ۱) آقای رئیس! اگر می‌خواهید که مدرسه بی‌نظم و بی‌قانون شود، ناظم فعلی را تغییر دهید؛ در غیر این صورت اجازه دهید به کار خودش ادامه دهد.
- ۲) هر انسان شریف و فرهیخته‌ای می‌داند که در نمایشگاه بین‌المللی کتاب، باید از غرفه انتشارات ما خرید کند و آن را به دوستان خود نیز معرفی کند.
- ۳) امروز هوای تهران، اهواز، اصفهان و مشهد بسیار آلوده شده است؛ هرکس که از وسایل حمل و نقل عمومی استفاده نکند، انسان خودخواهی است.
- ۴) اعضای هیئت‌مدیره! نیازی به تشکیل جلسه نبود. خسارت وارد شده به شرکت، یک میلیارد تومان است که در مقابل سود حاصل شده، بی‌ارزش است.

مغالطه موجود در صورت سؤال توسل به احساسات (از نوع تملق و چاپلوسی) است؛ همانطور که در گزینه ۱ به دلیل استفاده از تهدید و ترس، مغالطه توسل به احساسات رخ داده است.

نکته

مغالطه توسل به احساسات، حداقل شامل موارد زیر است:

- تهدید و ایجاد حس ترس
- تطمیع
- خودخواهی
- جلب ترحم
- خشمگین شدن
- تملق و چاپلوسی (با مغالطه تله‌گذاری فرق دارد)

تفاوت میان مغالطه تله گذاری و توسل به احساسات (از نوع تملق و چاپلوسی) از زبان مؤلف کتاب درسی منطق دهم

ابتدا به این ۲ مثال توجه کنید:

شما بهترین دبیر ما هستید؛ لطفاً به من نمره خوبی بدهید. ← توسل به احساسات

بهترین دبیر کسی است که به دانش آموزان نمره خوبی دهد. ← تله گذاری

در واقع در مغالطه تله گذاری، شخص مذکور در حال حاضر فاقد آن صفت پسندیده است و اگر آن کار را انجام دهد و در تله بیفتد، صاحب آن صفت مثبت می شود؛ اما در مغالطه توسل به احساسات، ادعا می شود که فرد مذکور، در همان لحظه دارای آن صفت مثبت است.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) این عبارت دارای مغالطه تله گذاری است.

۳) این عبارت دارای مغالطه مسموم کردن چاه است.

۴) این عبارت دارای مغالطه بزرگ نمایی - کوچک نمایی است.

۹۹- در کدام عبارت مغالطه توسل به احساسات دیده می شود؟

- ۱) شما که با رتبه تک رقیمی وارد دانشگاه شده ای و معدل الف را کسب کردی، حتماً از کسانی نخواهی بود که در ترم هشت دفاع می کنند!
- ۲) هر دانشجویی حق دارد نظر استاد را زیر سؤال ببرد یا با او مخالفت کند؛ اما من نیز به عنوان استاد حق خواهم داشت برگه امتحان آن دانشجو را تصحیح نکنم!
- ۳) تنها کسانی که درس بلد نیستند و به دنبال تقلب هستند، با برگزاری امتحان آنلاین موافق اند، امیدوارم همه دانشجویها روش امتحان حضوری را بپذیرند!
- ۴) از ۳۶۵ روزی که امسال داشت من فقط ۱۰ روز بدون هماهنگی با مدیریت به سرکار نیامده ام؛ فکر نمی کنم این مسئله نیاز به توبیخ داشته باشد.

(متوسط - مغالطه های درس ۱۰ - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

گوینده جمله به نوعی دانشجویان خود را تهدید کرده که اگر با نظرات وی مخالفت کنند، برگه امتحانشان تصحیح نمی شود، بنابراین به نوعی با استفاده از ایجاد حس ترس در مخاطب، او را به سمت پذیرش نظر خود سوق می دهد، پس این عبارت مغالطه توسل به احساسات دارد.

چه مواردی باعث مغالطه توسل به احساسات می شود؟

تطمیع - ایجاد حس ترس - تهدید - خودخواهی - ایجاد حس ترحم

بررسی سایر گزینه ها:

۱) در اینجا شخص با برجسته کردن موفقیت های علمی مخاطب سعی می کند وی را از اینکه در ترم ۸ دفاع کند، منصرف نماید؛ پس مغالطه آن مشابه تله گذاری است. (در هر صورت توسل به احساسات نیست)

تذکره!

از مغالطه تله گذاری صرفاً برای پذیرش یک نظر استفاده نمی شود، بلکه گاهی از این مغالطه برای پرهیز مخاطبان از عقیده یا گرایشی نیز استفاده می شود. برای مثال شخص می گوید چون شما فلان صفت خوب را دارید، پس از شما بعید است که این حرف را بزنید یا این کار را انجام دهید.

نکته

در مغالطه تله گذاری ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله می گذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش پیدا کنند.

۳) ویژگی های ناپسند همچون «بلد نبودن درس» و «دنبال تقلب بودن» به افراد نسبت داده شده تا جرئت مخالفت با آن دیدگاه را نداشته باشند؛ پس مغالطه مسموم کردن چاه دارد.

۴) شخص سعی کرده است با بزرگ نشان دادن تعداد روزهای سال و کم اهمیت جلوه دادن روزهایی که خود به سرکار نیامده از توبیخ شدن شانه خالی کند؛ پس چنین فردی از مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی استفاده کرده است.

کنکورشناسی

در کنکور اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ از مغالطه مسموم کردن چاه تست طرح شده بود؛ ممکن است دفعات بعدی که قرار باشد از این درس تست طرح شود، از مغالطه دیگری همچون توسل به احساسات تست مستقیم طرح شود.

۱۰۰- در کدام عبارت بار ارزشی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده، به ترتیب مثبت، منفی و خنثی است؟

- ۱) رزمندگان والامقام که استوار در راه آرمان‌های خود ایستادند، دشمن لجوج را که حاضر به تسلیم شدن نبود، شکست دادند.
- ۲) آنچه ما انجام می‌دهیم صیانت از حقوق کاربران است، درحالی‌که کشورهای غربی محتوای خلاف اصول خود را سانسور می‌کنند.
- ۳) به نظر من امیرحسین، شخص آینده‌نگر و حسابگری نیست؛ بلکه بهتر است بگوییم خسیس و تنگ‌نظر است.
- ۴) پدر و مادرهای زمان ما، افرادی فداکار و تلاشگر بودند؛ درحالی‌که والدین امروزی، خوش‌گذران و خودخواه هستند.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مغالطه‌های درس ۱۰ - مفهومی - ۱۰۰)

تذکر!

اینکه هر واژه چه بار ارزشی دارد باید با توجه به جمله‌ای که در آن به کار برده می‌شود، تعیین گردد.

بار ارزشی کلمه «استوار» در گزینه «۱» مثبت است؛ زیرا تأکید بر ویژگی پایدار بودن در راه آرمان‌ها دارد که یک ویژگی مثبت است. بار ارزشی کلمه «لجوج» در گزینه «۱» منفی است؛ زیرا یک ویژگی منفی مبنی بر تعصب بی‌جا را نمایان می‌کند. بار ارزشی کلمه «شکست» در گزینه «۱» خنثی است؛ زیرا فاقد دو ویژگی مثبت و منفی است.

نکته

دو کلمه «لجوج» و «استوار» هر دو در واقع دارای یک معنا هستند؛ اما بار ارزشی متفاوتی دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) بار ارزشی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده به ترتیب مثبت، خنثی و منفی است.
- ۳) بار ارزشی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده به ترتیب مثبت، منفی و منفی است.
- ۴) بار ارزشی کلماتی که زیر آن‌ها خط کشیده شده به ترتیب مثبت، خنثی و منفی است.

تذکر!

ویژگی «امروزی» که به معنای متعلق به نسل جدید است، به خودی خود بار ارزشی مثبت یا منفی ندارد.

۱۰۱- کدام گزینه درباره انسان‌شناسی فلسفی افلاطون دقیق‌تر بیان شده است؟

- ۱) افلاطون بیان می‌کند: تنها موجودی که به صورت خاص دارای عقل و خرد می‌باشد؛ انسان است.
- ۲) نفس انسان، از جنس موجودات مجرد از ماده می‌باشد و غیرفانی، ازلی، ابدی و جاوید است.
- ۳) نفس، زیبا و آراسته به فضائل است؛ به همین دلیل وظیفه هر انسانی، مراقبت از آن است.
- ۴) نمی‌توان نفس را که با ارزش‌ترین دارایی انسان است، فاقد هرگونه محدودیت دانست.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - چیستی انسان (۱) - خط به خط - ۱۱۰۹)

تذکر!

به دنبال دقیق‌ترین گزینه باشید؛ نه صرفاً گزینه درست.

از نظر افلاطون، نفس، محدودیت‌های بدن را ندارد؛ نه اینکه فاقد محدودیت باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) افلاطون معتقد است که: تنها موجودی که به طور خاص دارای عقل و خرد است، نفس است؛ نه انسان.

مشاوره

لطفاً حرف توی دهن افلاطون نذارید: ایشون عقل و خرد رو متعلق به نفس دونسته؛ نه انسان. ممکنه بگید که خب، نفس هم برای انسان هست؛ پس عقل و خرد هم برای انسانه. بله! کلاً حق با شماست؛ اما وقتی می‌خواید دقیق‌ترین گزینه رو انتخاب کنید، اجازه دارید حرف افلاطون رو عوض کنید؟ خیر. پس برید دنبال دقیق‌ترین و بهترین گزینه.

نفس انسان، ازلی نیست؛ یعنی این‌گونه نیست که از ابتدا وجود داشته باشد.

ازلی و ابدی به چه معناست؟

ازلی: از ابتدای خلقت، وجود داشته است؛ مثل خدا

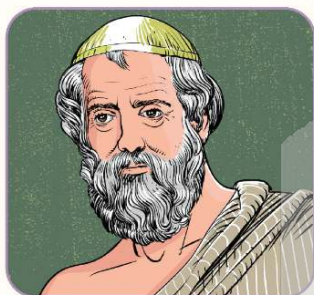
ابدی: هیچ‌وقت نابود نمی‌شود و همیشه وجود خواهد داشت؛ مثل نفس انسان

رابطه علی و معلولی بیان شده در این گزینه برعکس است؛ هر انسانی باید از نفس مراقبت کند تا از این طریق، نفس زیبا و آراسته به فضائل شود.

رد گزینه «۳»

از خودتون بپرسید که آیا نفس، از همون ابتدا زیبا و آراسته به فضائل هست؛ یا اینکه باید از طریق مراقبت و توجه، اینجوری بشه؟

کلاس درس: ویژگی‌های نفس از نظر افلاطون

۱ غیرمادی و غیرقابل مشاهده است.

۲ فقط مخصوص انسان است.

۳ دارای قدرت تفکر است.

۴ باقی و جاوید است.

۵ محدودیت‌های کمتری از بدن دارد.

۶ این‌گونه نیست که از ابتدا دارای همه فضائل باشد؛ بلکه نیازمند مراقبت و توجه است.

۷ حقیقت انسان و با ارزش‌ترین دارایی او است

۱۰۲- تشبیه بیان‌شده در کدام گزینه برای درک انسان‌شناسی ارسطو و مراحل رشد نفس مناسب‌تر است؟
 (۱) دانه یک درخت و خود آن درخت
 (۲) چوب‌های درخت و خاکستر آن‌ها
 (۳) میوه‌های یک درخت و برگ‌های آن
 (۴) خود درخت و شاخه‌های آن درخت

خیلی دشوار - چستی انسان (۱) - مفهومی - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۱

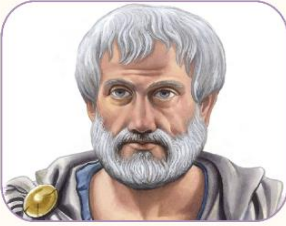
از نظر ارسطو نفس انسان در هنگام تولد، حالت بالقوه دارد (همانند دانه درخت) و هیچ چیز بالفعلی ندارد، نه علم، نه احساس، نه محبت، نه نفرت و نه هیچ چیز دیگر. نفس، به تدریج این امور را کسب می‌کند و به فعلیت می‌رساند (مثل دانه درختی که رشد می‌کند و به درخت تبدیل می‌شود).

جالب است بدانید...

ارسطو بیان می‌کند که: هر شیء برخوردار از ماده است که بالقوه استعدادهایی را در خود دارد. برای مثال دانه درخت سیب به‌طور بالقوه قابلیت تبدیل شدن به درخت سیب را دارد و اگر استعدادش بالفعل شود به درخت سیب تبدیل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ «چوب درخت و خاکستر آن»، «میوه‌های یک درخت و برگ‌های آن» و «خود درخت و شاخه‌های آن» دو چیز متفاوت هستند؛ درحالی‌که نفس در مراحل مختلف یک ماهیت دارد و تغییر نمی‌کند.

۱ غیرمادی است.

۲ عامل حیات انسان است.

۳ محل نطق و تفکر است.

۴ در ابتدا استعداد محض است و هیچ چیز بالفعلی ندارد.

۵ فرآیند به فعلیت رسیدن استعدادهای آن، امری تدریجی است.

۱۰۳- کدام گزینه درباره دیدگاه فیلسوفان دوره جدید اروپا پیرامون حقیقت انسان درست است؟

- ۱) توماس هابز، ذهن بشر را چیزی جز مغز و سلسله اعصاب و روان نمی‌دانست؛ اما مارکس، نیازهای انسان را صرفاً مادی می‌دانست و درباره حقیقت انسان چنین نظری نداشت.
- ۲) از نظر داروینیست‌ها، تکامل چندین میلیون ساله موجودات زنده است که منجر به پیدایش شعور و خرد انسانی شده است؛ فلذا انسان را نمی‌توانیم چیزی به جز یک حیوان راست‌قامت بدانیم.
- ۳) در این دوره کلاً دو دیدگاه وجود داشت؛ اولین دیدگاه نفس غیرمادی را در انسان انکار می‌کرد و دومین دیدگاه در ادامه دیدگاه افلاطون و ارسطو، انسان را دارای دو ساحت مختلف می‌دانست.
- ۴) دکارت به نفس غیرمادی انسان اعتقاد داشت و معتقد بود که حقیقت آدمی را نمی‌توان مادی دانست. از نظر او، نفس انسان در افعال خود به ماده نیاز ندارد و کاملاً دارای جنبه غیرمادی است.

(متوسط - چستی انسان (۱) - ترکیبی - ۱۱۰۹)

پاسخ: گزینه ۲

گام اول

دیدگاه داروینیست‌ها چه بود؟ آن‌ها به تکامل تدریجی انواع اعتقاد داشتند؛ یعنی آنان معتقد بودند که انسان در نتیجه تکامل سایر حیوانات به وجود آمده و به همین دلیل از آنان پیچیده‌تر است. مثلاً عقل و شعور انسان در نتیجه تکامل امور مادی ایجاد شده است.

گام دوم

آیا این تکامل، مربوط به ماده است؟ بله؛ زیرا امور جسمانی و محسوس و مادی هستند که در نتیجه تکامل آن‌ها، انسان به وجود آمده است.

گام سوم

آیا آنان انسان را حیوانی راست‌قامت می‌دانستند؟ بله؛ انسان چیزی نیست، جز یک حیوان راست‌قامت؛ با این تفاوت که از سایر حیوانات پیچیده‌تر است.

گام آخر

آیا آنان داروینیست‌ها شعور و خرد انسان را انکار می‌کردند؟ خیر؛ مگر می‌شود آنان بگویند که انسان، دارای خرد و عقل نیست؟ مشخصاً آنان برای انسان، شعور و خرد قائل بودند؛ اما برای این خرد، جنبه غیرمادی قائل نبوده و آن را مادی تلقی می‌کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مارکس هم نیازهای انسان را مادی می‌دانست و هم حقیقت انسان را مادی تلقی می‌کرد.

۳) در این دوره، سه دیدگاه مختلف وجود داشت؛ نه دو دیدگاه.

دیدگاه‌های موجود درباره انسان در دوره جدید اروپا:

نفس انکار می‌شد.

نفس، چیزی فرعی نسبت به بدن معرفی می‌شد.

نفس تأیید می‌شد.

از نظر دکارت، درست است که نفس دارای حقیقت غیرمادی است؛ اما برای افعال خود، به ماده نیاز دارد. او می‌گفت: «روح از بدن استفاده می‌کند...»

مروری بر دیدگاه فیلسوفان جدید اروپا پیرامون حقیقت انسان:

ماتریالیست‌ها	همه انسان‌ها و موجودات فقط یک بعد یا ساحت دارند که همان بعد مادی و جسمانی است.
۱- ماتریالیست‌ها	ذهن و روان چیزی جز مغز و سلسله اعصاب نیست.
۱- ماتریالیست‌ها	هابز می‌گوید: ذهن بشر یک ماشین پیچیده است که مثل موتور ماشین کار می‌کند.
۲- مارکس	انسان موجودی مادی است که نیازهای اصلی او را نیازهای مادی تشکیل می‌دهند.
۲- مارکس	نیازهای برتر انسان مثل اجتماع و قانون و اخلاق به دلیل نیازهای مادی پیدا شده‌اند.
۳- داروینیست‌ها	از نظریه داروین نتایج فلسفی گرفتند. آنان انسان را مادی و حیوانی راست قامت می‌دانستند.
۳- داروینیست‌ها	معتقد بودند که تفاوت انسان با دیگر حیوانات در پیچیدگی‌های بیشتر انسان است.
۴- دکارت	بدن را ماشین پیچیده‌ای می‌داند که به‌طور خودکار فعالیت می‌کند.
۴- دکارت	بدن، حقیقت انسان را تشکیل نمی‌دهد؛ بلکه انسان دارای نفس غیرمادی است که مرکز اندیشه‌های آدمی است.

۱۰۴- کدام گزینه از عقاید مشترک فیلسوفان مسلمان در انسان‌شناسی فلسفی نیست؟

- ۱) نمی‌توان انسان را به یک موجود صرفاً زمینی و مادی تقلیل داد و در عین حال ویژگی‌های غیرجسمانی برای او در نظر گرفت.
- ۲) این موضوع که انسان با تهذیب نفس، می‌تواند مراتب برتر و مجرد هستی را شهود کند، بیانگر ازلی بودن نفس مشاهده‌گر انسان است.
- ۳) فیلسوفان مسلمان با تفکر و تعمق دینی را قبول کرده بودند که در آن از حقیقتی به نام روح سخن گفته شده که هدیه‌ای الهی و غیرزمینی است.
- ۴) انسان، موجودی با حقیقت جاویدان است که جانشینی خدا را در زمین بر عهده دارد و مسجود فرشتگان است؛ پس جایگاه ویژه‌ای در عالم هستی دارد.

(متوسط - چیستی انسان (۲) - خط به خط - ۱۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

اینکه انسان، توانایی شهود مراتب برتر و مجرد هستی را دارد، نشان‌دهنده غیرمادی بودن نفس انسان است؛ نه ازلی بودن نفس آدمی.

راز طراح

یکی از ظریف‌ترین ایده‌های طراح سوالات کنکور ۱۴۰۳ در گزینه دو از این تست به‌کار گرفته شده است 😊

این بخش نیز به تنهایی درست است.

این بخش به تنهایی درست است.

این موضوع که انسان با تهذیب نفس، می‌تواند مراتب برتر و مجرد هستی را شهود کند، بیانگر ازلی بودن نفس مشاهده‌گر انسان است.

اما این دو مطلب، ارتباطی با یکدیگر ندارند.

کنکورشناسی

باور نمی‌کنی که کادر بالا، یکی از رازهای طراح کنکور هست؟ به گزینه ۴ تست ۱۳۵ کنکور تیرماه ۱۴۰۳ رجوع کن 😊

این بخش نیز به تنهایی درست است.

این بخش به تنهایی درست است.

معرفت شهودی از طریق تهذیب نفس حاصل می‌شود، همانطور که شناخت حسی از طریق حواس به دست می‌آید.

اما این دو مطلب، ارتباطی با یکدیگر ندارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فیلسوفان مسلمان معتقد بودند که نمی‌توان انسان را به موجودی صرفاً زمینی و مادی تقلیل داد و در همان حال برای او ویژگی‌های متعالی (غیر جسمانی) مانند آزادگی در نظر گرفت.

۲) فیلسوفان مسلمان پذیرفته بودند حقیقتی به نام «روح» وجود دارد و آن را هدیه‌ای الهی و غیرزمینی می‌دانستند.

۳) فیلسوفان مسلمان با الهام گرفتن از قرآن، انسان را موجودی جاویدان، جانشین خدا در زمین و مسجود فرشتگان محسوب کردند.

۱۰۵- در کدام گزینه مقایسه‌ای صحیح از دیدگاه دکارت با دیگر فیلسوفان بیان شده است؟

۱) دکارت و کانت هر دو به دوگانگی روح و جسم معتقدند و در اثبات نفس، استدلال‌هایی یکسان دارند.

۲) دکارت و ارسطو هر دو اندیشه را وظیفه نفس می‌دانند؛ اما ارسطو انسان را دارای دو ساحت نمی‌داند.

۳) دکارت و ملاصدرا هر دو به اندیشنده بودن نفس معتقدند؛ اما ملاصدرا آن‌ها را جداگانه از هم نمی‌داند.

۴) دکارت و ابن‌سینا هر دو نفس را غیرمادی می‌دانند؛ اما ابن‌سینا نفس را نتیجه کمال جسم می‌داند.

(متوسط - چستی انسان (۲) - ترکیبی - ۱۱۰۹ و ۱۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

گام اول

شباهت دکارت با سایر معتقدین به وجود نفس:

نفس، محل اندیشه‌های انسان است - انسان، موجودی ۲ ساحتی است - نفس آدمی، مجرد از ماده (غیرمادی) است. (تأیید قسمت اول همه گزینه‌ها)

گام دوم

تفاوت دکارت با ملاصدرا که در گزینه «۳» آمده است:

دکارت: روح و جسم، کاملاً از یکدیگر جدا هستند و جسم، حقیقت انسان را تشکیل نمی‌دهد؛ بلکه صرفاً یک ماشین مادی پیچیده است.

تذکره!

دکارت، صرفاً جسم انسان را یک ماشین مادی می‌دانست؛ نه کل انسان را.

ملاصدرا: روح و جسم، دو جنبه مختلف از انسان هستند؛ به نحوی که روح، همان تکامل یافته جسم است. پس نمی‌توان مدعی شد که آن‌ها کاملاً از یکدیگر جدا هستند؛ بلکه هر اتفاقی که در روح رخ دهد، بر جسم تأثیر می‌گذارد و هر اتفاقی در جسم نیز بر روح اثرگذار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) استدلال کانت و دکارت با یکدیگر متفاوت است. در واقع کانت، از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی است که نفس انسان را اثبات می‌کند.

تذکره!

اینکه نتیجه دکارت و کانت یکسان بود، به معنای یکسان بودن مقدمات استدلال آن‌ها نیست.

۲) ارسطو، انسان را دارای دو ساحت جسم و روح می‌داند و این موضوع، شباهت ارسطو و دکارت است؛ نه تفاوت آن‌ها.

۴ اشاره کردن به اینکه «نفس، کمال جسم است» مربوط به دیدگاه ملاصدرا است؛ نه ابن سینا.

طبق متن کتاب می‌توان مقایسه دیدگاه فیلسوفان فوق را به صورت زیر بیان نمود:

فیلسوف	دیدگاه درباره انسان	توضیحات
دکارت	انسان موجودی دوگانه است.	اندیشه و استدلال کار نفس است - اثبات من اندیشنده - مجزا بودن نفس و بدن - ماشین پیچیده بودن جسم انسان - جسم مادی انسان، نقشی در استدلال ندارد.
ارسطو	انسان موجودی دوگانه است.	قوة نطق و قابلیت حیات، مربوط به نفس است - نفس، محل نطق و تفکر است - نفس در ابتدا استعداد محض است - استعدادها به تدریج به فعلیت می‌رسد.
کانت	انسان موجودی دوگانه است.	انسان یک موجود اخلاقی است - انسان دارای اختیار و اراده است - اختیار ویژگی نفس انسان است؛ نه جسم او - استدلال او از دکارت متفاوت بود.
ابن سینا	انسان موجودی دوگانه است.	ابتدا بدن انسان شکل می‌گیرد - پس از تکمیل شدن بدن، روح به آن ملحق می‌شود - روح در ابتدا استعداد محض است - روح، استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد.
ملاصدرا	جسم و روح، وحدت حقیقی دارند.	روح چیزی ضمیمه شده به بدن نیست - روح، تکامل یافته جسم است - رابطه تأثیر و تأثر دوسویه میان جسم و روح برقرار است - روح، باطن انسان است.

۱۰۶ - کدام گزینه درست است؟

- ۱) سهروردی آدمی را از جنس نور می‌داند و از آنجا که نورالانوار ناشی از درجات مختلف نور است، پس جنس انسان و نورالانوار را یکسان تلقی می‌کند.
- ۲) ابن سینا به نحوی نفس انسان را توصیف می‌کند که گویا قبل از خلقت جسم مادی، فاقد سابقه وجودی می‌باشد و پس از آن به آدمی ضمیمه می‌گردد.
- ۳) نفس انسان از نظر سهروردی ترکیبی از نور و ظلمت است. در واقع جنبه نورانی انسان همان روح مجرد از ماده و جنبه ظلمانی او جسم مادی است.
- ۴) روح انسان تمایل دارد تا بی‌نهایت تکامل پیدا کند و به همین دلیل ملاصدرا آینده انسان را دقیقاً توصیف می‌کند و به آن جنبه بی‌نهایت‌طلبی می‌بخشد.

دشوار - چستی انسان (۲) - ترکیبی - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۲

ابن سینا خلقت جسم را زودتر از بدن می‌داند. او معتقد است که ابتدا جسم انسان در دوره جنینی شکل می‌گیرد و پس از تکمیل شدن اندام‌های حیاتی، روح به بدن ملحق می‌شود. پس گویا ابن سینا روح را قبل از جسم فاقد سابقه وجودی می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

درجات مختلف نور هستند که از نورالانوار ناشی شده‌اند؛ نه اینکه نورالانوار ناشی از آن‌ها باشد. در واقع نورالانوار به ذات خودش نورانی است و نورانیت او از جایی ناشی نشده است.

مثال

نورهای زمین از خورشید ناشی شده‌اند؛ نه اینکه خورشید از نورهای زمین ناشی شده باشد.

کنکورشناسی

همانطور که در آزمون‌های قبل اشاره شد، یکی از تکنیک‌های رایج در کنکور این است که بخش زیادی از یک عبارت درست نوشته می‌شود؛ اما نادرستی بخش کوچکی سبب غلط بودن کل گزینه می‌گردد.

درست

نادرست

درست

سهروردی آدمی را از جنس نور می‌داند و از آنجا که نورالانوار ناشی از درجات مختلف نور است، پس جنس انسان و نورالانوار را یکسان تلقی می‌کند.

نفس انسان از نظر سهروردی، نور است؛ نه ترکیبی از نور و ظلمت.

دام تستی

انسان از نظر سهروردی ترکیبی از نور (نفس) و ظلمت (جسم) است؛ درحالی‌که در گزینه ۲ صرفاً به نفس اشاره شده که از نظر سهروردی، «نور» است.

آینده انسان از نظر ملاصدرا نامعلوم است و با اختیار و اراده مشخص می‌شود؛ درحالی‌که در این گزینه بیان شده که ملاصدرا آن را دقیقاً مشخص کرده است.

تذکر!

مطابق آنچه در کادر «کنکورشناسی» گفته شد، لطفاً عبارتها را دقیق بخوانید و به دنبال یک کلمه نادرست در میان دهها کلمه درست باشید...

۱۰۷- کدام عبارت مطابق با دیدگاه انسان‌شناسی ملاصدرا قابل پذیرش نیست؟

- ۱) روح چیزی ضمیمه شده به بدن نیست؛ بلکه نتیجه تکامل جسم است.
- ۲) انسان موجودی با حقیقت واحد و یگانه است که نمی‌توان آن را دو ساحتی دانست.
- ۳) رابطه جسم و روح از نوع روابط متقابل است؛ پس یکی منشأ اثر دیگری است و برعکس.
- ۴) انسان آخرین مرتبه تکامل جسم است؛ اما به این میزان تکامل قانع نشده و به سوی کمال در حرکت است.

متوسط - چیستی انسان (۲) - ترکیبی - (۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

ملاصدرا همچون سایر فیلسوفان مسلمان، انسان را دارای دو ساحت می‌داند؛ پس نمی‌توان گزینه دوم را صحیح دانست. توجه داشته باشید که تفاوت دیدگاه او با سایر فیلسوفان مسلمان در این بود که او این دو ساحت را ضمیمه شده به یکدیگر نمی‌دانست و یکی را نتیجه رشد و تکامل دیگری می‌دانست.

دلیل دیگری برای نادرستی این گزینه

مگر ملاصدرا از ماتریالیست‌ها است که انسان را تک‌ساحتی بداند؟

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) روح، بر اساس دیدگاه ملاصدرا، چیزی ضمیمه شده به بدن نیست، بلکه نتیجه رشد و تکامل خود جسم و بدن است.
- ۳) از نظر ملاصدرا، هر اتفاقی در روح بیفتد، در بدن ظاهر می‌شود و هر اتفاقی در بدن رخ دهد، بر روح تأثیر می‌گذارد.

عبارت «یکی منشأ اثر دیگری است و برعکس» به چه معناست؟

یعنی یکی می‌تواند بر دیگری اثر بگذارد و از آن اثر بپذیرد.

از نظر حکمت متعالیه روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که موجودات زنده می‌توانند به آن برسند؛ البته روح انسان به هیچ درجه‌ای از کمال قانع نیست و ظرفیتی بی‌نهایت دارد.

جالب است بدانید...

ملاصدرا عیناً در کتاب «شواهد الربوبیه» می‌نویسد: صورت (نفس) انسان آخرین مرتبه تکامل جسم و اولین مرتبه از مقامات روحانیت و تجرد است.

کلاس درس: ملاصدرا

- ۱) انسان، حقیقتی یگانه است.
- ۲) ظاهر انسان، جسم است.
- ۳) باطن انسان، روح است.
- ۴) روح چیزی ضمیمه شده به بدن نیست.
- ۵) روح، تکامل یافته جسم است.

۱۰۸- کدام عبارت دربارهٔ اخلاق از نگاه فیلسوفان اروپایی دقیق‌تر بیان شده است؟

- ۱) فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست، اصالت بخشی به اخلاق را انکار کرده و منکر وجود داشتن افعال اخلاقی در زندگی انسان‌ها هستند.
- ۲) توماس هابز به معیاری برای تشخیص افعال اخلاقی اشاره کرده که ممکن است یک فعل در دوره‌های تاریخی مختلف ارزش‌گذاری یکسانی نشود.
- ۳) کانت به انکار منافع شخصی در افعال اخلاقی نمی‌پردازد؛ اما لازمهٔ اخلاقی بودن یک عمل را زمانی می‌داند که فعل مذکور در اطاعت از وجدان باشد.
- ۴) ماتریالیست‌ها ریشهٔ زندگی اجتماعی انسان‌ها را در نیاز متقابل آن‌ها و نیاز به رعایت قواعد اخلاقی می‌دانند؛ اما برای اخلاق ارزش مستقل قائل نیستند.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - اخلاق و دیدگاه فیلسوفان یونان و اروپا - ترکیبی - ۱۱۱۱)

توماس هابز می‌گوید: «هرگاه انسانی بخواهد در برابر دیگران آزادی زیادی داشته باشد، باید به دیگران هم حق بدهد که در برابر او به همان میزان آزاد باشند». بر اساس دیدگاه او، ممکن است در یک دورهٔ تاریخی اشخاص بخواهند در چیزی آزاد باشند و متقابلاً اجازه بدهند تا دیگران نیز آن کار را انجام دهند، اما در یک دورهٔ دیگر از تاریخ، همان کار مورد قبول افراد نباشد و نخواهند که آن را انجام دهند.

نکته

از نظر توماس هابز، افعال اخلاقی ذاتاً فضیلت نیستند و صرفاً به دلیل نفع افراد در زندگی اجتماعی ابداع شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فیلسوفان طبیعت‌گرا و ماتریالیست، جنبهٔ غیرمادی افعال اخلاقی را انکار می‌کنند؛ نه اینکه کلاً افعال اخلاقی را قبول نکنند. اتفاقاً آنان رعایت اصول اخلاقی را در زندگی اجتماعی لازم دانسته؛ ولی ریشهٔ این افعال را در نیازهای مادی انسان می‌دانند.

مثال

آن‌ها راست‌گویی را قبول دارند؛ اما نه به دلیل ارزش ذاتی راست‌گویی. در واقع آنان راست‌گویی را می‌پذیرند تا دیگران نیز با آنان به همین نحو رفتار کنند و زندگی اجتماعی‌شان دچار اختلال نشود.

۳

کانت به‌طور صریح می‌گوید که هر کاری که انسان آن را صرفاً برای اطاعت از وجدان خود انجام دهد و هیچ‌گونه هدف و منفعت شخصی در آن نداشته باشد، خیر اخلاقی شمرده می‌شود. پس اگر در یک کار هدف و منفعت شخصی وجود داشته باشد، آن کار دیگر خیر اخلاقی نیست.

مثال

اگر شخصی با هدف خودنمایی به یک خیریه کمک کند، از نظر کانت فعل اخلاقی انجام نداده است.

۴

از نظر آن‌ها زندگی اجتماعی انسان‌ها به دلیل نیاز به اخلاق ایجاد نشده است؛ بلکه اخلاق برای زندگی اجتماعی انسان‌ها ابداع شده است.

بررسی اجزای گزینه ۴

درست

نادرست

درست

ماتریالیست‌ها ریشهٔ زندگی اجتماعی انسان‌ها را در نیاز متقابل آن‌ها و نیاز به رعایت قواعد اخلاقی می‌دانند؛ اما برای اخلاق ارزش مستقل قائل نیستند.

۱۰۹- اخلاق از دیدگاه توماس هابز و ماتریالیست‌ها چگونه توصیف می‌شود؟

- ۱) قوانین اخلاقی توسط طبیعت تعیین شده‌اند و انسان‌ها ناچاراً از آن قوانین پیروی می‌کنند.
- ۲) اصول اخلاقی قراردادهایی اجتماعی هستند که از هرج و مرج در جامعه جلوگیری می‌کنند.
- ۳) اخلاق زمانی معنا دارد که منجر به بالاترین میزان لذت فردی و کمترین میزان رنج شود.
- ۴) عدالت و اخلاق پیش از شکل‌گیری اجتماع وجود داشته و ذات آدمی گرایش به آن دارد.

توماس هابز و ماتریالیست‌ها اخلاق را نه امری ماورایی، بلکه نتیجه شرایط اجتماعی و منافع مادی می‌دانند. آن‌ها معتقد بودند از آنجا که انسان زندگی اجتماعی دارد، ناگزیر است منفعت دیگران را نیز رعایت کند.

تذکره!

توماس هابز و ماتریالیست‌ها، اخلاق را وابسته به قرارداد اجتماعی و ضرورت زندگی اجتماعی می‌دانستند؛ نه یک امر طبیعی یا ذاتی در وجود انسان؛ بنابراین، در تست‌ها، هر گزینه‌ای که به اخلاق ذاتی، عدالت پیشینی یا لذت‌گرایی فردی اشاره کند، به احتمال زیاد غلط است.

نکته

اخلاق از دیدگاه هابز و ماتریالیست‌ها، یک قرارداد اجتماعی است که برای جلوگیری از هرج و مرج ایجاد شده و وابسته به قوانین و حکومت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: اخلاق توسط طبیعت تعیین نشده است؛ بلکه ریشه در نیازهای طبیعی دارد و توسط انسان‌ها تعیین شده است.

رد گزینه ۱

توماس هابز و ماتریالیست‌ها، برخلاف این ادعا، معتقد بودند که در طبیعت، هیچ قانون اخلاقی وجود ندارد و به همین دلیل است که افراد، مجبور هستند با توجه به منافع مادی مشترکشان، قوانین اخلاقی را ابداع کنند.

نکته

از دیدگاه آن‌ها، اخلاق ساخته شده توسط اجتماع است؛ نه یک حقیقت طبیعی و مستقل.

گزینه ۲: هابز و ماتریالیست‌ها معتقد بودند که اخلاق بر پایه قرارداد اجتماعی است؛ نه میزان لذت یا رنج فردی.

رد گزینه ۳

توماس هابز بیان می‌کرد که آنچه برای خود می‌پسندی، برای دیگران هم بیسند؛ درحالی‌که در این گزینه به لذت فردی اشاره کرده است.

گزینه ۴: هابز و ماتریالیست‌ها معتقد بودند که اخلاق، هیچ منشأ ذاتی در انسان ندارد و کاملاً ریشه مادی داشته و پیش از شکل‌گیری اجتماع و نیاز متقابل انسان‌ها نیز وجود نداشته است.

مثال

اگر قوانین اخلاقی در ذات انسان گرایش داشته باشد، در وضعیت طبیعی هم باید انسان‌ها صلح‌آمیز و با رعایت کلیه اصول اخلاقی زندگی می‌کردند؛ اما از نظر هابز، زندگی در وضعیت طبیعی به «جنگ همه علیه همه» ختم می‌شود.

اخلاق از دیدگاه توماس هابز

کلاس درس:

هابز می‌گوید:

- اخلاق ساخته قرارداد اجتماعی است و هیچگونه ارزش ذاتی ندارد.
- در وضعیت طبیعی، اخلاق و عدالت وجود ندارد و این‌ها توسط انسان ابداع شده‌اند.
- برای حفظ نظم، انسان‌ها مجبور هستند که هرآنچه برای خود می‌پسندند، برای دیگران نیز بیسندند.
- بدون ابداع اصول اخلاقی، زندگی «ناگوار، بی‌نظم و پر آشوب» خواهد بود؛ زیرا هرکس به دنبال منفعت خودش خواهد بود.

هابز نمی‌گوید:

- اخلاق یک امر ذاتی و طبیعی است.
- انسان‌ها از روی تمایل درونی، اخلاقی عمل می‌کنند.
- معیار اخلاق لذت و رنج فردی است.

۱۱۰- کدام گزینه مطابق با دیدگاه اخلاقی فیلسوفان مسلمان درست است؟

- ۱) تضاد حقیقی میان تمایلات مادی و معنوی انسان امکان پذیر است و حتی گاهی تمایلات مادی انسان پیروز می شوند.
- ۲) شناخت خوب و بد اخلاقی برای عمل کردن به آن‌ها لازم است؛ اما برای کافی بودن نیازمند تقویت ایمان نیز هستیم.
- ۳) انسان‌ها پس از برخورداری از پشتوانه محکمی به نام ایمان است که گرایش به سوی فضائل و خوبی‌ها را کسب می کنند.
- ۴) عقل نظری است که فضائل و رذائل اخلاقی را تشخیص می دهد؛ اما عمل قطعی به فضائل از طریق عقل عملی است.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - اخلاق و دیدگاه فیلسوفان مسلمان - خط به خط - ۱۱۱۱)

فیلسوفان مسلمان معتقدند که انسان گاهی رذایل اخلاقی را انجام می دهد که در نتیجه تضاد میان تمایلات انسان و پیروزی تمایلات مادی بر تمایلات معنوی است. آنان می گویند گاه میان فضیلت‌ها و منافع و تمایلات مادی و حیوانی انسان تلاقی پیدا می شود؛ در چنین شرایطی اگر تمایلات حیوانی و مادی قوی باشند انسان را به سوی خود می کشانند و مانع رسیدن او به فضیلت‌ها می شوند و حتی او را به سوی رذیلت‌ها سوق می دهند.

بررسی سریع گزینه ۱

اگر تضاد حقیقی میان تمایلات انسان امکان پذیر نباشد که همه انسان‌ها یا درست کار هستند؛ یا فاسد. ☺

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) ایمان صرفاً نقش تقویت کننده دارد و عامل قطعی و کافی برای انجام فضائل نیست.

نکته

شناخت فضائل و رذائل و ایمان، صرفاً از شروط لازم برای انجام فضائل هستند و کافی نیستند؛ زیرا انسان موجودی مختار است.

۳) هر انسانی به صورت ذاتی به سوی فضائل اخلاقی گرایش دارد و اینگونه نیست که ایمان سبب این گرایش شود.

یک برش از صفحه ۹۰ کتاب درسی فلسفه یازدهم برای فهم بهتر گزینه ۳:

خوب و بد ذاتی است و عقل صرفاً آن را می فهمد.

علاقة انسان به فضیلت‌ها، ذاتی است.

فلاسفه مسلمان می گویند اگرچه بشر به فضیلت‌ها فطرتاً علاقه مند است و عقل انسان آنها را زیبا و خوب می داند، اما انتخاب این فضائل و عمل به آنها چندان هم آسان نیست

گرایش انسان به فضیلت‌ها برای عمل به آن‌ها کافی نیست.

۴) اولاً خوب و بد اخلاقی توسط عقل عملی درک می شود. ثانیاً، اینگونه نیست که انسان به صورت قطعی فضائل اخلاقی را انجام دهد؛

بلکه ممکن است که با اختیار خودش به انجام رذائل پردازد.

درس‌های دوازدهم تا چهاردهم مجموعاً ۳ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۱۱۱- سومین مرحله از مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه کدام است؟

- ۱) کاهش مخارج غیرضروری در صورت بیشتر بودن هزینه‌ها از درآمد
- ۲) مقایسه مجموع درآمدها و هزینه‌ها با یکدیگر
- ۳) فهرست کردن هزینه‌های ثابت و متغیر
- ۴) مشخص کردن درآمدهای ماهیانه

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - بودجه‌بندی - خط به خط - ۱۰۱۲)

مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه به صورت زیر است:

مراحل بودجه‌ریزی ماهیانه	
۱	از هر منبعی که درآمدی به دست آوردید، آن درآمد را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید.
۲	هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید.
۳	مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه کنید.
۴	اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید و یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید تا درآمدها افزایش یابد.

۱۱۲- مخارج فردی با درآمد ماهانه ۲۵ میلیون تومان به شرح جدول مقابل است:

مقدار مخارج	مخارج ماهانه
۳/۵ میلیون تومان	اجاره
۰/۷ میلیون تومان	پوشاک
۰/۳ میلیون تومان	حمل و نقل
۰/۵ میلیون تومان	بیمه
۱/۵ میلیون تومان	قبوض
۰/۷ میلیون تومان	شارژ ساختمان
۳/۳ میلیون تومان	سایر هزینه‌ها
۱/۲ میلیون تومان	قبوض آب و برق و گاز و ...

- الف - کدام گزینه بیانگر تفسیر درستی از مخارج این فرد است؟
ب - اگر فرد مجبور شود برای یک سفر پیش‌بینی نشده معادل ۸ میلیون تومان هزینه کند، کدام گزینه تفسیر ارائه داده درستی است؟

- ۱) مخارج سالانه این فرد ۱۴۰,۴۰۰,۰۰۰ تومان است. - فرد بدون استفاده از پس‌انداز قبلی یا قرض گرفتن می‌تواند اقدام به این سفر کند.
- ۲) این فرد می‌تواند ماهانه ۱۳,۳۰۰,۰۰۰ پس‌انداز داشته باشد. - پس‌انداز فرد بعد از پرداخت تمام مخارج ۵,۳۰۰,۰۰۰ تومان است و فرد قادر به انجام این سفر نخواهد بود.
- ۳) مخارج فرد کمتر از هزینه‌هایش است. - فرد برای انجام سفر مجبور به قرض گرفتن پول از دوستان خود است.
- ۴) مخارج فرد بیشتر از هزینه‌هایش است. - حتی بعد از انجام سفر، مبلغ ۵,۳۰۰,۰۰۰ تومان برای فرد باقی می‌ماند.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - بودجه‌بندی - محاسباتی / خط به خط - ۱۰۱۲)

برای تفسیر درست ابتدا درآمد و مخارج را مشخص می‌کنیم:

میلیون تومان ۲۵ = درآمد

میلیون تومان $11/7 = 3/5 + 0/7 + 0/3 + 0/5 + 1/5 + 0/7 + 3/3 + 1/2$ = مخارج

مخارج سالانه $11/7 \times 12 = 140/4$

۲ پس انداز ماهانه: $11/7 = 13/3 - 25$

۳ مخارج $11/7 > 25$ درآمد

۴ فرد ماهانه ۱۳/۳ میلیون تومان پس انداز دارد و به راحتی می تواند سفر خود را انجام دهد و حتی بعد از سفر هنوز ۵/۳ میلیون تومان برایش باقی می ماند.

۱۱۳- کدام گزینه وضعیت عبارتهای زیر را به درستی نشان می دهد:

- الف - کسانی که توان کار و فعالیت ندارند، از منابع خمس استفاده می کنند.
 ب - در مزایای خرید مقایسه ای می توانیم ببینیم که این موضوع زمان بر است.
 ج - فروشندگان برای تحریک و تشویق خریداران از روش هایی نظیر تبلیغات کاذب، بزرگ نمایی، قسم خوردن و ... استفاده می کنند.
 د - «کسی به دنبال آرامش است، قناعت ورزد.» این سخن از پیامبر است.
- (۱) ص - غ - غ - ص (۲) ص - غ - ص - غ (۳) غ - ص - غ - ص (۴) غ - غ - ص - غ

(متوسط - بودجه بندی - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

- الف) کسانی که توان کار و فعالیت ندارند، از منابع خمس استفاده می کنند. (صحیح)
 ب) در مزایای خرید مقایسه ای می توانیم ببینیم که این موضوع زمان بر است. (غلط) زمان بر بودن از معایب خرید مقایسه ای است.
 ج) فروشندگان برای تحریک و تشویق خریداران از روش هایی نظیر تبلیغات کاذب، بزرگ نمایی، قسم خوردن و ... استفاده می کنند. (صحیح)
 د) کسی به دنبال آرامش است، قناعت ورزد. این سخن از پیامبر است. (غلط) این جمله از حضرت علی علیه السلام است.

۱۱۴- آقای محسنی در انتهای سال مالی خود ۳,۵۰۰,۰۰۰ تومان خمس پرداخت کرده است. اگر میزان درآمد باقی مانده ایشان پس از کسر هزینه ها ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان باشد، آنگاه مجموع درآمد باقی مانده فرد پس از کسر هزینه ها، به همراه ارزش ارقام خریداری شده اما مصرف نشده، چقدر است؟

- (۱) ۲,۵۰۰,۰۰۰ تومان (۲) ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان (۳) ۱۷,۵۰۰,۰۰۰ تومان (۴) ۱۲,۵۰۰,۰۰۰ تومان

(دشوار - بودجه بندی - محاسباتی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۳

(میزان درآمدی که فرد در پایان سال پس از کسر مخارج برایش باقی مانده است + ارزش ارقام مصرفی که خریده ولی مصرف نکرده است) $\times \frac{20}{100} =$ خمس

$$3,500,000 = \frac{20}{100} \times (15,000,000 + X) \rightarrow 35,000,000 = 30,000,000 + 20X$$

$$\rightarrow 35,000,000 - 30,000,000 = 20X$$

$$\rightarrow 5,000,000 = 20X$$

$$X = \frac{5,000,000}{20} = 2,500,000$$

ارزش ارقام خریداری شده و مصرف نشده + مجموع درآمد باقی مانده برای فرد

$$15,000,000 + 2,500,000 = 17,500,000 \text{ تومان}$$

میانبر

$5 \times$ خمس = مجموع درآمد باقیمانده و ارزش ارقام خریداری شده

$$3/5 \times 5 = 17/5$$

۱۱۵- پاسخ صحیح پرسش‌های زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟
الف - در کدام گزینه همه موارد ذکر شده به روش «ب» اشاره دارند؟
ب - فایده بیمه چیست؟

- (۱) الف: پردازش مجدد - یافتن راه‌های بهتر - کمتر مصرف کردن - با انرژی کمتر ولی دستاورد بیشتر مصرف کردن ب: پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی شده را جبران نموده و به ارتقای رفاه افراد و جامعه کمک می‌کند.
- (۲) الف: استفاده چندباره از کالا - بازداشتن از اسراف و زیاده‌روی - نه گفتن به خرید کالاهای مضر - یافتن راه‌های بهتر ب: نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیتهای اقتصادی دور می‌کند و به بیمه‌گذاران آرامش خاطر می‌دهد.
- (۳) الف: بازیافت - استفاده از چیزی بیش از یک بار - معدوم کردن کالای خراب - خرید چیزهایی که نیاز نداریم ب: نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیتهای اقتصادی دور می‌کند و به بیمه‌گذاران آرامش خاطر می‌دهد.
- (۴) الف: باز تفکر - استفاده یک‌باره از کالا - تبدیل کالا به کالای دیگر - معدوم ساختن وسایل خراب ب: پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی شده را جبران نموده و به ارتقای رفاه افراد و جامعه کمک می‌کند.

(متوسط - پس‌انداز و سرمایه‌گذاری - مفهومی / حفظی - ۱۰۱۴)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

- الف) موارد روش «ب» عبارتند از: بهینه مصرف کردن، بازیافت، بازسازی، بازداشتن (از اسراف و زیاده‌روی)، باز تفکر (کالای دیگر)، باز مصرف (استفاده چندباره از کالا)
- نه گفتن به خرید چیزهایی که نیاز نداریم و یا مضرند، یافتن راه‌های بهتر، پردازش مجدد و تبدیل یک کالا به کالایی دیگر، کمتر مصرف کردن یا با انرژی کمتر ولی دستاورد بیشتر مصرف کردن، استفاده از چیزی بیش از یک بار، درست کردن چیزی که خراب و یا از کار افتاده است، همه از موارد روش «ب» به‌شمار می‌روند.
- پ) بیمه نگرانی ناشی از خطر وقوع حادثه را از زندگی مردم و فعالیتهای اقتصادی دور می‌کند و جامعه، حمایت از کسب‌وکارها در برابر حوادث غیرمترقبه و وضعیت‌های ناخوشایند و تثبیت نظام اقتصادی کمک می‌کند.

۱۱۶- کدام مورد به ترتیب، مراحل انجام خرید مقایسه‌ای را کامل می‌کند؟

مرحله	نام مرحله	توضیحات
اول	«الف»	شامل بیان اینکه واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید.
دوم	فهرست گزینه‌ها	«ب»
سوم	«ج»	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است.
چهارم	ارزیابی	«د»
پنجم	تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

- (۱) تعیین معیارها - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند. - تعریف مسئله - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
- (۲) تعیین معیارها - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف - تعریف مسئله - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند.
- (۳) تعریف مسئله - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف - تعیین معیارها - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند.
- (۴) تعریف مسئله - شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند. - تعیین معیارها - شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف

مراحل خرید مقایسه‌ای

مرحله	نام مرحله	توضیحات
اول	تعریف مسئله (الف)	شامل بیان اینکه واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید؛ مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند. این خرید مناسبی برای آنها نیست، بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم	فهرست گزینه‌ها	شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع و یا مسئله را حل کند. (ب)
سوم	تعیین معیارها (ج)	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم	ارزیابی	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف (د)
پنجم	تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

۱۱۷ - چند مورد از عبارات زیر نادرست است؟

- الف - خرید طلا به هر مقدار معمولاً نمی‌تواند فضای اقتصادی کشور را با مشکل مواجه نماید.
 ب - در مفاهیم اقتصادی در خصوص بیمه، خطرپذیری احتمال وقوع هر اتفاق را برای افراد مشخص می‌کند.
 ج - در بسیاری از کشورهای جهان، نظام‌های بیمه به‌منظور جبران پیامدهای ناشی از حوادث و وقایع پیش‌بینی نشده به وجود آمده‌اند.
 د - حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، نرخ سود کمتری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.
 ه - سهام‌داری (معمولاً در خرید و فروش) فرایندی دارد که اجازه نمی‌دهد با پس‌اندازهای اندک وارد شویم و در کوتاه‌مدت بلافاصله بتوانیم آن را بفروشیم.

و - اگر قیمت ورقه سهام تغییر نکند، چیزی عاید دارندگان اوراق سهام نمی‌شود.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

بررسی موارد:

- (الف) نادرست است؛ مشکل دیگر خرید طلا، برای اقتصاد کشور است. در این صورت پول‌هایی که می‌توانست صرف سرمایه‌گذاری‌های مولد در اقتصاد شود، در چیزی مثل طلا منجمد می‌شود.
- (ب) نادرست؛ خطرپذیری عبارت است از شانس وقوع یک خطر یا یک حادثه بد.
- (ج) درست است.
- (د) درست است.
- (ه) نادرست است؛ با خرید اوراق مشارکت، پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه)، سود آن را هم می‌گیریم.
- (و) نادرست است؛ سهام‌داری حتی اگر قیمت ورقه سهام تغییر نکند، لا در یافت سود سالانه شرکت همراه است و از این محل دارندگان اوراق سهام نفع می‌برند.

الف) حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.	این حساب‌ها نرخ سود کمتری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.
نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.	نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.	_____
می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.	_____

ب) حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت

- در این نوع از حساب، لازم است مقدار مشخصی پول برای مدت معینی در بانک سپرده شود.
- دوره زمانی این حساب‌ها از ۶ ماه تا چندین سال است.
- نرخ سود آنها در دوره زمانی معین شده تغییر نخواهد کرد.
- هرچقدر زمان طولانی‌تری پول سپرده‌گذاری شود، سود بیشتری هم به آن تعلق می‌گیرد.
- اگر فرد پول را قبل از زمان توافق یا سررسید برداشت کند، مقداری از سود تعیین‌شده را از دست می‌دهد.

مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت	معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت
این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.	پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود.
نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.	اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق شده باقی می‌ماند.
_____	معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

۱۱۸- تفاوت سرمایه‌گذاری از طریق خرید سهام با سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک و خرید اوراق مشارکت در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- سود سرمایه‌گذاری در سهام معمولاً از سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک بیشتر است اما؛ قطعی نیست. - با خرید سهام می‌توانیم هر وقت که خواستیم از مدیر کارخانه بخواهیم تا سرمایه ما را پس دهد، اما اوراق مشارکت قابل خرید و فروش نیستند و فرد باید تا پایان انقضای مدت سررسید، اوراق را نزد خود نگه دارد.
- سود سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک معمولاً از سود سرمایه‌گذاری در سهام بیشتر و قطعی است. - در خرید سهام چون پول ما به بخشی از ابزارآلات کارخانه تبدیل شده، نمی‌توانیم سرمایه خود را پس بگیریم ولی می‌توانیم برگه‌های سهام خودمان را به دیگری بفروشیم. با خرید اوراق مشارکت در مالکیت آن پروژه سهام می‌شویم. در این صورت سود شرکت به نسبت میزان اوراق خریداری شده به ما تعلق می‌گیرد و اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم.
- سود سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک معمولاً از سود سرمایه‌گذاری در سهام بیشتر و قطعی است. - با خرید سهام در داشتن یک شرکت با دیگران شریک می‌شویم. در این صورت سود شرکت به نسبت سهم‌مان به ما تعلق می‌گیرد و اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم. در اوراق مشارکت پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه)، سود آن را هم می‌گیریم.
- سود سرمایه‌گذاری در سهام معمولاً از سپرده‌گذاری بلندمدت در بانک بیشتر است اما؛ قطعی نیست. - با خرید سهام در داشتن یک شرکت با دیگران شریک می‌شویم. در این صورت، سود شرکت به نسبت سهم‌مان به ما تعلق می‌گیرد و البته اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم. در اوراق مشارکت پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه) سود آن را هم می‌گیریم.

با خرید سهام در داشتن یک شرکت با دیگران شریک می شویم. در این صورت، سود شرکت به نسبت سهم مان به ما تعلق می گیرد و البته اگر شرکت متحمل ضرر هم بشود، در آن شریکیم! هنگامی که سهامی را می خریم یا می فروشیم، در واقع در بازار سرمایه فعالیت می کنیم. در بازار سرمایه، تولیدکننده مستقیماً سرمایه مورد نیاز خود را از مردم تهیه می کند. در واقع دسترسی به سرمایه راحت تر و کم هزینه تر است و همین امر سرمایه گذاری را آسان تر می کند. در صورتی که شرکتها دارای مدیران لایق و توانمند باشند و مردم به عملکرد آنها اطمینان پیدا کنند، سرمایه های اندک خود را که به تنهایی نمی توانند کاری انجام دهند در اختیار آنها قرار می دهند؛ به این ترتیب هم مشکل کمبود سرمایه شرکت حل می شود و هم درآمد دیگری به مردم اضافه می شود و سطح تولید در کشور افزایش می یابد. همچنین می توان پس اندازهای بزرگ تر را برای میان مدت یا بلندمدت وارد این نوع سرمایه گذاری کرد. سود سرمایه گذاری در سهام معمولاً از سپرده گذاری بلندمدت در بانک هم بیشتر است؛ اما قطعی نیست. همچنین خرید و فروش سهام نیز ممکن است با محدودیت هایی مواجه باشد.

تفاوت های اوراق مشارکت و سهام

وقتی کسی سهام می خرد، دیگر نمی تواند هر وقت که خواست از مدیر کارخانه بخواهد که سرمایه او را پس دهد. چون آن مقدار اندک پول او به بخشی از ابزارآلات کارخانه تبدیل شده و سرمایه او قابل پس دادن نیست. اما هر وقت بخواهد به شراکت خود ادامه ندهد، می تواند برگه های سهام خود را به دیگری بفروشد و به پول مورد نیاز خود برسد. وقتی که اوراق مشارکت می خریم، پس از انقضای مدت سررسید آن، علاوه بر اصل پول (سرمایه)، سود آن را هم می گیریم.

۱۱۹ - کدام گزینه پاسخ درست و مناسبی به پرسش های زیر است؟

الف - معیار شناسایی اسراف چیست؟

ب - چهارمین مرحله از خرید هوشمندانه چه چیزی را مشخص می کند؟

- ۱) الف: اسراف به معنای اتلاف است و به این مفهوم می پردازد که هر چیزی که به کاری نمی آید، اگر دور ریخته شود، اسراف است.
ب: مشخص کنید که چه گزینه هایی در سطح پولی که شما می خواهید هزینه کنید، وجود دارد (برای این کار می توانید از وسایطها و فروشگاه های اینترنتی استفاده کنید. موارد را در لیستی یادداشت کنید).
- ۲) الف: اسراف به معنای اتلاف است و به این مفهوم می پردازد که هر چیزی که به کاری نمی آید، اگر دور ریخته شود، اسراف است.
ب: آن ویژگی هایی از کالای هدف را که بیشتر برایتان مهم است مشخص کنید. (در سه دسته: ویژگی هایی که می خواهید حتماً در کالای هدف باشد، آن هایی که اگر باشد بهتر است و در نهایت آن هایی که اصلاً نمی خواهید باشد).
- ۳) الف: اسراف منحصر به دورریز یا اتلاف نیست، بلکه «بلا استفاده گذاشتن اموال» و «مصرف بیجا» نیز اتلاف پنهان و اسراف است. افزون بر تضييع و اتلاف؛ مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شأن و عدم رعایت اولویت در به کارگیری سرمایه های شخصی و ملی نیز از جمله معیارهای شناسایی اسراف هستند.
ب: مشخص کنید که چه گزینه هایی در سطح پولی که شما می خواهید هزینه کنید، وجود دارد (برای این کار می توانید از وسایطها و فروشگاه های اینترنتی استفاده کنید. موارد را در لیستی یادداشت کنید).
- ۴) الف: اسراف منحصر به دورریز یا اتلاف نیست، بلکه «بلا استفاده گذاشتن اموال» و «مصرف بیجا» نیز اتلاف پنهان و اسراف است. افزون بر تضييع و اتلاف؛ مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شأن و عدم رعایت اولویت در به کارگیری سرمایه های شخصی و ملی نیز از جمله معیارهای شناسایی اسراف هستند.
ب: آن ویژگی هایی از کالای هدف را که بیشتر برایتان مهم است مشخص کنید. (در سه دسته: ویژگی هایی که می خواهید حتماً در کالای هدف باشد، آن هایی که اگر باشد بهتر است و در نهایت آن هایی که اصلاً نمی خواهید باشد).

بررسی موارد:

اسراف منحصر به دورریز یا اتلاف نیست، بلکه «بلا استفاده گذاشتن اموال» و «مصرف بیجا» نیز اتلاف پنهان و اسراف است. افزون بر تضييع و اتلاف؛ مصرف در معصیت، مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی، مصرف فراتر از توان مالی یا شأن و عدم رعایت اولویت در به کارگیری سرمایه های شخصی و ملی نیز از جمله معیارهای شناسایی اسراف هستند.

مرحله چهارم خرید هوشمندانه به این مفهوم می‌پردازد که آن ویژگی‌هایی از کالای هدف را که بیشتر برایتان مهم است مشخص کنید. (در سه دسته: ویژگی‌هایی که می‌خواهید حتماً در کالای هدف باشد، آن‌هایی که اگر باشد بهتر است و در نهایت آن‌هایی که اصلاً نمی‌خواهید باشد).

۱۲۰- هریک از عبارات زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت در جدول است؟

- می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.
- پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود.
- نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
- به‌ازای مدت زمان سپرده‌گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می‌گیرند.

معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری	مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری	نوع حساب
«د»	«ب»	بلندمدت
«ج»	«ه»	کوتاهمدت
«و»	«الف»	قرض‌الحسنه

۲) «ه» - «د» - «ج» - «الف»

۱) «ب» - «ج» - «ه» - «د»

۴) «ب» - «د» - «ه» - «ج»

۳) «ه» - «ج» - «ب» - «و»

متوسط - پس‌انداز و سرمایه‌گذاری - حفظی - ۱۰۱۴		پاسخ: گزینه ۲
معایب حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری	مزایای حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری	نوع حساب
<p>- پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دوره مشخص شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمه از دست رفتن بخشی از سود می‌شود!</p> <p>- اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق شده باقی می‌ماند!</p> <p>- معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.</p>	<p>- این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.</p> <p>- نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دوره قرارداد تغییری نمی‌کند.</p>	بلندمدت
<p>- این حساب‌ها نرخ سود کمتری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.</p> <p>- نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.</p>	<p>- پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.</p> <p>- نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.</p> <p>- می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.</p> <p>- می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.</p>	کوتاهمدت
_____	<p>- در این نوع بانک‌ها به سپرده‌های پس‌انداز، سودی نمی‌دهند.</p> <p>- به‌ازای مدت زمان سپرده‌گذاری، برای مشتری امتیاز دریافت وام در نظر می‌گیرند.</p>	قرض‌الحسنه

دوازدهم
انسانی

مشاور فودت باش!

برنامه مطالعاتی تابستان ۱۴۰۴

ویژه آزمون ۳ مهرماه

۷۰ تا قاچ برای ۷ روز!

در این یک هفته، ۶ روز مطالعه داری و هر روز ۱۳ زنگ داری که برابر است با ۷۸ زنگ!
اگر برای هر روز ۱ یا ۲ زنگ رو هم انعطاف برنامه در نظر بگیریم ۶ زنگ انعطاف برنامه میشه که اگر از ۷۸ کم کنیم در مجموع در این یک هفته حدود ۷۰ زنگ مطالعه خواهی داشت. که باید قاچ‌ها را در این زنگ‌ها بچینی.

هر لقمه رو توی چه زنگی بخونیم؟

دوست عزیزم این نکاتی رو که بهت می‌گم حتماً حتماً بخون و برای برنامه‌ریزی در نظر بگیر: هر زنگ برای هر کس یکی از حالت‌های زیر رو داره و معمولاً این حالت در همه روزها همینه

حالت سوم: کم انرژی

حالت دوم: معمولی

حالت اول: پر انرژی

از طرف دیگه لقمه‌ها برای هر کسی سه حالت دارن:

لقمه‌های سنگین

لقمه‌های معمولی

لقمه‌های باقلوا

شاید یه لقمه برای تو باقلوا باشه ولی برای دوستت سنگین و همینطور یک زنگ برای تو پرانرژی باشه و برای دوستت معمولی. پس اینجاست که هر نفر باید از خودش شناخت داشته باشه تا بتونه برنامه خودشو بنویسه.

پس بهترین برنامه‌ریز خودتی.

با این که سعی شده لقمه‌ها طوری انتخاب بشه که مطالعه و تستش با هم در دو زنگ باشه، اما قرار نیست حتماً حتماً اینطوری باشه و اگه لقمه‌ای بیشتر یا کمتر از دو زنگ وقت رو گرفت به زمان اهمیت نده و اولویتت رو یادگیری کامل مطلب بذار.

خب حالا سعی کن برای هر زنگ لقمه‌های مناسب برداری.

لقمه‌های انرژی‌گیر برای زنگ‌های پرانرژی

لقمه‌های معمولی برای زنگ‌های معمولی

لقمه‌های باقلوا برای زنگ‌های کم‌انرژی

راهنمای قاچ‌های آزمون ۳ مهرماه

۷۰ قاچ مروری

در این آزمون ۷۰ تا قاچ مروری داری که قبلاً همه رو خوندی و نیازی نیست مطالعه عمیق کنی.

پیشنهاد ما اینه به هر قاچ مروری یک زنگ اختصاص بدی هم برای مطالعه‌اش و هم واسه تستش.

داخل کاربرگ

قاچ‌های مروری با این رنگ مشخص شده‌اند.

ریاضی و آمار

قاج (۱)	معادله درجه دوم	۳۸ تا ۹
قاج (۲)	مفهوم و ضابطه تابع	۵۵ تا ۳۹
قاج (۳)	نمودار تابع	۷۰ تا ۵۶
قاج (۴)	گردآوری داده‌ها	۸۴ تا ۷۱
قاج (۵)	خلاصه عددی داده‌ها	۹۸ تا ۸۵
قاج (۶)	نمایش داده‌ها	۱۱۷ تا ۹۹

علوم و فنون ادبی

قاج (۱)	فصل اول	۳۵ تا ۱۰
قاج (۲)	فصل دوم	۵۸ تا ۳۷
قاج (۳)	فصل سوم	۷۸ تا ۵۹
قاج (۴)	فصل چهارم	۱۰۷ تا ۷۹

قاج (۱)	فصل اول	۴۰ تا ۱۰
---------	---------	----------

منطق

قاج (۱)	منطق و معنا و مفهوم (۱)	۱۰ تا ۱
قاج (۲)	منطق و معنا و مفهوم (۲)	۱۹ تا ۱۱
قاج (۳)	تعریف (۱)	۲۶ تا ۲۰
قاج (۴)	تعریف (۲)	۳۸ تا ۲۷
قاج (۵)	استدلال استقرایی	۵۲ تا ۳۹
قاج (۶)	قضیه حملی و احکام قضایا	۷۱ تا ۵۵
قاج (۷)	قیاس اقترانی	۸۲ تا ۷۲
قاج (۸)	قضیه شرطی و قیاس استثنایی	۹۶ تا ۸۳
قاج (۹)	منطق کاربردی	۱۱۳ تا ۹۷

جامعه‌شناسی دهم

قاج (۱)	اجتماع	۲۰ تا ۳
قاج (۲)	جهان اجتماعی	۴۴ تا ۲۱
قاج (۳)	پیامدها و ارزیابی جهان اجتماعی	۶۳ تا ۴۵
قاج (۴)	هویت فردی و اجتماعی	۹۲ تا ۶۵
قاج (۵)	علل تحولات هویتی	۱۰۷ تا ۹۳
قاج (۶)	هویت فرهنگی، تاریخی	۱۲۲ تا ۱۰۸
قاج (۷)	هویت سیاسی اقتصادی	۱۴۲ تا ۱۲۳

روانشناسی

قاج (۱)	تعریف و روش مورد مطالعه	۳۳ تا ۸
قاج (۲)	روانشناسی رشد	۶۵ تا ۳۴
قاج (۳)	احساس، توجه و ادراک	۸۷ تا ۶۶
قاج (۴)	حافظه	۱۱۱ تا ۸۸
قاج (۵)	حل مسئله	۱۳۳ تا ۱۱۲
قاج (۶)	تصمیم‌گیری	۱۵۷ تا ۱۳۴
قاج (۷)	انگیزه و نگرش	۱۸۵ تا ۱۵۸
قاج (۸)	روانشناسی سلامت	۲۰۶ تا ۱۸۶

جغرافیا دهم

قاج (۱)	جغرافیا چیست	۱۲ تا ۲
قاج (۲)	جغرافیا و ناهمواری‌های ایران	۳۳ تا ۱۳
قاج (۳)	آب و هوای ایران	۴۶ تا ۳۴
قاج (۴)	منابع آب ایران	۶۲ تا ۴۷
قاج (۵)	جمعیت و تقسیمات کشوری	۸۲ تا ۶۳
قاج (۶)	سکونتگاه‌های ایران	۹۳ تا ۸۳
قاج (۷)	توان‌های اقتصادی ایران	۱۰۶ تا ۹۴

عربی

قاج (۱)	درس اول	۱۶ تا ۱
قاج (۲)	درس دوم	۳۰ تا ۱۷
قاج (۳)	درس سوم	۴۸ تا ۳۱
قاج (۴)	درس چهارم	۶۶ تا ۵۲
قاج (۵)	درس پنجم	۸۰ تا ۶۷
قاج (۶)	درس ششم	۹۲ تا ۸۱
قاج (۷)	درس هفتم	۱۰۴ تا ۹۳
قاج (۸)	درس هشتم	۱۱۹ تا ۱۰۵

عربی دوازدهم

قاج (۱)	درس اول	۱۸ تا ۱
---------	---------	---------

اقتصاد

قاج (۱)	اصول انتخاب در کسب و کار	۴۲ تا ۲
قاج (۲)	بازار	۵۴ تا ۴۴
قاج (۳)	دولت و اقتصاد و تجارت بین الملل	۸۰ تا ۵۵
قاج (۴)	رکود و تورم	۱۰۴ تا ۸۲
قاج (۵)	اقتصاد مقاومتی و رشد و پیشرفت	۱۲۸ تا ۱۰۵
قاج (۶)	اقتصاد در خانواده	۱۶۰ تا ۱۳۰

تاریخ دهم

قاج (۱)	تاریخ‌شناسی	۲۸ تا ۲
قاج (۲)	جهان در عصر باستان	۶۰ تا ۳۰
قاج (۳)	ایران تا ساسانیان	۹۸ تا ۶۲
قاج (۴)	جامعه و حکومت در ایران باستان	۱۲۷ تا ۹۹
قاج (۵)	فرهنگ ایران باستان	۱۵۲ تا ۱۲۸

فلسفه یازدهم

قاج (۱)	تعریف و ریشه فلسفه	۱۸ تا ۱
قاج (۲)	زندگی و فلسفه	۴۲ تا ۱۹
قاج (۳)	امکان و ابزار شناخت	۵۷ تا ۴۳
قاج (۴)	تاریخچه معرفت	۶۸ تا ۵۸
قاج (۵)	انسان و فلسفه	۸۲ تا ۶۹
قاج (۶)	اخلاق و فلسفه	۹۳ تا ۸۳

فلسفه دوازدهم

قاج (۱)	هستی و جهان ممکنات	۱۲ تا ۱
قاج (۲)	علیت و تصویر جهان	۲۱ تا ۱۳

قاج مروری (نیاز به مطالعه مروری)

تاریخ / زنگ	۷ تا ۶	۸:۲۰ تا ۷:۲۰	۹:۳۰ تا ۸:۳۰	۱۰:۵۰ تا ۹:۵۰	۱۲ تا ۱۱	۱۳:۲۰ تا ۱۲:۲۰	۱۵:۵۰ تا ۱۴:۵۰	۱۷ تا ۱۶	۱۸:۲۰ تا ۱۷:۲۰	۱۹:۳۰ تا ۱۸:۳۰	۲۰:۵۰ تا ۱۹:۵۰	۲۲ تا ۲۱	۲۲:۲۰ تا ۲۳:۲۰	جمع ساعت روز	جمع ساعت هفته
جمعه ۲۸ شهریور															
شنبه ۲۹ شهریور															
یکشنبه ۳۰ شهریور															
دوشنبه ۳۱ شهریور															
سه‌شنبه ۱ مهر															
چهارشنبه ۲ مهر															
پنجشنبه ۳ مهر															
	تحلیل آزمون ماز												آزمون ماز		

این کاربرد رو داخل ۸۳ پرینت کن!

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

پیش خوانی پایه دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۲۷ شهریورماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده اید
- ✓ نکات و درسنامه های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود. به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

ویراستاران	طراحان	مسئول درسی	درسی
فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمدجواد بانسی	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیر سلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
مریم آقاییاری - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	هاله کریمی	زبان عربی
کیمیا طهماسبی - حسن صدری فرشته قنبری - ساناز نامداری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	امیرمحمد نصیری	فلسفه

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی
یگانه پورا ابراهیم
آتنا عبدالرحیم زاده
سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

اتفاقات شناختی احتمالی در جلسه آزمون و راه‌های مدیریت آن

اتفاقات شناختی چیزایی هستن که مستقیم با یادگیری و مغزت در ارتباطن؛ مثل حافظه، تمرکز، تصمیم‌گیری و ... این اتفاقات ممکنه برای هر کسی توی جلسه کنکور رخ بدن. فرق رتبه‌برترها با بقیه در این نیست که براشون پیش نیاد، بلکه در اینه که بلدن چطور مدیریتش کنن. اینجا ۵ اتفاق مهم رو بررسی می‌کنیم و برای هر کدوم، هم **راه‌حل فوری** (توی همون لحظه) می‌گیم، هم **راه‌حل مهارتی** (با تمرین قبل از کنکور).

۱ فراموشی آنی (احساس خالی شدن ذهن)

ناگهان حس می‌کنی همه‌چی یادت رفته. حتی ساده‌ترین فرمول‌ها برات غریبه می‌شن. این حالت بیشتر به خاطر اضطراب و ترشح آدرنالین که حافظه کوتاه‌مدت رو موقتاً مختل می‌کنه.

چطور مدیریتش کنم؟

- **نفس عمیق:** مداد رو بذار زمین، چشمتو ببند و ۳ تا ۵ بار عمیق نفس بکش.
- **تغییر موقت:** از اون سؤال بگذر و یکی آسون‌تر رو جواب بده تا اعتماد به نفس برگرده.
- **یادآوری زمینه‌ای:** سعی کن موقعیت مطالعات رو به یاد بیاری (مثلاً پشت میزت یا کتابخونه). این تصویر گاهی جرقه یادآوری رو می‌زنه.

چیکار کنم پیش نیاد؟

با کاهش استرس، استرس مثل تاریکی باغه: وقتی چیزی رو نمی‌بینی، هر صدایی برات ترسناک میشه. ولی اگه چراغی همراهت باشه، ترست می‌ریزه. مسیر کنکور هم برای خیلی‌ها تاریک و مبهمه، اما ما توی ماز سعی کردیم چراغ دستت بدیم تا راهو ببینی. چون این مسیر رو هم خودمون رفتیم، هم بارها با بچه‌ها طی کردیم و می‌دونیم ته باغ به یه کلبه روشن و گرم می‌رسی.

۲ حواس‌پرتی و کاهش تمرکز

وسط حل سؤال، فکرت می‌ره سمت نتیجه کنکور، سؤال قبلی، یا حتی صدای سالن.

چطور مدیریتش کنم؟

- **تکنیک "اینجا و اکنون":** به خودت بگو «فقط همین یک سؤال مهمه».
- **یادداشت کردن:** اگه فکری ذهنتو درگیر کرد، یه کلمه کلیدی حاشیه دفترچه بنویس و بذار بعداً برگردی سراغش.

چیکار کنم پیش نیاد؟

با تکنیک رکورد زدن. به جای اینکه بگی «من تمرکز ندارم»، مدت تمرکزت رو مثل رکورد ورزشی بالا ببر. امروز ۱۰ دقیقه، فردا ۱۵، بعد ۲۰ و ... توقع یک‌بارۀ یک ساعت تمرکز نداشته باش.

یهو ذهنت می‌ره سمت بدترین سناریو: «اگه این تستو غلط بزنی چی؟»، «رتبه‌م خراب میشه».

چطور مدیریتش کنم؟

- **توقف فکر:** توی ذهنت محکم بگو «سه!».
- **جایگزینی افکار:** بگو «حتی رتبه یک هم همه رو درست نزد»، یا «این فقط یه مسابقه‌ست».
- **تمرکز روی فرآیند:** به جای رتبه، حواستو بذار روی کار درست: خوندن دقیق، مدیریت زمان، حل مرحله به مرحله.

چیکار کنم پیش نیاد؟

کتابای انگیزشی بخون، روش مطالعات رو اصلاح کن و به جای غرغر، دنبال راه حل باش.

چند سؤال سخت پشت سر هم

یهو چندتا سؤال میاد که نمی‌تونی جواب بدی. روحیه‌ات می‌ریزه.

چطور مدیریتش کنم؟

- **پیچ انتظار رو تنظیم کن.** یعنی از قبل بدون که ممکنه چند سؤال سخت پشت سر هم بیاد. وقتی آمادگی داری، دیگه غافلگیر نمی‌شی.

چیکار کنم پیش نیاد؟

این اتفاق برای همه می‌افته. حتی رتبه ۱ سال ۱۳۸۸، هفت سؤال اول کنکورشو نتونست جواب بده! ولی چون مدیریت کرد، در نهایت رتبه ۱ شد. پس بدون این شرایط طبیعی.

خستگی و تحلیل رفتن ذهن

در ساعات پایانی، مغزت کم‌کم خسته میشه. سرعت میاد پایین و بی‌دقتی زیاد میشه.

چطور مدیریتش کنم؟

- **استراحت میکرو:** چشمتو ببند، یه کم کشش انجام بده، آب بخور.
- **تقویت انرژی:** یه خوراکی شیرین مثل خرما یا شکلات بخور.
- **تغییر وضعیت بدن:** صاف بشین، شونه‌ها عقب. این حالت هوشیاری میاره.

چیکار کنم پیش نیاد؟

تمرین! توی آزمونای آزمایشی ماز، نشستن سه ساعته رو بارها تجربه می‌کنی. مدرسه معمولاً امتحان طولانی نداره، پس لازمه خودتو به این شرایط عادت بدی. حتی با لباس رسمی و صندلی شبیه‌سازی کن تا بدن و مغزت روز کنکور آماده باشن.

جمع‌بندی آخر...

بادت باشه همه داوطلب‌ها این حس‌ها رو تجربه می‌کنن؛ تفاوت در اینه که بعضیا بدن مدیریتش کنن و بعضیا نه. لکتور جنگ (پی احساس بودن) نیست؛ هنر کنترل احساساته. تو ماه‌ها برای این روز تمرین کردی، الان وقتشه به خودت و تجربیات اعتماد کنی. هر بار که بگی از این موقعیت‌ها پیش لومه، به باد پیازه (این اتفاق واسه همه هست، اما من آماده‌ام).

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!
QR Code بالا را اسکن کنید

پاسخنامه ویدئویی آزمون

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم / پایه‌های آوایی ناهمسان / مراعات نظیر، تلمیح و تضمین +
کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۱۰ تا ۴۰

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل اول حدوداً ۳ الی ۴ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱- کدام عوامل، همگی، در ایجاد نهضت بازگشت ادبی تأثیر داشتند؟

الف: تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری

ب: اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل

ج: تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

د: توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان

ه: تاراج کتابخانه اصفهان و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن

۱) «الف» - «د» - «ه»   ۲) «الف» - «ب» - «ج»   ۳) «ج» - «د» - «ه»   ۴) «ب» - «الف» - «ه»

(متوسط - ادبیات دوره بازگشت - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

«ب» و «ج»: از عوامل موثر در بیداری جامعه هستند.

در ایجاد نهضت بازگشت ادبی عوامل زیر تأثیر داشتند:

- ۱) تاراج کتابخانه اصفهان که سبب شد تعدادی از کتاب‌های کتابخانه سلطنتی به دست مردم افتد و ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن برقرار شود.
- ۲) توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان.
- ۳) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری.

۲- در میان آثار ذکرشده، پدیدآورنده چند اثر به درستی معرفی شده است؟

(شمس و طغرا: میرزا حسن خان بدیع) - (داستان باستان: محمدباقر میرزا خسروی) - (تاریخ بیداری ایرانیان: میرزا آقاخان کرمانی)

- (سبک‌شناسی: ملک الشعرا بهار) - (تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران: ادیب‌الممالک فراهانی) - (خداوندنامه: صبای کاشانی)

۱) یک   ۲) دو   ۳) سه   ۴) چهار

(متوسط - ادبیات دوره بیداری - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

(شمس و طغرا: محمدباقر میرزا خسروی) - (داستان باستان: میرزا حسن خان بدیع) - (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی) - (تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران: ملک الشعرا بهار)

شاعران دوره بیداری

ایرج میرزا
<ul style="list-style-type: none"> • از شاهزادگان قاجاری • سراینده اشعار ساده و روان • به‌کارگیری تعبیرات عامیانه • در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. • در ردیف شاعران آزادی‌خواه قرار نمی‌گیرد • به دلیل جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی.

ادیب‌الممالک فراهانی
<ul style="list-style-type: none"> • میرزا محمدصادق امیری فراهانی • ملقب به ادیب‌الممالک از سوی مظفرالدین‌شاه • فعالیت اصلی: روزنامه‌نگار • روزنامه مجلس • صاحب دیوان اشعار

محمدتقی بهار
<ul style="list-style-type: none"> • آشنایی عمیق با زبان و ادبیات فارسی کهن • آگاهی از مسائل جامعه • سبک: ترکیب «خراسانی» با «زبان حماسی» • تحقیق، تصحیح، تدریس در دانشگاه، سیاست‌مداری، روزنامه‌نگاری

میرزاده عشقی	عارف قزوینی	فرخی یزدی
<ul style="list-style-type: none"> • شاعر، نظریه‌پرداز، نمایش‌نامه‌نویس، روزنامه‌نگار • سردبیر روزنامه قرن بیستم: افشاگری در باب رجال زمانه • سراینده منظومه «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» 	<ul style="list-style-type: none"> • شاعر و موسیقی‌دان • تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی اثرگذار • مضامین اصلی: ستیز با نادانی، وطن‌پرستی 	<ul style="list-style-type: none"> • تحت‌تاثیر شاعرانی چون سعدی و مسعود سعد • نماینده مردم یزد در مجلس هفتم • حبس و زندان به‌خاطر آزادی‌خواهی

آثارنامه

نام اثر	مؤلف	نکات	نوع اثر
تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران	محمدتقی بهار		منثور
سبک‌شناسی			منثور
تاریخ تطور نظم فارسی			منثور
دیوان اشعار			منظوم
دیوان	ادیب‌الممالک فراهانی	قصیده و ترجیع‌بند و مسقط درباره حوادث و اوضاع روزگار	منظوم
سه تابلوی مریم	میرزاده عشقی	نمایشنامه منظوم	منظوم
شمس و طغرا	محمد باقر میرزا خسروی	رمان تاریخی	منثور
شمس‌الدین و قمر	میرزااحسن‌خان بدیع	رمان	منثور
داستان باستان		رمان	منثور
سرگذشت حاجی بابای اصفهانی	جیمز موریه	ترجمه میرزااحیب اصفهانی	منثور
منشآت	قائم‌مقام فراهانی	مهم‌ترین اثر قائم مقام، تغییر سبک نگارش	منثور
چرند و پرند	علی‌اکبر دهخدا	نوشته‌های طنزآمیز سیاسی اجتماعی	منثور
لغت‌نامه		مفصل‌ترین کتاب لغت زبان فارسی	منثور
امثال و حکم			منثور

ابواب

۳- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینه ... را می‌توان به دو صورت دسته‌بندی هجایی کرد.

مَه بر زمین نباشد تو ما هر خ کدما؟
 پس از فراق دراز و پس از عنا و عذاب
 گر جان برود شاید من زنده به جانانم
 با لاله لعل و با گل حمّری

(۱) حور از بهشت بیرون ناید تو از کجایی؟
 (۲) به سان دوست که یابد وصال یار عزیز
 (۳) گویند مکن سعدی جان در سر این سودا
 (۴) نـوروز درآمـد ای منـوچهری

(متوسط - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

تقطیع هجایی و وزن بیت به دو صورت:

نُ	رُ	ز	دَ	رَا	مَ	دِی	مَ	نُ	چِه	رِی
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
بَا	لَا	لِ	یِ	لَع	لُ	بَا	گُ	لِ	حَم	رِی
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-
		مفعول		مفاعیلن		مفاعیلن		مفاعیلن		(ناهمسان)

یا: «- /UU - /U - / - - - : مستفعل فاعلات مستفعل» (ناهمسان)

بررسی سایر گزینه‌ها:

حو	رَز	بِ	هَش	ت	بی	رون	نا	یَد	تُ	اَز	کُ	جا	بی
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مَه	بِر	زَ	مِین	نَ	با	شَد	تُ	ما	هـ	رُخ	کُ	دا	می
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مفعول			فاعلاتن			مفعول			فاعلاتن (همسان دولختی)				

یا: «- U / - U -- / -- U / - U --»: مستفعلن فعولن، مستفعلن فعولن» (همسان دولختی)

بِ	سا	نِ	دو	سِت	کِ	یا	بَد	و	صا	لِ	یا	رِ	عَ	زیز
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
پَ	سَز	فِ	را	قِ	دِ	را	زُ	پَ	سَز	عَ	نا	وُ	عَ	ذاب
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
مفاعِلن			فاعلاتن			مفاعِلن			فعلن (ناهمسان)					

گو	یَن	د	مَ	کُن	سَع	دی	جان	دَر	سَ	رِ	این	سُو	دا
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
گَر	جان	بِ	رَ	وَد	شا	یَد	مَن	زِن	دِ	بِ	جا	نا	نَم
-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مفعول			مفاعیلن			مفعول			مفاعیلن (همسان دولختی)				

یا: «- UU / - UU -- / - UU -- / - UU --»: مستفعلُ مفعولن مستفعلُ مفعولن (همسان دولختی)

دسته‌بندی دوگانه هجاها

هجاهای یک بیت می‌تواند به دو شکل مختلف برش بخورد و به دو وزن متفاوت تقسیم شود؛ چنین ابیاتی دارای دو تقسیم‌بندی هجایی‌اند. این موضوع در وزن‌های همسان دولختی و وزن‌های ناهمسان روی می‌دهد. خوب به پاره زیر دقت کنید که یک «نیم‌مصراع» را تشکیل می‌دهد:

-	-	-	U	U	-	-
مفاعیلن			مفعول			
مفعولن			مستفعل			

نظم‌های همسان بر نظم‌های ناهمسان برتری دارند. «مستفعل مستفعل مستفعل مستفعل» برتر از «مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن» است که نظمی ناهمسان دارد.

تقطیع هجایی و وزن بیت به هر دو صورت:

دَر	سَر	وُ	مَه	چ	گو	یی	ای	مَج	مَ	ع	ن	کو	یی
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
تُ	ما	هـ	مُش	ک	بو	یی	تُ	سَر	و	سی	م	سا	قی
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
		مفعول	فاعلاتن				مفعول	فاعلاتن		فاعلاتن			(همسان دولختی)

یا «-U / -U -- / --U / -U --»: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن «(همسان دو لختی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

عِش	قَز	دِ	لِ	سَع	دی	بِ	مَ	لا	مَت	بِ	تَ	وان	بُرَد
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
گَر	رَن	گ	تَ	وان	بُر	دِ	بِ	آ	بَز	رُ	رُ	هِن	دوی
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
		مستفعل	مستفعل				مستفعل	مستفعل		مستفعل		مستفعل	(همسان تک پایه‌ای)

یا «-U / U -- -U / U -- -U / U --»: مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن «(ناهمسان)

دُن	یا	وُ	دی	نُ	صَب	رُ	عَق	لَز	مَن	بِ	رَف	تَن	دَر	غَ	مَش
-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-	U	-
جا	یی	کِ	سَل	طان	خِی	مِ	زَد	عُو	غَا	نَ	ما	نَد	عَا	م	را
-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
		مستفعلن	مستفعلن				مستفعلن	مستفعلن		مستفعلن		مستفعلن		مستفعلن	(همسان تک پایه‌ای)

بَ	سَ	مَز	هَـ	وا	گِ	رِف	تَن	کِ	پَ	رِی	نَ	مان	دُ	با	لی
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
بِ	کُ	جا	رَ	وَم	زِ	دَس	تَت	کِ	نِ	مِی	دِ	هی	مَ	جا	لی
U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-
		فَعَلاتُ	فَعَلاتُ				فاعلاتن	فاعلاتن		فَعَلاتُ		فاعلاتن		فاعلاتن	(همسان دو لختی)

۶- در کدام گزینه تلمیح یا تضمین وجود ندارد؟

پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
این درازی در سخن چون می‌کشی
قل الحمد لله که مقبول اوست
نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا

- ۱) من از آن روز که در بند توام، آزادم
- ۲) چون جواب احمق آمد خامشی
- ۳) مکن گریه بر گور مقتول دوست
- ۴) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ

بیت گزینه ۱ «از سعدی است حافظ در یکی از غزل‌هایش از مصرعی از این بیت سعدی تضمین کرده است: حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی «من از آن روز که در بند توام، آزادم»

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) تلمیح دارد به مثل معروف «جوابُ الاحمقِ السكوتُ».

۳) تضمین دارد زیرا عبارت «قل الحمد لله» بخشی از آیه شریفه «وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا» است. البته آیات زیادی در قرآن به کار رفته است که بخشی از آن «قل الحمد لله» است.

نکته

هر عبارت عربی لزوماً تلمیح یا تضمین نمی‌سازد. به عبارت‌های عربی زیر که در زبان و ادبیات فارسی کاربرد فراوان دارند دقت کنید:

- «ادام الله سلامته، ان شاء الله، بمشيئة الله و عونه، بحمدالله» و... عبارت‌هایی مثل «الله الله»، «یا رب»، «سبحان الله» که برای بیان شگفتی به کار می‌روند.
- عبارتی مثل «من بعد» که به معنی «از این پس» که وارد زبان فارسی شده است.

۴) تلمیح دارد. مصراع اول بیت به داستان حضرت ابراهیم و سرد شدن آتش بر ایشان و مصراع دوم به عبور حضرت موسی از نیل اشاره دارد.

۷- در کدام گزینه آرایه تضمین به کار رفته است؟

- ۱) چنین گفت فردوسی پاک‌آزاد
  - ۲) بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می‌زندگی خواهی
  - ۳) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
  - ۴) حرفی است این که خضر به آب بقا رسید
- که رحمت بر آن تربت پاک باد
که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما
تو خود آفتاب خود باش و طلسم کار بشکن
زین چرخ دل‌سویه، دم آبی ندید کس

(متوسط - تلمیح و تضمین - خط به خط - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

در گزینه «۳» شفیعی کدکنی شعر بسیار مشهور سعدی را تضمین نموده است:

سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی
چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در این بیت سعدی هنوز تضمینی از فردوسی نکرده است و تضمین از بیت بعد آغاز می‌گردد.
- ۲) این بیت تلمیح آشکاری به داستان مرگ ارادی حضرت ادریس و مردن پیش از مرگ طبیعی او دارد.
- ۴) تلمیح به داستان حضرت خضر دارد. حضرت خضر به آب بقایی دست پیدا کرد که سبب زندگی جاوید او شد.

۸- آرایه‌های «تلمیح، تضمین، سجع» در کدام بیت دیده می‌شود؟

- ۱) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ
  - ۲) یعقوب کز هجر پسر چندین بلاش آمد به سر
  - ۳) سلمان ز می جام الست است چنین مست
  - ۴) پس عدم گردم چون ارغنون
- منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
قولش همی بُد سر به سر «الصبر مفتاح الفرج»
تا ظن نبری کز خم خمّار، خراب است
گویدم که انا الیه راجعون

(متوسط - تلمیح و تضمین - ترکیبی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

تلمیح به داستان زندگی حضرت یعقوب (ع) و حضرت یوسف (ع).

تضمین: مصراع دوم برگرفته از حدیثی مشهور است.

سجع: بین واژه‌های «پسر، سر و سربه‌سر» سجع به کار رفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تلمیح و سجع ندارد.

۳) تضمین و سجع ندارد.

۴) تلمیح و سجع ندارد.

۹- مفهوم کدام گزینه با بیت «بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی / که ادريس از چنين مردن بهشتی گشت پیش از ما» تناسب دارد؟

مرگ کو تا جان سپارم مرگ به زین زندگی
سوی ملک ابد و تاج و کمر بگریزد
بانگ پایت شنوم نعره زنان برخیزم
چو مرگ دست بر آرد نمی توان استاد

۱) زندگی بی روی خویش بدتر است از مردگی
۲) آن که واقف بود از مرگ سوی مرگ گریخت
۳) از پس مرگ اگر بر سر خاکم گذری
۴) کنون به کار خود استادگی نمای، از نه

(متوسط - تلمیح و تضمین - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

بیت صورت سؤال اشاره به «مرگ اختیاری» دارد و شاعر در این بیت نیز می گوید: هر کس که از واقعیت مرگ آگاه است، آن را انتخاب می کند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) مرگ از زندگی بدون یار بهتر است.

۳) اگر بعد از مردن بر سر خاکم بیایی، با شنیدن صدای پایت زنده می شوم!

۴) اکنون به فکر پیشبرد کارهای خود باش؛ زیرا بعد از مرگ نمی توان کاری کرد!

۱۰- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

هر پلی دارد به یاد خویش چندین سیل را
بیرون برد ز تیر کجی را کمان ما
کز تواضع خصم کم فرصت مرا پل کرده است
آفاق را به قد دو تا می توان گرفت

۱) بردباری و تواضع عمر می سازد دراز
۲) ما خصم را به زور تواضع کنیم دوست
۳) سرکشی مگذار از سر تا نگردي پایمال
۴) چون ماه نو تواضع اگر خوی خود کنی

(آسان - تلمیح و تضمین - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

ابیات تمام گزینه ها به استثنای بیت گزینه «۳» در ستایش تواضع و فروتنی است.

بیت گزینه «۳» در نکوهش تواضع بی جا و بی مورد است. در برابر دشمن، بیهوده تواضع مکن؛ زیرا او تو را پلی قرار می دهد تا از تو عبور کند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) تواضع عمر را طولانی می کند هم چنان که پل با تواضع در برابر سیل ماندگاری خود را تثبیت می کند.

۲) ما با تواضع، دشمن لجوج خود را رام می کنیم؛ هم چنان که کمان با قد خمیده خود کجی تیر را بی اثر می گرداند.

۴) اگر تو مثل ماه نو تواضع پیشه کنی، آفاق را فتح می کنی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

من الأشعار المنسوبة إلى الإمام عليّ (ع) (درس ۱)
صفحه‌های ۱ تا ۱۸

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجِمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۱ - ۱۲)

۱۱ - ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾:

- ۱) گفتند هیچ دانشی نداریم بی شک تو بسیار دانای نهان‌ها هستی!
- ۲) گفتند ما هیچ دانشی نداریم همانا تو غیب‌ها را بسیار می‌دانی!
- ۳) گفتند دانشی برای ما نیست بی گمان تو دانای بسیاری از غیب‌هایی!
- ۴) گفتند ما دانشی نداریم همانا تو بسیار دانای نهان‌هایی!

(آسان - تمارین درس اول - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

گفتند هیچ دانشی نداریم بی شک تو بسیار دانای نهان‌ها هستی!

بررسی سایر گزینه‌ها:

لا عِلْمَ لَنَا: هیچ دانشی نداریم ← رد گزینه‌های ۳ و ۴

نکته

لا + اسم بدون ال و بدون تنوین ← لای نفی جنس
لای نفی جنس به صورت «هیچ ... نیست» ترجمه می‌شود.

عَلَّامٌ: بسیار دانا ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

نکته

اسم مبالغه بر وزن «فَعَال» است و بهتر است با «بسیار» ترجمه شود.

۱۲ - «سَتَعْجَبِينَ مِنَ النَّاسِ الَّذِينَ يَفْتَخِرُونَ بِالنَّسَبِ جَهْلًا كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا الْفَخْرُ لِلتَّقْوَى!»:

- ۱) از مردمی که از روی نادانی به دودمان افتخار می‌کنند تعجب خواهی کرد گویی آن‌ها نمی‌دانند افتخار تنها برای پرهیزگاری است!
- ۲) تعجب خواهید کرد از مردمی که افتخارشان از روی جهل به دودمان است گویا آن‌ها نمی‌دانند افتخار فقط برای پرهیزگاری است!
- ۳) از مردمی که به دودمان خود به خاطر نادانی فخر ورزیدند تعجب خواهی کرد زیرا آنان نمی‌دانند همانا افتخار برای پرهیزگاران است!
- ۴) از مردمی که به دودمان از روی نادانی افتخار می‌کنند تعجب می‌کنید گویا آن‌ها بی‌خبرند که افتخار فقط برای تقوایندگان است!

(متوسط - متن درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

از مردمی که از روی نادانی به دودمان افتخار می‌کنند تعجب خواهی کرد گویی آن‌ها نمی‌دانند افتخار تنها برای پرهیزگاری است!

بررسی سایر گزینه‌ها:

سَتَعْجَبِينَ: تعجب خواهی کرد ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

نکته

س، سوف + مضارع: مستقبل

یفتخرون: افتخار می‌کنند ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

إِنَّمَا: فقط، تنها ← رد گزینه ۳

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (١٣ - ١٦) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

يُقصد بالتَّوَكَّلِ اصطلاحاً إخلاص العبد في الاعتماد على الله - تعالى - في جلب المنافع أو دفع السوء والضرر والمكروه، والسعي للأخذ بالأسباب المشروعة مع الإيمان الجازم بأن النفع والضرر، والعتاء والمنع كل ذلك بيد الله - تعالى - وحده لا أحد سواه، وقد تكون الجوارح مشتغلة بالأسباب، أما القلب فلا يتعلق وينشغل إلا بالله - تعالى -. قد يظن البعض أن معنى التوكل ترك الجهد والعمل والاكتفاء فقط بالدعاء للخالق، وهذا ظن خاطئ، فإنما يظهر تأثير التوكل في حركة العبد وسعيه إلى مقاصده، وسعيه إما أن يكون لجلب مصلحة أو دفع ضرر، وفي كل الأحوال، على العبد أن يسعى، ويبدل ما يستطيع، ويعقد نيته - وهو في سعيه - متوكلاً على ربه. إن التوكل على الله من أهم المهمات وأوجب الواجبات، ومن صفات المؤمنين، ومن شروط الإيمان، ومن أسباب قوة القلب ونشاطه، وطمأنينة النفس وسكينتها وراحتها. ففي قصة نبي الله إبراهيم - عليه السلام - لما قُذِف في النار روي أنه أتاه جبريل، قال: ألك حاجة؟ قال: "فحسبي الله ونعم الوكيل" فصارت النار برداً وسلاماً عليه.

ترجمه متن

توکل در اصطلاح به معنای اخلاص بنده در تکیه بر خداوند متعال برای به دست آوردن منفعت‌ها یا دفع بدی و ضرر و ناپسندی و تلاش در اتخاذ راه‌های مشروع با اعتقاد راسخ به این است که منفعت و ضرر و بخشش و خودداری همه آن‌ها در دست خدای متعال یکتا است. جوارح بدن ممکن است مشغول اسباب باشند اما قلب فقط به خدای تعالی تعلق دارد و مشغول به خداوند است. ممکن است عده‌ای گمان کنند که معنای توکل این است که تلاش و کار را کنار بگذاریم و فقط به دعا کردن برای خالق بسنده کنیم و این گمانی نادرست است و اثر توکل در حرکت بنده و تلاشش (برای رسیدن) به اهدافش ظاهر می‌شود. و تلاش وی می‌خواهد برای به دست آوردن مصلحت باشد یا دفع ضرر، در همه حال، بنده باید تلاش کند و آنچه را که در توان دارد انجام دهد و قصد خود را - در حالی که در تلاش (برای رسیدن به آن است) - با توکل بر پروردگارش انجام دهد. توکل بر خدا از مهم‌ترین وظایف و واجب‌ترین واجبات و از خصوصیات مؤمنان و از شروط ایمان و از اسباب قوت و فعالیت قلب و اطمینان خاطر و آرامش و آسایش است. در داستان حضرت ابراهیم - علیه السلام - هنگامی که در آتش انداخته شد، نقل شده که جبرئیل نزد او آمد و گفت: آیا به چیزی نیاز داری؟ فرمود: «خدا مرا بس است و او چه پشتیبان خوبی است.» پس آتش برای او سرد و سلامت شد.

۱۳- عَيْنُ الْخَطَا: (حَسَبِ النَّصِّ)

- ١) سواء حاول الإنسان أم لم يحاول، فإنه يستطيع أن ينجح في عمله مع التوكل على الله!
- ٢) إنَّ التَّوَكَّلَ هو إخلاص العبد لله في الحصول على المنافع أو دفع الشر والضرر!
- ٣) من بين جوارح الإنسان إنَّ القلب مشتغل بالله!
- ٤) التَّوَكَّلَ على الله من أهم الواجبات وأوجب الفرائض!

(آسان - تمارین درس اول - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

«انسان چه تلاش کند چه تلاش نکند با توکل بر خدا می‌تواند در کارهای خود موفق شود.» طبق متن نادرست است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ٢) توکل به معنای اخلاص بنده برای خدا در به دست آوردن منفعت‌ها یا دفع بدی و ضرر است.
- ٣) در بین اعضای بدن قطعاً قلب، مشغول به خداوند است.
- ٤) توکل بر خدا از مهم‌ترین وظایف و واجب‌ترین واجبات است.

۱۴- عَيْنُ الصَّحِيح: (حَسَبِ النَّصِّ)

- ١) من شروط الإيمان و من أسباب قوة القلب و نشاطه، عبادة الله ثم التوكل!
- ٢) تحوّلت النار إلى برد على إبراهيم عليه السلام متوكلاً على الله!
- ٣) يظهر أثر التوكل على الله فقط في جهود العبد للوصول إلى أهدافه!
- ٤) في كل الأحوال يجب على العبد أن لا يحاول و لا يبذل ما لا يستطيع!

(متوسط - تمارین درس اول - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

«آتش برای ابراهیم علیه‌السلام با توکل بر خداوند به خنکی تبدیل گشت.» طبق متن صحیح است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «از شروط ایمان و از اسباب قوت و فعالیت قلب پرستش خداوند و پس از آن توکل است.» در متن به توکل اشاره نشده است.
- ۳ «اثر توکل بر خدا تنها در تلاش‌های بنده برای رسیدن به اهدافش ظاهر می‌شود.» طبق متن تنها این مورد نیست.
- ۴ «بنده در همه حال باید تلاش نکند و کاری را که نمی‌تواند انجام ندهد.» طبق متن نادرست است.

۱۵- عین سؤالاً لم يذكر جوابه في النص:

- ۱) ماذا يعني التوكل اصطلاحاً؟
 ۲) ما أوجب الواجبات عند الله؟
 ۳) في ما يظهر أثر التوكل على الله؟
 ۴) ما هي صفات المؤمنين؟

(آسان - تمارین درس اول - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

«ویژگی‌های مؤمنان چیست؟» به چنین سؤالی در متن پاسخ داده نشده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ توکل در اصطلاح به چه معناست؟
 ۲ واجب‌ترین واجبات نزد خداوند چیست؟
 ۳ اثر توکل بر خداوند در چه چیزی ظاهر می‌شود؟

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (١٦)

- ۱۶- «التوكل - المشروعة - تكون - لا يتعلق»
 ۱) التوكل: اسم - معرف بآل - مصدر على وزن تفعل - مفرد - معرب / المجرور بالحرف الجار و «بالتوكل» الجار و المجرور
 ۲) المشروعة: اسم مفعول على وزن مفعولة - مفرد - مؤنث - معرف بآل - معرب / صفة و مجرور
 ۳) تكون: فعل مضارع - مجزء ثلاثي - معرب / فعل
 ۴) لا يتعلق: فعل مضارع للنهي - مزيد ثلاثي على وزن يتفعل بزيادة حرفين زائدين - معلوم / فعل مع فاعله

(متوسط - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

«فعل مضارع للنهي» نادرست است و «فعل مضارع للنفي» است.

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (١٧ - ٢٠)

- ۱۷- عین المناسب للفراغين: «..... زميلتنا علمتنا دروساً تفيدنا في الحياة.....ها ما عملت هذا العمل!»:
 ۱) إن / لعل
 ۲) ليت / لعل
 ۳) ليت / لكن
 ۴) إن / لكن

(متوسط - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

..... دوستان درس‌هایی را یادمان می‌داد که به ما در زندگی نفع برساند ..... او این کار را انجام نداد! ← کاش / اما

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ همانا / شاید
 ۲ کاش / امید است که
 ۴ همانا / اما

۱۸- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي «لَا» النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

- ۱) لا التَّلْمِيذُ فِي الْمَدْرَسَةِ الَّتِي كُنْتُ عَلَّمْتُ فِي صَفُوفِهَا سَنَوَاتٍ!
- ۲) لَا طَعَامٌ فِي بَيْتِنَا وَضِيُوفِنَا وَصَلُوا مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى قَرِيَّتِنَا!
- ۳) لَنْكُنْ نَافِعِينَ لِلنَّاسِ لِأَنَّ لَا رَجُلَ سِوَهُ مُحِبُّوبٍ عِنْدَ الْآخَرِينَ!
- ۴) قَرَأْتُ هَذَا الْكَلَامَ فِي كِتَابِي: لَا خَيْرًا فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ!

(متوسط - تمارين درس اول - تركيبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اسم لای نفی جنس همراه «ال» نمی آید.
- ۲) اسم «لا» همراه ضمّه نمی آید.
- ۴) «اسم لای نفس جنس» تنوین نمی گیرد.

۱۹- عَيْنَ «لَا» يَخْتَلِفُ نَوْعُهُ:

- ۱) لَا أَذَمُّ طَالِبًا يَسْعَى أَنْ يَكُونَ مِثَالِيًّا فِي الْمَدْرَسَةِ!
- ۲) قَرَأْتُ هَذَا الْكَلَامَ: لَا إِكْرَاهَ فِي دِينِ النَّاسِ!
- ۳) لَا تَقْدُمُ لِمَنْ لَا يَنْجُحُ وَلَا يَدْرُسُ فِي الْبَيْتِ!
- ۴) لَا تَعَادِلْ فِي أَعْمَالٍ وَأَفْكَارِ هَذَا الرَّجُلِ!

(دشوار - تمارين درس اول - تركيبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

«أَذَمُّ» مضارع فعل «ذَمَّ: نكوهش كرد» می باشد كه «لا» از نوع نافية است. بر سر فعل مضارع آمده و فعل را مضارع منفی کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها لا نفی جنس است؛ زیرا بر سر اسم بدون ال و بدون تنوین آمده.

- ۲) «إكراه» مصدر باب «إفعال»
- ۳) «تقدم» مصدر باب «تفعل»
- ۴) «تعادل» مصدر باب «تفاعل»

مصدرها همگی اسم هستند.

۲۰- عَيْنَ الْخَطَأِ عَنِ الْحُرُوفِ الْمَشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ:

- ۱) إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُصْبِرُونَ عِنْدَ الْغَضَبِ! (لتأكيد الجملة)
- ۲) إِنَّمَا وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُ لَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ! (لتكميل المفهوم و رفع الإبهام)
- ۳) كَأَنَّ الْأَمْهَاتِ مَمْرَضَاتٍ عِنْدَمَا يُصْبِحُ أَطْفَالُهُمْ مَرِيضِينَ! (للتواصل)
- ۴) لَعَلَّ التَّلَامِيذَ يَنْجِحُونَ فِي الْأَمْتِحَانَاتِ كُلِّهِمْ! (لِلرَّجَاءِ)

(دشوار - تمارين درس اول - تركيبی - ۱۲۰۱)

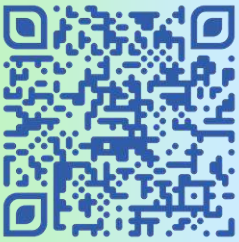
پاسخ: گزینه ۳

«كَأَنَّ» برای تشبیه یا تردید کاربرد دارد، نه تواصل.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) إِنَّ جمله بعد از خود را تأکید می کند.
- ۲) لَكِنَّ معنی را تکمیل و ابهام را رفع می کند.
- ۴) لَعَلَّ برای امید به کار می رود.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

بودجه‌بندی این آزمون
هستی و چیستی (درس اول) / جهان ممکنات (درس دوم) / جهان علی و معلولی (درس سوم)
صفحه‌های ۱ تا ۲۱

سهم در کنکور
درس‌های اول تا سوم فلسفه دوازدهم، در مجموع ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

- ۲۱- کدام عبارت درباره هستی و چیستی و مغایرت میان آنها دقیق‌تر بیان شده است؟
- ۱) گام اول از مغایرت وجود و ماهیت، حاکی از تشخیص عامل تمایز موجودات است.
  - ۲) هستی داشتن برخی موجودات در عالم مادی را می‌توان محل تردید دانست.
  - ۳) چیستی و ماهیت، بدون هستی و وجود، نمی‌تواند منشأ اثر خارجی باشد.
  - ۴) همه مفاهیم ذهنی در عالم خارج از ذهن، دارای وجود واقعی هستند.

(دشوار - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

ماهیت و چیستی اگر صرفاً در ذهن آدمی باشد، دارای منشأ اثر خارجی نیست و تنها زمانی که با هستی و وجود همراه باشد، در جهان خارج اثر می‌گذارد.

مثال

فکر کردن به ماهیت برف، هیچ اثری در جهان خارج نداشته و سبب سرما نمی‌شود؛ تنها زمانی می‌توان برف را دارای اثر دانست که در جهان خارج پدید آید و وجود داشته باشد.

نکته

ماهیت، شرط لازم برای بروز آثار خارجی است.
وجود، شرط لازم و کافی برای بروز آثار خارجی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گام اول از تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت این است که «بپذیریم اشیایی در خارج هستند که ما می‌توانیم به آن‌ها علم پیدا کنیم» و عبارت بیان‌شده در گزینه ۱ نادرست است.

رد گزینه ۱

تشخیص تمایز میان موجودات مربوط به گام دوم است؛ نه گام اول.

موجوداتی که در عالم مادی (طبیعت) قرار دارند؛ قطعاً وجود دارند. درحالی‌که این گزینه، هستی و موجودیت آن‌ها را محل تردید دانسته است.

رد گزینه ۲

عبارت‌های به‌کار رفته در هر گزینه را کامل بخوانید. مثلاً در گزینه ۲، صراحتاً از لفظ «موجودات» استفاده کرده که اعتراف ضمنی به وجود داشتن آن‌ها است؛ حال آنکه در ابتدای همین گزینه، موجودیت آن‌ها را محل تردید دانسته است.

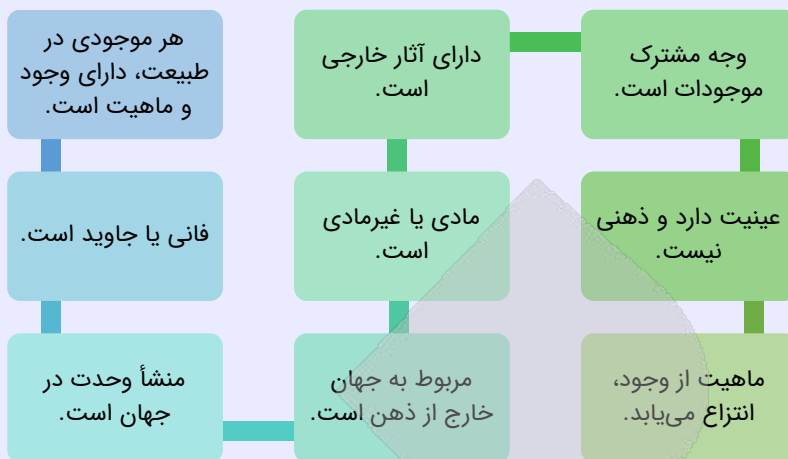
همه مفاهیم خارجی، در عالم خارج از ذهن، دارای وجود واقعی هستند؛ نه همه مفاهیم ذهنی.

رد گزینه ۴

ماهیت‌های خیالی، مانند دیو و سیمرغ، کلاً وجود ندارند.

تذکر!

گزینه ۴ می‌توانست به‌نحو دیگری مطرح شود؛ پس به تفاوت این ۲ گزاره که یکی درست و دیگری نادرست است، دقت کنید: وجود، وجه مشترک میان همه موجودات است ← درست است؛ زیرا صرفاً شامل موجودات واقعی در جهان خارج می‌شود. وجود، وجه مشترک میان همه مفاهیم است ← نادرست است؛ زیرا شامل مفاهیم خیالی و ذهنی که وجود ندارند نیز می‌شود.

۲۲- نوع کدام حمل متفاوت است؟

- (۱) انسان مخلوق است. (۲) آدمی عجول است. (۳) خرس، راه‌رونده است. (۴) گیاه، رشدکننده است.

(متوسط - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

رشدکننده از ویژگی‌های ذاتی گیاه است؛ پس حمل موجود در گزینه «۴» بی‌نیاز از دلیل است. سایر گزینه‌ها به حمل نیازمند به دلیل اشاره دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مخلوق بودن انسان، نیازمند دلیل است.

رد گزینه «۱»

در برهان‌هایی همچون «امکان فقری» مخلوق بودن انسان به اثبات می‌رسد؛ پس باید برای آن دلیل ذکر کرد.

۲) عجول بودن از ویژگی‌های ذاتی آدمی نیست؛ پس حمل آن نیازمند دلیل است.

رد گزینه «۲»

اگر عجول بودن از انسان سلب شود؛ ذات انسان هیچ آسیبی نمی‌بیند. پس این ویژگی از ذاتیات آدمی نیست.

۳) راه‌رونده بودن از ویژگی‌های ذاتی خرس نیست؛ پس حمل آن نیازمند دلیل است.

رد گزینه «۳»

می‌توانید برای راه‌رونده بودن خرس دلیل بیاورید و مثلاً بگویید که چون ستون فقراتی با فلان ویژگی‌ها دارد، می‌تواند راه برود.

مشاوره

برای امتحان نهایی، حتماً به تمرین‌های کتاب درسی و مثال‌های امتحانات نهایی اخیر مسلط باشید؛ گزینه‌های این تست از به‌کار بندیم صفحه ۷ کتاب درسی و امتحانات نهایی و کنکورهای اخیر اقتباس شده است.

۲۲- کدام یک از عبارات‌های زیر نادرست است؟

- توماس آکوئیناس به دلیل آشنایی با فلسفه ابن‌سینا، اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد.
- بی‌تردید «اصل مغایرت وجود و ماهیت» را می‌توان پایه برهان خداشناسی ابن‌سینا (برهان وجوب و امکان) محسوب کرد.
- توماس آکوئیناس به دلیل استفاده از فلسفه ابن‌سینا و ابن‌رشد، باعث آشنایی دوباره اروپایی‌ها با فلسفه افلاطونی و یونان قدیم شد.
- در مکتب فلسفی تومیسیم، برهان خداشناسی بر پایه اصل «مغایرت وجود و ماهیت» پایه‌گذاری شده که حاکی از اهمیت این اصل است.

فلسفه توماس آکوئیناس (مکتب تومیسیم) باعث آشنایی مجدد اروپایی‌ها با فلسفه ارسطویی شد؛ نه فلسفه افلاطونی.

مطرح شدن مجدد فلسفه ارسطویی در اروپا چگونه انجام شد؟

این موضوع به دلیل این بود که فلسفه ابن‌سینا خودش بر مبنای فلسفه ارسطو بود و زمانی که اروپایی‌ها با فلسفه ابن‌سینا آشنا شدند، مجدداً با آرای ارسطو نیز برخورد کردند.

مروری بر متن کتاب درسی

بحث مغایرت وجود و ماهیت، مقدمه طرح مباحث فلسفی جدید شده بود.

این موضوع (مغایرت وجود ماهیت) پایه برهان خداشناسی ابن‌سینا (وجوب و امکان) است.

با فلسفه ابن‌سینا آشنا بود.

اصل مغایرت وجود و ماهیت را در اروپا گسترش داد.

نظر ابن‌سینا را پایه برهان خداشناسی خود قرار داد.

فلسفه تومیسیم را بنیان‌گذاری کرد که بر پایه نظرات ابن‌سینا و تا حدودی ابن‌رشد بود.

با این فلسفه باعث ارتباط دوباره اروپایی‌ها با فلسفه ارسطویی شد.

گذری تاریخی

توماس آکوئیناس

۲۴- رابطه میان موضوع و محمول در کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- ۱) اکسیژن، دارای جسم است.
- ۲) واجب‌الوجود بالذات، موجود است.
- ۳) مثلث دارای یک زاویه قائمه است.
- ۴) اسب تک‌شاخ ممکن‌الوجود بالذات است.

در قضیه «مثلث دارای یک زاویه قائمه است» حمل محمول بر موضوع امکانی است؛ چون مثلث هم می‌تواند قائم‌الزاویه باشد و هم می‌تواند قائم‌الزاویه نباشد (مثلاً متساوی‌الاضلاع باشد)؛ اما در سایر گزینه‌ها حمل محمول بر موضوع، وجوبی و ضروری است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) جسم از ذاتیات اکسیژن است و حملش بر اکسیژن ضروری است.

نکته

اجسام به «جامد، مایع و گاز» تقسیم می‌شوند و اکسیژن از آن جهت که می‌تواند گاز یا مایع باشد، جسم است.

۲) واجب‌الوجود بالذات (خداوند) همانطور که از نامش پیداست، وجود برایش ضرورت دارد و قطعاً هست؛ بنابراین قضیه موجود در گزینه ۲ ضروری است.

۴) اسب تک‌شاخ هم می‌تواند وجود داشته باشد و هم می‌تواند وجود نداشته باشد؛ بنابراین به لحاظ حقیقت خود، قطعاً ممکن‌الوجود بالذات است و این قضیه ضروری است.

از خودتان پرسید که ...

آیا اسب تک‌شاخ، می‌تواند ممکن‌الوجود نباشد؟ خیر! پس ضرورتاً محمول قضیه بر موضوع صدق می‌کند.

دام تستی

اگر گفته می‌شد «اسب تک‌شاخ موجود است» این قضیه امکانی بود؛ اما در اینجا «ممکن‌الوجود بودن» اسب تک‌شاخ مطرح شده که قطعاً بر اسب تک‌شاخ حمل می‌شود.

۲۵- کدام گزینه مناسب‌ترین تعریف برای «واجب‌الوجود بالذات» است؟

- (۱) ممکن‌الوجودی که وجود برای او از ناحیهٔ یک امر درونی ضرورت دارد.
- (۲) موجودی که ضرورت وجودش را نمی‌توان خارج از ذاتش جست‌وجو کرد.
- (۳) ماهیتی که به‌دلیل خروج از حالت تساوی برای همیشه واجب شده است.
- (۴) موجودی ابدی که وجودش پس از خروج از حالت تساوی، واجب شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

(متوسط - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

واجب‌الوجود بالذات، موجودی است که ضرورت وجودش از ناحیهٔ ذاتش است و نمی‌توان آن را خارج از ذات او جست‌وجو کرد.

تذکر!

اینکه ضرورت وجود واجب‌الوجود بالذات از ناحیهٔ ذاتش است؛ منافاتی با این ندارد که حمل هستی بر خداوند نیازمند به دلیل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

واجب‌الوجود بالذات را نمی‌توان ممکن‌الوجود دانست.

یادآوری

واجب‌الوجود بالغیر از ناحیهٔ ذاتش ممکن‌الوجود است.

و (۳) و (۴) واجب‌الوجود بالذات از همان ابتدا واجب بوده و هیچ‌گاه در حالت تساوی قرار نداشته است.

مشاوره

گاهی بخشی از یک گزینه درست و بخش دیگر نادرست است. مثلاً در گزینهٔ ۴ صفت «ابدی» درست و «خروج از حالت تساوی» نادرست است.

رد گزینه‌های «۳» و «۴»

واجب‌الوجود بالذات از ناحیهٔ ذاتش واجب است؛ درحالی‌که ممکن‌الوجود از ناحیهٔ دیگری باید واجب شود.

۲۶- کدام گزینه میان ممتنع‌الوجود بالذات و ممتنع‌الوجود بالغیر مشترک است؟

- (۱) هیچ‌گاه در خارج تحقق نخواهد یافت.
- (۲) تصور آن دارای ناسازگاری درونی با خودش است.
- (۳) در حال حاضر حتماً بدون مصداق خارجی است.
- (۴) امکان ظهور خارجی مصداق آن در آینده منتفی نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۳

(متوسط - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

آنچه میان ممتنع‌الوجود بالذات و ممتنع‌الوجود بالغیر مشترک است، این است که هر دوی این مفاهیم در حال حاضر هیچ مصداق خارجی ندارند.

تذکر!

کلیدواژهٔ «حتماً» در گزینهٔ ۳ ذهن شما را به سمت ممتنع‌الوجود بالذات نبرد؛ بلکه ممتنع‌الوجود بالغیر نیز در حال حاضر، حتماً نیست و تنها زمانی به وجود می‌آید که علت خارجی پیدا کند. به عبارت دیگر، فکر نکنید که نمی‌توانیم برای ممتنع‌الوجود بالغیر، از لفظ حتماً استفاده کنیم.

مشاوره

برای حل برخی تست‌ها، می‌توان از اطلاعات صورت سؤال و وجه تسمیهٔ واژگان استفاده کرد. برای مثال در اینجا صراحتاً نوشته شده که هر دو «ممتنع‌الوجود» هستند؛ یعنی هیچ‌کدام وجود ندارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

این گزینه صرفاً به ممتنع‌الوجود بالذات اشاره می‌کند. ممتنع بالذات به دلیل تناقض درونی، هرگز دارای مصداق خارجی نخواهد شد.

این گزینه نیز صرفاً به ممتنع‌الوجود بالذات اشاره می‌کند. منظور از ناسازگاری درونی، همان تناقض درونی است که سبب می‌شود

ممتنع بالذات هیچ‌گاه به وجود نیاید.

مثال

«مثلث چهارضلعی» ممتنع بالذات است، زیرا در ذات مثلث «سه ضلعی بودن» نهفته است و نمی‌تواند چهارضلعی باشد.

این گزینه صرفاً به **ممتنع الوجود بالغير** اشاره می‌کند. ممتنع بالغير با اینکه در حال حاضر هیچ مصداق خارجی ندارد، اما ممکن است در آینده به وجود بیاید. بنابراین اگر علت آن فراهم شود، در آینده دارای مصداق خواهد شد.

مثال

«اسب بالدار صورتی» ممتنع بالغير است، زیرا با اینکه الان هیچ مصداقی ندارد، اما تناقضی هم در مفهوم آن نیست و می‌توان آن را تصور کرد. بنابراین ممکن است روزی به وجود بیاید.

مقایسه ممتنع الوجود بالذات و ممتنع الوجود بالغير

ممتنع الوجود بالذات	ممتنع الوجود بالغير
درحال حاضر ضرورت وجود ندارد.	درحال حاضر ضرورت وجود ندارد.
در آینده و گذشته نیز ضرورت وجود نداشته است.	ممکن است در آینده به وجود بیاید.
فرض وجود آن امکان ندارد و تناقض آمیز است.	ممکن است در گذشته نیز سابقه وجودی داشته باشد.
هیچ‌گاه سابقه امکانی نداشته و در ترازوی امکانی جای ندارد.	سابقه امکانی دارد و ذاتاً درحالت تساوی قرار دارد.
تناقض ذاتی دارد و اصلاً نمی‌تواند ایجاد شود.	اثبات وجود آن نیازمند به دلیل است.
نمی‌تواند علت وجود چیزی شود.	اگر به وجود بیاید، می‌تواند علت وجود دیگری شود.

کنکورشناسی

سؤالات مقایسه‌ای در کنکورهای اخیر، رایج شده و از هرکجای کتاب، ممکن است طرح شود.

۲۷- دلیل اصلی دیوید هیوم برای اعتقاد به اینکه رابطه ضروری میان علت و معلول وجود ندارد، چیست؟

- از نظر هیوم هیچ ارتباط و پیوستگی مشخصی میان حوادث متوالی در جهان خارج از ذهن وجود ندارد.
- معتقد بود که انسان نمی‌تواند مصادیق علیت را از طریق حواس درک کند و تنها عقل قادر به این کار است.
- هیوم معتقد است که رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست که از طریق تجربه درک شود.
- او می‌اندیشید که انسان نمی‌تواند به هیچ طریقی ضرورت میان علت و معلول را در ذهن خود، تداعی و قرارداد کند.

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - علیت و دیدگاه فیلسوفان اروپایی - مفهومی - ۱۲۰۳)

هیوم، ضرورت رابطه میان علت و معلول را نمی‌پذیرد؛ یعنی می‌گوید این ضرورت را نمی‌توان به صورت تجربی درک کرد؛ پس ضرورت میان علت و معلول در دستگاه فلسفی او که متکی بر تجربه است، قابل اثبات نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هیوم، رابطه ضروری میان علت و معلول را انکار می‌کرد؛ نه هرگونه رابطه میان حوادث متوالی.

از خودتان بپرسید که...

آیا مثلاً ممکن است که هیوم، رابطه میان خوردن سم کشنده و مرگ انسان را انکار کند؟

۲) اولاً، هیوم عقل را ابزاری معتبر برای شناخت نمی‌داند. ثانیاً، وقتی او رابطه ضروری میان علت و معلول را انکار می‌کند، تبعاً

مصادیق علیت را نیز انکار می‌کند.

۴) از نظر هیوم، انسان با مشاهده حوادث متوالی، گمان می‌کند که رابطه ضروری میان آن‌ها برقرار است و علیت را تداعی می‌کند.

تذکر!

هیوم، اصل علیت را انکار می‌کرد و آن را حاصل تداعی ذهن می‌دانست؛ نه اینکه تداعی آن را انکار کند و بگوید که اصلاً نمی‌توانیم آن را تداعی کنیم.

دکارت ← درک اصل علیت فطری و درک مصادیق آن تجربی و حسی است.

تجربه‌گرایان (به‌جز هیوم) ← درک اصل علیت و مصادیق آن حسی و تجربی است.

هیوم ← اصل علیت و ضرورت آن به صورت حسی و تجربی درک نمی‌شود و تداعی ذهن است.

فلاسفه مسلمان ← اصل علیت به واسطه اصل امتناع اجتماع نقیضین درک می‌شود.

۲۸- کدام بخش از دیدگاه هیوم درباره علیت، برای دکارت قابل پذیرش نیست؟

- ۱) حس می‌تواند پشت سر هم آمدن پدیده‌ها را مشاهده کند.
- ۲) رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست.
- ۳) توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها به معنای ضرورت علی و معلولی نیست.
- ۴) ما پنداشته‌ایم که یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین وجود دارد.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - علیت و دیدگاه فیلسوفان اروپایی - ترکیبی - ۱۲۰۳)

از نظر فیلسوفی عقل‌گرا همچون دکارت، رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین، صرفاً پنداشت و فرض ذهنی ما نیست؛ بلکه واقعاً رابطه‌ای ضروری میان این دو وجود دارد. از آنجا که اصل علیت ضروری است، مصادیق علیت نیز ضروری است.

گفت‌وگوی هیوم و دکارت

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) دکارت و هیوم هر دو می‌پذیرند که حس، «توالی» پدیده‌ها را درک می‌کند.

جرقه ذهنی

آیا دکارت معتقد بود که حس نمی‌تواند بارش باران بعد از شنیدن صدای رعد و برق را مشاهده کند؟! هیوم چطور؟ هر دوی آن‌ها به این موضوع باور داشتند که حواس این امور را درک می‌کند.

۲) هیوم و دکارت، هر دو معتقد بودند که نمی‌توان رابطه ضروری میان علت و معلول را از طریق حس مشاهده کرد.

تذکره!

تفاوت آن‌ها در اینجا مشخص می‌شود که هیوم به دلیل تجربی نبودن رابطه علیت، در ضرورت آن تردید می‌کند؛ اما دکارت ضمن اینکه آن را تجربی نمی‌داند، این رابطه را فطری و مادرزادی معرفی می‌کند.

۳) هیوم و دکارت هر دو معتقد بودند که صرف توالی دو پدیده به معنای وجود ضرورت علی و معلولی میان آن دو پدیده نیست.

نکته

این سینا نیز به محتوای گزینه ۱ و ۲ و ۳ معتقد بود.

۲۹- انکار اصل سنخیت، همهٔ عواقب زیر را در پی دارد؛ به جز .....

- ۱) نظم موجود در جهان هستی، قابلیت تبیین عقلانی نخواهد داشت.
- ۲) امکان پیش‌بینی هوا یا بارش باران از انسان سلب خواهد شد.
- ۳) علت ویژهٔ پدیده‌های طبیعی را به‌دشواری می‌توان معرفی کرد.
- ۴) دانشمندان نمی‌توانند تحقیقات علمی خود را پیگیری کنند.

(آسان - دیدگاه فیلسوفان مسلمان و فروع اصل علیت - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

در نتیجهٔ انکار اصل سنخیت، کلاً امکان معرفی علت ویژهٔ پدیده‌ها، از انسان سلب می‌شود؛ نه اینکه دستیابی به آن، دشوار شود.

تعبیر

اصل سنخیت، یعنی هر پدیده، دارای علت ویژه‌ای است. اگر اصل سنخیت را انکار کنیم، یعنی علت ویژهٔ پدیده‌ها را انکار کرده‌ایم و پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن دانسته‌ایم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اصل سنخیت، پشتوانهٔ عقلی نظم دقیق جهان است.
- ۲) اصل سنخیت، حاکی از یکسان عمل کردن طبیعت است؛ در نتیجهٔ انکار اصل سنخیت، نمی‌توانیم پیش‌بینی کنیم که در فلان شرایط، باران می‌بارد یا هوا سرد می‌شود.
- ۴) دانشمندان با تکیه بر اصل سنخیت و در نظر داشتن یکسان عمل کردن طبیعت، تحقیقات علمی خود را پیگیری می‌کنند.

مثال

بر اساس اصل سنخیت، همیشه نیروی جاذبه ثابت است؛ پس هنگام انجام مطالعات فیزیک یا ارسال موشک به فضا، می‌توانیم به این اصل اتکا کنیم و تحقیقات علمی خود را بر اساس آن تنظیم کنیم.

نتایج اصل سنخیت

وجود نظم در میان پدیده‌ها
امکان پیش‌بینی رخدادها و پیشگیری از برخی حوادث
امکان پژوهش و تحقیق
تنظیم امور زندگی
به وجود آمدن شاخه‌های مختلف دانش
دستیابی به علل ویژه پدیده‌ها

۳۰- هر کدام از مسائل زیر به صورت مستقیم مربوط به کدام اصل است؟

- الف: وارد شدن یک فرد به شغل و کالت و فکر کردن به آیندهٔ خاص این شغل.
  - ب: هنگام بازی دومینو، مهره‌ها می‌ریزد و همه به کسی که مهره‌ها را ریخته نگاه می‌کنند.
  - ج: روشن نشدن ماشین و مراجعهٔ مستقیم راننده به کاپوت همان ماشین برای بررسی مشکل.
  - د: امید به موفقیت قطعی کودک در نتیجهٔ فراهم کردن لوازم مورد نیاز کودک و رسیدگی کامل به او.
- ۱) سنخیت - علیت - وجوب علی و معلولی - وجوب علی و معلولی
  - ۲) وجوب علی و معلولی - علیت - علیت - وجوب علی و معلولی
  - ۳) علیت - سنخیت - وجوب علی و معلولی - سنخیت
  - ۴) وجوب علی و معلولی - سنخیت - علیت - سنخیت

بررسی موارد:

الف) شخص وارد یک کار خاص (وکالت) شده ← برای آن برنامه‌ریزی کرده (فکر کردن به آینده آن شغل) ← و می‌پذیرد که ورود او به وکالت، علت ویژه‌ای برای آینده خاص همین رشته است ← یعنی ورود به شغل وکالت، نتایج شغل‌های روانشناسی یا مهندسی را در پی ندارد و نتایج خاص خود را دارد ← پس اصل سنخیت را به صورت ضمنی پذیرفته است.

توجه به کلیدواژه

مفهوم «پیش‌بینی کردن آینده» می‌تواند حاکی از اصل سنخیت باشد.

ب) قبول می‌کنیم که هر حادثه، علتی دارد ← ریختن دومینو را حاکی از علتی خارجی می‌دانیم ← در مواجهه با هر پدیده‌ای، در پی کشف منشأ آن برمی‌آییم ← به فرد خرابکار نگاه می‌کنیم ← پس اصل علیت به صورت ضمنی پذیرفته شده است.

توجه به کلیدواژه

به علت و معلول دقت کنید. مثلاً در اینجا، معلول «ریختن مهره‌ها» و علت «فرد خرابکار» است.

ج) انتظار داریم که با فراهم شدن علت (استارت زدن ماشین)، معلول، ضرورتاً تحقق پیدا کند (ماشین روشن شود) ← پس اگر معلول فراهم نشود، می‌فهمیم که علت مشکلی داشته است (به کاپوت مراجعه می‌کنیم) ← پس اصل وجوب علی و معلولی به صورت ضمنی پذیرفته شده است.

توجه به کلیدواژه

راننده می‌داند که ماشین، ضرورتاً باید روشن شود و روشن نشدن آن، قطعاً ایرادی در کاپوت است.

تذکر

اگر تردید کردید که مورد «ج» مربوط به اصل علیت است یا وجوب علی و معلولی، آن را رها کنید و از سایر بخش‌های سؤال کمک بگیرید تا به ذهنیت طراح، نزدیک شوید.

د) اگر علت با تمام حقیقت خود تحقق یافت (فراهم کردن لوازم مورد نیاز و رسیدگی به کودک)، یقین پیدا می‌کنیم که تحقق معلول هم ضروری است ← پس اصل وجوب علی و معلولی به صورت ضمنی پذیرفته شده است.

توجه به کلیدواژه

مفهوم «قطعیت» و «حتمیت» در اغلب اوقات مربوط به اصل وجوب علی و معلولی است.

مشاوره

در حل این سؤالات بهتر است ابتدا از سنخیت و وجوب بخشی علی و معلولی شروع کنید؛ زیرا علیت کلی‌تر است و تشخیص آن و تمایز دادن آن با بقیه سخت‌تر است.

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

